

ગોહરે જામાસાપિ.

ખનાવનાર,
રતનજી ફરામજી શેકના.

મુ'બાદ:-
જેહાંગીર બી. કરાણીના ઇકરામો,
૨૨૦-૨૨૨, પારસી બજાર, કાંટ.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૬૮૫ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ ગોરે જાનાસાપિ

વિષય ૮૪૫૧:૮૬૬૨

ગોહરે જમાસપિ

અથવા

જમાસપિમાંથી ચુંટી કાઢેલાં રતનો.

આવૃત્તિ ચોથી.

બનાવનાર,

રતનજી ફરામજી શેઠના

તે

જ્ઞાનચક્ર, આઈનીજ ટેક્સ, હકદારનો હક, લૉડ' બેકનના

નિબંધો, સામાન્ય હુનર જ્ઞાન,

વિગેરેના કર્તા.

મુ'બાઈ:—

જેહાંગીર બી. કરાણીના છોકરાઓ,

પુસ્તકો વેચનાર તથા પ્રગટ કરનાર

૨૨૦-૨૨૨, બોરા બજાર, કોટ.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
ગુજરાતી કૌપીરાઈટ-સંગ્રહ
૧૦૬૮૨

Δ ૮૪૪૪૮૮૮

Printed by P. C. Appoo at The New Art Printing Press,
No. 204-226, Bora Bazar, Fort, Bombay and
Published by M. J. Karini, 220-222,
Bora Bazar, Fort, Bombay.

ALL RIGHTS RESERVED.

ગાહરે જમાસ્પિનું

સાંકળિયું.

જમાસ્પ વજરનું જીવન ચરિત્ર	...	...	...	૧
જમાસ્પનામાની શરૂઆત	...	...	...	૨
સ્વર્ શકિતમાન દાદાર અહુરમજ્દની મોટાઇ	...	...	...	૩
અહેરેમનનાં દોરની મુદત વિષે	...	...	...	૪
બેહેસ્તમાં મળતી ખોરાકી	...	...	...	૪
જરતોસ્તી દીન આગમજ નાપાકીનો દોર...	...	...	...	૫

દાદાર અહુરમજ્દે ગ્રાપ્ત રાખેલી જૂદી જૂદી કરામતો તથા શકિતનું વર્ણન. કંગદેજ ગુફો, વર્જમકર્દનો ગુફો, ફેરસારપનું કાલબુદ, જોહાકનું કેદખાનું, ત્રણ પગનાં ખરતાલનું રહેઠાણ, કરમાઈ તથા હોમના ઝાડનું મુકામ, ઇષિપતશાહનું મુકામ, શાહામુર્ગ તથા અમરશપદી, વાદલાનું સ્વરૂપ ને કામો, ગાજવીજનું વર્ણન, કયખશર પાદશાહોનું રહેઠાણ, પરિઓનાં ટોળાં વિષે, અહુરમજ્દ અને અહેરમના ચાહેલા છ શખ્સો, બેહેસ્ત તથા દોજખનાં મુકામો વિષે ... ૬૫૧૩

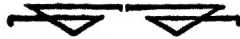
જરતોસ્તી ધર્મમાં બંદગીના કાયદા અને ફરજો વિષે [પાંચે જોહનાં લખતરો, ચાલુ માહ રોજનાં લખતરો, બંદગી અને લખતરનાં કાયદા, નરોસાસા અંબધી પાકીજગી, ઘોય દેનાર મોખેદની પાકીજગી, વિષે.] ... ૧૪

એકવીસ નુસ્કામાંના અન્નયથ એકમ કુન્નરોનું વર્ણન ...	૨૧
તેત્રીસ ઇન્દ્રોનું વર્ણન અને તે તે રોજની સેક્ત ...	૨૬
દાદાર અહરમજદે બનાવેલી બેહદ અન્નયથ કુદરતમાંથીનું વર્ણન (બેહસ્ત અને દોજખ, ઇન્દ્રો અને દેવો, આસમાનપરની જુદી જુદી પેદાશો, સેતારાઓના મુકામો, ધર્તીકંપ, ૧૨૦૦ વર્ષનું બંધારણ, છ કેશરો, વરસાદ ને ગર્જના, આગલા આતશની ઉત્પત્તિ)... ..	૪૦
દુનીયાપર બનનાર ૧૨,૦૦૦ વર્ષ દરમ્યાનનાં મુખ્ય બનાવો ...	૪૫
દુનીયાની આખેરી આગમજ થનાર માજદીયસ્તી દીનના ફેલાવા વિષે	૫૭
રસ્તાખેજ સોશિયોલસની	૬૩
અહરમનની પાઠશાહીની આખેરીની હકીકત	૬૪
રસ્તાખેજ પછીની દુનિયા	૬૫
મરણક્રિયા ને તે વિષેનાં ફરમાનો (સમદીદ, રીમન અને ખીજી ચોખ્ખાં વિષે બાજરોજગાર કરવાથી મળતો સવાબ.) ...	૬૬
આર અન્નયથ સ્વપનાની તાસીર	૭૪
બાનવરોની ભાષા તથા સારાં માઠાં શુકનો	૭૭
મિનોષ ઇનસાફનું પ્રકરણ	૮૪
બામારિપનું ફેલાનામું. ફાલ ચક્ર સહિત	૮૮
કરામતે દીન જરતોસ્તી	૧૦૨
બામારિપનો વધારો.	
ઇન્દ્ર અમસારપદો.	૧૦૫
અએષમ	૧૦૬
અકતપ	૧૦૬
કરમાહી	૧૦૬

અહેરેમન ...	...	...	...	...	...	૧૧૦
પ્રકૃતર ...	...	...	...	...	...	૧૧૧
હોમપાળો ...	...	...	...	...	...	૧૧૧
અદ્યુજ ...	...	...	...	...	...	૧૧૧
આતશ ...	...	...	...	...	...	૧૧૩
આતશબહેરામ ...	...	...	...	...	...	૧૧૬
આસમાન ...	...	...	...	...	...	૧૨૫
ગાહમપારો...	...	...	...	...	...	૧૨૭
અમર ને અમર ...	...	...	...	...	...	૧૨૮
અરદાવિરાધ.	...	...	...	...	...	૧૨૮

ઝરાનનો સંક્ષિપ્ત પ્રાચીન તથા અર્વાચીન ઇતિહાસ.

આંઠ ચિત્રો સાથે ...	...	...	...	...	૧૦૩
તાવીળો (આકૃતિ તેમજ સમજ સાથે) ...	...	...	...	...	૧૭૬ થી ૧૮૩

જેહાંગીર કરાણીવાળી

તમામ

ખોરદેહ અવસ્તાનું દફતર.

જેમાં અષેમ, યથા, પાંચે ગેહો, સર્વે ન્યાએશો, છ પતેતો, પચ્ચીસ ચસ્તો, સર્વે બાળે, આફરંગાનો, આફરીનો, બધી ખુશનુમનો, સતુમ, ધુપ-નીરંગ, આશીરવાદો, નીરંગો, ફરવરદેમાનના પાક દિવસો ઉપર પઢવાના ફરામરઓદના હા તથા ગાથાના પાંચે હા, ત્રીસે રોજની સેતાયશો અને તે ઉપરાંત એક નામાંકીત ફારસી સ્કૉલરે ધણી મેહેનત લઇ સુધારેલી શુદ્ધ ઉચ્ચારે છાપેલી છત્રીસ મુનાજતો સાથનું

તમામ બંદગીનું મોટું દફતર.

આજસુધી કોઇખી તમામ અવસ્તામાં નહીં વપરાયલા એવા મરોડ-દાર, મોટા, કાળા ટાઇપે સફાઇદાર રીતે છાપેલું અને પૌ. ગેહડનર અને મૌ. વેરટર-ગરડનાં પુસ્તકો ઉપરથી છેલ્લા સુધારા સાથની શુદ્ધ જોડણી-વાળું, ચીવ્વટ કાગળ ઉપર છાપેલું અને મજબુત રીતે બાંધેલું આ દફતર જરથોસ્તી શીરકાની સેવામાં રજુ કરીધું છે.

અશો જરથોસ્ત સ્પીતમાનનો એક ફેટોથેન્ચુર ખાસ ઇંગ્લાંડથી.

છપાવી પુસ્તકની કાગળાતમાં આપ્યો છે.

તમામ દફતરમાં આવતાં મામુલી સર્વે બહુતરો સમાવ્યાં છે અને તે ધણી સંભાળથી સુધારી શુદ્ધ એખારતમાં છાપ્યાં છે.

ઉંમી ઓક્ટોવો ૮૩×૫ ઇંચનાં ૮૫૦ પાણાનું મોટા, મરોડદાર અને કાળા ટાઇપે છાપેલું જુન્ડસમ વાલ્યુમ.

કીંમત:--કુલ કલોથ ગીલ્ટ એમબોસ બાઇન્ડીંગ કીંમત રૂ. પાંચ હાફ બાઉન્ડ, લેધર બૉન્ડ કલોથ, ગીલ્ટ એમબોસ

કીંમત રૂ. સાહડા છ.

જેહાંગીર બી. કરાણીના છોકરાઓ, ૨૨૦-૨૨૨, પારસી બજાર, કોટ, મુંબઇ.

કરાણીની પ્રગટ કીધેલી પાક ખોરદેહ અવસ્તા.

૧. તમામ પાક ખોરદેહ અવસ્તા. કીં. રૂ. ૨.

સાઇઝ ૫૪x૩૩ ઇંચ, કુલ્લે પાણી ૮૪૮.

પચ્ચીસ યશતો, ત્રીસે રોજની સેતાયશ, ગુજરેલાંની યાદ માટે બાણવાનો સત્તમનો કરદો, ફરામરઓતનો હા તથા ગાથાના પાંચે હા, એકવીસ મોનાબત, વગેરે સંપુર્ણ બંદગીનો સમાવેશ કીધો છે.

૨. પાક ખોરદેહ અવસ્તા. કીં ૦ બાર આના.

સાઇઝ ૩૪x૨૩ ઇંચ, પંદર યશતો-૮૩૨ પાણી.

રોજની ફરજ્યાત બંદગી ઉપરાંત, હોરમજદ, મોટી તથા નાની હપતન, અરદીખેદેશત, સરોશ હાદોખત તથા વડી, ખેહેરામ, તીર, ખોરદાદ, ગોશ, આવાં, આશતાદ, ખોરશેદ, નાની હોમ, અને વનંત યશતો સાથે કુલ પંદર યશતો અને દાદાર અહુરમજદનાં ૧૦૧ નામો અને ગુજરેલાંની યાદ માટે બાણવાનો કરદો આપ્યો છે.

૩. પોકેટ પાક ખોરદેહ અવસ્તા. કીં ૦ આઠ આના.

સાઇઝ ૩x૨૧ ઇંચ-નવ યશતો-૫૭૬ પાણી.

રોજની ફરજ્યાત બંદગી ઉપરાંત હોરમજદ, મોટી તથા નાની હપતન, અરદીખેદેશત, સરોશ હાદોખત તથા વડી, ખેહેરામ, નાની હોમ અને વનંત યશત મળી કુલ નવ યશતો, દાદાર અહુરમજદનાં ૧૦૧ નામો અને ગુજરેલાંની યાદ માટે બાણવાનો કરદાનો સમાવેશ કીધો છે.

૪. વેસ્ટ-પોકેટ પાક ખોરદેહ અવસ્તા. કીં ૦ છ આના.

સાઇઝ ૩x૨૧ ઇંચ-પાંચ યશતો-૪૪૮ પાણી.

રોજની ફરજ્યાત બંદગી ઉપરાંત હોરમજ, અરદીખેદેશત, સરોશ હાદોખત તથા વડી અને વનંત યશત મળી કુલ પાંચ યશતો, દાદાર અહુરમજદનાં ૧૦૧ નામો અને ગુજરેલાંની યાદ માટે બાણવાનો કરદો આપ્યો છે.

શુદ્ધ જોડણી, કાગા ટાઇપ, ચીવ્વટ અને મલેઝ કાગળ ઉપર છાપી, પુલ કલોથમાં મજબુત રીતે બાંધી ગીલ્ટ ઍમબ્રાસ કીધેલી અમારી સર્વ અવસ્તામાં અશો જરૂરેસ્ત રખીતમાન સાહેબનો ફોટો સરખાતમાં આપ્યો છે.

જેહાંગીર ખી. કરાણીના છોકરાઓ, ૨૨૦-૨૨૨, પારસી બજાર, કોટ, મુંબઈ

બુઝર્ગ ઉમરના, નખળી આંખવાળા તેમજ નાનાં બાળકો
માટે ખાસ મોટા ટાઇપની
પાક ખોરદેહુ અવસ્તા.

રોગની ફરજમાં બંધગી ઉપરાંત, હોરમજ, મોટી તથા નાની હપતન,
અરદીબેહેશત, સરોશ હાદોખત તથા વડી, બેહેરામ, ખોરદાદ, આવાં, તીર,
ગોશ, નહાની હોમ અને વનંત યશત મળી કુલ તેર યશત આપી છે.

કુલ કલોથ, ગીલ્દ અંમબોસ બાધન્ડીંગ.

શરૂઆતમાં અશો જરૂરોસ્ત સ્પીતમાનનો ફોટો આપ્યો છે.

કીંમત રૂપિયા સવા.

ઉપર મુજબતની પરંતુ છ યશત સાથની કીંમત દસ આના.

**બાળકોને નવજોતનું શીખવવા માટે
મોટા ટાઇપની નવજોત-અવસ્તા.**

નાનાં બાળકોને નવજોત માટેના અવસ્તાના પાક કલામો સેહેલથી
અને સગવડથી શીખવવા માટે મોટા ટાઇપની અવસ્તાની આ ઉપયોગી
કેતાબમાં નવજોત માટે અગતજોગી સર્વ બંધગીઓ, તેની પુરતી સમજ સાથ
આપી છે. દાખલા તરીકે સહવારે ઉત્તાં વાર શું શું ભણવું કુસ્તી, કેમ
કરવી, પહેલો ગાંઠ ક્યારે અને કેમ મારવો, વગેરે કુસ્તી માટેની સમજણ
બાળકોને સમજ પડે તે કીસમે આપી છે અને તે ઉપરાંત પતેત પશેમાની
અને હોરમજ યશત પણ સમાવી છે.

ચાર ચિત્રો સાથે-કીંમત આના ચાર.

ફરવરદેગાનના પવિત્ર દિવસોમાં પઢવા માટે

ફરામરેદનો હા તથા ગાથાના પાંચે હા.

કીંમત આના ચાર.

છુટી આવાં યશત-મોટા ટાઇપ-કીંમત આના ચાર.

જેહાંગીર બી. કરાણીના છેકરાઓ, ૨૨૦-૨૨૨, પારસી બજાર, કોટ, મુંબઈ

❧ ગોહરે ❧

જમાસાપિ.

જમારૂપ વજર.

જમારૂપ વજર “દે-જમારૂપ” યાને વીદવાન જમારૂપને નામે પ્રસીધ્ધતા પામ્યો છે. એ ક્રશઓત્તનો ભાત્ર અને હવોવનો છોકરો યા કુટુંબી હતો. એને ગાથામાં “જમારૂપ હવોગવ” કહેલો છે. એ પોતાની બાહોશી, પાકીજગી અને ખાનદાનીયત-પણાંથી ગુણતારૂપ પાદશાહનો વજર બની શક્યો હતો. જ્યારે અશો જરતોસ્ત પેગંબર સાહેબે પહેલી દીન આશકારા કરી ત્યારે એ પણ એક પહેલા એલાઓમાંનો એક થયો હતો. એણે જરતોસ્તી દીનના કાલુનનો અભ્યાસ કરી તે દીન આશકારા કરવામાં તન મન અને ધનથી દરેક મેહેનત કરી હતી. તેમાં અસપંદીયાર, ક્રશઓત્ત અને ઝરીર સાથે જોડાઈ જઈ ધરાનમાં જરતોસ્તી મજહબ ફેલાવવાની ધણી મેહેનત કરી અશો જરતોસ્તનો પ્યાર જીત્યો હતો, અને તેથી જરતોસ્તે એને પોતાની બેટી સાથે પર-ણાવી સરકારાજ કર્યો હતો. અશો જરતોસ્તે દરૂન ઇંજ આર

શખસોને જૂદી જૂદી બક્ષેસો આપી હતી તેમાં જભારૂપને ઈંજેલું પુલ આપ્યું હતું, જે સુધવાથી જભારૂપ વધુ દાનાવ અને ભવિષ્ય કહેવાને શક્તિવાન થયો હતો. જભારૂપનો 'ગેરામ' નામનો બહાદુર બેટો અરજરૂપ સાથની દીન દુશમનાઈની લઢાઈમાં દીન ખાતર માર્યો ગયો હતો અને તેથી ગુશતારૂપની પુરી હાર થઈ હતી. તે વેળા અસપંદીયાર રૂઢનતન પાદશાહ ગુસતારૂપના ખોડીથી બંદીખાને પડ્યો હતો તેને જભારૂપ વજરે બંદમુકત કરી અરજરૂપ જેવો દીન દુશમન સામે લડવા ઉશકેરી દુશમનોને પરાંગદે કર્યા હતા. દબેસ્તાન મુજબ અશો જરતોસ્તે જભારૂપને સફરઅંદ નામનું રૂળ ઈજીને ખાવા આપ્યું હતું જેથી તે ભવિષ્ય જાણનાર થયો હતો, પણ જભારૂપ પોતે પોતાને જરતોસ્ત તરફથી ગુલાબનું ઈંજેલું પુલ સુધાડીયાથી એજમતી બુદ્ધિ મળેલી જણાવે છે. શાહનામામાં એને મોખેદાનમોખેદ તથા શાહનો સલાહકાર વજર જણાવેલો છે. જભારૂપ વજરને ભવિષ્યવાણી કહેવાની શક્તિ હોવાથી તે બનતા બનાવોની આગાહી કરતો હતો અને તેથી ગુશતારૂપ પોતાની હોશીયારીમાં રહી દર વેળા દુશમનોને પરાંગદે કરી શકતો હતો.

જભારૂપનામાની શરૂઆત—પાદશાહ ગુશતારૂપના અમલમાં જરતોસ્તી દીન આશકારા થયા પછી એક સમયે રૂપેન્તમાન જરતોસ્ત પેગબર સાહેબે તે વખતના ચાર જાણીતા નરોને ચાર બક્ષેસો દરૂન ઈજી આપી હતી. તેમાં જભારૂપ વજરને એજમતી ગુલાબનું ઈંજેલું પુલ આપ્યું હતું કે જે સુધીયાથી તેને સર્વ બનેલી અને બનનારી ખીનાની આગાહી ગમ્મ હતી. આથી એક સમે ગુશતારૂપ પાદશાહે આગળ બનેલા બનાવો

ને તે પછી બનનાર બનાવો તથા ધર્મ, ઇતિહાસ સંબંધી જૂદા જૂદા સવાલો કરી જામારૂપ પાસે તેના ખુલાસા માંગ્યા હતા, જેના જવાબ જામારૂપે પોતાની જ્યોતિષ શક્તિથી આપ્યા હતા. આ સઘળી આગાહી તે વેળા લખી લેવામાં આવી હતી.

અત્રે ધણું લંબાણ ન થાય તે માટે પાદશાહ ગુજરાતરૂપે ખુછેલા સવાલો કાઢી નાંખી જામારૂપે આપેલા જવાબો તે તે ખીનાનાં મથાળાં હેઠળ જવાબ આપનારનીજ પદ્ધતિથી અત્રે લખ્યાં છે.

સર્વશક્તિમાન દાદાર અહુરમજ્દની મોટાઈ.

“સર્વ ચીજોને પેદા કરનાર તે શક્તિમાન દાદાર અહુરમજ્દ છે, અને નાશ કરનાર તથા ઘટાડનાર અહુરેમન છે. અહુરમજ્દે મહાન ઇજ્જોને પેદા કરીધા તથા નવાજ્યા, કે તેઓ સર્વ ચીજોની વૃદ્ધિ કરે, ફરજદો આપે, ઓરવરને વધારે, મેવો તથા ફળ પુલ પેદા કરે, ગાયગોસપદને વધારે અને અહુરમજ્દ પાસેથી રજક રોજી મેળવી માણસોને આપે.”

“તે ઇજ્જો સર્વનો હિસાબ રાખી પાપ પુન્યનું તોલ કરી પાપને કાપે છે, અને સવાબને બેહેસ્તમાં ઉમેરે છે; આ સર્વ હિસાબ તે ૧૫ દિવસમાં લખાવે છે. ૧૫ દિવસનાં પેહેલા પખવાડીયાની રોશનીમાં તે રજખ આપે છે ને વૃદ્ધિ કરે છે, તથા અજવાળું જેટલું મહિનામાં પડે તે ખુદાના નશીબે છે અને એક માસમાં જેટલું અંધારું પડે તે અહુરેમનના કીસમતનું છે. આ વેળા મોહોર ઇજ્જ સર્વ માણસ જાતનો સવાબ લખીને બેહેસ્તમાં નોંધ રાખે છે.”

અહરેમનના દોરની મુદત વિષે.

“જ્યારે તે યુરો દેવ આ પૃથ્વીપર આવ્યો ત્યારે ગયોમર્દ ફક્ત ૩૦ વર્ષ જીવી શક્યો. મોત સમયે ગયોમર્દ એવો ઉદ્ધાર કાઢ્યો હતો કે “ઓ નાપાક અહરેમન, તું આ જગતમાં કદી સુખી થતો નાં, તને સદા રંજ હોજો, હવે હું પેલી મિનોષ જહાનમાં જઈ છું તે જગાપર બલા, રંજ, ગમ તથા દેહદેશત નથી પણ તાહરે માટે અત્રે સર્વથી યુરૂં છે, જે તને મલશે. આ જગતપર સ્પેન્તમાન જરતોસ્ત જન્મ લેશે; ને તે પેગંબરી લાવશે. તે તારી જાતના તમામ દેવ દરજો તથા જાદુગરો હશે તેમને હાંકી મેલી પોતાની દીન રસ્તાખેજવેર ચાલુ કરશે. પણ તું પેગંબરના વખતમાં કાંઈ પણ યુરાઈ કરી શકશે નહિ. સેવટે આખર-હજારનાં વખતમાં તારો દોર આ જગતમાં ધણો ચાલશે.”

“આવા સુખનો જ્યારે તે યુરા અહરેમને સાંભળીયા ત્યારે તેને એક મોટું દર્દ થયું તેથી તેણે ખીજા ૭ દેવો પેદા કર્યા. ૧-અકમનંધ, ૨-અકતપ, ૩-સએનિ, ૪-તારીક, ૫-જરીક, ૬-નાનેંગ અને ૭ મો અએષમ એ પેદા થયા. આ જૂદા જૂદા દેવો અમશાસ્પદો તથા ઇજદો સાથે દુશ્મનઈ ધરાવે છે. ૭ મો અએષમ સરોશ ઇજદ સાથે દુશ્મનઈ કરે છે. આ સાતે દેવો માણસને ફરેબ આપી યુરી રાહપર દોરે છે.

ખેહસ્તમાં મળતી ખોરાકી.

“ખેહસ્તમાં ખાવાની હાજત રહેતી નથી અને સુખ તથા તરસ કદી લાગતી નથી; કેમકે જ્યારે રવાન ખેહસ્તમાં આવી પોંહ્યો છે ત્યારે તેને પ્રથમ ‘મેદીઓજરેમ’ નું ખાણું પીવા આપે

છે તેથી રવાનની ખાવાપીવાની ખાહેશ જતી રહે છે. પણ આ જગતમાં ખાવાનો લાભ તથા રવાદ મળેલો હોવાથી માણસોને તે વગર ચાલતું નથી.”

જરતોશ્તી દીન આગમજ નાપાકીનો દાર.

“ગ્યોમર્દ પછી ૩૦૦૦ વર્ષ સુધી કોઇ દીન પરમેશ્વરે મોકલી નહોતી. સ્પેન્તમાન જરતોશ્ત આવત્રા આગમજ દેવોનાં ટોળેટોળાં આ જગતમાં પુરૂષના છુપા વેશમાં અહીં ફરતા હતા, પણ તેમને માણસો ઓળખી શકતાં નહીં; તેમજ પરીઓ સ્ત્રી લેખાસમાં ફરતી હતી. દેવો પુરૂષનો વેષ ધારણ કરી ઘણીક સ્ત્રીઓને આડે રસ્તે ઉતારતા ને તેમનો ભવ સદાને નાશ કરતા, પણ જ્યારે જરતોશ્ત સાહેબે પાક દીન આશકારા કરી ત્યારે તે સર્વ જુરાઓનાં ‘કાલજુદો’ નાશ પામ્યાં. ત્યાર પછી તેઓ દુનિયામાં આવી શકતા હતા પણ માણસનું રૂપ ધારણ કરી શકતા નહિ. ઘણું કરી તેઓ ઘોડા, ગાય, વગેરે દોરોની સુરતે આવી શકતા પણ હવે પછી તેઓ દરવદોના મુરદાંઓમાં દાખલ થઇ ભુત, ડાકણ, પીશાય, ખવિસ વગેરેનાં નામે ઓળખાશે.”

દાદાર અહુમજદે ગુપ્ત રાખેલી જુદી જુદી
કરામતો તથા શક્તિનું વર્ણન.

કંગદેજ ગુફા.—

“કંગદેજ ઉગમણની તરફ છે ને તે ‘શતવસ’ સેનારાની નજદીક, ધરાનવેજની સિમામાં છે. આ કંગદેજ ગુફાનો ધેરાવે ૭૦૦ ફરસંગનો છે જ્યાં દેવદરૂને દાખલ થઈ શકતાં નથી. તે કંગદેજ ગુફામાં ત્રણ જાતની ખાણો છે ને ત્યાંના મેહુલો સુન્નાનાં છે, ત્યાં ‘સુન્નાનાં’ પારસ બને છે. ત્યાંનો સરદાર તારો ખેટા ‘પેશુતન’ છે, તે દસ્તુર પેશુતન હવે પછી ત્યાં ૧૫૦ દસ્તુરો સાથે જશે ને ત્યાં અમગ રહી ઇજ્જતને ક્યાં કરશે. એવી રીતે નવ ખંડમાંનો આ ઉગમણ દિશાનો ખંડ કયામત વેર છુપો રહેશે.”

“વર્જમકદનાં ગુફાનું વર્ણન.”—

“આ વર્જમકદનો ગુફા જમશેદે બનાવ્યો છે. તે ગુફા ધરા-નવેજની હેઠળ ઉત્તર દિશા તરફ આવેલો છે. ત્યાંના ખેહુલોનો ૩૦૦ વર્ષવેરે જીવી શકે છે. ત્યાં ૪૦ વર્ષની વયે સ્ત્રીઓ પ્રસુત થાય છે, ને ખેટા ખેટી એમ જોડ છોકરાંનો જન્મ આપે છે. એ મુજબ પેહલામાં ૯૦૦ જોડાં, બીજામાં ૬૦૦ જોડાં અને ત્રીજામાં ૩૦૦ જોડાં વસે છે, આ જોડાંમાં વધારો ઘટાડો થતો નથી. આ શહેરની જમીન ૬ ફરસંગ મોટી છે તેમાં બે ફરસંગ પોહળી છે. તેમાં ચાર નદી વહે છે—એક દુધની, બીજી શરબતની, ત્રીજી ઘીની ને ચોથી મધની. તે ગુફામાં કેાષપણ જીઆંગાર દેવદરૂને જઈ શકતાં નથી. આ ગુફામાં દરેક જાનનાં ગોસપદ તથા પંખી તથા તરેહવાર પેદાય-શોનાં બિયાં રાખેલાં છે. તે એટલા માટે કે ‘મલકુશદેવ’ રસ્તાખેજના

વખતમાં પોતાના જીવુ જોરે સખત થઈ પાડી અરુ વસાવશે તેથી સર્વ પેદાવશે. મરણ પામશે, તે વેળા, દસ્તુર પેશાતન તે સર્વેને દેકે કરશે ને વર્જમકર્દ શુદ્ધામાં જાળવી રાખેલાં બિયાંને તથા ચરંદા પરંદા બહાર આણી તેમનાથી દુનિયામાં આપાદાની ફેલાવશે. એ મુજબ આ ખંડ પણ આખર હજારનાં વખતમાં માલમ પડશે નહીં.”

કેરશાસ્ત્ર પેહેલવાનના કાલબુદની જગા.—

“ જેહાંપેહેલવાન કેરશાસ્ત્રનું રવાન ને કાલબુદ તાહરા (ગુશતારપ પાદશાહના) શેકારગાહમાં ને દમાવંદ ગોશ્તાની નજદીક છે. ત્યાં ઝાડપાન, ફળપુલ થતાં નથી પણ ત્યાં સુન્નાનાં પારસો ધણું જડે છે. ત્યાં કેરશાસ્ત્રના કાલબુદની પાસખાની માટે દહદહ રવાનો ને રાખેલાં છે અને તે રવાનો ઉપર ફરવરદીન ઇજદ સરદારી કરે છે; જેથી નાપાક દેવદરજે તેના કાલબુદને હેરાન કરી શકતાં નથી. તેની પાસખાની એટલા માટે કરવી પડે છે કે તે કયામતને વખતે પાછો ઉઠશે ને નાપાક જોહાકને મારશે.”

જોહાકનું કેદખાનું ને ત્યાંની કરામત.—

“ જોહાકતાજને દમાવંદના પહાડ ઉપરના એક શુદ્ધામાં બાંધી મેજો છે. તેની પાસખાની કરવા એક મુરગને રાખેલો છે. નાપાક જોહાક જ્યારે પોતાના હાથપગમાં પેહેરાવેલી ધાતુની સાંકળને ચાટી દોરા જેવી ઝીણી કરી ભાંજવાનો કસદ કરે છે, કે પેલો મુરગ પોકાર મારે છે કે તે સાંકળ જેવી ને તેવી થઈ જાય છે. જ્યારે તેની પાદશાહીનો દહાડો આવશે ત્યારે પેલો મુરગ ગફલતીથી વાસસે નહીં જેથી કંતાઈ ગએલી સાંકળ ભાંજી નાંખી જોહાક બહાર નિકળશે ને તે મુરગને મારી નાંખશે.”

ત્રણ પગનાં 'ખરતાલ'નું રેહેઠાણ.—

“આ ‘ખરતાલ’ વૈઙિરકશ દર્યાની વચોવચ છે. આ ‘ખર’ને તે દર્યામાંહે એવે ઠંકાણે રાખેલા છે કે દર્યાનું પાણી દિવસમાં બેવાર ત્યાંની રીમની ધોવા થકી જાય છે ત્યારે દર્યાનું પાણી ઓછું થાય છે તેને ઓટ કહે છે. આ પાણી ઓટ થતાં દોજખની સર્વ નાપાકી, ગંદકી તથા રીમની ધોણ પાછું ફરે છે. આ મુજબ દોજખ ધોવાઈ સાફ થવાથી દોજખી રવાના આસુદાં થાય છે. જ્યારે તે પાણી પાછું વળે છે ત્યારે તે પાણી સર્વે ખરાખી નાપાકીથી ભરેલું હોવાથી તે જગે અદુરમજદે ત્રણ પગ, ૬ આંખ, ૯ મોઢાં, ૨ કાન, ૧ સિંગડાવાળા સફેદ રંગના ખરતાલને ત્યાં પેદા કર્યો છે, તે ખર જ્યારે પોતાના ત્રણ પગો મેળે ને ૬ ચશમે જોય ત્યારે દર્યો તમામ ભરાઈ સ્વચ્છ થાય છે ને તેથી ભરતી થાય છે. જો એક પગે ને બે ચશમે તે ખર પાણી સામે જોય તો પાણી દોજખમાં ભરાવા માંડે છે. પછી તે બે પગે ઉભો રહી ૬ આંખે જોય છે કે પાણી દોજખ ધોવા જાય છે. જ્યારે તે પાણી દોજખ ધોઈ પાછું ફરે છે ત્યારે તે પર ખરતાલની નજર પડવાથી તે સ્વચ્છ બને છે.”

કરમાહી તથા હોમના ઝાડનું મુકામ.—

“હોમનું ઝાડ કે જે રસ્તાખેજના વખતમાં સર્વે આલમનું શરીર સમારશે તે ઝાડ ‘વૈઙિરકશ’ દર્યામાં પેદા થયું છે. તે ઝાડની સંભાળ લેવા માટે દાદગરે ૯૯૯૯ રવાનોનાં અશો ફરોહરોને રોકેલાં છે, કેમકે નાપાક અહરેમને તે ઝાડ લાંજવાને ધણા જીઆંગાર ખરફસતરો, દેડકા, કાચગા અતી મોટા કદનાં પેદા કર્યાં છે. પણ

દાદાર અહુરમજ્દે ૧૦ કરમાહીને હોમના ઝાડને જળવવા માટે ત્યાં રાખીછે. આ કરમાહીઓ હમેશાં હોમના ઝાડની આસપાસ ફરીયા કરેછે જેથી ખરફસતરોનું કશું વળતું નથી, પણ જેવા સર્પ, દેડકા ત્યાં આવેછે કે તેમને આ માહી ખાઈ જાયછે. આ *માહીને આવાજ કાઢવાની શક્તિ બક્ષેલી હોવાથી તે પોતાની ચીચિઆરિથી ૧૦૦૦૦ દેવોનો નાશ કરે છે. આ માહીની નજર એટલે તો તેજ છે કે રંધા નદીમાં ઉત્પન્ન થતો બાલ જેવો મોઝો પણ તે દુરવેરથી જોઈ શકે છે, તેમજ દર્યામાં થતી ભરતી એટની બારીકમાં બારીક શરૂઆત તે પારખી કાઢે છે.”

ઘઉંપતશાહનું મુકામ.—

“અગરેરસના બેટા ઘઉંપતશાહનું રેહેઠાણુ દર્યા કિનારે છે. તે ઇજ્જશની દૃષ્ટિને તેનો જોર દર્યામાં પાક કીધેલું ચોખ્ખું હોમનું પાણી રેડે છે. જેથી ખરફસતરો ધણું મરણુ પામે છે. જો તે ઇજ્જશનીનો જોશ દર્યામાં નહિ નાખે તો હરસાલ ખરફસતરો ધણું વધે.”

રાક્ષશી કદનું શહામુર્ગ તથા ચમરૂશ પક્ષીનું વર્ણન.—

“એ શહામુર્ગને દાદગરે દર્યા કિનારે ઉત્પન્ન કર્યો છે. તે શહામુર્ગનું કામ એ છે જે પાક દાદગરે “ દુઃખદર્દ ટાળનાર ” નામે ઝાડ પેદા કીધું છે. તે ઝાડ ઉપરથી જ્યારે એ શહામુર્ગ ઉડેછે ત્યારે તે ઝાડને દસ હજાર ઝાંખળી નીકળે છે ને એક હજાર ઝાંખળીપર તરેહવાર ચનસ્પતિનાં ખિયાં ઉગેછે. જ્યારે ફરીથી તે શહામુર્ગ તે ઝાડ ઉપર બેસેછે ત્યારે તે ઝાડની તે હજાર ઝાંખળી ભાંગે છે જેથી સર્વે જાતનાં બીજ ખરી પડે છે.”

* જુઓ આજ અંધનો વધારો.

“વળી ત્યાં ચમરશ (માદા)ને ચમરશ (મરદ)નું એક જોડું ઉત્પન્ન કરેલું છે. તેમાં ચમરશ નર પેલા ઝાડપર બેસી સર્વે બીજ નીચે તોડી પાડે છે ને માદા ચમરશ તે સર્વે બીજ પોતાની પાંખો વડે વિંજોડી દર્યામાં નાખે છે. જ્યારે તે દર્યાનું પાણી સુરજના તાપથી વાદળાં મારફતે ચુસાઈ જાય છે ત્યારે તેની સાથે બિયાં પણ ચુસાય છે ને વર્સાદના દિવસમાં પાણી વરસતાં તેમાં સઘળાં બીજ પણ વર્સે છે જેથી ઉદ્ભવિજ પદાર્થો ઉગી નિકળે છે ને લીલાતરી પંથરાય છે.”

“વાદળાંનું સ્વરૂપ ને કામો.”—

“વર્સાદનાં વાદળાં જે છે તે ગંજવર જનવરના આકારનાં છે. તેના માથામાં જીવ હોય છે ને તેઓ અલબુર્જ ઉપર રહે છે. તેમના દિલપર ભિંગડા હોય છે. આ વાદળાં પવનને જોરે દર્યાનું પાણી ચૂસી ઉંચે ચઢી પાણી રેડે છે. જ્યારે વાદળાંમાંથી પાણીનો ધોધ છુટે છે ત્યારે ગુવાદ ઇજદ પવનને જોરે તે પાણીના ધોધને આરે વાટ કરે છે; તેથી વરસાદની સેર તથા જીવ પડે છે.”

ગાજવીજનું વર્ણન.—

“વર્સાદમાં જે ગાજવીજ થાય છે તે એક ફરેસ્તાથી થાય છે. તે ઇજદનું નામ “આદર” છે. જ્યારે વર્સાદ વર્સે છે ને શકશગર (શપોજગર) નામનો દેવ તે પાણી ઝીલી દર્યામાં નાખે છે તે વેળા ફરેસ્તો તેની સાથે અથડી પડી લઢે છે ને પાણીને જમીનપર વરસવા લઢાઈ કરી ફરજ પાડે છે. તે વેળા ગુવાદ, રામ, તીર અને વનન્ત એ સર્વે ઇજદો તે દેવો સાથે લઢી વર્સાદને જમીનપર વર્સવા દીયે છે. વરસાદનાં દિવસમાં આસમાનપર રંગબેરંગી જે પટો ચિતરાય છે તે ફરેસ્તો લઢાઈનો સરદાર છે. જેની સામે

અહરેમનનું લશકર આવી ઉભું રહે છે ત્યારે તે ફરેસ્તો મ્યાન-માંથી રંગબેરંગી તલવાર કાઢી ચમકાવે છે એટલે તે ફરેસ્તો ગરજે છે. જે દિવસે અહરેમન સાથે લઢાઇ થવાની હોય તે દિવસે કમાન પડે છે. જ્યારે ખોરશેદ ઇબ્રહિમ ઉગમણ દિશાએ હોય છે ત્યારે અહરેમનનું લશકર પશ્ચિમ દિશાએ હોય છે. તેની સામે ફરેસ્તાઓ કમાન ધરીને સામાં થાય છે જેથી પશ્ચિમ દિશામાં કમાન (ધનુષ્ય) દિસે છે. જો ખોરશેદ ઇબ્રહિમ પશ્ચિમમાં હોય તો કમાન પૂર્વમાં દેખાય છે. તે વેળા વરસાદનાં વાદળાં ધેરાયલાં દેખાય છે, ધુમસ વર્સે છે ને બધે અધાર ફેલાય છે.”

“તે વેળાએ જે વિજળીનો ગગરાટ થાય છે તે મ્યાન મેદાનમાં નાખે છે તેથી થાય છે. આ વેળા તલવારનાં જરબો અહરેમન ઉપર ઘણાં પડે છે. જેમ ખોરશેદ ઇબ્રહિમ પૂર્વ ને પશ્ચિમમાં ફરે છે તેમ કમાન પણ હોય છે. જો કમાન નાહની હોય તો અહરેમનનું જોર ઘણું હોય ને જો કમાન મોટી હોય તો અહરેમનનું જોર ઓછું સમજવું.”

“વિજળી જે ચમકાટ બતલાવે છે તે આતશ છે. આ આતશ જ્યારે મેદાનમાં ચમકે છે ત્યારે દેવો નહાશી જાય છે, અને તે વેળા જે ગરજના થાય છે તે દેવોનો પોકાર સમજવો; વિજળીને હોરમજનું નૂર બક્ષેલું છે.”

કયખશર પાદશાહનું રહેઠાણ.—

“પાદશાહ કયખશર ચએચસ્તે નામના ગુફામાં રહે છે. આ પાદશાહ ત્યાં પોતાના ૧૦૦૦ પેહેલવાનો સાથે રહે છે. આ પાદશાહ અમર્ગ હોવાથી કયામત વેળા તે દુનિયામાં જાહેર થઇ પાદશાહી કરશે. આ ચએચસ્તે ગુફા દક્ષિણ દિશાએ આવેલો છે. આ ગુફા આખરહજીરાના વખતમાં જણાશે નહિ.”

પરીઓનાં ટોળાં વિષે.—

“પરીઓનાં ટોળાં પાંચ છે. તેમાના ચાર ટોળાં દેવની તરફ છે. એક ટોળો અહરેમનની રાહપર ચાલે છે. આ ટોળાંને જરતોસ્ત પેગંબરે પોતાનાં વખતમાં નીરંગને જોરે જમીનનાં ગોળામાં બંધ ક્રિયાં છે. બીજાં દેવોનાં ટોળાંને તથા જીનોનાં ટોળાંને પણ તેજ પ્રમાણે નીરંગથી પેગંબર સાહેબે પોતાનાં વખતમાં ગોળ પૃથ્વીના પેટામાં પુરેલાં છે. તેમાં એક તરફ પરીયાં, બીજી તરફ દેવનાં ટોળાં ને ત્રીજી તરફ જીનનાં ટોળાં વસે છે. એક સારી રાહપર ચાલનાર તથા અહુરમજ્દને માનનાર પરીયોનો ટોળો હોરમજ્દને માને છે, તેઓ ખોરશેદની તરફ રહે છે. આ પરીઓમાં આઠ જણી ખોરશેદનું તખ્ત પકડી તેપર આક્રતાબને બેસાડી ફરે છે.”

અહુરમજ્દ અને અહરેમનના ચાહેલા છ રાખસો.—

“બાર રાશી હોરમજ્દની તરફ છે ને ૧૫ ગ્રહો અહરેમનની તરફ છે. આ બાર રાશીથી કશી આક્રતા યા બુરાઈ ગુજરતી નથી. તેમજ અહરેમનની ખલકને અહુરમજ્દ ફેરવી શકશે નહિ, માત્ર આખેર હજારાના વખતમાં ફેરવશે.”

“પ્રુદાએ ‘જમશેદ, ફરેદુન અને કયકાઉશ’ને દુનિયામાં વધાર્યાં પણ તેમને અહરેમને ફરેબ આપ્યો અને તે પછી અહરેમને જીહાક તથા અદરાશિઆબને બે મરતબે મોટા બનાવી સીકંદરને પણ તેવીજ હાલતે પોંડ્યાડશે, પણ પાક પરવરદેગાર તેમને નાબુદ કરશે. તેમાંને ફક્ત જોહાક અમર્ગ છે અને હજી તેના દોઢ દહાડો પાદશાહીનો કયામત સમે બાકી રહેલો હોવાથી તે જાહેર થશે. હાલમાં તે દમાવંદના પહાડ ઉપર કેદ છે. તેના બદનમાંથી એવી

તો દુરગંધી નિકળે છે કે દામાવંદ પર્વતથી ત્રણ ફરસંગ સુધી તેની બદબો આવે છે.”

બેહુશ્ત તથા દોજખનાં મુકામો વિષે.—

“આસમાન જમીનથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ દુર છે અને હમેશગી પણ તેટલીજ દુર છે. પેહેલું બેહુશ્ત સત્તરપાય પેહેલા આસમાન ઉપર છે. બીજું માહાપાય છે કે જે સત્તર પાયથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ ઉપર છે. ત્રીજું ખોરશેદપાય માહાપાયથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ ઉપર છે. ચોથું ગરોથમાન ખોરશેદપાયથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ ઉપર છે. પાંચમું “પથુમખાન” ગરોથમાનથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ ઉપર છે. પેહેલું બેહુશ્ત સારી મનશ્ચનીએ, બીજું શાઈ બોલવે તથા કામ કરવે મળે છે. બેહુશ્તમાં અશોને ખુસીખુરમીમાં રહેવાનું મળે છે. હમેસ્તમાનમાં જે ગુ-હેગારોનો સવાખ સરખાઇએ આવે છે તેમને મોકલે છે. ત્યાં રવાનોપર એવો તો આગળ પડે છે કે રાતે તાઢ અને દિવસે તડકું પડે છે.”

“દોજખ ભુંડી મનશ્ચનીએ, ભુંડું બોલવે ને ભુંડા કામો કરવે મળે છે. એવાં કામો કરવાથી દેવો નાપાક અહેરેમનની નજદીક તે રવાનને ધસડી લઇ જાય છે; અને પછી તે દેવો રવાનો ઉપર હરેક જાતની સખતી તથા રંજ અને આગળ પાડે છે. ત્યાં બદબો અને અંધાઈ રહેતું હોવાથી દોજખી રવાનો સદા બેચેન રહે છે.”

જરતોશ્તી ધર્મમાં બંદગીના કાયદા અને ૫૨જો વિષે.

પાંચે ગેહનાં ભણતરો વિષે.—

જ્યારે આપણે સેતાયશ તથા બંદગી કરીયે સારે આપણું માથું કાન લગી ધોવું જોઈએ, અને હાથ કાપરીયાં સુધી તથા પગ ધુઈવેર ધોવા જોઈએ, ને માથું કાન સુધી ઢાંકવું જોઈએ; આ મુજબ પાણીથી બદન સ્વચ્છ કરી માથું ઢાંકી ભણવું રવા છે.”

“આમદાદમાં ઉંઘમાંથી ઉઠતાં તેજ જગે કુશતી કરવી, પછી પાંચ છ ડગલાં ભરી નીરંગ લેવું જોઈએ, તે નીરંગને સુકવીને હાથપગ તથા મોઢું ધોઈ “ક્ષનચોથ અહુરહે મજદાઓ, અશેમ વોહુ” પઢવું. પછી નાહતી વેળા નીરંગ લઈ ત્રણ વાર અશેમ વોહુ પઢે, ને પછી કેમ ના મજદા પઢે ને નીરંગ સુકાંતા નાહી રહી કપડાં પેહેરી કુશતી ખાંધપર મેલી “નેમસેને અહુરમજદ” ના ત્રણ પદો ભણીને સરોશ બાજ તમામ પઢીને કુશતી છોડે, પછી અહુરમજદ ખુદાએ ભણુતા પાછી કુશતી બાંધે, અહુનવર બે પઢતાં કુશતીના આગલા બે ગાંઠ બાંધે, પછી “જસમે અવંધહે મજદ માજદીયસનો અહુમે” તમામ પઢી “હાવન ગેહ” તમામ પઢે, પછી હોશઆમ પઢીને ખોરશેદની નીઆએશ, મેહેરની નીઆએશ દુઆ વિરપ દુમત પછી આતશ, આવાં, અર્દવિસુર તથા માહાબો-ખતારની નીઆએશ કરે. પછી હોરમજદ યસ્ત પઢે. પછી દોઆ-નામ સેતાયશને કરી ચારે દિશાનો નમસ્કાર કરે એટલે ચારે દિશામાં જે બેહેદીનો છે તેમના સવાબમાં શરીક થાય. પછી

પપેત પશેમાંની દોઆ તનદરોસ્તી પટે ને છેલ્લે દીનનો કલમો પટે.

“રપીથવન ગેહમાં ફનોથ અહુરહે મજદાઓ, અશેમ વોહુ ૧ પઢીને હાથ પગ ધોષ કુસ્તી કરે. પછી સરોશ બાજ પઢી રહીને રપીથવન ગેહ પટે. પછી ખોરશેદ, મેહેરની નિઆએશ કરે ને હોમ, વનન્ત તથા અરદીએહેસ્ત યસ્ત પટે, પછી દુઆ નામ સેતાયશની ભણી રહીને ચારે દિશાનો નમસ્કાર કરે અને પછી દોઆ તનદરોસ્તી પઢીને દીનનો કલમો પટે.”

“ઊજરન ગેહમાં ફનોથ અહુરહે મજદાઓ પઢી અશેમ વોહુ પટે ને પછી હાથ પગ ધોષ કેમ ના મજદા પઢી કુશતી કરે ને પછી સરોશ બાજ, ઊજરન ગેહ, ખોરશેદ, મેહેર, આતશ, આવાં અર્દવિ-સુરની નિઆએશ કરી સરોશ યસ્ત હાદોખત પટે, ને પછી સર્વે દુવા પટે, ને, દુઆ નામ સેતાયશની પઢી ૪ દિશાનો નમસ્કાર, દોઆ તનદરોસ્તી ને પછી દીનનો કલમો પટે.”

“અધવસરથરેમ ગેહમાં ફનોથ અહુરહે મજદાઓ, અશેમ વોહુ ૧ પઢીને હાથપગ ધોષ કુશતી કરી સરોશ બાજ, અધવિશરથરેમ ગેહ, ચેરા-ગનો નમસ્કાર, રાતની સરોશ યસ્ત, અને દોઆ નામ સેતાયશની પટે.”

“ઉશહેન ગેહમાં અરધી રાતે ઉધમાંથી ઉઠી પેહેલાં નીરંમ લઇ પછી કુશતી કરી સરોશ બાજ પઢી ઉશહેન ગેહ પટે ને બીજી અવસ્તા પટે.”

ચાલુ માહ રોજનાં ભણતર વિષે.—

“જ્યારે માહાખોખતાર જોઇએ ત્યારે એક માસમાં ૩ વાર માહાખોખતારની નિઆએશ કરવી. પેહેલીવાર જ્યારે ચાંદ

દેખીએ ત્યારે યાને ચાંદરાતે, બીજી વેળા પુનમપર ને ત્રીજીવેળા અમાસને દહાડે. અમાસને દિને બામદાદમાં નિઆએશ પઢી રોજ દીન કરવાં.”

“વર્ષ એકમાં ૬ ગાંહમખાર કરીએ અને મુકતાદના ૧૦ દિવસ કરવા. તેમજ બાજ, મેજઆફરગાન, સતુમ, દરન, ઇજશને વંદીદાદ વગેરે કરીએ. તથા મા બાંપ, ખેશખેશાવંદ અને કબિલાનાં મહિના તથા વર્ષનાં રોજગારો કરી દર વર્ષે રખિયવન ઇજવીએ.”

“હંમેશાં બાજધરી ખાણું તથા પાણી પીજીએ. તથા પેશાબ, હાજત (વગેરે) પણ બાજ ધરીને કરીએ.”

“દરેક પોતામાંની એક નાવર યાને ઐરવદ કરવો જોઇએ. જો સંપજ હોય તો ધણા કરવા જોઇએ, અને બરશનુમ એક લેવું જોઇએ તથા ગેતીખરીદ ઇજવવી જોઇએ, ને જો પૈસા હોય તો વરસોવરસ ઇજવવી. જંદરવાનું જોડાનું ઇજવવાની ફરજ છે. જો ખુશી પડેતો દરસાત્ર ઇજવે. સરોશની બાજ દરેક ગેહમાં ધરીને જમવું, સરોશની ઇજશને વંદીદાદ જોડાની ૬ કરાવવી ને બીજી વંદીદાદ ૩૩ ઇજવવા તથા અદીએહેસ્તપર સુખડ બાજવું.

“મરદ તથા ઐરતની ૧૨ હમાયસ્ત ઇજવવી જોઇએ, ગમે તો દર માસે ઇજવે ને દર માસે બાજ કરે.”

“રોજ ૧ લો દાદાર અહુરમજદ, રોજ સોલમો મેહેર ઇજદ, ૧૭ મો સરોશ ઇજદ, રોજ ૨૦ મો મેહેરામ ઇજદ ને ૨૬ મો મીનો મારેસ્પંદ ઉપર બાજ, આફરગાન, દરન ઇજવવાં ધટે છે. માહ ૬ મો આદર, ને પેહેલા દાદાર અહુરમજદના દિનથી તે અનેરાન રોજ સુધી દરરોજ દરન, મેજ, બાજ આફરગાન

મળવે અને આતશની નિઆએશ કરવી. વરસનાં દરેક જશનો કરી દરેક માસમાં ઘટતા રોજે જશનો કરવાં.

ફરવરદીન મહિનો હોરમજદ રોજે નવું વરશ કરે. ફરવરદીન મહિનો ને અર્દીબેહેસ્ત રોજે રપીથવન મળવે. ફરવરદીન મહિનો ને ખોરદાદ રોજે ખોરદાદસાલ કરે. કારણ કે એ દિને દરેક આદમીને રોજ વેહેંચાય છે તેથી એ દિને સવાખનાં ધણાં કામો કરવાં જોઇએ તેમજ બંદગી ધણી કરવી. એ દિને હાવન ગેહમાં નવ ખોરશેદની નિઆએશ તથા ત્રણ મેહેરની નિઆએશ ને રપીથવન ગેહમાં ત્રણ ખોરશેદની નિઆએશ તથા એક મેહેરની નિઆએશ પઢવી જોઇએ. ઉજરન ગેહમાં ત્રણ ખોરશેદની નિઆએશ તથા મેહેરની એક નિઆએશ કરવી તથા બાજ, આફરનગાન, મજશની, વંદીદાદ કરાવવાં.”

“ફરવરદીન મહિનો ને અમરદાદ રોજે અમરદાદસાલ ચાને મુકતાદને વળાવવાં. ફરવરદીન રોજે ફરવરદીઆનનું જશન કરવું. એ એ દિને દોખમા નજદીક સત્રડીમાં જઈ બંદગી કરવી તથા આફરગાન કરાવવું.”

“અર્દીબેહેસ્ત મહિનો ને અર્દીબેહેસ્ત રોજે અર્દીબેહેસ્ત અમશાસ્પંદનું જશન કરવું.”

“ખોરદાદ મહિનો ને ખોરદાદ રોજે ખોરદાદ અમશાસ્પંદનું જશન કરવું.”

“તીર મહિનો ને તીર રોજે તીરીયાનનું જશન કરવું.”

“અમરદાદ મહિનો ને અમરદાદ રોજે અમરદાદ અમશાસ્પંદનું જશન કરવું જોઇએ.” “શેહેરેવર મહિનો ને શેહેરેવર રોજે એ અમશાસ્પંદનું જશન કરવું જોઇએ.” “મેહેર મહિનો ને

મેહેર રોજે મેહેરિયાનતું જશન કરવું જોઇએ,” આવાં મહિનો ને આવાં રોજે આવાં અર્દીસરનું જશન કરવું જોઇએ.” “આદર મહિનો ને આદર રોજે આતશનું જશન કરવું જોઇએ.” “આદર” મહિનો ફરવરદીન રોજે ફરવરદિઆનતું જશન કરવું જોઇએ.” “દે મહિનો ને હોરમજદ રોજે દાદાર અહુરમજદનું ખીજું જશન કરવું જોઇએ. દે મહિનો ને ખોરશેદ રોજે પેગંબર સાહેબ અશો જરથોસ્તને દિવસ તથા ખોરશેદ ધજદનું જશન કરવું જોઇએ. દે મહિનો દેપમેહેર રોજે દાદાર અહુરમજદનું ત્રીજું જશન કરવું જોઇએ. દે મહિનો ને દેપદીન રોજે દાદાર અહુરમજદનું ચોથું જશન કરવું જોઇએ.” “બેહેમન મહિનો ને બેહમન રોજે બેહમન અમશાસ્પદનું જશન કરવું જોઇએ. પછી અસ્ફંદારમદ મહિનામાં ૪ જશન કરવાં ઘટે છે. ૧ જું અસ્ફંદારમદ રોજે, ૨ જું ખોરદાદ રોજે, ૩ જું ફરવરદીન રોજે, ૪ થું મારેસ્પંદ રોજે. અસ્ફંદારમદ મહિનો ને આસ્તાદ રોજથી પાંચમાં વહિસ્તોમસ્ત ગાથાના ઉશહેન ગેહના વખત સુધી મુકતાદનાં ૧૦ દિવસ કરવાં જોઇએ. તેમજ ગાથા ગાહમયારમાં સર્વે જરતોસ્તી અનજુમને મેજ તથા દરન ધજવવું ઘટે છે અને નિઆએશ કરવી જોઇએ. જે સર્વે જણાઓ એકઠા થઇ એક નિઆએશ એકદિલથી કરે તો ૧૦ નિઆએશ કીધા જેટલો સવાળ દરેક જણને લાગે. તેમજ મેજ, આદરંગાન, ધજશને સર્વે અનજુમન એકદિલથી એકઠાં થઇને કરે જેથી દરેક જણને સવળો સવાળ લાગે.”

ગુન્હાની તોજેશ વિષે.—

“જે બેહેદીને કાંઇ ગુન્હા કીધો હોય તો તેણે દસ્તુર પાસે જવું જોઇએ. પણ જે દસ્તુર ગામમાં નહિ હોય તો મોખેદ, યા

એહેદીન મોટા દરજ્જાવાલો હોય તો તેની પાસે જાય. જો તે વંદીદારનો પદનાર હોય या દીનનો સમજનાર હોય તો તેને દસ્તુરને મરતમે જાણવો જોઈએ. રોજ ૨૧ મો મીનો રામ ઇજ્દ અને માહ ૭ મો મેહેર ઇજ્દ એ દિને જમને સધલો ગુન્હા દસ્તુર પાસે કબુલે ને જો દસ્તુર તેને તેજ વખતે પતેત કરાવે તો તે ગુન્હાથી તે માફી મેળવી ફારેગ થાય. પછી જેવી તોજેશ્વ તે દસ્તુર કરાવે તેવી કરી માફી મેળવવી. જે કામ પોતાના ગુન્હા કબુલે અને તે સાંભળનાર જાહેર કરે તો તેની ગરદન મારવી જોઈએ, કારણ કે તેનો ગુન્હા સર્વેથી મોટો કહેવાય.

બંદગી અને ભણતરના ફાયદા.—

“જે આદમી પોતાની ફરજ ઉપરાંત અવસ્તા પડે તો તેનો તેને વધારે સવાખ છે. જે દરેમેહર, ગાહમખાર, જશન या કામ મરણ પામે ને ત્યાં નિઆએશ, યક્ત તથા ખીજ બંદગી પડે તો તેને મોટું સવાખ હાંસલ થાય, પણ રવાનની નમતે હરેક વખતે નિઆએશ તથા પતેત પડે તો તેનો સવાખ ઉતાવળે હાંસલ થાય. જે તે રવાન દોઝખી હોય તો તેને બેહેસ્ત પોંહચે અને જે તે રવાન બેહેસ્તી હોય તો ગરોથમાન બેહેસ્ત મળે.”

નશોસ સંબંધી પાકીજગી.—

“પેશદાદીયાન તખકકાના પાદશાહ તેહેમુરસ્પ દેવબંદના વખતથી નશોસ દુનિયામાં પેદા થયા. તે એવી રીતે કે તેહેમુરસ્પે પોતાની છુપી વાત ઓરતને કહી તેથી તેને દેવ ગણી ગયો, તે દિવસથી દુનિયામાં નશોસ ઉત્પન્ન થયો; પણ માન્દીયસની દીનની નીરંગથી તે ભાગે છે. જે નશોસ આદમીપર ચઢેછે તેની દવા નીરંગ બનાવી છે,

અને તેથી તે જ્યાંવેર જીવે છે ત્યાંવેર નશોસથી પાક રહે છે પણ જ્યારે તે મરણ પામે છે ત્યારે તેને નશોસ લાગુ પડે છે. પણ જુદીદીન દરવંદોપર તો જીવતાં જીવત નશોસ ગાલેબ થયેલાં હોય છે. જ્યારે તે રવાન ગુજરે છે ત્યારે તેને દેવદરજે ઘસડી લઇ જાય છે. દૂર બેઠેલી ઓરતને જો કપડાં અડકે તો તે કપડાં પાછાં લેવાય નહિ (હાલમાં નીરંગથી કપડાં ઘોષ લઇ એલાહેદા રાખવાનો ચાલ છે) અને જો કોઇ જરતોસ્તી આદમી જુદીદીન દરવંદના નશાને યાને મુરદાને અડકે તો નીરંગ તથા પાણીએ કપડાં ઘોષ સાફ કરવાં. લઠાઇમાં કોઇ મરણ પામે તો તેને ઉંચી જગ્યાપર મેળી નીરંગ પાણીથી પાક કરવું.

બોય દેનાર મોબેદની પાકીજગી વિષે.—

“આતશખાનામાં આતશને બોય દેનાર મોબેદ ઉંચા ખાનદાનનો અને પાકી ઉમ્મરનો હોવો જોઇએ. તે મોબેદ દાનાવ, પરહેજગાર, બહોલો, તેમજ તમામ દીનની વાત અને દીનના કામમાં જાણીતો હોવો જોઇએ. તેણે હમેશાં પવિત્ર કપડાં પહેરવાં જોઇએ, તેમજ નશાભર્યું ખાણું ખાવું નહિ જોઇએ. પવિત્ર ઇજેલાં પાણીમાં દુધ મેળવી પીણું પીવું. તેમજ ખાતી વેળા બરશનુંમ સાથે બાજ ધરીને ખાવું જોઇએ તથા નવાં કપડાં શીવરાવી તેને ઘોષ તથા ઇજ પહેરવાં જોઇએ, અને આતશના મકાનથી બીજે ઠેકાણે અપવિત્ર જગે જવું નહિ જોઇએ; રાત અને દિવસ માટે બોય દેનાર મોબેદ જુદાં રાખવાં જોઇએ; તેમને સ્વભાવ નરમ, શીરીન જુઆન ને ખુશદ આવાજે પઢનારો જોઇએ, તે સારી તંદરોસ્તીવાલો, મજબુત બાંધાનો, લઠાયક કુન્નરો નો માહીતગાર હોવો જોઇએ, કારણ કે કદાચ દીન દુશમનો આતશ

ખરાબ કરવાને આવે તો તેઓની સાથે લઠીને આતશનો ખચાવ કરી શકે.”

એકવીસ નુસ્કમાંનાં અભયબ એલમ હુન્નરોનું વર્ણન.

* ૨૧ નુસ્કનાં નામો.—

૧—સતુદગર	૧૧—ખેસ્ત
૨—વહિસ્તમાંસર	૧૨—જેરસ્ત
૩—અધ	૧૩—સફંદ
૪—દામદાદ (દવાજદેહ હુમા યસ્ત)	૧૪—અધાંનયસ્ત
૫—નાદર	૧૫—નિયારમ
૬—પાજેહ (પાજમ)	૧૬—દવાસ્તૂજદ (દાસ્તૂખ)
૭—રતોસ્તહ	૧૭—અસ્પારમ
૮—અરશ	૧૮—અસ્કારમ
૯—કશસરૂખ	૧૯—જુદ-દેવ-દાદ (યાને વંદીદાદ)
૧૦—વિસ્તારપશ્ચાહ	૨૦—હાદોખ્ત
	૨૧—સતુદયસ્ત

* એરવદ કાવશજ એદલજ કાંગા કૃત ખોરદેહ અવસ્તા પાનું ૧૪૮ માં લખે છે કે:—“ઉપર જણાવેલા ૨૧ નુસ્કો અવસ્તા ભાષામાં લખાયેલાં હતાં, અને તેમાં ધર્મનાં તમામ ભજુતરો તથા દીનનાં સધળાં ફરમાન તથા કાનુનો ઉપરાંત, આયે ફનિયાં, મિનોઇ જેહાંન, ખેહસ્ત દોજખ, ઇનસાફ, નીતિ, શીક્ષમુશી, તખાબત, ન્યોતિષશાસ્ત્ર તથા બધી જાતની વિધાહુન્નરને લગતી બાબદો આવેલી હતી.”

“ આપણી પાક અવસ્તાની કેતાએ તે ૨૧ નુસ્કો છે. તેમાં એલમ હૂન્નરોની ધણીક બાબતો આપેલી છે તેથી તમામ નાહનઃ મોહટા એલમ અને તલેસમાતિક હૂન્નરો વગેરેની બાબતો લખેલી છે. તેમાંના કેટલાએક તલેસમાતિક હૂન્નરો આતશ તથા ચેરાગની કરામતથી ઉત્પન્ન થયેલા છે. પણ તે હૂન્નરો આપણા મહજ્જની વિરૂદ્ધ હોવાથી હાલનાં આપણા વખતમાં ચાલુ થયેલા નથી પણ તે તમામ હૂન્નર જે લખેલા છે તે પાદશાહ જમશેદે શોધી કાઢ્યાં છે. ને તે અજમાવી જોએલાં છે. તે તમામ હૂન્નરો આખેર હજારનાં વખતમાં ખ્રિસ્તી ધર્મવાળા કે જેઓ તે વખતે મોટી પાદશાહી કરતા હશે અને ધણીજ સરકશીએ પોંદ્યેલા હશે; તેમને હાથ જમશેદી તલેસમાતોથી એ હૂન્નરો હાથ આવતાં તેઓ નવી શોધો કરી આશકારા કરશે. ઉપલા આતશ તથા ચેરાગનાં હૂન્નરથી ગાડી, કીશતી તથા યંત્રો પોતાની મેળે ચાલશે અને તે આતશોથી કેટલીક જાતની ચેરાગો ઉત્પન્ન થશે અને તે ચેરાગોનાં રંગ, રૂપ, ઝલકાટ તથા ગરમી તરેહવાર પ્રકારની હશે.”

“ બીજા કેટલાએક હૂન્નરો તથા એલમો તમામ જાતના પાણીની ઉત્પત્તિમાંથી બનેલી કરામતનાં છે કે જેમાંના થોડાંક હૂન્નરો તે આખર હજારનાં વખતમાં માલમ પડશે અને બાકીનાં બીજા અનદીઠ રહેશે.”

બીજા એલમો ઊંડા દરિયામાંથી તથા નદીઓના તળીયામાંથી તથા કુવા અને ઝરાઓના તળીયામાંથી આરપાર થઇને બીજા સેતારાઓની જગામાં તથા પાતાળ જમીનમાં યાને જમીનનાં જોળામાં કે જ્યાં, દેવ, જીન, પરીયાંઓને પેશંખર જરતોક્તે નીરંગના જેરે બંધ કીધા છે ત્યાં પણ જઈ શકાય એવા છે; પણ તે એલમ

હૂન્નરો કોઇથી પણ કયામત સુધી જમીનના પેટા માંહેલી ગરમીને લીધે શોષી કાઢી શકશે નહિ.”

“કેટલાક હૂન્નરો કેટલીક જાતની હવાની ઉત્પત્તિમાંથી થએલાં છે. તેમાંના થોડાક હૂન્નરો શિવાય બીજા થઇ શકશે નહિ. ને જે થોડાક હૂન્નરોની શોષ થશે તે એવાની થશે કે જે હવાથી આદમીઓ પંખીની મીસાલે આકાશ ઉપર ઉડશે તથા પાણીને ચાહે તેમ થાંડું તથા ગરમ એકદમ કરી શકશે. અને તે શિવાય બીજા ધણાક હૂન્નરો જાહેર થશે અને બીજા ધણાક અનદીઠ હશે, તે એવા છે કે કોઇપણ આદમી કાંઇખી ચીજ વગર હવામાં અધર ઉડી શકે, તથા હવામાં અતરંગ ઉભું સુઇ શકે તથા હવાના જોરથી તમામ બેહેશ્તોમાં તથા સાતે ઝહોમાં તથા દોજખ, ચીનવદ્ધુલ અને બીજા સેતારાઓની જગોમાં જઇ શકે તેવાં પણ તલેસમાતી હૂન્નરો છે. પણ તે કયામતવેર કોઇ આદમી શોષી શકશે નહિ. પણ જે શોષવાની કોશિસ કરશે તે જાંદગી તથા જરથી ખુવાર થશે.”

“બીજા કેટલાક હૂન્નરો ઉરવર તથા વનસ્પતિની ઉત્પત્તિમાંથી થએલા લખ્યાછે કે જેમાંના થોડા હૂન્નરો જાહેર થએલા હશે તે આખર હજારના વખતમાં જાહેર થશે, અને બાકીનાં બીજા અનદીઠ રહેશે. તે અનદીઠ હૂન્નરો એવાં છે કે અગર આપણે ચાહીએ કે એક અનારનું ફળ અનારનાં ઝાડપર થએલું છે પણ આપણે તે ફળને દરાખનાં વેળાપર અથવા બીજા ઝાડપર ઉગાડવા માંગીએ અથવા દાડમનાં ઝાડપર બીજા જાતનાં ફળ તથા ફુલો ઉગાડી શકીએ. તેમજ ઝાડનાં પાતરાં તેમ ફળો કેટલાં છે તે ગણી શકાય તેવા તલેસમાતી હૂન્નરો કયામત સુધી જાહેર કરી શકશે નહિ.

“ખીજ કેટલાક હૂન્નરો જમીનની તથા જાત જાતની મટોડીમાં પથરો તથા ખીજ પદાર્થો કાઢી જાતનાં તથા કેવા રંગના તથા કેટલા કિંમતી છે તે પારખી શકીએ; જેમાંનાં થોડાક હૂન્નરો આખર હજારનાં વખતમાં જાહેર થશે, અને ખીજ કેટલાક હૂન્નરો ધાતુની ઉત્પત્તિમાંથી થયેલા છે કે જેથી કિંમિયાનો હૂન્નર ઉત્પન્ન થયેલો છે કે જેમાંના થોડાક હૂન્નરો આખર હજારનાં વખતમાં પ્રકાશ પામશે.”

“ખાફીનાં ખીજ અનદીઠ હૂન્નરો છે તે એવા છે કે એક ધાતુમાંથી ખીજ ધાતુ બનાવી શકાય તથા તેના રંગ બદલી શકીએ તથા તે ધાતુનાં કપડાંથી અથવા બખતરથી આતશમાં ખળી ન શકાય, તથા પાણીમાં ડુબી તથા જંગલી જાતવરો ખાઈ નહિ શકે, તથા હવામાં ઉંચે ગયાથી તુટી પડે નહિ. પણ તે કયામત સુધી કોઈ પણ આદમીને માલમ પડશે નહિ.”

“ખીજ કેટલાક હૂન્નરો ગોસપંદ, પંખી, માછી તથા આદમીની ઉત્પત્તિ વિષેના લખ્યા છે કે જે તમામ અનદીઠ હશે તે એવા છે કે તે હૂન્નરથી ગાય, ગોસપંદ, પશુ પંખી તથા માછીને આદમી જખાને બોલાવી શકે તથા જાતવરોની બોલી તથા બાષા સમજી શકે તથા સર્વે જાતવરોનાં રંગ રૂપ ફેરવી શકીએ. તથા આદમીને જાતવરની સુરતમાં કરી શકીએ, તથા વગર વાચાના કરી શકીએ એવાં છે, પણ તે હૂન્નરોની શોધો થઈ શકશે નહિ ને જો કોઈ તે હૂન્નરો શોધી કાઢી શકશે તો તે હોરાન અને પરેશાન થઈ મરણ પામશે.”

“ખીજ એલમો આતશ, પાણી. હવા અને ખાકમાંથી

ઉત્પન્ન થએલા છે. અને તે ચાર ચીજ ઉપરથી રમલની વિદ્યા નિકળી છે, જે વિદ્યા હાલના તથા આખેર હજારનાં તથા કયામતનાં વખતનાં લોકો પણ જાણશે.”

“બીજા એલમોમાં ગાય ગોસપંદ માયના પેટમાં કેમ ઉત્પન્ન થાય છે તે, તથા મુરગ તથા પંખીના પેટમાં ઇંડાં કેમ પેદા થાય છે તે, તથા ઇંડાંમાંથી બચ્ચાં શાથી પેદા થાય છે અને આદમી ગોસપંદ તથા પંખીના જીવ તેઓનાં તનમાંથી કેમ અને કેવી રીતે નિકળી જાય છે તે એલમ જાહેર તથા અનદીઠ લખેલાં છે. પણ હાલનાં આપણા વખતમાં હાથની તથા હથિઆરની કારી-ગીરી શિવાય આતશ સંબંધી બીજા બધા હુન્નરો બંધ છે, કારણ કે જે કીધાથી આપણુ ધર્મની વિરુદ્ધમાં જઇએ છિયે અને જે હુન્નરો પર અમલ કરવાથી આતશ, પાણી, ઓરવર, જમીન, અધઓખર, ગોસપંદ, પંખી, આદમી તથા સેતારા વગેરે પર આજબ પોંહ્યે છે.”

તેત્રીસ ઇન્દ્રોનું વર્ણન

અને

તે રોજની સેષત.

અહૂરમઝદ.—

“ એ સાત અમશાસ્પંદોમાંનો પહેલો અને મુખ્ય છે. એ દાદાર અહૂરમઝદ રોજનીનો સાહેબ અને આદમીને રોજ તથા રજકનો બક્ષનાર તથા મદદગાર છે. જ્યારે પાક દાદારે બેઉ જહાન ઉત્પન્ન કર્યા અને ફરેસ્તાઓને બનાવી જૂદી જૂદી ચીજો પર મવક્કલ કર્યા કે, બંદાઓ સંપન્નમાં રહી તેમને અરથ કુરશીએ પોંદ્યાડે. જે બંદાને આગળ દીધે તે ખુદાને નાખુશ કરવા બરાબર છે. એ દિને પાક થઇ સ્વચ્છ વસ્ત્ર પહેરવાં તથા ગાય ગોસપંદને ખરીદવાં તથા રૂડા કામો કરવાં. એ દિને જે ફરજંદ થાય તે ઘણું નેકબખ્ત હોય. એ રાતે ખુઆબ દેખે તો તેની તાસીર તેજ દિને ફળે.

બહુમન અમશાસ્પંદ.—

“ આ ફરેસ્તો ગાય ગોસપંદ તથા પંખીઓ ઉપર મવક્કલ છે. એ સુલેહ ઉપર રાજ કરે છે. બેહેમનની સામે દુનિયાની આખેરીમાં ‘અકોમન’ થશે તેને એ મારશે. એ દિને નવાં કામોનો આરંભ કરવો. એ રાતે સ્વપ્નું જોય તો તેનું ફળ દિન ચારમાં મળે, પણ સાંપને સ્વપ્નમાં દીઠો હોય તો નાખુશ બબર સંભળાવે. એ દિને ઘોડા તથા બળદ ઉપર સ્વારી નહીં કરીએ તેમજ તેમને ગાડીએ બેડેલાં નહિ.”

અરદીબેહુશ્ત અમશાસ્પંદ.—

“ આ ફરેસ્તો બીતરનાં આતશ ઉપર અને અનદીઠ આતશ

ઉપર મવકલ છે. એ જગતને આકર્ષણ શક્તિ, રાશની, ગરમી અને વિજળી પુરી પાડે છે. એ અતી ખુબસૂરત ને નુરમંદ છે. એ રાસ્તીનો ધણી ને બેહેશતનો સરદાર છે. જ્યારે રૂઆન થાય ત્યારે તેની ખાલી જગ્યાપર ત્રણ દિવસ સુધી આતશ રાશન રાખવો પડે છે કે, જોથી દેવો તે રવાનને આજર દીધે નહિ. એ દિને આતશની નિઆએશ કરવી ને એ દિને આશાયશ લેવી ધટે છે. એ દિને દીઠેલા સ્વપનાનું ફળ બે દિનમાં મળે ને જો સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો મરણની ખબર સાંભળીએ. એ દિને જન્મેલું ફરજંદ તંગદસ્ત નિવડે.”

શહેરેવર અમશાસ્પંદ.—

“આ ઇજદ ધાતુ, પાદશાહ અને ઇનસાન ઉપર મવકલ છે. એ દિને ધાતુ, વાસણ તથા હથિઆરો ખરીદવાં તેમજ સંખાવત કરવી. એ દિને છોકરું આવે તો તે નેકતાલે હોય તેમજ પોતે સાંપનું સ્વપનું દીઠું હોય તો કાષ્ટ વ્હાલું આવી મળે.”

અસફંદારમદ અમશાસ્પંદ.—

“(સ્પેન્ટ આરમછતી) આ જમીન ઉપરનો નારીજતી ફરેસ્તો છે. એ રાજે જમીન, ખેતર વેચાતાં લેવાં. એ દિન જો ફરજંદ આવે તે કમતાલેનું હોય. એ રાતે સ્વપનું જોયું તો તેનું ફળ ૨૦ દિવસમાં મળે. એ અમશાસ્પંદનો હરીફ ‘અસ્તુઆદ’ દેવ છે, એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો લાભ કરાવે.”

ખુરદાદ અમશાસ્પંદ.—

“(હઉર્વતાત) આ ફરેસ્તો આકાશી દુનિયા તથા પાણી ઉપર સરદારી બોગવે છે. એનો હરીફ તઉર્વ નામનો દેવ છે. એ રાજે

રૂડાં કામેનો આરંભ કરવો નહીં. એ દિને જે ફરજદ આવે તે નેકઅપ્ત હોય. એ રાતે સ્વપનું જોય તો તેનું ફળ તેજ રાતે મળે. એ દિને જે ખબર સાંભળી હોય તે સાચી હોય.”

અમરદાદ અમશાસ્પંદ.—

“(અમરેતાન) એ ઝાડપાન તથા અમરપણા ઉપરનો મવકલ ફરેસ્તો છે. એનાં હરીફ તારીક અને જારીક જેઓ લુખ અને તરસ ઉપરનાં દેવો છે, તેમને ગણેલા છે. એ રાજે બીજ તથા ઝાડ પાન વાવવાનું ફરમાન છે, ને એ દિને આશાયશ લેવી. એ રાતે આવેલા સ્વપનાનું ફળ ૧૦ દિવસે મળે. આ અમશાસ્પંદ ગાય ઠોરનાં ટોળાની આબાદી ઉપર, અનાજના ઊગવા ઉપર અને ગચ્છો કેરન ઉપર સરદારી ભોગવે છે, બદનને પાયદાર રાખવા માટે આરાકની અગત છે અને તે એ ફરેસ્તા તરફથી મળે છે. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો શીકર ઉપજે.”

દુએપ-આદર-દાદાર.—

આ ઇજદ પાક દિલનો છે. જે આદમી ઇજશને કરે તેને એ ગરોથમાં બેહેસ્તમાં લઈ જાય છે. એ રાજે સખાવત કરવી ને ગોસ્પંદો ખરીદવાં; તેમજ એ દિને લગન તથા ઇમારતનો આરંભ કરવો. એ દિને આજરી પડેલું આદમી જલદી સાફ થાય. એ રાતે દીઠેલા ખાખનું ફળ તુરત મળે તેમજ સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો સારી ખબર સાંભળે.

આદર ઇજદ.—

“એ આતશ અને રાશની ઉપર મવકલ છે. એ પાદશાહને

અકકલનો આપનાર છે. પાદશાહ ક્યકકિશને ફરીથી પાદશાહી આદર ઇજ્જતની મદદ અને બરકતથી મળી હતી. તેમજ ક્યખશરને પણ એનાંજ બળે પાદશાહી મળી હતી. અને મને (જમારપ વજરને) પુલ સુધાડીયાથી ડાહપણ, દસ્તુરી અને પાકીજગી આદર ઇજ્જતની બરકતે મળ્યાં છે. એ રોજ સખાવત કરવી કે તેથી દિલની મુરાદ બર આવે. એ દિને આજની પડેલો હેરાન થાય ને એ રોજે દીઠેલા સ્વપનાનું ફળ ૧૦ દિનમાં મળે ને સાંપ દીઠો હોય તો લાભ થાય.

આવાં અરદ્વિસુર બાનું.—

“આ નારી જનતી ફરેસ્તો ખુદાઈ શકતી, પૃથ્વીને ફળદ્રુપ પણું, રાજ્યોને આબાદી, પેહેલવાનોને ફતેહ, મોખેદોને ડહાપણ તથા પાકીજગી બક્ષે છે. એ દિને આવાં અરદ્વિસુરની નિઆએશ તથા આવાં ચસ્ત બણુવી જોઈએ. ખેતીવાડી તથા ઘરની ઇમારત સંબંધી કામ એજ દિને કરવાં. એ દિને ઘોડાની ખરીદી કરવી ઠીક, પણ કોઈ પાસે કાંઈ અનામત મુકીએ નહીં. આ દિને જે ફરજદ આવે તે નેકબખ્ત હોય. તેમજ એ દિને જે આદમી બિમાર પડે તે જલદી સારો થાય. એ દિને આવેલા સ્વપનાનું ફળ ૧૦ દિવસમાં મળે. એ દિને સાંપ દેખીએ તો દિલની મુરાદ હાંસલ થાય, અને જે ખબર સાંભળીએ તે સાચી નિવડે. એ દિને જે નહાસી જાય તે પાછો મળે નહિ.”

ખોરશેહ ઇજ્જત.—

“એ ઇજ્જત એક જેહાંનને રાશની તથા નુરનો આપનાર છે. તે પોતાની તેજ રાશનીથી જમીન ઉપરની દુગંધીને બાળી

સ્વચ્છ કરે છે. એ ઇજદ દેવાને મારનાર છે. એ દિને ખોરશેદની બંદગી કરવી તેમજ એ દિને છોકરાને નિશાળે બેસાડવાં. એ દિને આવેલું બાળક નેક કેરદાર હોય. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દેખાય તો દુરથી ખુશહાલી સંભળાય.

મોહોર ઇજદ.—

“એ મહાખોખતાર ઉપર નેમાયલો છે. એ પોતાનાં નૂરથી વનસ્પતિને તાજગી બક્ષે છે. તેમજ પહેલાં પેદા થએલા પ્રાણી, પ્રથમ ઉત્પન્ન થએલા ગોધા તેમજ વનસ્પતિની તોખમને વધારે છે. એ દિને બાજ ઇજવીયાથી ચાહેલી મુરાદ જલદી હાંસલ થાય. એ દિને મોહોર ઇજદની નિયાએશ, ચુસ્ત તથા બંદગી ધણી કરવી. એ દિને સ્વપનું જોય તો તેનું ફળ દિન પાંચમાં મળે. એ દિને ગુમાએથી ચીજ જલદી મળે. એ દિને આરંભેલું કામ અધુરું મુકવું નહિ. એ દિને સ્વપનામાં સાંપ દેખાય તો કોઇ ખરાબ દુશ્મન ઉભો થવાની નિશાની.”

તેશતર તીર ઇજદ.—

“વરસાદ ઉપરનો મવક્કલ ઇજદ. એનો મદદગાર ‘સતતવએસ’ સેતારો છે. અપઓશ જે દુકાળ અને મરજીનો દેવ છે, તે તેશતરને વરસાદ લાવવામાં ખલલ કરે છે, ને તેની પર તીર ઇજદ ફાવી વરસાદ વરસાવે છે. એ ઇજદ ગ્રહો તથા સેતારાઓનો ધણી છે. એ લાંબી ઉમરનો વધારનાર છે. એ દિને સખાવત કરવાથી દિલની મુરાદ હાસલ થાય છે. તેમજ એ દિને તીરંદાજનો હુન્નર શિખવાની શરૂઆત કરવી. એ દિને જે બાળક થાય તે કમતાળેનું હોય અને એ દિને જે આગરી પડે તે વધુ હેરાન થાય. એ દિને જે

ખબર સાંભળીએ તે જુદી હોય તેમજ એ દિને ગુમાયલી ચીજ પાછી જડે નહિ. એ દિને સ્વપનામાં સાંપ દીડો હોય તો લાભ મળે. ગોસ ઇજદ.—

“આ ઇજદ અશો, વૃધી કરનાર, કૌઞત આપનાર, તંન-દોષતી આપનાર છે. એ ઇજદ બહુમન અમશાસપંદના ગોસપદોનો પાસખાન હોષ એક રાતમાં એ ઇજદ ૭ વાર ગોસપદોની પાસખાની કરે છે, જેથી નાપાક અહેરેમન તેમને ફતવા આપી શકતો નથી, તેમજ એ ઇજદ સર્વે પાદશાહોને ચારી તથા મદદનો આપનાર છે. એ ઇજદની મદદથી જમશેદ પાદશાહે અહેરેમન સાથે લઢાઈ કરી દોજખનાં બારણાં નીરંગને જોરે બંધ કીધાં, તેથી મોહોત ૭૧૮ વર્ષ દુનિયામાંથી નાબુદ થયું હતું. પણ છછુંદરે દોજખનો પાયો કોતરી દરવાજો પાડી નાખવાથી દોજખનાં બારણાં ખુલ્લાં મેલાયાં હતાં, કે જે કયામતવેર ખુલ્લાં રહેશે. તેમજ ફરેદુન પાદશાહે ગોસ ઇજદની મદદથી જોહાકને કેદ કર્યો હતો. તેમજ અફરાશિઆય જ્યારે કયખશરના હાથથી બચી નહાસવા લાગે ત્યારે ગોસ ઇજદે તેને હોમ પાસે પકડાવી કયખશરને હવાલે કર્યો હતો. આથી ગોસ ઇજદ મુશકેલીનો ટાણનાર છે. એ દિને સારાં કામો આરંભી નવાં વસ્ત્રો પહેરવાં. એ દિને જે બાળક અવતરે તે નજીમી થાય, ને એમાર પડે તે તુરત સારો થાય. એ દિને જે સ્વપનું આવે તેની તાસીર ૨૦ દિવસે માલમ પડે. એ દિને ખવાબમાં સાંપ દેખાય તો સફરની તૈયારી સમજવી.

દરખેપ મેહુર દાદાર.—

“એ દિને નખ તથા બોલ ઉતારવા તથા નોહવું તેમજ જમીન ખરીદ કરે અને સલાહ સોહબત કરે તથા છોકરાઓને

નિશાળે મેળીયે. એ દિને જે ફરજદ આવે તે દાનાવ હોય. તેમજ એ દિને બદંગી ધણી કરવી. એ દિને જે આગ્રી પડે તે તુરત સારો થાય. તેમજ એ રાતે દેખેલા ખુવાબનું ફળ તેની ખાસવને ફળે. એ રાતે ખુઆબમાં સાંપ દેખે તો તેનું ફળ સારું મળે. એ દીને દરેક મેહુર દાદારની આરાધના કરીયાથી આફતો ટળી જાય છે. લઠાઇમાં સુલેહ કરાવનાર પણ એજ ઇજદ છે.”

મેહુર ઇજદ.—

“એ ઇજદ શારીરીક અને નીતિમાન રાશની ઉપર મવજ્જલ છે. એ નીતિમાન રાશનીમાં રૂપમાં સ્વચ્છતા, પ્રમાણીકપણું, વચન, દોસ્તી વગેરેનો સરદાર છે. એનો જેડીયો સાથી રામ છે. એ ઇજદ અલખુજ પાહાડના શીખર ઉપર ખેશી દાવરી કરે છે. અને ચેહાર-મની બામદાદે સ્વાનનો હિસાબ કાઢે છે, ને તેને દિલાસો દઇ બેહેસ્તી સ્વાનને બેહેસ્ત તરફ મોકલે છે ને દોજખીને આશમેગ દેવને સોંપે છે. એ દિને મેહુરની નિઆયશ, યસ્ત તથા દરખાજ કરવાથી શીકર તથા આફત ટળે છે. એ દિને ઘોડાપર સ્વારી કરીએ, શેકાર કરીએ તથા જમીન ખરીદ કરવી. એ દિને બદન સાફ કરી નવાં વસ્ત્રો પહેરવાં. એ દિને આવેલું ફરજદ બખતાવર તાલેનું હોય. એ દિને ગુમાયલી ચીજ જલ્દી મળે નહિ, તેમ સાંભળેલી ખબર જુઠી હોય. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો એકા એક બહાર જવું પડે.

સરોશ ઇજદ.—

આ ઇજદ મીનોઇ કાસદ તથા મનુષ્યજાતનો રાહબર અને નેગેહવાન છે. એ દેખાવે રૂપવંતો, ચંચળ, સહાશિક અને બાહોશ.

છે. એ દરરોજ રાતના દુનિયામાં ૭ વાર ફરે છે ને બાંદા પાસથી રાતની વડી સરોશ યસ્તની આશા રાખે છે, પણ જે ઘેરમાં સરોશ યસ્ત બાણાતી નથી તે ઘેરમાં શેતાનની બાજુ ફાવે છે. રાતે ૧૦૦૦ દેવો આવી બાંદાને ફરેલ આપે છે ત્યારે પાક સરોશ ઇજ્જદની બુલંદ ખુરશી આગળ જે એક મુરગ છે તે મુરગની પીઠ ઉપર સરોશ ઇજ્જદ ત્યાં આવી હાથ ફેરવે છે કે તે મુરગ વાસે છે. જેનો અવાજ સાંભળી દુનિયાનાં તમામ મુરગો વાસે છે, કે તુરત નાપાક અહેરેમન નહાસે છે. માટે જે આદમી વાસતા મુરગને મારે તેને એક અશો મરદને મારીઆ જેટલો ગુન્હા લાગે. તે નાપાક અહેરેમને સરોશ ઇજ્જદની હરીફાઈમાં ‘હશેમ’ દેવને પેદા કીધો છે. તે રાતે ૭ વાગે આવી બાંદાને ફરેલ આપી ધુરાઈપર ધસડે છે ને તેના મરણ પછી ચીનવદ પુલ પાસે આવી તેના રૂઆનને કમંદથી જકડી દોજખમાં ધસડી જઈ આગળ દીધે છે. સરોશ રોજને દિને સરોશ યસ્ત પઢવી, એ દિને રૂડાં કામ નહિ કરીએ, પણ જો રૂડાં કામ કરે તો સેવટે પસતાવું પડે. એ દિને ફરજદ આવે તે અખરાક, તુફાની ને ઉમરદરાજીવાલો હોય. એ દિને આગરી પડેલું માણસ જીવે નહિ. એ દિને જોયલા સ્વપનાની તાસીર તેજ દિને ફળે. એ દિને સાંભળેલી ખબર ખરી હરે ને ખોવાયલી ચીજ જલદી જડે. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દીઠા હોય તો નવો પોશાક મળે.”

રશ્ને રાસ્ત ઇજ્જદ.—

“આ ઇજ્જદ સમ્યાઈ અને ઇજ્જદ ઉપર મવક્કલ છે. એને મેહેર દાવર સરોશ અને આશતાદ ઇજ્જદ સાથે મરણ પામેલાંઓનાં આત્માઓનો હિસાબ તપાસનાર તરીકે નેમેલો છે. એ ઇજ્જદ

મિનોઇ જોહાનનાં બેહેસ્ત, અહરમજદનાં મુકામો તથા મહોનાં મુકામો ઉપર હાજર રહે છે. એ ઇજદ ગુન્હેગાર રવાનને દોજખી ઉમારવા રહેમદિલથી બનતું કરે છે પણ ધુરા દોજખીઓનો બચાવતો નથી, પણ જે રવાનના ગુન્હા તથા સવાબ સરખાં હોય તો તેને હમેસ્તગાનમાં મોકલે છે. હમેસ્તગાનમાં દિવસે ગરમી અને રાતે થંડી પડે છે, તેમજ એ જોહાન જમીન આસમાનની વચ્ચે છે. રસ્તે રોજે એની યસ્ત પઠી આફરગાન કરીએ. એ દિને જે ફરજદ જન્મે તે નેકનામે હોય તથા એ રાતે દીઠેલા સ્વપનાની વાસીર ૧૫ દિવસે જણાય. એ દિને આજરી પડેલો માણસ જલદી સારો થાય.”

કરોએ કરવરદીન ઇજદ.—

“આ ઇજદ સર્વે અશો માણસોનાં ફરોહરોપર મવજલ છે. તેમજ એ બેહેસ્તનો નેગેહ્યાન તથા ફરતા રંગનો પસખાન છે. એ ઇજદ કરસારપ પેહેલવાનનાં કાવચુદની નેગેહેયાની રાખે છે. તથા હોશેદરખામી, હોશેદરમાહ અને શોસીઓસ એ ત્રણે પેગમ્બરોનાં વિરજની નિગેહ્યાની રાખે છે. એ દિને ગોસ્તવું ખાણું ખાવું નહિ. એ દિને કોઇખી કામ આરંભવું તથા મુસાફરી તથા સફરે જવું સારું છે. એ દિને જે ફરજદ આવે તે બખતાવર તાલેતું હોય. એ રાતે આવેલું સ્વપનું ૮ થી ૧૦ દિવસમાં ફળે. એ રાતે સ્વપનામાં સાપ દેખે તો તેનું ફળ સારું મળે.”

બેહેરામ ઇજદ.—

“આ ઇજદ માણસોને ફત્તેહ બક્ષનાર અને દુશ્મનોનો નાશ કરનાર છે એ પહાડો તથા દર્યાનો પાસખાન છે. જ્યારે રાતે

દોળખી દેવે દુનિયામાં આવી તુફાન મચાવે છે હારે એ ઇજદ તેમને મારે છે અને ઉશ્કેળ ગેહના વખતમાં સરોશ અશો, રક્તે રાસ્ત અને આસ્તાદ ઇજદને બેહેરામ આ જેહાન હવાલે કરે છે. જો કાંઈ આફત આવે યા બેમાર પડે, અથવા છુરા ગ્રહો હોય તો એ ઇજદની બાંધગી કરવાથી દફે થાય છે. એ દિને જે ફરજદ જન્મે તે બખતાવર તાલેનું અને નજુમી હોય. એ દિને જે આનરી પડે તે મરે યા તો પિડા ભોગવે, અને એ રાતે ખુવાબ દેખે તો તેનું ફળ ૬ દિનમાં મળે. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો બેમાર પડે.”

મીના રામ ઇજદ.—

“એ વાતાવરણ ઉપરનો મવક્કલ ઇજદ છે. એ બેહેરનો સાથી છે. વાતાવરણ માણસનાં સુખ માટે અગત્યનું સાધન હોવાથી એ ઇજદ સુખ, ખુશી, રામશની ઉપર મવક્કલ છે. એ એહારમની બામદાદે રવાનને દસ્તગીરી કરીને લઇ જાય છે. એ દિને જે ફરજદ આવે તે એબદાર આવે અને બેમાર પડે, તે ધણી પિડા ભોગવે. એ રાતે દીઠેલા સ્વપનાનું ફળ ૮ દિનમાં મળે અને સાંભળેલી ખબર ખોટી હોય, ને એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ જોય તો કલેશ કરાવે.”

ગુવાદ ઇજદ.—

“આ ઇજદ પવન ઉપર મવક્કલ હોઇ જેહાનને વધારનાર અને હરેક ઓરવર, ખુશબો, વાદળ, વરસાદ, ગોચપદ, પાંખીનો સરદાર છે. એ દિને જન્મેલું ફરજદ બેરોજગાર હોય ને સ્વપનું જોય તો તેનું ફળ તુરત મળે. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દીઠો હોય તો તેનું ફળ ખરાબ મળે.

દક્ષિણીન દાદાર.—

“એ ઇજ્જ રાસ્ટીનો ધણી છે અને એનાથી રાસ્ટી પ્રગટ થાય છે. એ સવાળ ઉપર મવક્કલ હોઇ દિન ઉપર મુસ્તકિમ છે. એ દિને નવાં વસ્ત્રા પેહેરવાં તથા ગોસપંદ ખરીદ કરવાં. એ દિને એમાર પડેલો માણસ જેહેમત ખેંચી પાછો સારો થાય. એ દિને થએલું ફરજંદ નેકતાલેનું હોય. એ દિને આવેલા ખુઆબનું ફળ માહું હોય અને તે રંજ ખેંચે”

દીન ઇજ્જ.—

“એ પાક દીનનો ધણી અને દેવોના કાન્નખુદોને ભાંજનાર તથા ટાળનાર છે. એ નારીખતી ઇજ્જ હોઇ એ ઉત્તમ ખોરાક આપનાર, પેરોપકારી, અશો, અને સાહસીક છે. એ ઇજ્જ દુઃખ દટ્ટે દટ્ટે કરે છે. એ દિને ધર્મનાં કામો કરવાં. એ દિને જન્મેલું ફરજંદ કમતાલે હોય યા જલ્દી મરે. એ દિને સારાં કામો આરંભવાં નહિ. એ રાતે દીઠેલા ખુઆબનું ફળ ૧૦ દિનમાં ફળે. એ દિને ખોવાયલી વસ્તુ તથા નહાથી ગયેલો માણસ પાછો મળે નહિ. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ દેખે તો મુરાદ પામે.”

અખીસંગ ઇજ્જ.—

“આ ગેતી તથા મીનેષ જેહાનનો રખેવાલ હોઇ લક્ષ્મી ઉપર મવક્કલ છે. એ ઇજ્જ તમામ પાદશાહ તથા મોખેદોને ખુદ્દિનો આપનાર છે. આ ઇજ્જ ખલકત ઉપરની રંજ ટાળે છે. એજ ઇજ્જની મદદથી રખેન્તમાન જરતોશ્ત સાહેબ દીન આશકારા કરી હતી. દાદાર અહરમજ્જે ખેહેશ્તનાં પુન્યનો ખળનો એ ઇજ્જને હવાલે

ક્યો છે. એ દિવસે જલુસ ખરીદવી તથા વેચવી સારી, તેમજ શેહાદી રામશની કરવી સારી. એ રાતે ખુઆખ દેખે તો ૭ દિવસમાં તેનું ફળ મળે. એ દિને જન્મેલું ફરજદ સુંમ હોય.”

આસ્તાદ ઇજદ.—

“આ ઇજદ અલખુજ દેહ ઉપર છે. રશને રાસ્ત, મેહેર, અને સરોશ ઇજદ સાથે ચીનવદ પુલ ઉપર રૂઆનોના ઇન્સાફ કરે છે. એ દુનિયાઇ ન્યામતોને આપાદી આપનાર તથા તેમની વૃદ્ધી કરનાર છે. એ દિને જોયલા ખુઆખનું ફળ એ દિનમાં મળે, તેમજ સ્વપનામાં સાંપ દેખે તો લાલકારી ગણાય.”

મીનો આસમાન.—

“આકાશનો એ ઇજદ પાસખાન હોઇ નવે ગ્રહ અને બાર રાશિનો સરદાર છે. એ તમામ ધાતુઓ ઉપર મવક્કલ હોઇ સાતે કેશ્વરોનો સરદાર છે. એ દિને જન્મેલું ફરજદ તંદરોસ્ત નિવડે. એ રાતે દીઠેલા ખુઆખનું ફળ ૮ દિનમાં મળે.”

જમીઆદ ઇજદ.—

“આ ઇજદ જમીન, પહાડો તથા ખોરેહનો સરદાર છે. એ પાદશાહ તથા દસ્તુરોને અક્કલ આપે છે. મરણ પામેલાનાં કાલખુદ એ ઇજદની નેજેહબાની તળે રહે છે. એ રોજે સારાં કામો આરંભવા ઠીક; એ રાતે ખુઆખમાં સાંપ દીઠા હોય તો ખુદાઇ મેહેર પામે.”

મીનો મારેસ્પદ.—

“આ ઇજદ પવિત્ર કલામ (અવસ્તા) ઉપર મવક્કલ હોઇ આશા તથા સખાવતનો ધણી છે. એની સરદારી તળે આસમાન

છે; તેથી એના નૂરથી દેવ દરજે નાહાસે છે. એ દિને શાદી રામશની કરવી સારી, તેમજ એ દિને જન્મ પામનાર ફરજંદ નેકતાલે હોય. એ દિને કોઇ નહાસી જાય તો તે હેરાન થાય અને કોઇ ખબર સાંભળીએ તે સારી હોય. એ રાતે સ્વપનામાં સાંપ જોવો ખરાબ છે.”

અનેરાન.—

“એ રોશની ઉપરનો સરદાર હોઇ અહૂરમજ્દના તખ્તનો ઉઠાવનાર છે, અને તમામ ધાતુઓનો ધણી છે. એ દિને ફરજંદ જન્મે તે જીવવો મુશ્કેલ. એ રોજે તન સાફ કરાવવું. એ દિને દીઠેલા સ્વપનાતું ફળ ૧૧ દિને મળે. તેમજ સ્વપનામાં દીઠેલો સાંપ માઠી આગાહી સમજવી. એ ઇજ્દને હોમપાલા સાથે સંબંધ છે.”

અરજો ઇજ્દ.—

“આ ઇજ્દ અલખરજ ઉપર છે અને લાંથી દાદાર અહૂરમજ્દ એની મદદથી પાણી રેડે છે જેથી તમામ ખલક ખુશહાલ રહે છે. એ ધણો ચંચળ, પાદશાહી કરનાર, નૂરમંદ અને ખુલંદ તાલેનો છે.”

હોમ ઇજ્દ.—

“આ ઇજ્દ મનુષ્ય જાતના જીમરને નૂરનો બક્ષનાર તથા એની બંદગી કરનારને નવાજનાર છે. એને વિવંધાન, આયવિઅન તથા, અશરત અને પોઉરશ્વરપે પણ આરાધ્યાથી તેમને લાં જમશેદ ફરેદુન, કેરશ્વર અને જરતોસ્ત જેવા મહાન નરો અવતર્યા હતા.

એમર પડેલા માણસ એને આરાધે તે તેનું દરદરે થાય, તેમજ
જેને ફરજદ થતાં નહિ હોય તે જો એની આરાધના કરી એને
નામે સખાવત કરે તો મુરાદે પોહયે.”

દહમ ઇજદ.—

“આ ઇજદ રવાનોનો પાસખાન હોવાથી ચેહારમની ખામદાદે
એની આરાધના કરવી. એની નમ્રઅતે આફરગાન કરાવ્યું હોય
તો કરાવનાર ધણીની એ પાસખાની કરે છે.

દાદાર અહૂરમજ્દે બનાવેલી બેહદ અબયબ
કુદરતમંદીનું વર્ણન.

બેહેશ્ત અને દોજખ.—

“અહેરેમને છળ કપટ, અદાવત, લોભ વગેરેનાં કામો ઉત્પન્ન કર્યાં. દાદાર અહૂરમજ્દે ૭ બેહેશ્તો પેદા કર્યાં, તેની અદાવતમાં અહેરેમને ૭ દોજખો ઉત્પન્ન કર્યાં. દોજખ જ્યારે દુનિયાંની તળે છે ત્યારે બેહેશ્ત ઉપર છે. અહેરેમન ૪ થા દોજખમાં રહે છે ને દાદાર અહૂરમજ્દે પાંચમાં ગરોથમાન બેહેશ્તમાં વસે છે.

ધજ્દા અને દેવો.—

“દાદાર અહૂરમજ્દે પોતાની ચશમના તેજથી અમશાસ્પંદો ઉત્પન્ન કર્યાં ને બીજા લાખો ફરેસ્તાઓને પણ તેજ રીતે પેદા કર્યાં. આ નાપાક અહેરેમને તેમની હરીફાઈમાં કરોડો દેવો પેદા કર્યા. દાદાર અહૂરમજ્દે ફરેસ્તાઓને બધાં કામો સોંપી સારું ધરૂં કરવા ફરમાવ્યું ત્યારે અહેરેમને દેવોને દોજખી કામ કરવા ફરમાવી ભુરું ધરૂં શિખવ્યું છે.”

આસમાનપરની તુરી પેદાયશો.—

“દાદાર અહૂરમજ્દે પોતાની બેહદ કુદરતમંદીથી આસમાન પોલાદ જેવું બનાવ્યું. તે આસમાન ૯૦૦ ફરસંગ પોહળું ને ૯૦૦ ફરસંગ લાંબું છે. આગળ આસમાન પરના તુરી કેબલા ફરતા નહોતા પણ જ્યારે નાપાક અહેરેમને દાદાર અહૂરમજ્દે છેક દોજખમાં નાખ્યો ત્યારે તેનો આવવાનો માર્ગ બંધ કરવા આસમાન ફરતું કર્યું. આ આસમાસને ૮ થાંબલા છે, તે ૮ દિશ

તરીકે ઓળખાય છે. સૂરજ ૪૦૦ ફરસંગ લાંબો છે ન તે ઘોડાપર સ્વાર છે, યાને તેની ચાલ ધણી ઝડપી છે. માહાઓખતાર (ચંદ્રમા) ૨૦૦ ફરસંગ લાંબો ને ૨૦૦ ફરસંગ પોહળો છે. તે બળદ ઉપર સ્વાર છે, એટલે કે તેની ચલન ધણી ધીમી છે. એને હાથ રોજી તથા સવાખ છે. જમીન ઉપર ગુન્હા થાય છે ને નાપાકી તથા પત્તીદી પડે છે તે દિવસનાં સૂર્યનાં તાપથી તથા રાતનાં માહાઓખતારની રોશનીથી પાક થાય છે.”

“મેહેર દાવરનું તખત અલબુજ્જ કોહથી ચીનવદ પુલ ઉપર છે. તમામ ગુજરેલાં રવાનો રશને રાસ્ત ઇજદ, સરોશ ઇજદ, તથા આસ્તાદ ઇજદ એમની સાથે ચીનવદ પુલ ઉપર આવે છે. ત્યાં તેમનો ઇન્સાફ થાય છે. ચીનવદ પુલની આગળ પાક દાદાર અહૂરમજ્દે એક મુરગને પેદા કરી રાખ્યો છે, કે જ્યારે નાપાક દેવો ઘણોજ જીલમ કરે છે ત્યારે તે મરઘો વાસે છે, તેથી તમામ નાપાક દેવ દરજ્જો નહાસી જઇ દોજખ માંહે બરાઇ બેસે છે અને દોજખી રવાનો ઉપર આગમ્ય કરે છે. જ્યારે તે નાપાક દેવ દરજ્જો દોજખી ઉપર ઘણોજ જીલમ કરે છે ત્યારે મેહેર દાવર એક દિવસમાં પાંચ વખત પોતાનો ગુરજ દોજખનાં સર ઉપર મારે છે, તેથી તે દેવો પાછા દોજખમાં ચુપ થઇ બેસે છે ને દોજખી રવાનો ઉપર થોડો આગમ્ય પડે છે.”

સેતારાઓનાં મુકાબો.—

“શુક્રનો સેતારો યાને ગ્રહ પૂર્વ દિશાએ છે. અને વનન્ત સેતારો પશ્ચિમ દિશાએ છે, બેસપત સેતારો પશ્ચિમે છે, તેશતર સેતારો દક્ષિણે છે ને ધ્રુવનો તારો ઉત્તરે છે.”

ધર્તીકંપ.—

“જમીનને આસમાનની મુકાબલામાં પાણી વધારે છે. તે પાણીમાં એક ગંજવર ‘માહી’ની ઉપર એક ગાયને ઉભી રાખેલી છે અને તે ગાયનાં એક શીંગ ઉપર જમીન ઠરેલી છે. જ્યારે આ ગોળ જમીન ઉપર ગુન્હા તથા પક્ષીદી તથા નાપાકી ધણી થાય છે ત્યારે તે ગાય પૃથ્વીને એક શિંગડા ઉપરથી બીજાં શિંગડા ઉપર ભારને લીધે લે છે, ત્યારે જમીન ધણી ધુન્ને છે. આ જમીનને સ્થિર રાખવા ઉત્તર દિશાએ ‘શાકેતગંદ’ નામનો પર્વત પેદા કર્યો છે, કે જે પર્વત સર્વેમાં ઉંચો ને મ્હોટો ગણાય છે.”

દુનિયાનાં ૧૨૦૦૦ વર્ષના ખંધારણનો સાર.—

“દુનિયાની ખાંધણી ૧૨૦૦૦ વર્ષનીજ છે, તેમાં ૩૦૦૦ વર્ષ ગયોમર્દના, તે પછી ૫૦૦૦ વર્ષમાં સ્પેન્તમાન જરતોસ્તની દીન આશકારા થશે, ને પછી દસ્તુર અર્દાવિરાફ દીન સુધારશે ને પછી હશમી તોખમનાઓની પાદશાહી થશે, જેથી જે દોજખો ખાલી છે તે ભરવા માંડશે. પછી જ્યારે કયાની પાદશાહ બેહેરામ વરજવંદ જન્મશે ત્યારે ૧૧૦૦૦ વર્ષો પુરાં થશે. તે વખતે ખોરશેદ ઇજદ કુંબના યુરજમાંથી મીનનાં યુરજમાં ગચ્છેલો હશે, અને ૧૨ માં મીનના યુરજનો ૧૨ મો હજરો શરૂ થયેલો હશે. તે પછીનાં એક હજાર વર્ષમાં પેગંબર જરતોસ્તનાં બેટા હોરોદરમાહ અને સોશિઓસ પેદા થઇ પેગંબરી ચલાવશે ત્યારે ૧૨૦૦૦ વર્ષ પુરાં થઇ કયામત થશે ને પછી દુનિયા રોશન થશે.

દુનિયા માંહેલી ત્રણ કોમોની ઉત્પત્તિ.—

“પેશદાદીયાન શ્રેદુન પાદશાહનાં ત્રણ બેટા સેલમ, દુર ને

અરચનાં વંશમાંથી ત્રણ કામો પેદા થશે. પેહેલા બેટા સેલમથી “કાહોલપોરા” નિકળશે કે જેઓ હવે પછી ખ્રિસ્તી ધર્મ અપ્તાર કરશે. બીજા બેટા તુરથી તુર્ક, આરબ, હશમી ને મોગલ કામો નિકળશે અને તેઓ મહમદી ધર્મ પાળશે. ત્રીજા બેટા અરચથી જરતોસ્તી કામ ઉત્પન્ન થઇ છે.”

દુનિયાનાં ૭ કેથેરો.—

“દાદગરે ૭ કેથેરો ને એ ગુફા મળીને ૯ ખંડો સર્જેલાં છે. તેમાંના પાંચ ખંડો આખર હજારનાં વખતમાં જલ્લાશે અને બીજા ૪ ખંડો અનદીઠ રહેશે. આ ખંડોમાં ખનિરથ વચમાં, સ્વહિ પૂર્વે, અરેન્હી પશ્ચિમે, વિધ્ધકુષ્ઠ અગ્નિદિશાએ, ક્રધ્ધકુષ્ઠ નૈઋત્યે, વોઉરુજરેસ્ત ઇશાન્યે ને વોઉરુમરેસ્ત વાયવ્ય દિશાએ છે. ૧ લો ગુફા કંગદેજ ને બીજો વરજમકદ છે કે જે આગલા જ-મશેદ બીન વિવંધાનતો બનાવેલો છે.”

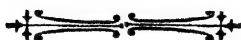
વર્સાદ ને ગર્જના.—

“વર્સાદનાં દહાડા ઉપર જે વાદળો ગર્જે છે તે ‘તુંદ’ નામનો એક ફરેસ્તો છે. જ્યારે નાપાક અહેરેમન પાંખવડે વર્સાદનું પાણી ઝીલીને દર્યામાં નાખે છે કે જેથી તે પાણી દર્યામાં પડી દુનિયામાં દુકાળ પડી ગુન્હા વધે. તે વેળા ‘તુંદ’ ફરેસ્તો ને ‘તેશતર તીર ઇન્દ’ અહેરેમનની પાંખ ઉપર મારે છે જેથી તે નાપાક નહાશી જાય છે. વાદળાંઓ જે રંગબેરંગી દેખાય છે તે ફરેસ્તાઓની તલવારની આન જેવાં છે. ને વીજળી જે છે તે ફરેસ્તાઓની તલવાર છે. તેમજ વાદળાંઓ ઉપર જે કમાન પડે છે તે ફરેસ્તાઓની કમાન છે.”

આગલા આતશની ઉત્પત્તી—

“આગલા પુરાણા વખતમાં (જમારૂં તથા ગુજરાતરૂપના જમાનાની ૧૦૦૦ વર્ષ ઉપર) આદમી પકાવવાનું વાસણ ચુહાને મુકી પાક અહુરમજ્દનું નામ દઈ બંદગી કરતો કે આતશ રોશન થઈ પાછો ગાયમ થતો. જ્યારે જેહાં પેહેલવાન કેરસારૂં અંજદાને મારી ખાણું પકાવવા માટે ચુલાપર વાસણ મેલી દાદગરની બંદગી કાઢી, પણ તે ખાણું પકાવવાના વાસણની તળીએ છિદ્ર હતું, તેથી હાંડીમાંનું પાણી ગળતું, જેથી આતશ રોશન થયો નહિ, પણ જ્યારે ચુહા ઉપરથી વાસણ ઉતાર્યું કે આતશ રોશન થયો. આથી પેહેલવાન કેરસારૂં ગુસ્સો ઉપજવાથી તેણે આતશને ગુરજ વડે માર્યો જેથી તે આતશ પરાગદે થઈ ગયો. તે તમામ આતશ જમીન, પહાડ, પથ્થર, લોહડામાં બેળાઈ ગયો ને સર્વે કામનાં હાથમાં ગયો. એમ એવી રીતે તે છેક કયામતનાં વખત સુધી રહેશે.”

“પાક સરોશ ઇજ્દનું રહેઠાણુ અરેજહિ તથા સ્વહિ નામના કેશ્વરમાં છે. આ કેશ્વર એટલા માટે છે કે આખર હજારના વખતમાં કયામતને દિને દર્યો પુરવા માટે તે બનાવ્યો છે,— શિયાળો, ચોમાસું ને ઉન્હાળો એ ત્રણ મુખ્ય ઋતુઓ છે, તેની નિશાની એ કે આખર હજારમાં ત્રણ પેગંબરો થશે.”

દુનિયાનાં ૧૨,૦૦૦ વર્ષો.

૪૫

દુનિયાપર બનનાર

૧૨૦૦૦

વર્ષ દરમિયાનનાં મુખ્ય બનાવો.

“સ્પેન્તમાન જરથોસ્ત પેગમંઅર, પાદશાહ મિતોએહેરની આલાદનો હતો. તેનો જન્મ ‘રએ’ શહેરમાં થયો હતો. જ્યારે તે જન્મ્યો ત્યારે હસ્યો હતો. તે વેળા રએ શહેર બહુગર લોકાથી વસાયલું હતું. તે શહેરના પાદશાહનું નામ દુરાંસરન (દૂરસ્ત્રોએ) હતું. જ્યારે જરથોસ્ત પેગમંઅરના જન્મવાની તથા જન્મતાં હસવાની ખબર અહેરેમનને પડી ત્યારે તમામ દેવદરજોમાં દેહેશત ફેલાઈ. આથી તેઓએ જરથોસ્તને મારી નાંખવાનો વિચાર કીધો. ને બૂદી બૂદી રીતે હેરાન કરવાની કોશિશ કરવા જતાં પશેમાન થયા અને યુરાઓની યુરી તદખીરો છતાં એ નર પોઉરૂષસ્પ પાસે ફળવણી લઈ ઉમરે વધ્યો. જ્યારે જરથોસ્ત પંદર વર્ષની ઉમરનો થયો ત્યારે રાતદિવસ ખુદાની બંદગીમાં રહેવા લાગ્યો. એ મુજબ ૩૦ વર્ષની ઉમર ગુજરી પોતાના ખેશ કુટુંબીઓ સાથે ‘રએ’ શહેર છોડી મુસાફરીએ નિકળ્યો. મુસાફરી દરમિયાન દર્યા નબદીક પોંહયતાં ત્યાં હોડી નહિ જડવાથી જરથોસ્તે દાદાર અદૂરમજદ પાસે એક અરજ કરી કે “મારિ મુશકેલીને તે દૂર કરે કે સર્વ કબિલા સાથે પાર ઉતરી જઈએ.” પછી પાક પરવરદેગારના હોકમથી સર્વ કબિલો દર્યા પાર કરી ગયો. ખીજે કાંડે જઈ પુગતાં જરથોસ્તને સ્વપનો આવ્યો કે ઉત્તર દિશા તરફથી એક લશકર આવીને રાહ બાંધે છે, ને દક્ષીણ દિશા તરફથી બીજું લશકર

આવીને પેલા ઉત્તર દિશાનાં લશ્ચકરપર ફરે પામે છે. એ ખ્યાલની તાત્પર્ય એ હતી કે “ખોદા પાસે જરતોસ્ત નય કે દેવદર્શને દોજખમાં ઉંધા પડે ને જરતોસ્તી દીન તથા મહજબ દુનિયાપર ફેલાવો પામે.”

“પછી જરતોસ્ત સ્વપનાથી નગી ઉઠી “આખેદાએ” દર્શામાં ગયો. પ્રથમ પાણી ધુંદી વેર પુગું, પછી ધુટણ સુધી, ત્રીજે પાણીનો હિંગામ કમર લગી પુગો ને ચોથો પાણીનો રોહ ગરદન સુધી પુગો.”

“એની નિશાની એ છે કે, જે ચાર વખત પાણી ચઢ્યાં તે ૧૨૦૦૦ વર્ષમાં ૪ પેગમબરો દુનિયાપર થશે. પહેલા હિંગામની નિશાની એ છે કે ગયોમર્દ પછી ૩૦૦૦ વર્ષે જરતોસ્ત પેગમબર દીને લાયા, બીજા હિંગામની નિશાની એ છે જે આખર હજારના વખતથી તે ‘શાહા બેહેરામ વરજવંદ’ની પાદશાહીના વખતમાં જરતોસ્તનો બેટો ‘હોશેદરઆમી’ પેગમબર થશે, ચોથા હિંગામની એ છે જે કયામતના હિંગામમાં રસ્તાખેજની વખતે જરતોસ્તનો બેટો સોશીઓસ પેગમબર થશે.”

“આગળ જમ પુગતાં બહમન અમશારપદે જરતોસ્તને એકાંત ગુફામાં આવવાનો સમય પુછ્યો ત્યારે જરતોસ્તે કહ્યું કે “પાક દીનને ખાતર હું આપ્યો છું. પછી બહમન અમશારપદે જરતોસ્તને પોતાની રાહબરી તથા દીન ખાતર મોનોઇમાં લઇ ગયા. પછી દાદાર અફરમજદની દરગાહમાંની તમામ નિશાની બતલાવી દીનની ખુશી સમજાવી પાક માજદીયરની દીન દુનિયામાં ફેલાવવા કહી.

“જ્યારે જરતોસ્તે પાક દાદાર અદ્દરમજદથી પેગંબરી મેળવી ત્યારે અમશાસ્પંદોની મદદથી દેવો સાથે લઢાઈ કરી તેમાં ફત્હે મેળવી.”

“તે પછી પાદશાહ ગુશતારપની દરબારમાં અશો સપેન્તમાન જરથોસ્તનું આવવું થયું. તે વેળા જરતોસ્તે દરબારમાં એક માસ વેર તકરારો કરી બલા બલા દાનાવોને હાથ જોડાવ્યા. તેમજ ચંધરેધાસ, બરેહમન તથા બાસ જેવા હિંદુ ધર્મ શાસ્ત્રીઓ તથા ધુતીઆનુશ નામના યુનાની શીલસુકને ૯૬,૦૦૦ માણસોની મીજલસ સનમુખ તકરારમાં મહાત કરી પાક દીનમાં આપ્યા અને બીજાઓને પણ એ દીન કબુલ કરાવી.

“જ્યારે અશો પેગંબર પાદશાહ ગુશતારપની દરબારમાં આવ્યો ત્યારે ધુરાઓના કહેવાથી તેને બંદીબાને નાખ્યો. પછી જરતોસ્તી દીનની ગવાહી સાફ પેગંબરે એક શરૂનું ઝાડ બતાવ્યું. જે ઝાડના પાતરે પાતરે એમ લખેલું હતું કે “અગ્ને ગુશતારપ તું જરથોસ્તી દીનને કબુલ કર.” તેમજ ગુશતારપના ખાસ સવારીના ઘોડાના પગ પેટમાં ગરક ગયા હતા, તે જરતોસ્તે દીન કબુલ કરવા બાપે તેની પાસેથી કાલ લખને તે ઘોડાના ૪ પગોને ૪ યક્તો બણીને બહાર કાઢ્યા હતા. પછી શાહ ગુશતારપે દીન કબુલ કરી તથા બીજાઓ પાસે કબુલ કરાવી હતી.”

“જરતોસ્તી દીન સાચી છે અને તે કબુલ કરવાની બલામણુ કરવા દાદાર અદ્દરમજદ તરફથી આદર ગુરુપ, આદર ખોરદાદ, બહમન અમશાસ્પંદ ને અર્દાબિહેસ્ત અમશાસ્પંદ આવ્યા હતા. તે પછી જરતોસ્તે દરૂન ઈશ્ત ચાર જણાને ચાર અમુલ્ય

અક્ષેસો ભેટ કરી હતી. તેમાં શાહ યુક્તારપને “મેદીયો જરેમ” પાતું જેથી તેણે જીવતાં જીવત બેહેસ્ત તથા દોજખ દીકું હતું, પેશાતનને ઇજેલું દુધ પાતું તેથી તે અમર્ગ રહ્યો છે અને આખર હજારના વખતમાં પાદશાહી કરવા દુનિયાપર જાહેર થશે, તેમજ શાહના બેટા અસપંદીયારને દાડમ ખવાડીયું જેથી તે ‘રૂઝન તન’ થયો છે, તે મને (જમારપને) ગુલામનું ઇજેલું ડુલ સુંઘાડીયાથી આગળ જે કાંઈ બની ગયું, બનશે ને બનવાનું એ સર્વ આગાહી હું જાણુવા પામ્યો છું. (આ ચાર અક્ષેસો રોજ તથા માહ સ્પંદારમદ અમશાશપદે દરેન ઈજી આપી હતી.)”

“સ્પેન્તમાન જરતોસ્તે મિનોઈ જેહાનમાં જન્મ બેહેસ્ત દીકું ત્યારે દાદાર અદૂરમજદ પાસે અમર્ગી માંગી. સારે દાદાર અદૂરમજદે જવાબ દીધો જે “અહેરેમન નાપાકે તારા મુદ્દઈ તૂરખાતુરને પેદા કીધો છે, અને જો હું તને અમર્ગ કરું તો તે નાપાક અહેરેમન તૂરખાતુરને પણ અમર્ગ કરે, જેથી રસ્તાખેજ કરી શકાય નહિ.” પછી જરતોસ્તે અદૂરમજદ પાસે અવજીની અઝલ માંગી સારે અદૂરમજદે ‘હરવિરખ આગાહી’ની અઝલ દેખાડી. જ્યારે હરવેરખ આગાહીની અઝલ જરથોસ્ત ઉપરથી દૂર થઈ સારે જાણ્યું જે હું ખુઆબ જોઈ છું. આથી અદૂરમજદે પુછ્યું જે “તેં શું દીકું?” સારે જરતોસ્તે કહ્યું જે “મેં મિનોઈ બેહેસ્ત દીદાં તેમાં એક ઝાડ ૪ ડાખળીવાલું દીકું. તેની એક ડાખળી સુન્નાની, બીજી રૂપાની, ત્રીજી પોલાદની ને ચોથી ત્રાંખાની હતી.” સારે અદૂરમજદે કહ્યું કે “તેં જે ચાર ડાખળીઓ જોઈ તે ચાર હિંગામની નિશાની છે, તે એ જે કયાની યુક્તારપ પાદશાહ તાહરી દીન કબુલ કરશે અને તમામ નાપાક દેવોના

કાલબુદ્ધે ભાંજશે, તેમજ તું દેવ, જીન તથા પરીઓને જમીનના પેટામાં નાબુદ કરશે. બીજી રૂપાની ડાંખળીનો ભેદ એ છે કે અરદેશર બાબેગાન, ‘સેકંદરે’ પાયમાલ કરેલું રાજ્ય તથા દીન નવેસરથી આશકારા કરશે. ત્રીજી પોલાદની ડાંખળીનો ભેદ એ છે કે નોશેરવાનના વખતમાં મઝદક પોતાની પેગંબરી ચલાવશે પણ નોશેરવાન તેને દફે કરી પાછી જરતોસ્તી દીન ફેલાવશે. ચોથી ત્રાંબાની ડાંખળીનો ભેદ એ છે કે આખર હજારાની શરૂઆતમાં યજ્ઞદેવ શેહેરીયાર ધરાનું તાબેતખ્ત ખોધ દેશે ને ધરાન પર આરખોનું રાજ્ય થશે ને બધે જીલમ જસ્તીનો દોર ફેલાશે.”

ત્યારે “જરતોસ્તે દાદાર અહુરમજ્દને પુછ્યું કે “તે આખર હજારના વખતની નિશાની શું છે?” ત્યારે દાદર અહુરમજ્દે કહ્યું કે “આખર હજારના વખતની નિશાની એ છે કે જ્યારે તે યુરો હિંગામ આવી પોંહચશે ત્યારે... ‘હશમી ટોળો’ ખુરાસાન તરફથી ગંજવર લશકર લઇ ધરાન પર ચઢી આવશે. તેઓ ખુલ્લી દુમચિના ને શિહા જીનની પીઠ પર સ્વાર થઇ આવશે. તે વખતનાં નીચ માણસો દોલત મેળવશે ને મોટા માણસો અને ઉંચી યુનિયાદના જરતોસ્તીઓ ખરાબ હાલતે પોંહચશે. જેઓ ગરીબ હશે તેમને ઘણી રંજ ખેંચવી પડશે. યુદ્ધઓની ઇજ્જત રહેશે નહિ. દર્યામાં ચાંચીયાઓ ઉભરાઇ જશે ને તેથી વેપારને નુકશાની પોંહચશે. તે વેળાના પાદશાહો ઘણા જીલ્મી, ઘાતકી તથા ખેદાદગર થશે, ને આલા અદના સર્વેને લુટશે. બાપ ખેટાને ચાહશે નહિ ને દીકરો બાપની પરવા કરશે નહિ. ભાઇ ભાઇની ઇજ્જત લેશે, દીકરા દીકરી માય બાપની સામુ ખેલશે અને તે યુરા વખતમાં એક મરદની અનેક બાનુઓ થશે. આરતો પોતાના

મરદોથી નાખુશ રહી બેવફા થશે તથા સ્ત્રીઓ પુરુશને છળશે ને સ્ત્રીનાં મકર સામે મરદો ગુલામ જેવા થશે.”

“તે વખતે ધરાન પર ચઢાઈ લાવનાર ટોળો ધરાનનું રાજ્ય લઈ લેશે ને પાદશાહી કરશે. તેવે વખતે ખુદાની અમુલ્ય બક્ષેસો કમતર થશે. લોકોની માલ મીલકત આગમાં લસમ થશે ને હરેક ચીજ જૂજ પેદા થશે. ઝાડપર ફળો થોડાં આવશે ને પુલોની મુગંધી કમતર થશે.” “તે આખરીના વખતમાં આદમીઓમાં મોટા કુસંપ જાગશે ને નજીવી ચીજો માટે ખુનો થશે. દુકાગ તથા મર્કી ધણી વધશે ને જે ઘેરમાં ૧૦ આદમીઓ રહેતાં હશે ત્યાં પાંચજ રહેશે ને કેટલાંક ઘરો ઉજ્જડ બનશે. રામરાની તથા ખુશહાલી જેહાંથી ઓછી થશે, અને ઓ જરતોસ્ત ! તે વેળા તારી દીન ખરાબ થશે.”

“તે વખતના કમીના આદમીઓને ધણી બુજેર્ગી પોંહચશે અને દસ્તુરોની તથા મોબેદોની ઇજ્જત કાંઈ રાખશે નહિ. દસ્તુરો મોબેદો સાથે મિનાકેસો કરશે. તે વેળા દસ્તુરો તથા મોબેદો ઉપર બેહેદીનો હોકમ ચલાવશે, તેમનું કહ્યું અથોરનાનો માની તેમના કહાસર ચાલશે. તે વખત એવો આવશે કે જે બંદો હશે તે સાહેબ થશે ને સાહેબ હશે તે સેવક થશે. તે વખતે હાલનાં શેહેરો ગામડાં થશે ને ગામડાં હશે તે વસીને શેહેરો બનશે. તેમજ ધણાંક ખુલંદ શેહેરો ગરક જશે.”

“તે પછી એક ખુરો પાદશાહ ઉત્પન્ન થશે ને જીલમ જીજરશે. તે વેળા મારી પેદા કરેલી ચીજો દેવોને હાથ જશે કે જેઓ ફંદ ફરેબના કરનાર હશે, તેઓ નેકીનો બદલો બંદીથી

વાળશે ને જુદો અમલ ચલાવશે. તે વખતે જુરા, ખુની તથા જુહુ' બોલનારને આખર મળશે, તથા અશોને દરવંદોથી હાની પુગશે. તે વખતે બેહેદીનોની મનશની ઉંધી બનવાથી તેઓ લણનારની મશકરી કરશે ને લણતરો ઓછાં કરશે.”

“ઓ જરતોસ્ત ! તે જુરા વખતમાં બેહેદીનોનું દિલ દસ્તુર મોબેદો ઉપર રહેશે નહિ. તે વખતના દસ્તુરો, મોબેદો તથા બેહેદીનોની મનશની સારી રહેશે નહિ. બદમનશની વાળો તે વખતે માન પામશે ને નેક હિજાશે. તે વખતનાં આદમીઓ જાહેરમાં દોસ્તી રાખી બાતેન કીનો ને હસદ રાખશે. તે વખતે શરમ, મલાહજો, આખર, ધજજત, મેહેર તથા હોરમત કમ થશે. સુન્નું રૂપું હલકી જાતનાં માનવીઓને હાથ જશે અને તેઓ સાથે ધુતારાઓની ધાડી દોસ્તી રહેશે.”

“આખર હજારાના વખતમાં બેહેદીનોને ઘેર દસ્તુર તથા મોબેદો પોતાના દીકરા દીકરીને પરણાવશે; કેમકે તે વખતે બેહેદીનોનો મરતબો વધશે. એ રીતે પૈસાથકી અથોરનાનો પોતાની ઓલાદ ખોશે. દસ્તુર મોબેદો તથા બેહેદીનો તે વખતના દરવંદો સાથે મિત્રાચારી રાખશે ને પોતાના ધર્મ ઉપરનું ચકીન ખોલી બેસી પરધરમી થશે.”

“આખર હજારાના વખતની ખીજ નિશાનો એ છે જે ખોરશેદ ધજજની (સુર્ય) ચાલ ધણી વધશે, તે વખતે વર્ષ મહિના ને દહાડા ધણા ઓછા ગણાશે. આસમાન જાણે ધણું નજદીક હોય તેમ દેખાશે ને અસપંદારમદ ધણીજ બતંગ હાલતમાં આવશે. જમીન ઉપર નશા તથા દસતાનની પલીદી ધણી એકડી

થશે. આથી જમીનનો કસ ઓછો થઇ ઝાડપાન સારી રીતે વધશે નહિ, મેવો પાકશે નહિ, ને જે પાકશે તો તે ઓછો થશે. તે વખતના માનવીઓ ઝાડપાનની બરાબર સંભાળ રાખશે નહિ. અનાજ ઓછું પેદા થશે. ગાય ગોસપંદને માટે ધાસચારો બરાબર મળશે નહિ. ફુલ ફલનો વાસ તથા રસ ઘણો ઓછો થઇ જશે. ગાય ગોસપંદનું દુધ ઘણું ઓછું મળશે ને હવા પવન ઓછો થઇ ગર્મી સખત પડશે. તે વેળા આદમીઓનું ધણું ખાધા છતાં ધરાશે નહિ, તેમજ ખાવાની ચીજને પાક રહેશે નહિ. તે વખતે નશા, પલીદી દરેક ચીજમાં પેવસ થશે.

“વળી આખર હજારના સમયમાં શેહેર શેહેરના રસ્તામાં નશો (ગલીચી) વધવાથી ‘ગજશતે’ અહેરેમનનું જોર ધણું વધશે તેથી મર્કી ફેલાશે. તે વખતે ફંદ ફરેબના આપનાર આદમીઓ ઘણા પેદા થશે ને આદમીઓ વચ્ચે મિદાશ રહેશે નહિ, જે ઓરત પ્રસૂત થશે તેઓમાં તાકત રહેશે નહિ. દીન દોસ્તો ઘણા ઓછા થશે ને દીન દુશમનો ઘણા વધશે. આદમીઓને પોતાના જીવ ઉપર મેહેર ઓછી થશે (આપઘાત કરશે) અને બખીલાઇ ઘણી વધશે. જે કોઇ આદમી મેહેરબાન હશે તેને લોકો ધુરો કહેશે, ને જે ધુરો હશે તે ચાપલુશીથી ભલો ગણાશે. માટે ઓ જરતોસ્ત ! તે ધુરા વખતમાં અશો આદમીઓથી કામ ધણાજ થોડાં નિપજશે અને જુદદીન દરવંદો દુશમનો બનશે. જેઓ દીન દોસ્ત હશે તેઓ રંજ તથા હાડમારી ભોગવશે; અને નશો કરનાર, નશા બાળનાર, નશોને પાણીમાં નાખનાર વધી જશે. તે વખતની ઓરતો નશા દસ્તાનથી પરહેજ રહેશે નહિ ને સવાબ હરામ વચ્ચે તફાવત રાખશે નહિ. તે વખતના મોખેદ

તથા બેહેદીનો વાહાણુની સફરે ચઢશે ને આવાં ઇજ્જતના પાણીને નશે, નાપાકી તથા ગુણલથી ખરાબ કરશે ને દરવંદ આદમીના હાથનું પકાવેલું ખાણું ખાશે ને બાજ વિના ખાણું ખાશે તથા દીનના ફરમાનથી ઉલટા ચાલશે.”

“તે વખતે દીનદાર આદમી ઇજ્જતને કરશે પણ પાક નહિ રહેશે. કારણ કે દીનદાર આદમી જ્યાં પગ મેળશે ત્યાં નશે પડેલો હશે. તેનાથી પરહેજ થઇ નહિ શકાશે. જ્યારે તે બરશતુમ ગાહથી, બરશતુમ લઇ આવશે ત્યારેખી નશાને અડકશે, પણ નશાથી દૂર રહી શકશે નહિ. જ્યારે તે દરેમેહેરમાં ઇજ્જતને કરવા જશે ત્યારે બરશમ ઉઘાડી ધરી ઇજ્જતને તથા દરૂન ઇજ્જત. પાક દીનદોસ્તને કોઇ ખાતરમાં નહિ લાવશે. તે વેળા દીનદાર માણસો ધણાજ થોડા થશે અને મોબેદોનું બરશતુમ બોલતાં ભાગશે, જેથી રૂસવાઇ ધણી થશે. અને તે વખતે એક હજાર આદમીમાં એકજ જણુ દીનની રાહ ચાલશે; પણ તે વટીક દીનનું કામ બરાબર કરી નહિ શકશે.”

“તે વેળા ધરાનમાં એવો જુલમ અને દોર ચાલશે કે ૧૦૦ આતશો એકજ જગાપર લઇ જઇ સાચવશે. તે વેળા એવી મુશકેલી આવશે કે બોય દેવાની સુકી કાડી મળશે નહિ. જે ખખનો તલેસમનો જમીનમાં દટાયલો હશે તે ખ્રિસ્તીઓ મેળવી શકશે.”

“બેહેદીનો વિદ્વાનો ફાંકા કરી મોબેદીનો પોતે દાવો કરશે. અસલી સારી રાહ રસ્મો હશે તે ભાંજશે ને ધુતારા ચમન કરશે. તે વેળાના બેહેદીનો કુસ્તી વિના ચાલશે ને ગુન્હા કરવાથી દરશે નહિ. કમઅસીલ યુરાઇના કરનાર હશે તે મોટાની બેટી માંગશે તથા અશો આદમીની બેટી સાથે પરણશે. જેઓ યુબેર્ગીના

ધણી હશે તેઓ ધણી દુરવેશીમાં તથા કંગાળ હાલતમાં આવી જશે અને ગુલામો તથા હલકાઓ પાદશાહી કરશે. હરેક વાતમાં આદમીઓ જુઠા સોગંદ ખાવા દરખાસ્તમાં ઉભા રહેશે ને જુહું બોલવું ધણું કરશે.”

વળી અહુરમજ્દે કહ્યું કે “ઓ જરતોસ્ત ! જ્યારે તારો હજારો પુરો થશે ત્યારે તમામ આદમીઓ દેવની પરશતેસ કરશે. તે વેળા આકાશપર વાદળાં ચઢી આવશે પણ ગાજવીજ થઇ વર્સાદ વરસસે નહિ; તેથી નાપાકી, પક્ષીદી તથા ધુરાઇ જમીનપર ધણી દેખાશે. આથી વર્સાદનો ફરેશતો તેશતર તીર ઇજદ ગાજવીજ કરીને આવશે, પણ જમીન ઉપર પાણી ઝાઝું વર્સાવસે નહિ. ઉન્હાળામાં ગર્ભી તથા શિયાળામાં ઠંડી તથા ધુમસ ધણું પડશે. પવન એવો પુકશે કે મેવો, ફળ, તથા ખીજ વસ્તુ તુટી પડશે. વર્સાદ પોતાની મોસમપર વરસશે નહિ ને જે વરસશે તે ખરવસતરો યાને રોગના જીવજંતુઓનો વરસશે. તે વખતનાં જનવરોના દીલપર ગોસ્ત કમ થશે અને તે આદમીઓ ઘોડા, બલદોને ગાડીમાં ધણા જોડશે જેથી ગોસપદોની ઉત્પત્તિ થોડી થશે.”

“આખર હજારના સમયમાં જીવાન માણસોને ખુશહાલી તથા મોજ ગમશે નહિ ને રોજખરોજ તેની દયાનત કમતી થશે. તે વખતમાં ખુદાતાલાના ફરેસ્તાઓની જેઓ ઇજશની તથા વંદીદાદ હર જગાએ તથા ઘરેઘર કરશે તે શક ભર્યા તથા ગુમાનથી ઇજશે. તે વખતે જે આદમી ધણી ઇજશને તથા પઢવું કરશે તથા ખુદાઇ ખર લાવશે અને ખુદાઇ રાહપર ચાલશે, નેકી એખત્યાર કરશે, તે આદમી પેહેલાં સખતી પામશે. દાનાવ તથા ધુન્નેર્ગો પોતાના દિલમાં તથા આંખમાં શરમ અને મરવત રાખશે નહિ.”

“જમીનનો ફરેસ્તો અસપંદારમદ અમશાસપંદ જમીનનું મોહ ખોલશે તેથી ગંજ તથા ખજનો (ધાતુની ખાણો) જમીનમાંથી નિકળશે. તે માલ ખજનો જૂદદિનોના હાથમાં જશે જેથી તેઓ ધણા તવંગર થશે. આદમીઓ પૈસા મેળવવા માટે ધંધા રોજગારમાં ધણું જુદું ખોલશે. ધંધાદારી તથા દુકાનદારો માપ, તોલ તથા કાંટા ખોટા કરશે ને લોકોને ઠગી પૈસા મેળવશે. પૈસો મેળવવા વેપારીઓ ખોરાકીમાં નશાની મેળવણી કરશે ને નશાભરેલી ચીજનો વેપાર ધણો બહોળો ચાલશે જેથી આદમીઓને મર્કી રોગ લાગુ પડશે, તે વખતનાં તખીઓ આજની આદમીઓને નશાભરેલી દવાઓ પીવા આપશે.”

જ્યારે ઇરાનીઓની પાદશાહી તમામ થશે ત્યારે તુર્કી, રૂમી, આરબ, ચીનાઈ, કાબુલી, ખ્રિસ્તી વગેરેનું હથિયારબંદ લશ્કર ઇરાનપર ચઢી જશે. ઇરાનીઓના હાથમાંથી પાદશાહી જશે, ને તે અરબોને મળશે. પછી તુર્કીઓને, પછી માજંદરાની મોગલોને મળશે. આ સઘળા પાદશાહ ધણા જુલમગાર બની પ્રજાપર ભારે સેતમ ગુજારશે, ને જરતોસ્તીઓને સેહેલાઈથી મારી શકશે.”

“તે વખતે જહાનમાં ત્રણ ચીજ કમતી થશે. તે ત્રણ ચીજ તે મનશની, ગવશની ને કુનશની છે. તે પ્રમાણે કાંઈ ચાલશે નહિ.”

“આખર હજારાના યુગ વખતમાં જરતોસ્તી ઓરતો આતશ, ચેરાગ, પાણી, ઓરવર, ગોસપંદ, આફતાબ, માહાતાબ, આસમાન, રોશની, જમીન, દર્યાવ, કુવો, તલાવ સેતારા વીગેરે ચીજોથી પરહેજ નહિ રહેશે ને તેવી ચીજો તરફ જોવું કરશે. માટે ઓ જરતોસ્ત! અથોરનાનોને ધર્મજ્ઞાન શિખવજે કે તેઓ સવાબનાં કામો કરે ને બીજાઓને શિખવે.

તે વખતે જૂદદીન દીનદુશમનોથી જરતોસ્તીઓને ઘણી હલાકી પોંહયશે અને દીનને વાસ્તે જરથોસ્તીઓ રોજ બરોજ દીનદુશમનોથી પોતાની જાતપર સખ્તી ખેંચશે, તેનું રવાન ખેડેશ્તમાં મરતખો પામશે. એ યુરા વખતમાં જે કોઇ પોતાની કેરદારને નેક રાખશે અને મારી બદગી - કરશે અને સદરે કુસ્તી પેહેરશે ને લલી માજદીયસની દીન ઉપર જાનફેશાની કરશે તથા ખેતીઓદયનું સવાખી કામ કરશે તે મોટું સવાખ મેળવશે. તે વખતમાં જે કોઇ સુદરે કુસ્તી પેહેરશે, બરશમ ધરી દરનખાજ મજશે અને ૧ અશેમ વોહુ લખુશે તેને હું એટલો સવાખ આપશ કે ગુશતારપ પાદશાહના વખતમાં ઇજશની ઇજવ્યા જેટલો સવાખ તેને લાગશે, અને જે કોઇ તે વખતમાં ખેતીવાડીનું કામ કરશે તેને મોટો સવાખ લાગશે, ને તેનું રવાન અશે તથા પાક થશે. તે વખતે જે કોઇ જમવાની બાજ ધરી ખાણું ખાશે તેને ગુશતારપ પાદશાહના વખતમાં “દુઆજદે—હમાયસ્ત”, ઇજવ્યાના જેટલો સવાખ હાંસલ કીધો એમ જાણવું. જે કોઇ ઇજશની ઇજવશે તેને ૧૨ હમાયસ્ત ઇજવ્યાના જેટલો સવાખ હાંસલ થશે ને જે હોરમજદ યસ્ત પઢશે તેને “દુઆજદે હમાયસ્ત” ઇજવ્યાના જેટલો સવાખ લાગશે. તે યુરા વખતમાં દીનદાર આદમીઓ ઉપર એવી તો સખત રંજ તથા સખ્તી પડશે કે તેવી સખ્તી પાદશાહ જેહાક અને અફરાશિયાબના અમલમાં પડી નહિ હશે. આવી વેળા પરધરમીઓના જીલમથી જરતોસ્તીઓ નહાશીને હિંદમાં જમ વસશે ને ત્યાં આપ બળે મોટી નામના મેળવશે.

દુનિયાની આખેરી આગમજ થનાર માજદી- યસ્ની દીનના ફેલાવા વિષે.

જરતોસ્ત પેગંબરે ઉપર જણાવેલી ખીના સાંભળી, હવે પછી માજદીયસ્ની દીનની હાલત તથા દુનિયાનો હાલ કેવો થશે તેનો ભેદ દાદાર અહુરમજદને પુછવાથી તે પાક દાદારે જવાબ આપ્યો કે—“કાળો લેમાસ હશમી ટોળાંની નિશાની છે અને તખરીસ્તાન શહેરની પાસે દાંનિસ્તનો દેશ છે—સાં રહેતા સફેદ દેવની નિશાની છે. ત્રીજી નિશાની એ જે લાલ વાવટો ને લાલ કેાહોળા અને તેમની પેદાયશ્ચની નિશાની એ થશે કે આસમાન કાળું થશે ને તેનો રંગ ફેરવશે ને ખુરાસાન જમીન અંધારા કાળા રંગની થશે; તથા થંડી પડી બરફ તથા ઠાર પડશે. તેમજ આફતાબ હરેક ભાત ભાતની નિશાનો દેખાડશે. પછી જહાંનમાં મરકી, રોગ, દુકાળ ને ધણીક આફતો પડશે ને વરસાદ વરસશે નહિ. કદી કેથે વરસાદ પડશે તો જુજ પાક થશે ને કેથે તદનજ નહિ. પણ એ અનાજ પાકશે તો મનુષ્યો તેને સંતોષથી ખાઈ શકશે નહિ. તે વેળાના પાદશાહ તથા હાકેમનો જીવમ તથા આકરો કર વધતાં પ્રજા દુઃખી થશે. દરેક જગે લડાઈ થશે તેમાં આરખોને સખતી પોંહ્યશે, પણ મોગલોનું બળ વધી જશે. આથી જરતોસ્તીઓ ધરાન તજી હિંદમાં ‘પદશવારગંદ’માં જઈ રહેશે. કેટલાક જરતોસ્તીઓ પહાડો તથા ખીણોવાંલા મુલકમાં જઈ સદાનો વાસ કરશે. તે વખતે તેઓમાં એવો તો ધભરાટ ફેલાશે કે માતા પોતાના બચ્ચાંને યાદ કરી શકશે નહીં.

જ્યારે બેસપતનો સેતારો મજબુત થશે ને શુકના સેતારાનું જોર કમતર થશે ત્યારે ૧૦૦ જાતના, ૧૦૦૦ રંગના તથા ૧૦,૦૦૦ લેખાસના ૧૦ મુલકોનાં લશકરો ધરાનપર દોડશે ત્યારે ધરાનના રહીશો મારી (અહુરમજ્દની) મદદ માંગશે.

“તે સમયે કયાનીઓની તોખમથી ઉતરેલો શાહ બેહેરામ વરજવંદ જન્મશે. બેહેરામ વરજવંદના જન્મ દિવસની રાત્રે તારા સેતારાઓનો વરસાદ વરસશે. રોજ ૧ લો, માહ ૮ મો આવાં ને જુરજનો સને, ૩૭૩ માં કયાનીઓની તોખમથી શાહ બેહેરામ વરજવંદ જન્મ પામશે. તેનો જન્મ કોચીન શહેરના ‘કનિકા’ નામના ગામમાં થશે. તે ગામમાં પાદશાહ શાહપુર વરજવંદ રાજ્ય કરતો હશે, પણ બેહેરામ વરજવંદનો જન્મ થતાં તે મરણ પામશે અને તેથી બેહેરામની માતા રાણી તરીકે તખ્તનશીન થશે.”

“આ શાહજાદો ૨૧ વર્ષનો થતાં એક મોટું લશકર એકઠું કરશે તેમાં તેને હિંદુસ્તાન ને ચીનનું લશકર આવી મળશે. આ સર્વ લશકર સાથે તે ‘જુખારા’ તરફ ચઢાઇ લઇ જશે. પછી જ્યારે બેસપત સેતારાની ચાલ ઉપર વધશે ને શુકના સેતારાની ચાલ ઘટશે કે ૩૦૦ શહેરોની પ્રજા તેમને મદદ કરશે, આથી હિરાત, તખ્તિસ્તાન અને કાહેસ્તાન દેશના મોટાં લશકરો એકઠાં થશે. તેવામાં નામનો ઉઠાવનાર બેહેરામ વરજવંદ ગંજવર લશકર લઇ ફેરમાન આસપાસ ફરી વળશે અને ત્યાં જે મોટી લડાઇ થશે તેમાં મોટી ખૂનરેણ પછી બેહેરામ વરજવંદ હારીને નહાણી જશે. તે વેળા જમણી તરફ ખ્રિસ્તીઓનું, દાખી તરફ રમીઓનું ને આરબોનું લશકર ફરી વળેલું હશે. આ વેળા ત્રણ મરતબે

લડાઇ થશે પણ તેમાં બેહેરામ વરળવંદ જીત મેળવી શકશે નહિ. આથી ધરાનમાં બાકી રહેલા જૂજ જરતોસ્તીઓ દીન અને જાનની સલામતી માટે ધરાન તજી હિંદુસ્તાન જઇ વસશે ને પાછળ રહેલાઓ મોટી મુશીબત વેઠશે.”

“તે વખતના હેશેમની તોખમના લડવૈયા પુરાસાન જમીન તરફથી કુચ કરતા હિરાત કોહિસ્તાનમાં ખ્રિસ્તી, રૂમી, આરબ વગેરે લશકરો એકઠાં કરશે. તેમની સાથે ફરીથી બેહેરામ વરળવંદ લડવા જતાં હાર ખાઇ નહાશી જશે; પણ તેને ‘સરોશ ઇજદ’ તરફથી બસારત થતાં તે દસ્તુર પેશોતનની મદદ તથા હિમ્મતથી લશકર મેળવી તેઓ અવસ્તા પહોંતાં આવશે જેથી તમામ લશકરો સૂસ્ત થઇ જશે ને તેમનાં હથિયારો છુટાં થતાં બેહેરામ વરળવંદ ફતેહ મેળવી પાદશાહી કરશે.”*

તે વેળા હોશેદરખામી નામનો—જરતોસ્ત તારો બેટો માયને પેટે પેદા થશે ને તેનો જન્મ તે વેળા કાબુલની સરહદમાં થશે. જ્યારે હોશેદરખામી ૩૦ વર્ષની ઉમ્મરનો થશે ત્યારે તે મારી દરઘાહમાં આવી તારી માફક મારી (હોરમખદની) સાથે જવાબ સવાલ કરશે. તે વેળા બેહેરામ વરળવંદ ફતેહમંદ થઇ રાજ્ય કરતો હશે. તેની દરબારમાં જઇ હોશેદર પોતાની દીન જાહેર કરી સર્વેને કબુલાવશે, ને તે પછી બેહેરામ વરળવંદ ૧૦૦ વર્ષ રાજ્ય કરશે.

“હોશેદરખામી પોતાની દીનની સમ્યાઇ બતાવવા એવો મેળોળે કરશે કે આક્રતામ ૧૦ દિવસ અને રાત સુધી મધ્યાનમાં

---

*જામાસ્પીમા આ બનાવનો ચળદેઝરદી સને ૧૫૦૦, રોજ ખુરદાઠ અમશ્કારખંદ અને માહ ફરોખ ફરવદીન જણાવેલો છે.

સ્થિર રહેશે ને કેથે પણ ખસશે નહિ. જ્યારે તમામ જગતના લોકો આ મોજેને જોશે ત્યારે તેઓ સર્વે હોશિયારામીની દીન કબુલ કરશે, કે તરત આફતાબ એક કડાકા સાથે ખસીને ચાલવા માંડશે. તે લયંકર અવાજના સાંભળવાથી જેઓ ધણા ગુન્હેગાર હશે તેઓ ખુશહાલ થશે. તે વખત એવો ત્યારે આવશે કે માણસોની માલ મીલકત, પૈસા યા દોલત કોઇ ચોરી લેશે નહિ. તે વેળા જગતમાં ગોસપંદો ધણાંજ થશે. પછી ૩૦૦ વર્ષ પુરાં થતાં હોશિયરનો હળરો પુરો થશે.”

“તે પછી આ દીન ખરાબ થશે તેથી તારો ખીજો બેટો હોશિયરમાહ જન્મશે. તે પણ ૩૦ વર્ષની ઉંમરે મારી દરઘાહમાં આવશે અને મારી સાથે જવાબ સવાલ કરીને દીન કબુલ કરશે ને ખાકી જહાનમાં મારી દીન લઇ જશે, ને તે જહાનમાં મારી દીન જાહેર કરી સર્વેને પોતાના મજહૂબમાં દાખલ કરશે. તે એવો મોજેને જતલાવશે કે સૂરજ ૨૦ દિવસ તથા રાત મધ્યાનમાં સ્થિર થઇ તપશે. પછી સધળી જગતની પ્રજા ખુદાઇ દીન કબુલ કરતાંજ તે સૂરજ મોટા અવાજ સાથે સફર કરતો અસ્ત પામશે. આ વેળા જેઓ દીનપર યકીન નહિ લાવશે તેઓ સૂર્યના મોટા અવાજથી હેબત ખાઇ મરણ પામશે.”

“તે વખત એવો આવશે કે એક દિવસ જમીયાથી કેટલાક દહાડા સુધી જુખ નહિ લાગશે, તેમજ એક ગાયનાં દુધથી ૧૦૦ મનુષ્યનું ગુજરાન થશે, જે સમયે જહાનની સર્વે આલમ અન્ન-ફળ શાક ખાનારી થશે. તેથી કોઇ ગોસપંદોને નહિ મારતાં તેને ઉછેરી તેનાં દુધ પર ગુજરાન કરશે. તે સમયે નાપાક અહેરેમનના

દુનિયાની આખેરી વિશે.

૬૮

પેદા કરેલા તમામ અજદાહ, સાંપ, વિચ્છુ વગેરે ખરફસ્તરો દફે થઈ જશે. તેવે સમયે ‘અશમોઘદેવ’ બિહામણી સુરતે જાહેર થઈ ગાય ગોસપદો તથા પશુઓને મારી ખાશે. આથી પેગંબર હોશીદરમાહ મારી (હોરમજદની) ધજાને કરી તે દેવને મારી નાખશે. આથી જેહાનમાં પાછી પ્રુશહાલી અને પવિત્રાઈ પંથરાશે, ને મનુષ્ય નિર્મળ અંતકરણના બની, ડંખતા, કરડતાં જનવરો પણ દુશમનાઈ તથા વગર હરકતે પ્રજામાં ફરહર કરશે. તે વેળા સર્વ મનુષ્ય સચ્ચાઈ એખત્યાર કરી પરહેજગાર બનશે. આથી જેહાનમાંથી પલીદી નાપાકી અને નશ્વા દુર થશે. સર્વ જગત આબાદાનીથી પ્રકાશશે ને દુનિયાંપરની સર્વ આફતો દૂર થશે. પછી એ મુજબ ૫૦૦ વર્ષ હોશીદરમાહના પુરાં થશે.”

“તે પછી પાક અને નૂરીભરેલા શોસિઓશનો જન્મ થશે. શોસિઓશ ૩૦ વર્ષની ઉંમરે મારી દરઘાહમાં આવી મારી સાથે જવાબ સવાલ કરશે ને મારી પાક દીન કણુલી દુનિયામાં ફેલાવશે. તે વેળા પણ પોતાનો મોજેજો ખતલાવવા સરજને ૩૦ દિવસ અને રાત સ્થંભ રાખશે. તે વખતના માણસોની પાકીજગીને લીધે અહેરેમનની ખલક દેવ દરજને મોકલી નહિ શકશે; પણ તે ટોળાંનો એક સરદાર જાહેર પડી શોસિઓશ સાથે ઘણી સખત લડાઈ લડશે તેમાં તે પેગંબર મારી મદદથી યુરા દેવને મારશે ને જેહાનમાંથી તમામ યુરાઓને નાબુદ કરશે. તે પછી આદમીમાં નીચપણું યા યુરાઈ રહેશે નહિ અને ચોરી છુટકાટ કુછંદીપણું સર્વે નાબુદ થશે.”

“આ આખર હજારનાં અંતમાં જેહાકની દોહ દહાડાતી. પાદશાહીનો વખત આવી પુગતાં તે જુદમી બંદથી છુટશે ને

રૈયતપર ધણો જીલમ કરી તોળાહ પોકરાવશે. આથી મારા હોરમજદના હોકમથી (આ વેળા અવ્વલ સાલ ૧૧૫૭૦, માહ ૧ લો ફરવરદીન, રોજ ખુરદદ અમશાસ્પંદ હશે) કેરસાસ્પતું રવાન ઉઠશે. તે જેમ સ્વપનાથી જાગે તેમ આગી ઉઠશે. તે પેહેલવાન કેરસાસ્પના રવાનની ચોડી કરવા ૯૯૯૯ ફરેસ્તાઓને રાખ્યા છે. જ્યારે તે સજીવન થઇ હતીઆર બાંધી દુનિયામાં આવશે ત્યારે શોસિઓશ પેગંબર પોકાર મારી કહેશે કે “ઓ બળવાન કેરસાસ્પ માજદીયસ્ની દીન કમુલ કર જેથી તું અમર્ગ થાય ને હું રસ્તોખેજ કરું.” આ વચન સાંભળી કેરસાસ્પ દીન કમુલ કરી જોહાક સામે લડવા જશે. કેરસાસ્પ જોહાકને કહેશે કે “તું આ પાકદીન કમુલ કર કે અમર્ગ થાય. તેમજ ભુગાઇથી તોળા કરીને બલી માજદીયસ્ની દીનપર એકીન લાવ.” ત્યારે જોહાક જવાબ આપશે કે “ઓ બલા પેહેલવાન ! મારી સાથે દોસ્તી કર કે આપણે બેઉ જણા એક દિલ થઇ ખુદાતાલાની મક્સદ વિરૂધ કામ કરી અહેરેમની બધાં કામો કર્યે, ને દાદાર અહુરમજદ પાસથી તખ્ત છિનવી લઇ બેઉ સાથે મળી આ જહાનતું રાજ્ય કરીએ.” આવાં કઠોર વચન સાંભળી કેરસાસ્પ કહેશે “ઓ નાપાક જોહાક ! જો તું મારી બલી દીન કમુલ નથી કરતો તો મારા ગુરજથી તારો અંત લાવીશ.” એમ કહી તેને મારવા જતાં તે જીલ્મી પાદશાહ માજદીયસ્ની દીન કમુલ કરશે કે મારો હોકમ થતાં કેરસાસ્પ તેને મારી નાખી મીનોઇ જહાનમાં મોકલશે.”

“સોશિઓશના તે જમાનામાં તમામ આલમ માજદીયસ્ની દીન કમુલ કરશે ને તેઓમાંથી મોત, ભુદાપો, દુઃખદર્દો વગેરે દૂર થશે. તે વખતે એક રાટલીમાંથી ૧૦ માથુસો ખાઇ ધરાશે. તે

પછી આસ્તે આસ્તે ખાણું પણ ખાવાનું છોડી દેશે એમ ૩ વર્ષ સુધી ચાલશે, ને દુધપર નિર્વાહ કરશે, પછી ફક્ત મેવો ખાઈ તેપર ગુજરાન કરશે. પછી વળી કેટલાક આદમીઓ મેવો વરીક ખાશે નહિ ને ૧૦ વર્ષ સુધી પાણી ઉપર ગુજરાન કરવા શક્તિવાન થશે. આથી તે તમામ આલમ મિનોદ માફક રહેવા માંડશે. તેમજ તેમને તે વખતે ખાવાપિવાની જરાપણ ખાહેશ રહેશે નહિ, ને તેઓ ખેહેસતનાં રવાનની માફક ફરફર કરી શકશે.”

રસ્તાખેજ સોશિયોસની.—

“તે પછી હું (દાદાર અહરમજદ) અમશાસ્પદોને હોકમ કરીશ કે જે કોઈ આદમીઓ મરણ પામ્યા હોય તેમનાં તન હાજર કરે. પછી અમશાસ્પદો સર્વે ચીજો લાવીને હાજર કરશે. હું (હોરમજદ) ખુરદાદ અમશાસ્પદથી લોહી માંગીશ, અમરદાદ અમશાસ્પદથી હાડકાં, રંગ, ને મિનો છળદોથી રવાન મંગાવીશ. પછી મેં જે અમશાસ્પદોને સાંપ્યું હોય તે માંગીશ, તે વેળા ‘હરવિસ્પઆગાહી’ ને જોરે હું સર્વે ચીજો પીછાની શકીશ. પછી હોકમ કરીશ કે હરેક આદમીનો જીવ પોત પોતાની જાતમાં જાય કે તેઓ સજીવન થશે. પેહેલાં પાદશાહ ગયોમર્દ પછી મક્ષીઆનીનું જોકું ઉઠશે અને તે પછી ઉશહેન ગેહમાં (મધરાતે) જે કોઈ મુવો હશે તેઓ સજીવન થશે. આમદાદ થતાં તે સર્વે રવાનોને કહિયત મળશે. આ સર્વે રવાનો પોત પોતાના વતનમાંજ સજીવન થશે. તે પછી સર્વે પોત પોતાના કુટુંબીઓને ઝાળખશે. પછી રસ્તાખેજના ગુન્હા બક્ષવામાં આવશે તેમાં હું તેમને મારી આપીશ. પણ ઇન્સાફ કરતાં જેઓ ગુન્હેગાર માલમ પકડે

તેમને ૩ દિવસ અને રાત દોઝખમાં નાખી સખતી આપી ચુન્હા માફ કરીશ. પછી સર્વે રવાનેને સાત ધાતુથી ઉકળતા રસની નદીમાંથી પસાર કરાવીશ. તેમાં દોઝખી દરવદો ચાલી જતાં બહુ દરશે, ત્યારે સરોશ ઇન્દ અને બહુમન અમશારપંદ તેમનો હાથ પકડી બહાર કાઢશે. આ નદીનાં પાણી દોઝખીઓને અતીશય ઉન્હાં લાગશે, જેથી તેઓ પિડાઇ પોકાર મારશે, પણ તેમને ઇન્દો ઉગરશે. તેમાં દરવદોને માથે એક કાળી ટીળા ચોંટાડેલી હશે. જેથી સર્વે જના તેમને ઝોળખી શકશે કે તેઓ ગયા ભવમાં દરવદો હતાં.”

અહરેમનની પાદશાહીની આખેરીની હકીકત.—

“ઓ ભલા જરતોસ્ત ! તે પછી હું હોકમ કરીશ કે ખલક પાક અને ખાલેસ બનો. નાપાક અહરેમન પાપીનો હિંગામ પુરો થશે. એટલે અહરેમન દેવ દરજોની મદદથી ફરેસ્તાઓ સાથે લડવા સામો થશે તેમાં ઇન્દ અમશારપદો તથા ફરેસ્તાઓ આજેજ થશે : કે તુરત (હોમ ઇન્દ) મારા જોર અને હુકમથી લઢશે કે રસ્તાખેજની છેલ્લી લઢાઇ પુરી થશે. પણ તેટલાં “આજ” દેવ સામો પોતાનાજ લશકરનાં લોકોને ખાવા માંડશે કે, અહરેમન ગજશતે ધનામિનો દરી જઇ ફરેસ્તા તથા ઇન્દોની પનાહ માંગશે ને તોજેશ કરશે. આથી હોમ ઇન્દ તેને પનાહ આપતાં તેની પાસે પતેત કરાવી પથેમાની કરાવશે ને પોતાની પાકદીન કબુલ કરાવશે. એ પછી તમામ દોઝખ ધાતુથી ઘોષ નાખશે કે બહુમન અમશારપંદ “આજ” દેવને મારી નાખશે.”

રસ્તાખેજ પછીની દુનિયાં.—

“દોજખને ૭ ધાતુઓના પહાડોથી પુરી નાખ્યા બાદ જાદુ, કોટલ અને સર્વે ધુરી ચીજોને દુનિયાંથી નાશુદ કરશે. તે વેળા મારી સાથે (દાદાર અહરમજદ) અમશાસ્પંદો હુમાજોર થઈ તે જગો ઉપર આફરંગાન કરશે ને જગ્યાને પવિત્ર બનાવશે. પછી સર્વે બેહેદિનો તથા દરવંદો એક દિલ થઈ ખુદાઈ દીન ઉપર ચાલશે, પછી હું (દાદાર અહરમજદ) સર્વેને એવાં કપડાં અપાવીશ કે તે પાણીમાં સિમ્ય નહિ, આતશમાં બળે નહિ, મેલાં ચાય નહિ, ને કોલી જાય નહિ. તે સર્વે આદમીઓ સજીવન થતાં જીવાન જેવા થશે. આ વેળા જે કોઈ આદમીઓએ “જંદરવાનુ” કીધું હશે તેના કપડાં જરબકૂતનાં થશે, ને જે કોઈએ ખુશીનાં કામો કર્યાં હશે તે દાદાર અહરમજદ પાસે રહેશે, ને તમામ જહાન મેદાન જેવી થશે. તે વેળા તમામ જહાન બેહેસ્ત જેવી થઈ મિનોઈ તથા ખાકી દુનિયાં એક બનશે, તેમજ દર્યાવ તથા નદીઓ પહાડોથી પુરાઈ જશે, ને સર્વે કોઈ જાવેદાન સુધી ખુશહાલ રહેશે. ખાકી જગતમાં જે સર્વે પહાડો તથા ડુંગરો ઉઠાવેલા છે તે વજન દર્યા પુરવા માટે છે. તે વખતના માનવીઓ ખુદાઈ બંદગીમાં સદા મશગુલ રહેશે, ને તેમને ખાવા પીવાની ખાહેશ રહેશે નહિ, આથી તેઓમાં લોભ, લાલચ તેમજ સ્ત્રી પુરૂષનો સંબંધ જેવું કશું રહેશે નહિ. તે વખતે જેમ ઉંઘ તેમ રાત પણ કોઈ જાણશે નહિ. તે વેળા અહેરેમની ફના થયેલી હોવાથી દેવ, દરવંદો જહાનમાં રહેશે નહિ.

મરણ ક્રિયા ને તે વિષેનાં ફરમાનો.

“જો કોઇ આદમી ૧૫ વર્ષનું થઇ મરણ પામે તો તેણે જો કુશતી સુદરેહ પેહેરીયો હોય તો બહુ, નહિ તો તેને તે પેહેરાવવાં જોઇએ, પછી તેને નહવાડી સગદીદ કરે. ફરી જ્યારે કફન પેહેરાવે ત્યારે સગદીદ કરે, (એ સગદીદ કરવા બાબે વંદીદાદમાં ફરમાવેલું છે.) કફનનાં કપડાં જે પેહેરાવે તે જીનનાં પેહેરાવવાં ને પાંચ બંદ બાંધવા. જો તે કફનનાં કપડામાં એક તાર નવો હોય તો તેને બીજી જોહાનમાં આળખ પોંદવી તેના પેટને નાગ વળગે છે. પછી કફનનાં કપડાં રૂઆનને પેહેરાવી પથ્થર પર મેળવું. આ પથ્થર ત્રણ મેળવવા. પછી સરપેશાની સગદીદ કરે અને જ્યારે કફન પેહેરાવે ત્યારે બે મરદ કુશતી પાદીઆખ કરી પોતાની ફરજ પટે. પછી બે જણ પેવંદ થઇ તે રવાનને અડકે, તેવામાં બીજા કોઇને અડકે નહિ. પછી પેલા રવાનને પથ્થર પર મેળતાં અશી જવું ને જો પાછા તેને અડકે તો તે રીમન થાય. પછી ચાર નશેસાલાર કુશતી પાદીયાખ કરી પોતાની ફરજ પટે અને નીઆએશ તથા ત્રણ યક્ત અને પતેત પટે, ને સરોશ બાજ પઠી હાથને બેવડાં ‘દસતાના’ બાંધે ને ગેહાનને બાંધેથી નીચે છિતારે ને ત્રણ વાર સગદીદ કરે. પેહેલાં ગેહાનને કરવું, પછી બે જણ ગુશલ કરીને પાદીયાખ કુશતી કરી પોતાની ફરજ પઠી, પેવંદ ધરીને સરોશ બાજ પઠી પદાન બાંધી રૂઆનને ગેહાનપર મેળે. પછી તે રવાનની ગેહ સારે, તે વેળા મોખેદ બે પેવંદ કરીને ગેહ સારે. પછી સગદીદ રવાનનાં સરપેશાનીને કરે (વંદીદાદમાં રવાનને બે વાર ધેરમાં સગદીદ કરવાનું જણાવેલું છે) પછી ગેહ સારવાનું પુરું થયું પછી બાજ મુકતાં સમેત નશેસાલાર રવાનને દોખમે લઇ જાય.”

“દોષમું એવી જગાપર બાંધવું જોઈએ કે જ્યાં આતશ તથા પાણી નહિ હોય. એવી ખુદ્દી જગ્યામાં રવાનને લઈ જઈ મેળે. અને તે રવાનની પાવદસ્ત જગ્યાએ તેના ઘેરથી કાઢે સારે તે રવાનની પાછળ ૭૨ પગલાં મેળિદો ને તેની પાછળ બેહેદીનો પેવંદ પકડી ચાલે ને ચાલતાં પઢતા જાય.”

“રૂઆનને નશેસાલાર દોષમા આગળ લઈ જઈ મેળે કે પાવદસ્તે જનાર આદમીઓ રવાનને સેજદો કરે. પછી નશેસાલાર રૂઆનને દોષમામાં લઈ જઈ નેમાંજ પઢે “વખદાદાર અહૂરમજ્દ, વખઅહમન અમશાસ્પંદ, વખજરથુઅ, વખઇવોહેશાહ વિસતાસ્પે, વખસરૌશ અશો, વખઆદરઆદ મારેસ્પંદ, વખદસ્તુરાં આખેબુદે બાશદ અપેમ વોહુ (૧) પઢી રવાનની ડાબી ગમતું કંઈન ફાડી, રવાનની છાતીના ઉપર હાથ મુકીને દસ્તુરી ત્રણ વાર બાજમાં પઢે. પછી દોષમાની બહાર આવી બાજ મુકે. પછી પાવદસ્તે જનારા સર્વે જણાઓ બાજ મુકે ને નીરંગ લઈ પાણી, ઓરવર, દુધમા, મુકતાદ તથા પહાડોનો નમસ્કાર કરે.”

“રવાનના પેહેલે દિને સરૌશ બેસાડે ને ખોરશેદ તથા મેહેરની નિઆએશ કરે. અને રપીથવન તથા ઉજરન ગેહમાં નિઆએશ કરે. અધવેસરથરેમ ગેહમાં રાતની સરૌશ યસ્ત પઢે ને પતેત કરે. જમીનપર તથા દોષમા આગળ આતશનું પાતર રૌશન કરે, કારણ કે ‘વીજરથ’ નામનો દેવ રૂઆનને બિવડાવે છે તેથી તે રવાન ત્રણ જગીઆએ દોડીઆ કરે છે પણ આતશની સામે તેનું કથું ચાલતું નથી. એ રીતે ત્રણ દહાડા સુધી કરે છે. તેમજ જે રૂઆન થાય છે તેનો જીવ ત્રણ દિવસ અને રાત તેનાં માથાં આગળ લમતો રહે છે. તે વેળા તે આતશ તથા સરૌશ ઇજ્દને

આશ્ચર્ય રહે છે. પછી આહરમને દિને બામદાદે ઇનસાફ કરાવવા ચીનવદ પુલ પાર કરી રશને રાસ્ત ઇજ્દની પનાહમાં જાય છે. પણ જો તે રવાનનો ગુન્હા વધે છે તો તેને દેવ લઈ જાય છે. તે દેવો પાંચ છે ‘અસ્તત્રવાદ, પેશાખ, ફરેસ્ત ને કાપદેવ’ છે. એ દેવો તે રવાનને દોજખમાં ધસડી લઇ જાય છે ત્યારે તે રવાનના મુખમાંથી લુગડા સખુનો નિકળે છે.”

“જો રવાન પાક હોય, તેનો ચાર ફરેસ્તાઓ ઇનસાફ કરે છે અને જો સવાખ વધે છે તો તેને મેહેર, સરોશ, રશને રાસ્ત અને આસ્તાદ ઇજ્દ ઇનસાફ કરી બેહેમન અમશારપંદને હવાલે કરે છે. પછી બેહેમન અમશારપંદ તે રવાનને તેના બેટાનું નામ પુછીને બેહેસ્તમાં લઇ જાય છે.”

“ત્રીજે દિને યાને ઉદમણને દિને સદરા તથા વાગાનું બક્ષેસ કરે તેમજ તે દિને પુલ તથા ખુશબો મુકીને પઢાવે ને તે સર્વેને આપે. પછી ઉશહેન ગેહમાં તે રવાનની નમ્રઅતે શિઆવ ઇજ્દ અને તે દસ્તૂર, મોબેદ તથા અશે આદમીને બેટ કરે, તે શિઆવ તથા સરોશ પવિત્ર અને પાક તથા સોજખે કીધાથી બેહેમન અમશારપંદ તે શિઆવ રૂઆતને પેહેરાવતાં વાર લગાડતા નથી. શિઆવ ઇજ્દવ્યા પછી બામદાદમાં દહમ ઇજ્દનું આફરગાન ઇજ્દ અને ગાય ગોસપંદનું ‘ગઉદાન’ કરે તેમજ તેને ઇજ્દને હલાલ કરે. તેનાં હાડકાં ઇજ્દને જમીનમાં દાટે ને તેની ચરખી ઇજ્દને આતશને દીધે. પછી ચેહારમની બાજ કરે તેમાં ચારથી પાંચ દરન મેજે ને બાજ ધરાવે ને ચાસની કરાવે.”

“વળી દીનમાં બીજું એવું ફરમાવેલું છે કે જેને ઘેર નાહનું કે મોહું આદમી ગુજ્યું હોય તેના ધરમાંનું પાણી, આતશ

યાં હર એક ચીજ ત્રણ દિવસ સુધી કશા કામમાં આવે નહિ; અને તે બાબે તેના ખેશ કબીલાને સર ફરજ છે. તેમજ ત્રણ દિવસ સુધી ગોશ ખવાય નહિ. વળી તે ગુજરનાર રવાનને માટે આંખમાંથી એકપણ આંસુ પાડે નહિ. કેમકે આંસુ પાડ્યાથી રવાનને ત્રણ દિવસ સુધી ચીનવદ પુલની હેઠે રહેવું પડે છે. તે વેળા ત્યાં આંસુથી એક ગલીચ નદી વહે છે, તેમાં તે રવાન ધસડાઈ જતાં તેને અમશારપંદો બોલાવી શકતા નથી. આથી મરનારના ખેશ કબીલાએ રડવું નહિ પણ રવાનને હંમેશગીમાં સુખ મળે તે માટે ત્રણ દિવસ સુધી યસ્ત, પતેત, વંદીદાદ, ઇજ-શની, સરોશનું આફરગાન વગેરે બહુતરો કરાવવાં. એ સધળી ક્રિયા ચાર દિવસ સુધી કરી દસમે દિવસે વંદીદાદ, ઇજશને, બાજ તથા આફરગાન કરાવે. ૩૦ મે દિવસે શીરોળે કરાવે ને વંદીદાદ, ઇજશની વંદીદાદ, શીરોળનું આફરગાન વગેરે કરાવવાં, બીજે માસથી બાજ અરદાફ્-અશની અને ઇજશની તથા આફરગાન કરાવે. પછી વરશને દિને શિઆવ, શીરોળ, વંદીદાદ ઇજશની, બાજ આફરગાન વગેરે કરાવે, અને એરવદો પાસે ચાશની કરાવે. વરથી બહારવને બાજ અરદાફ્-અશની તથા આફરગાન કરાવે. વરશ એક સુધી રૂઆનનો આત્મા આ જગતમાં રહે છે ને પછી તે મિતોષમાં ફરે છે; પછી વરષો વરષ તે રવાનની બાજ કરે અને અફરગાન કરાવે. રૂઆનનાં ઉઠમણાં દિને તેની નષ્ટઅતે સવાખનાં કામો કરવાં, ૩૩ વંદીદાદ, જેતી ખરીદ, હમાયસ્ત ૧૨ તથા તેના ૧૨ વંદીદાદ કબુલ કરાવે અને અહુનવર પઢાવે.”

“માસીક માંદગી દરમ્યાન અથવા સુવાવડી હાલતમાં સ્ત્રી મરણ પામે તો વંદીદાદ ૭ અમશારપંદના ઇજની, બીજી ફરજે

તેની નમ્રમતે ધળવે. ૧ માસથી તે ૭ વર્ષ સુધીનું બચ્ચું મરણ પામે, તો તેને એક સરોશ ઘટે ને એક આંગણુ કરી ચાહરમવેર બાજ કરે. જો બચ્ચું ૧૭ ને ૩ માસનું થઈ ગુજરે તો તેનાં ૩ સરોશ, શિઆવ અને ચેહારમ કરીને મોટા આદમી પ્રમાણે તેનું ક્રિયાકામ કરે, તથા તેને સુદરેહ કુસ્તી બંધાવે તથા કફન પેહેરાવી, પાંચ મંધ બાંધી ચશમપેશાની ખુબ ઉપાડી રાખે. તેના રોજગાર વરષ એકવેર કરવા પણ તેને બેટાની ફરજ નથી.”

૧૪ વર્ષ અને ૩ માસનો ગુજરે તો તેને બેટાની ફરજ છે તેથી તેને પાલક બેટા કરી આપવો ઘટે છે.

સગદીદ-રીમન અને બીજી ચોખાઇ વિષે.—

“કોઇ આદમી લાકડાના, અનાજના ઢગલા પર યા હેવાનની ખીંક પર ગુજરે તો દીનના બચ્ચુનાર દસ્તુરને પુછી નશો પહરેજે. પેહેલાં નશોસાહાર જોડી વળગી રવાનના કપડાં ફાડી કાઢી રવાનને પાક કપડાં પેહેરાવીને ક્રિયા કરી દોખમે પોંદ્યાડે. જો કોઇ આદમી લાકડાની ઉપર મુવો હોય તો તે લાકડાંને બાંજી છોલીને નીરંગથી પાક કરી તે જગા પવિત્ર કરે. જો કોઇ આદમી અનાજના ઢગલા ઉપર મરી ગયો હોય તો તે જગા ઉપરનો થોડો અનાજ કાઢી નાખે અને બાકીનો અનાજ રહેવા દે. જો છોંય તથા નળીયાના ઉપર નશોસ થાય તો તેટલી જગાની ઉપરની છોંય તથા નળીયાં કાઢી નાખી તે પાક કરે. જો હરકોઇ જગાએ નશોસ પડીયો હોય તો બે ડગલાં લાંબેથી જવું. જો સગદીદ કીધા વિના તેને ઉંચકે તે રીમન થાય, માટે તેની સરપેશાનીને સગદીદ કરે. જો અલલીથી

મોહમાં રજ થાય તો રીમન થાય અને જો નરોસાહાર મોહું બરજનુમ લીધે તો પાક થાય અને વધારે સવાળ લાગે.”

“જો નરો હમેલથી તુડી પડે તો જમીનમાં દાટવો જોઈએ. પ્રથમ તે જગ્યાને સગદીદ કરે, પછી નરોસાહાર જોડ થઈ બાજ ધરી લોહાનો ખીલો લપને ખણે; પછી કપડાનાં હાથ મોળ પેહેરી હાથમાં શહાનસી તથા ચીપીયો અને બીજા હાથમાં લોહાની એક કડછી લઈ તે નશાને સગદીદ કરે અને શહાનસીએ કરીને તે લોહાની કડછી લીએ અને ચીપીયાએ નરો ઉચકી લોહાની કડછીમાં નાખે અને સધળો નરો એકઠો કરીને પછી એક લોહાની મોટી કઠોકમાં મુકી સગદીદ કરી ગેહે સારી દોખમે ચઢાવે. પછી દિલમાંના કપડાં ફાડી પરહેજ કરે ને નીરંગ પાણીથી સાફ કરે. જો નરોસ બારેવાટ થાય તો નરોસાહાર બાજ ધરી પેવંદ થઈ નરોને અડકે અને સગદીદ કરીને નશાને ઉચકતા જાય પછી તે તમામ પરહેજ કરી કડછી તથા શહાનસીએ ટુકાણે પાડે તે પછી નીરંગ પાણીએ પાક થઈ શિશિયો નાહાન લઈ પાક થઈ સર્વેને અડકે.”

“જો નરો લીલા ઝાડપર યા ધાસપર પડ્યો હોય અથવા ગોસપંદને ગળે બાંધીયો હોય તો તેને અડકવું નહિ. પણ જો કોઈ ઝેર ખાઈને, કુવામાં પડીને અથવા તો બીજી કોઈખી રીતે આપધાત કરીને મરે તો તેની વેળાની વેળા વિતી જાય ત્યાં લગી સગદીદ નહિ કરે ને દોખમે નહિ પોંદ્યાડે, પછી નરોસાહાર જોડ એક બાજ ધરીને ઉચકે અને સગદીદ કરીને મેલે, પછી તેને દીનની રવેશે પોંદ્યાડે. વળી જો કોઈ આદમી લઢાઈમાં મરે યા હાથ પગ યા બીજા અવયવો કપાય ને તે ધણી જીવતો હોય તો

તે કપાયલાને નશોસ સમજી ઠેકાણે પાડે. જો કાષ્ઠનું માથું કપાયું હોય તો બાકીના શરીરને સગદીદ કરી શકે. પણ તેના નખ, બાલ, દાંત એને સગદીદ નહિ કરાય.”

“જો કાષ્ઠ આદમી બીજી હાવન ગેહના દહાડામાં ગુજરે તો તેની લાદી ૩૦ થી ૩૧ દિવસ સુધી રાખીને તે જમીન પાક કરે. જો કાષ્ઠ માણસ રપિથવન ગેહમાં ગુજરે તો તેની લાદી ૧૦ થી ૧૧ દિવસ સુધી રાખી પછી તે જગ્યા પાક કરે. રપિથવનના અમલ ફરવરદીન મહિનો ને હોરમજદ રોજની હાવન ગેહથી તે મેહેર મહિનાના અનેરાન રોજની ઉશહેન ગેહના વખત સુધી છે. બીજી હાવન ગેહનો અમલ આવાં મહિનાના હોરમજદ રોજથી તે પાંચમા વહિસ્તોયસ્ત ગાથાની ઉશહેન ગેહના વખત સુધી છે.”

“લાદીની જમીન પાક કરવી હોય તો તેને નીરંગ પાણીથી ધોવું. પેહેલાં નીરંગ છાંટે ને પછી કચરો સાફ કરે અને પોતાને તથા કપડાંને નીરંગથી પાક કરે.”

“રુઆનને કફન પેહેરાવે ને સચકે ત્યારે પાંચ બધ બાંધે, ૧ લો છાતીપર, બીજો ગુકને, ત્રીજો હાથપર, ચોથો માથાપર ને પાંચમો અંગુઠા સાથે, એ રીતે બધ બાંધીને પછી લાદીપર મેળે અને પોતે તથા કપડાંને નીરંગ પાણીથી પાક કરે. જો નશા-ખાનું નહિ હોય તો ગુશલની હાજત નથી પણ એક ખાનગી કુવો હોય ત્યાં પાક થાય, અને તે રવાનને સગદીદ કરાવે.”

“સગ જે ચશમનું નર જાતી ધટે. જો તે નહિ હોય તો માદા. તે પણ ન હોય તો નોળીયો, શોકડી, કોહળું, અને જો બ્રાણી નશા દાખલ હોય તેનો તેપર જાયો પાડે ને સગદીદ કરે.”

આજરોજગાર કરવાથી મળતો સવાખ.—

“ગાહમખાર કરવાના સવાખ કરતાં ફરવદીઆનના ૧૦ દિન કરવાનો સવાખ ધણો મોટો છે. કારણ કે ત્યારે દોજખથી સઘળાં રૂઆનો છુટે છે ન પોતાને ઘેર આવે છે. રવાનોનાં રોજગાર કરવાની મતલબ એ છે જે રવાન જે મરે છે તે દહાડાના ઉમેદવાર છે. તેમના રોજગારને દિને રોજગાર કરે તો તે રવાનો બેહદ ખુશી થાય છે, અને ખુશ્ખો તથા પાક બાણતર સાંભળી દુઆ દેતાં પોતાને મુકામે જાય છે. જે રોજગાર કરતાં વિસરી ગયા હોય તો અરધી રાતવેર વાટ જોઇ પછી નશાસો નાંખી બદ દુઆ દઇ પાછા ફરે છે. એવી રીતે કદુઆ દેતાં તે રૂઆન દલગીર થઇને પોતાને મુકામે જઇ ઉદાસ રહે છે.

“અનબુમનના હસ્તકથી એક આજ કરે, અને ૧ નેઆએશ કરે તો તેને ૧૦ તનાપુર જેટલો સવાખ લાગે. જે ૧૧ કરે તો તેને ૧૦,૦૦૦ તનાપુર જેટલો સવાખ લાગે, જે સારી રીતે મેજ આફરગાન કરે તો ચહારો દિશાના બેહેદીનોના સવાખમાં શરીક થાય.”

“જંદરવાનું ૩ કરવાની જરૂર ફરજ છે. જે શુંજસ નહિ હોય તો એકબી કરવું. જેણે પેહેલું જંદરવાનું કીધું હોય તેને બે વરષ થાય ત્યારે તેજ રોજ પાછું બીજું જંદરવાનું કરે, અને વળી બીજાં બે વરષ કર્યા પછી પાછું તેજ રોજ કરે. જે વધુ શુંજસ હોય તો ૩ થી પણ વધુ કરી શકાય. જેમ જંદરવાનાની દરેકને માથે ફરજ છે તેમ હમાયશ્ત ૧૨, વંદીદાદ, એતીખરીદ, તથા નાવરની ફરજ સર્વે જરતોસ્તીઆને માથે છે.”

ચાર અભયબ સ્વપ્નમાની તાસીર.

અને

દારંગી દુનિયાંના લેદ ભરમો.

“એક સમે બાદશાહ ગુચ્છતારપે જામારપ વજીરથી દારંગી દુનિયાની બચિષની હાલત જાણવા માંગી. ત્યારે જામારપે ચાર કાસદોને ચાર દિશાએ મોકલાવ્યા અને તેમને ચેતવણી આપી કે “પાંચ દિનના રસ્તા સુધી જઈ દરેકને તે મુદત દરમ્યાન અભયબ બીના જણાય, દેખાય યા સંભળાય તો તુરત પાછું આવવું.”

“તે ચારે કાસદો ચાર દિશાએ જતાં, ચાર દિવસનાં માર્ગપર જઈ પોંહ્યતાં તેમનીપર ઉધે ગલબો કાપો તેથી તેઓ સુષ્ટ ગયા. તે વેળા તે ચાહરોએ અદ્દરમજદની બરકતથી જૂદા જૂદા સ્વપ્નનાં દીઠા.

“એકે દીકું કે ધણો મોટો કુવો છે અને તે મોટા કુવાની આસપાસ બીજા નાહના કુવાઓ સાત છે ને મોટો કુવો ઉભાઈ જાય છે અને તે મોટા કુવામાંથી ઉભરાઈ ગયેલું પાણી પેલા નાહના કુવાઓમાં ભરાય છે, તેથી તે સાતે કુવા ઉભાય છે. પછી થોડો વખત રહી તે સાતે નાહના કુવાઓ ઉભરાવા લાગા પણુ તે મોટો કુવો તેઓ ભરી શક્યા નહિ.”

“બીજાએ સ્વપ્નું દીકું કે એક નાહની ગાય ઉભેલી છે તેની પાસે તેની માય મોટી ગાય ઉભી રહી પોતાનાં બાળકને ધાવે છે.”

ત્રીજાએ સ્વપનું દીકું કે એક મોટો નાગ છે ને તે એ મુખી છે. તે નાગ એક મોહોડે કરડી ખાય છે ને બીજે મોહોડે કહે છે કે હું કરડતો નથી ને ખાતોએ નથી.”

“ચોથાએ સ્વપનું દીકું કે એક સુંનાના સુંદર પીંજરામાં એક સુંદર પક્ષી બેઠેલું છે અને તેની ચાકરી કાગડાઓ તથા બીજાં પક્ષીઓ કરે છે. તે પીંજરામાંનું પક્ષી બહારનાઓને સારાં વચનો કહે છે. પક્ષી કાગડાઓ તેની નોકરી કરતા કરતા આપલુશ્કી કરી તે કાગડામાંનો એક કામડો તેના પીંજરામાં દાખલ થઈ બેસે છે ને તે સુંદર પક્ષીને બહાર કાઢે છે. તે પક્ષી બહારનાં સઘળા કામડા એક પછી એક પીંજરામાં દાખલ થઈ તુફાન મચાવે છે ત્યારે તે સુંદર પક્ષી બહાર બેસી જોયા કરે છે ને તેમની મીનતભરી કરે છે. માંહે ભરાયલા કાગડાઓમાં તે પક્ષી કુસંપ થતાં ધણાક બેળન થઈ પડે છે.”

ઉપલા કાસદોએ એછી વેળા એવા જૂદા જૂદા સ્વપનાં જોઈ એમાં કાંઈક અજાણ્ય બની પાછા દરબારમાં એકી વખતે પાછા આવ્યા અને શાહ ગુણતરૂપ સનમુખ ચારે જણાએ પોતાના સ્વપનાની બીના કહી. ત્યારે જામારૂપ વજીરે તેનો ખલાસો નીચે મુજબ કીધો.

“પેહેલા કુવાના સ્વપનાની તાસીર એ છે કે હાલના વખતમાં બેટા બાપને પાળે છે પણ આખર હજારનાં વખતમાં એક બાપને ૭ બેટાઓ હોવા છતાં તે સાતેનું પેટ બાપજ ભરશે; પણ જ્યારે તેમનો બાપ ધરડો થશે ને નાતવાનીને લીધે કોઈ પણ કામ કરવા અશક્ત થશે ત્યારે બેટાઓને આશરે પડવા જતાં તેઓ તેનું પોષણ કરશે નહિ તથા કરી શકશે નહિ.”

“ખીજ ગાયનાં સ્વપનાની તાસીર એ છે કે આખર હજારનો વખત એવો આવશે કે માથ પોતાની બેટી પાસે અનીતિ કરાવી તેની કમાઇ પર પોતે ગુજરાન કરશે.”

“ત્રીજ નાગવાલા સ્વપનાની તાસીર એ છે કે હવે પછીનાં આવતા હજારના વખતમાં પાદશાહ તથા હાકેમો તખ્તપર બેસશે ને લાંચ રૂસવત લઇ રૈયતપર બુલમ ગુજારશે. તેઓ ચોર તથા શાહુકારોનું પચાવી પાડી પોતાને ઇન્સાફી રાહ ચાલનાર બતાવશે ને કરના બોળ નાખશે. તેમજ મોટા હાકેમો લાંચ લેશે તેનો ઇન્સાફ થશે નહિ પણ નાહનાઓનો ઇન્સાફ થશે.

“ચોથા સુન્નાના પીંજરાની તાસીર એ છે જે આખર હજારના જમાનામાં પૈસો તથા આખર અને ધંધો ઉંચી બુનિયાદને હાથથી હલકાઓને હાથ જઇ પડશે. કેમકે ઉંચી બુનિયાદવાલાને ભાંના હલકા આદમીઓ શેઠને પ્રતાપે પૈસો મેળવી તેનાજ વેપારમાં હરીફાઈ કરશે. આથી ઉંચી બુનિયાદવાલાઓનો રોજગાર બાંગી પડશે ને શેઠો નોકરોની ફરમાનદારી કરશે. તેમજ બધી જાતવાલા તે ચાકરોની સંક્રમાં મળી રોજગાર કરી હરીફાઇ કરતા જઇ રોજગારને ધુળમાં મેળવશે; તેમાં ધણુકો પાપમાલ થઇ જશે.”

જનવરોની ભાષા તથા સારાં માકાં શુકનની હકીકત.

કાગડા વિષે—

“ધંધે રોજગારે જતાં, નિશાન અથવા ધજાપર કાગડો બેસી બોલે તો લાભ હોય. જે ગામમાં પેસતાં અથવા સવારી કરતાં નાહતી લાકડીની ખુંટીપર બેસીને કાગડો બોલે તો નરસ હોય. જે કામ કરતાં, સ્વારી કરતાં બે ચાર કાગડા સાથે મળી બોલે તો માકું. જે ગામમાં ઉતરતાં કાગડી બોલે તો લાભ થાય. ગામ જતાં કાગડો શુકા કનકા ઉપર બેસી બોલે તો ખરાબ ને ગામમાં પેસતાં કાગડી બોલે તો માકું થાય. ગામ જતાં કાગડા સામસામા બોલે તો સારું હોય. જે ગામ જતાં કાગડી પાછલ બોલે તો સારાં સગણુ ગણાય. ગામ જતાં કાગડી ખેતરમાં બેસી બોલે તો ચીતેલો લાભ થાય. જે કનસલાંપર બેસી બોલે તો લાભ થાય. પલુ આટલાપર બેસી કાગડી બોલે તો કલેશ કરાવે. જે આરનિઆપર બેસી બોલે તો ભોજન કરાવે, ને જે હથિઆરપર બેસી બોલે તો વધન નડે. ધજા તથા નિશાન ઉપર કાગડી બેસીને બોલે તો મરણુ નિપજે. જે કાગડી ફળને ચાંચમાં લઇ માળા અથવા કશી ઉંચી ચીજપર બેસી બોલે તો લાભનાં શુકન સમજવાં. જે કામે જતાં કાગડો મોઢામાં લાલ લુગડું લઇને સામે મળે તો ઘાત કરાવે. જે કાગડો છાણું તથા સુકું લાકડું મોઢામાં ધરીને ડાબી ગમ ઉડે તો આગ લાગે. જે પાછલે પોહરે કાગડા પાંચ અથવા સાત દક્ષિણ તરફ મોહ કરીને બોલે તો ગામ ઉજડ થાય. જે કાગડો સફેદ કપડું લઇને સામે મળે તો ધણો લાભ કરાવે.

જે કાગડો પૂર્વ દિશામાં ખીજે પોહરે બોલે તો લાલનાં શુકન, જે ત્રીજે પોહરે બોલે ને કલોલ કરે તો ધનનો લાભ. ચોથ પોહરે કલોલ કરે તે સારાં શુકન. અગ્નિ ખુણે પેહેલે પોહરે કાગડો બોલે તો માઠાં શુકન. જે ખીજે પોહરે બોલે તો ધનનો લાભ કરાવે. ત્રીજા પોહરે બોલે તો કલેશ કરાવે, ચોથે પોહરે બોલે તો માતની ખચર સંભળાવે. કાગડો દક્ષિણ દિશાએ પેહેલે પોહરે બોલે તો ભલામ કરાવે, ખીજે પોહરે બોલે તો નાશ કરાવે, ત્રીજે પોહરે બોલે તો કન્યો કરાવે ને ચોથે પોહરે બોલે તો વેપાર કરાવે. કાગડો પશ્ચિમ દિશાએ પેહેલે પોહરે બોલે તો ભય ઉપજાવે, ખીજે પોહરે બોલે તો લાલ કરાવે, ત્રીજે પોહરે ધનનો લાભ ને ચોથે પોહરે બોલે તો ચીંતા ઉપજાવે. જે ઉત્તર દિશાએ પેહેલે પોહરે બોલે તો ભય ઉપજાવે. ખીજે પોહરે ધનલાભ કરાવે, ત્રીજે પોહરે સંતોષ પમાડે ને ચોથે પોહરે બોલે તો વેપાર કરાવે. જે કાગડો ઇશાન્ય ખુણે પેહેલે પોહરે બોલે તો ગુરનો લાભ કરાવે, ખીજે પોહરે બોલે તો કાંઈ લાભ થાય; ત્રીજે પોહરે કલેશ કરાવે ને ચોથે પોહરે ધનલાભ કરાવે. જે કાગડો વાયવ્ય ખુણે પેહેલે પોહરે બોલે તો દોસ્ત સાથ મેલાપ કરાવે, ખીજા પોહરે બોલે તો સુખની નિશાની આપે, ત્રીજે પોહરે બહાર મિજબાનીમાં મોકલે ને ચોથે પોહરે બોલે તો સંતોષ પમાડે. જે કાગડો નૃધ-ઇત્ય ખુણે બોલે તો રોગ વધારે, ખીજે પોહરે બોલે તો મિત્ર સમાગમની નિશાની, ત્રીજે પોહરે ધનના લાભની નિશાની, ને ચોથે પોહરે દોસ્તનાં મેલાપની નિશાની.”

“વરસાદમાં કાગડાઓ જે માળા બાંધે છે તે ઉપરથી વરસાદ થોડો અથવા ઘણો પડશે તે માલમ પડે છે.” જેમકે—

“જે કાગડો પૂર્વમાં માળા બાંધે તો વરસાદ થોડો પડે, જે દક્ષિણમાં બાંધે તો વરસાદ બરાબર નહિ વરસે. જે નૈઋત્ય ખૂણે બાંધે તો વરસાદ થોડો પડે, પશ્ચિમે ડાંખળીપર બાંધે તો વરસાદ ચાલુ વરસે ને સુકાળ થાય. જે ઉત્તરમાં બાંધે તો અનાજની ઘણી ઉત્પત્તિ થાય. જે ઇશાન્ય ખૂણે બાંધે તો પ્રજા સુખી ને આખાદ થાય. જે અગ્નિ ખૂણે બાંધે તો વરસાદ થોડો વરસી દુકાળ પડે.”

કાગડી જે પૂર્વ દિશામાં બોલે તો બચનાં શુકન, દક્ષિણે દુઃખનાં શુકન, ઉત્તરે સારી ખીના સંભળાવે, પશ્ચિમે બોલે તો લાભ કરાવે. અગ્નિખૂણે બોલે તો આગનો ભય ઉપજાવે, નૈઋત્ય ખૂણે બોલે તો કામ કરાવે, વાઙ્ય ખૂણે બોલે તો લાભ કરાવે, અને ઇશાન્ય ખૂણે બોલે તો શેહેરમાં ભય ઉપજાવે.

કાગડાની બોલીના શબ્દોની ખીના એ છે જે—કાગડા કરાં, કરાં, કરાં, કરાં બોલે તો લાભની નિશાની સમજવી, તેમજ તે વેળા વરસાદ સારો વરસી સુકાળ થાય જે કા-કા-કા-કા-એવા શબ્દો બોલે તો દુઃખ ઉપજાવે. જે છ-છ-છ-છ-એવા શબ્દ ઉચ્ચાર કરે તો ધણેજ લાભ કરાવે. જે લૉ-લૉ-લૉ-લૉ-એવા શબ્દ કરે તો માહા દુઃખ ઉપજાવે. જે કલી, કલી, કલી એવા શબ્દો કાઢે તો કાં-કાં-કાં-એવા અવાજ કાઢે તો ધણે લાભ કરાવે. જે ફૂરરર-ફૂરરર-ફૂરરર એવા શબ્દો બોલે તો નુકસાન કરાવે, તથા માડી ખબર સંભળાવે. જે કૉ-કૉ-કૉ-કૉ એવા ઉચ્ચારથી શબ્દો કાઢે તો સારી ખબર સંભળાવે.

સરદો તથા ઘલોડી.—

“જો સરદો તથા ઘલોડી તાલેવંતના માથાપર પડે તો ધન જાય પણ જો દલીદરને માથે પડે તો તેનું દલદર શીટ. જો પીઠપર પડે તો લાઘની હાન થાય, જો પેટ ઉપર પડે તો અવેજ નેવડાવે, જો ગલાંપર પડે તો લાભ થાય, જો જમણી બાજુપર પડે તો કાષ્ટ સગો આવી મળવાની નિશાની. જો ડાબી બાજુ પડે તો ધન લાભ કરાવે, જો જમણા હાથપર પડે તો રોજમાં લાભ કરાવે, જો હાથની પુઠપર પડે તો હાન કરાવે. જો કમરપર પડે તો વસ્ત્ર પેહેરાવે. જો ડાબા પગની જાંગપર પડે તો છોકરીનો ને જમની જાંગપર પડે તો છોકરાનો લાભ થાય.”

“જો ઘલોડી પીઠ ઉપર પડીને હેઠે ઉતરે તો ધણી હાન કરાવે. જો ઉંઘમાં સુતો હોય ને તેને કાષ્ટ કહે કે તારા દિલપર ઘલોડી પડી તો તેની ૬ માસની ઉંમર ઘટે. જો ઘલોડી પેહેલા પોહરે માથાપર જુવે તો સુખ હોય, જો બીજે પોહરે જમણી બાજુપર પડે તો સુખ ઉપજવે. જો ડાબી બાજુપર પડે તો ગુસ્સો ઉપજવે. જો જમણા હાથપર પડે તો રોગ ઉપજવે, તથા વસ્ત્રહાન કરાવે, જો ત્રીજે પોહરે પીઠપર પડે તો રોગ ઉપજવે, જો જમણા પગપર પડે તો હાન કરાવે, જો ચોથે પોહરે માથાંપર પડે તો તે ધણીનું મરણ નિપજે, જો કપાળપર દેખે તો સુખ ઉપજવે.

જૂદા જૂદા જનવરોના શુકન.

“નાળીયો, મોર-વગેરે જનવરોનાં શબ્દ સાંભળીયા હોય તથા તેને દીઠાં હોય તો લાભનાં શુકન. જો વાંદરો રસ્તે ચાલતાં જમણી બાજુ દીઠેલા સારો છે, પણ કાષ્ટ અવાજ કરે તો નરસ

સમજવું. છુંડ તથા રીંછ દિકામાં આવે તો નરસ છે, તેથી કામે કાળે જવું નહિ.”

“કુતરો-દિવસ ઉગતાં પૂર્વમાં બોલે તો માઠાં શુકન. પેહેલે પોહરે બોલે તો ખરાખ વાત સંભળાવે, ખીજ પોહરે મામમાં જતાં કુતરો બસે તો ચોરનો ભય ઉપજાવે. જે ત્રીજે પોહરે દક્ષિણે પાણી નજદીક ઉભો રહી બસે યા રહે તો સારાં સગન સમજવાં. જે ચોથે પોહરે બસે તો નરસ હોય. જે કુતરાને છાણુ તથા હાડકું મોમાં લેતાં દીઠો હોય તો માઠાં શુકન કહેવાય, પણ બાહાર જતાં સામે મળે તો સારાં શુકન કહેવાય.”

“ગધેડો-ગામ યા હરેક કામે જતાં સામે મળે તો લાભ કરાવે. જે સામે ડાબી બાજુએ બસે તો ચિન્તા ઉપજાવે, પણ જમણી બાજુએ બસે તો લાભ કરાવે.”

“જળકુકડી-ગામ જતાં પાણીમાં બોલે તો લાભ હોય. પણ પાણીની બહાર નિકળી બોલે તો માઠાં શુકન સમજવાં.

“પોપટ-હરેક કામે જતાં જમણી બાજુએ બોલે તો સારાં શુકન, પણ ડાબી બાજુએ બોલે તો માઠાં શુકન કહેવાય.”

“મેના-કામે કાળે જતાં જમણી તરફ બોલે તો સારાં શુકન પણ ડાબી તરફ બોલે તો માઠાં શુકન. મેના પીઠ પાછળથી ઉડે તો મિત્ર મળે.”

“ખુલખુલ-ગામ તરફ જતાં જમણી તરફ આવે તો સારાં શુકન, ડાબી તરફ દેખાય તો વેહવાર કરાવે પણ આડું જમણી તરફ ઉતયુ હોય તો ધણું સારું હોય.”

“મોર—ગામ જતાં એક શબ્દ બોલે તો લક્ષ્મિનો લાભ કરાવે. બે શબ્દો બોલે તો શરીરને સુખશાંતી મળે, ત્રણ શબ્દો બોલે તો ઐક્યો રહે જાય. ચાર શબ્દ બોલે તો રાજ્યલાભ થાય, પાંચ શબ્દો બોલે તો સારાં શુકન. બે મોર નાચતો દેખાય તો ધણી લાભ કરાવે.”

“ધ્રુવડ—ગામ જતાં ડાબી બાજુ ઉડે તો લાભ કરાવે, જમણી બાજુ દેખાય તો ભય ઉપજાવે. બે પાછળ બોલે તો વેરી હાથમાં આવે, પણ સામે બોલે તો લાભ કરાવે; પણ વખતો વખત ધણું બોલે તો ધણું દુશ્મનો ઉપજાવે. બે ધ્રુવડ સાત દિવસ સુધી ઘેર ઉપર બેસીને બોલે તો તે ઘેરધણીનું મોત નિપજે; પણ બે ત્રણ દિવસવેર બેસી બોલે તો ચોરો તે ઘરમાં ચોરી કરે.”

“હોળું—કાળા કંઠવાળું બે જમણી ગમ બોલે તો લાભ કરાવે, જમણી બાજુ જોય તો શત્રુ હાત હોય, ને ડાબી ગમી બોલે તો ભય ઉપજાવે ને જમણી ગમ બોલે તો લાભ કરાવે.”

“ભમરો—પ્રુથ્વપર બેઠેલો જોવામાં આવે તો લાભની નિશાની. બે રાતા મુખનો ભમરો જમણી ગમી ઉતરતો જણાય તો સાફ.”

“હાથી—ગામ જતાં સુંઠ ઉંચે ધરીને માથાં પર મેલી આવતો દિસે તો લાભ હોય. ડાબા દાંતપર સુંઠ મુકીને આવે તો મધ્યમ લાભની નિશાની.”

“ઘોડો—પોતાને ઠેકાણે જમીનપર પગ ખખડાવે અને જમણી તરફનું બદન દાંતે ધવડે તો કામ સિદ્ધ થવાની નિશાની; પણ ડાબી ગમનું બદન ધવડે તો કલેશ થવાની નિશાની.”

“ઉંટ-જો ગામ જતાં ડાબી ગમ બોલતો જણાય તો કલેશ ઉપજાવે.”

“બાળદ-ડાબે પગે તથા ડાબા શિંગે ખણે તો લાલ તથા સુખ હોય, અને જમણા પગે તથા જમણે શિંગે ખણે તો સુખ કમ મળે; જો બાળદ તથા ભેંસને એક ખેતરમાં ચરતાં દેખે તો ગામ જવું નહિ, નહિ તો જીવની હાની થાય.”

“ગાય-ગામ જતાં ડાબી બાજુએ વાછરડો ધવાડતી દેખે તો લાલ હોય, જમણી બાજુએ પોકાર મારતી જણાય તો માઠાં શુકન.”

“બિલાડી-ગામ જતાં મોહ સામે બોલે તો સારું હોય, પશુ આસે પાસે બોલે તો માઠાં શુકન. જો પાછળથી ફરી જાય તો સારી હોય, પશુ આગળથી ફરી જાય તો નરસી. તેમાં જો જમણી તરફથી ફરી જાય તે સારી ને ડાબી ગમથી ફરે તે માઠાં શુકનની નિશાની.”

“હરણ તથા સાબર-જમણા હાથ ઉપરથી જાય તો સારાં શુકન, જો હરણ એખલું ડાબી ગમથી જાય તો ભલું જાણવું. જો હરણ મિંગ વડે માથું ધુણાવે તથા લેટે અથવા ડાબી ગમી જાય તો લાલ કરાવે. જો ગામ જતાં તથા ધરમાં પેસતાં ‘તિત્તર’ જમણી તરફ બોલે તો લાલ ને ડાબીગમ બોલે તો માઠાં શુકન જાણવાં.”

“છિંક વિષે-જ્યારે છિંક આવે ત્યારે એક “યથા અહ વધરયો” ને એક “અપેમ વોહ” તથા નીરંગ પઢવી. જ્યારે સ્વારી કરીને ઘેરથી બહાર નિકળીએ તે વેળા જો કોઇ પૂર્વ દિશાએ છિંકે તો તે અપસંગન સમજવા. આથી તે વેળા સારાં કામ

કરવામાં ખલલ થાય. ઘેરથી નિકળતાં જો કોઈ અગ્નિ ખુલ્લો છિકે તો સાફ ફળ મળે. ઘેરથી નિકળતાં જો કોઈ દક્ષિણ દિશાએ છિકે તો નુકશાન કરાવે, ને જો નૈઋત્ય ખુલ્લો છિકે તો પ્રદક્ષિણા કરાવે. જો પશ્ચિમે છિકે તો લાભ કરાવે. વાયવ્ય ખુલ્લો છિકે તો સ્ત્રી લાભ કરાવે ને સારાં કામમાં જશ મળે.

ગામ બહાર જતાં ઉત્તરે છિકે તો કલેશ કરાવે. જો ગામ બહાર જતાં ઇશાન્યે છિકે તો ધનલાભ કરાવે. જો ગામ જતાં માલ ઉપર છિકે તો લાભ કરાવે. જો બહાર જતાં પોતે છિકે તો નરસ હોય, પણ જો તે વેળા જનવર છિકે તો સાફ હોય. બહાર જતાં કોઈ સામું છિકે તો નરસું ને પાછળ છિકે તો સાફ હોય.

—:૦:—

મીનોઈ ઇનસાફનું પ્રકરણ.

“જો ધણી કોઈ અશો મરદને મારી નાખે યા ખુવાર કરે, આતશ તથા પાણીમાં નશો નાખે અને કોઈને નશો તથા પલિદી ખવાડે, કોઈની ચુગલી કરે ને ખલકને દુઃખ દીયે, બેહેદીન ચમ દસ્તુર મેખેદો ઉપર હુકમ કરે અને વડા તથા જુનેર્ગ આદમીની સામું બોલે, કોઈની મશકેરી કરે, કોઈને સતાવી દુઃખ દે, લડાવવાનું કરે, કુસ્તી કાઢી નાખે, આતશને જુગવે, સદરા કુસ્તી વિનાં કરે, સ્ત્રીને બળજબરીથી નહસાડે, કાજ ભાંજવાનું કામ કરે, જ્યાં ખેતીવાડીનું કામ થતું હોય ત્યાં આડો પડે, સગદીદ કીધા વિનાં નશાને અડકે, હરેક વાતે શુગરાનાં નહિ કરે, કોઈપર જુહું બોહતાં જોડે, કોઈ તરફથી જુહી સાક્ષી પુરે, સામ્યાનો ઇનકાર કરે, કોઈનું સાફ જોઈ નહિ ચકતાં અદેખો બને, મુવા આદમીની

માલમતા તેના વારસેને નહિ આપે, હરામનો માત્ર પચાવે, સ્ત્રીને કબુલાત આપી બેવકા અને, જુલાઇ ને કીનો અંતરમાં ધરાવે, બદ કરમને ઉત્તેજન આપે, બદુષ્ઠ તથા યુતપરસ્તીનાં કામો કરે અને દરવંદના હાથનું ખાવ, ભલી દીનનાં દસ્તુર, ઐરવદ તથા બેહેદીન પરગતનાં હાથનું ખાવ, પોતાનાં માતપિતા તથા ઉસ્તાદને નાફરમાન નિવડે, દસ્તાનની અભડછેટની દરકાર નહિ કરે, લાંચ રૂસવત લીયે; એ સર્વે ગુન્હા મોટા છે, ઉપલા જે ગુન્હા કરે તેને મરગરગન ગુન્હા ક્લાગે. તેની શિક્ષા ૩૦૦ વર્ષ દોજખનાં આગળમાં કેદ થવાની છે.”

“જે કોઇ વચન આપી બેવચન નિવડે તેને ૭૦૦ વર્ષ દોજખની શિક્ષા થાય છે.” જે કોઇ આદમી વડાઓની રાહ રસમી અને દીનની ઉપર ચાલે અને તે ચાલથી ફરે તો તે આદમી ૮૦૦ વર્ષ દોજખનો આગળ ભોગવે. જે કોઇ માણસ ખુશીથી તલાવ ચા કુવાનું પાણી વપરાસમાં લેવા કહીને પછી તે આદમી પાણી નહિ લેવા દીયે તો તેને ૭૦૦ વર્ષ દોજખ ભોગવવું પડે છે. કોઇ મોબેદને હરેક કાંઈ ચીજ આપવા કહીને પછી નહિ આપે ને ખીજને આપે તો તે આદમી ૧૦૦૦ વર્ષ સુધી દોજખનો આગળ ભોગવે. જે કોઇ લગન કરવાનું હા પાડી ફરી જમ, સાગેદ પોતાના ઉસ્તાદને નાફરમાન નિવડે, ઐરવદ કરવાની કબુલાત આપી કરાવનાર ફરી જમ તો તેને ૬૦૦ વર્ષ દોજખનો આગળ સેહેવવો પડે.”

ખાકી જગતમાં ગુન્હાની સજા—

“જે ઇન્સાન ચોરીનો ગુન્હા કરે તેને ૩૩ દિવસ સુધી ચાખકા મારવા જોઇએ, ને લુટારાની મરદન મારવી જોઇએ. જે કોઇ ચોર ખીજનું ધર ફાડે તો તે ઘેર ફાટનાર આદમીના હાથ કાપવા રવા છે.

જો કોઇ આદમી હંમેશાં ચોરી કર્યા કરે તો તેની આંખ ફોડવી રવા છે, અને તે માથુસને ત્રણ દિવસ સુધી ચાખકાનો માર મારવો. જો કોઇ આદમી કોઇની કાંઇ વસ્તુ લીધે ને નામુકર જાય પણ તેનો ગુન્હો સાક્ષી પુરાવાથી પુરવાર થાય તો તેને પ્રથમ ૧૫ ચાખકા મારી ૨૦ દિનારનો દંડ કરવો ને તે દંડ દીનના કામમાં ખર્ચવો. ખુનીને તેનો ઇન્સાફ કરી પતેલ કરાવી ગરદન મારવો ને તેને પથ્થર મારવા. જો કોઇ આદમી જુહું બોલે તો તેને ૭ દિવસ વેર પાંચ ચાખકા મારવા, તેને મીજલસથી ખાતલ કરવો, તથા તેના પાસે ગાહમબાર યા કાંઇ દીનનું કામ કરાવવું. જુઠા સોગન ખાનારની જગ્યાન કાપવી ઘટે છે. જો કોઇ ખીજપર જુહું બોલતાન જોડે તો તેને ૭ દિવસ સરજનાં તાપમાં ઊભો રાખવો ને ચાખકાથી મારવો. જો કોઇ વચનથી બેવચની નિવડે તો તેને ૧૦૦૦૦ ચાખકા મારવા, તેને પતેલ કરાવવી, ૨૫ દિનાર દંડ લઇ દીનના કામમાં ખર્ચવી. જો કોઇ સદરા કુસ્તી વિના ડગલાં ભરે, જોડા પેહેર્યા વિના પીશાળ કરે, એક પગ ઉઘાડો રાખી ચાલે તો પેહેલે પગલે ૧૦૦ બકરી ગાયનું દુધ સુકાય છે ને બીજા પગલે ૨૦૦ નું દુધ સુકાય છે. એ પ્રમાણે ચાર પગલાં ઉપર ચાલતાં ચારે દિશાનાં દોરોનું દુધ સુકાય છે; માટે તેવા ગુન્હેગારને ૩૫ દિવસ ચાણકનો માર મારી ૧૧ દિનાર દંડ કરી તે દિનાર ફરેસ્તાને નામે ખર્ચવા.”

“જો કોઇ અથડામણ કરે તેને ૫૦૦ નેતરના ફટકા ઘટે ને ૩૦૦ દિનારનો તેને દંડ ઘટે છે. જો કોઇ દસ્તુર યા એરવદની સામે બોલે તેને ૧૦૦૦૦ ચાખકા મારવા ઘટે છે. જો સામે ધણી આ શિક્ષાથી સ્વંતોષ નહિ પામે તો બીજા ૧૦૦૦ મારવા,

ને જો પછી તે સંતોષ પકડે તો તેની પાસે પતેત કરાવવી, તથા ૭ દિનારનો દંડ કરવો. જો કોઈ સાગેઈ પોતાના ઉસ્તાદ સામે બોલે તો, અને કરાર કીધો હોય તે તોડે તો તે સાગેઈ ૬૦૦ વર્ષ દોજખ ભોગવે, પણ જો તેની તોજેશ ૧૦૦ દિનાર ગુન્હેગારી દોખલ દંડ કરી લઈ સવાખમાં ખચે તો તેને અંબુમનથી એ માસ દુર રાખે. જો કોઈ અડકાયલી ઓરત, ચેરાગ, ખુરશીદ, આતશ, માહાતાખ, સેતારા, આસમાન, ઉરવર, ગોસપંદ તથા દરેક નૂરી ચીજો સામે જોય યા પાસે જાય તો તેને ૨૮ ટાંક ભાર ગુન્હા લાગે, પણ જો તે આતશથી ત્રણ દગલા દૂર રહે તો તેને ૧ તનાપુર ગુન્હા લાગે. જો દસ્તાનવાલી ઓરત આતશને હાથ લગાડે તો તેણીને '૨૨૫' તનાપુર ગુન્હા લાગે; પણ જો તે વેહેતાં પાણી સાચું જીવે તો તેને ૨૮ તનાપુર ગુન્હા લાગે. જો દસ્તાનવાલી ઓરત વસાઈમાં બાહાર જાય તો તેને દરેક છટિ તનાપુર ગુન્હા લાગે.

માસીક માંદગીમાં બેઠેલી ઓરતનો ઐટલો મ્હોટો ગુન્હા લખેલો છે કે જ્યારે ઓરત દૂર બેસે છે ત્યારે નાપાક અહેરેમન પાપીએ એક ધુરો તથા નાપાક દેવ દસ્તાનની રખેવાળીને માટે પેદા કીધો છે, તે દેવનું નામ "પેતીઆર" છે, ને તે દેવ તે સ્ત્રી સાથે રહે છે, તેથી જો તેવી ઓરતની નજર મરદની ઉપર પડે તો તે મરદની અક્કલ તથા હોરા કમ થઈ જાય છે, અને જો તેની નજર કોઈ બરજનુમ લેતા મોખેદપર પડે તો તેનું બરજનુમ લાગે. દસ્તાનવાળી ઓરતની તોજેશ એ છે જે દરેક સ્ત્રીની ઉપર જો તેની નજર પડે તો, તે ઓરત જ્યારે પાક થાય ત્યારે તેણીને ચાખકા ૧૦ મારવા ને ૧૮ દેરમ દંડ કરવો તથા પતેત કરાવવી. બાવી

ઝારતને વાસી અને થોડું ખાણું આમવું, તથા તેણીને અંધારી જગ્યામાં રાખવી ને તેની પાસે ખુબ પરહેજગારી કરાવવી.”

“જે આદમી પોતાનાં નખ બાલને પરહેજ નહિ કરે તેને ૨૮ ટાંક ગુન્હા લાગે માટે તેને ૧૦ ચાળકા મારવા, ને ૮ ફેરમના દંડ કરવો. જે કોઇ આતશ ઉપર ડુંક મારે તો તેને ૨૮ ટાંક ગુન્હા લાગે તેથી તેને ૫૦ ચાળકા મારવા ને ૧ દિનારનો દંડ કરવો તથા તેની પાસે પતેલ કરાવી આતશને બોય દેવડાવવી.”

જામાસપિતૃ-ફાલ નામું

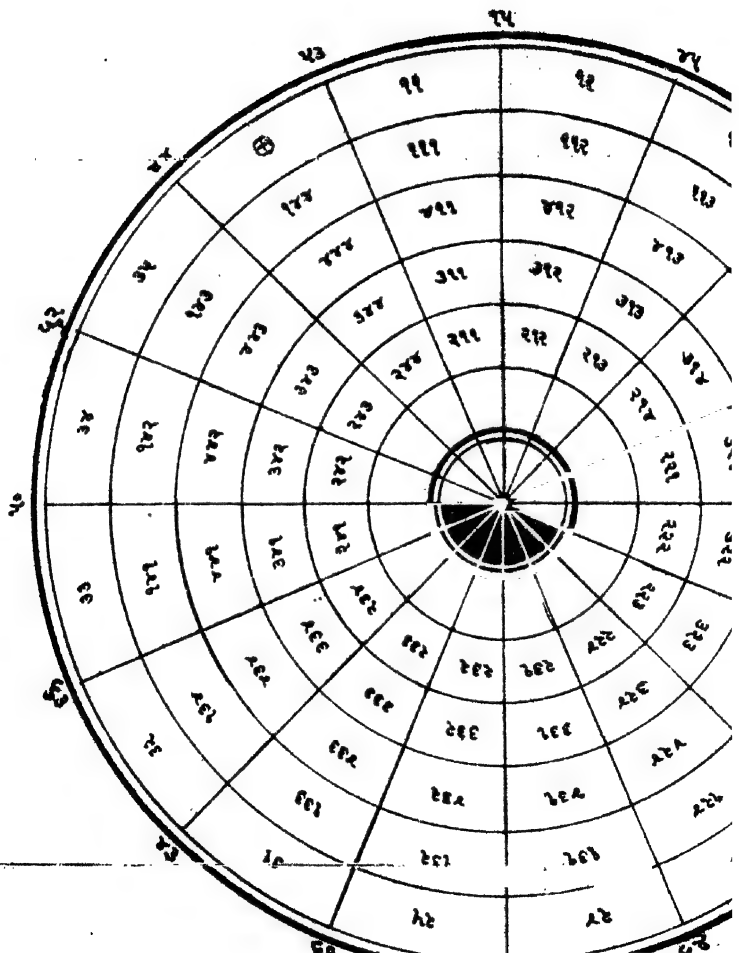
જામારૂપ વજીરની બનાવેલી ફાલની સમજ એ છે, કે જેને ફાલ બેવી હોય તેણે પાક ચજદાનનું નામ લઇ, નેક નિયતે “ફાલ ચકમાં” આંગળી ચુકવી, ને તેમાં જે આંકડો આવે તે નીચે લખેલા આંકડાવાળી તાસીર વાંચવી. (યથા અહૂ વધરીયો તથા અષેમ વોહૂ એક પઢીને બેવું.)

આંક.

૧૧ આ ફાલથી મનની મુરાદ મળશે, ધનની વૃદ્ધિ થશે, મનમાં ધ્રુવેલું સફળ થઇ સંતાપ ઢળશે અને જે ચીતું હશે તેમાં ફતેહમંદી સાથે લાભ પામશે.

૧૧૧ આ ફાલના ધણી તું ખુબ પાસે જે મારે છે તે તું પામશે, અને તારા કામમાં તું સફળતા સાથે માન પામશે, તારો મહુ શ્રેષ્ઠ (બેસપતી) છે.

જામાસપિનું
ફાલચક.

૪૧૧ તેં જે અદેશા માટે ચીંત્યું છે તો સખર ધર કે સેવટે સંતોષ પામશે. માટે દાદગરના શુકર કરતો રહેજે.

૪૧૨ તાંઈ ચીંતેલું કામ તારા દિલની ઇચ્છા પ્રમાણે સફળ થશે. ગમગીન કે દુઃખી ના થા, કેમકે તારો વખત સુખચેનનો આવી પોહ્યો છે. હવે તારા દુઃખો દૂર થશે ને તું તારી મુરાદે પોહ્યશે.

૪૧૩ આ ફાલના ધણી તું ધીરજ ધર, આ કામમાં મેહેનત ના કર, કેમકે એમાં કોઇ ફાયદો નથી. ખુદા પર સચુરી ધર કે તને મદદ કરશે.

૧૫ તું જે ચીંતા કરે છે તે દેઈ થશે ને તાંઈ કામ પાર પડશે. તું એકાએક (ગિળથી) સારી ખબર સાંભળશે. તાંઈ કામ સર્વત્ર પ્રકાશિત થઇ તું ખુશ મુખારકબાદીઓ પામશે.

૧૨ તને એમાં લાભ થશે અને તારી બિહીક તથા ચીંતા દેઈ થશે, પણ તે પાંચ દિવસ વેરમાં બનશે એમ સંભવ છે. તને ચિત્તે લાભ એકાએક થશે. તું ધણીનો ઉમેદવાર રહેજે કે તને ફત્તેહશીરોજી હાંસલ થશે.

૧૧૨ તને ધણી ખુશખબરો તથા ન્યામત મળશે તેમજ તને આપબળથી મેળવેલી (હલાલ) રોજી મળી મુરાદે પોહ્યશે. તને જે પણ કામે જવું હોય ત્યાં જલદી જા, કે લાભ થશે. તારો સેતારો શુક્ર (શ્રેષ્ઠ) આવ્યો છે માટે સાંઈ છે.

૩૨૩ તું ખુશ થા કેમકે તારી : :
તું તારી દયાનત પાક રાખી ખુદા પાસે દુવા કર કે ફત્તે પામે.

૨૩ તું આવતી આફતોથી બચવા માટે સહનશીલતા ધરજે, અને તું જે મનમાં ઇચ્છે છે તેથી વેગળા રહેજે, કેમ જે આ કામમાં બરકત નથી. એ કામમાં પડશે તો દુઃખી થઇ વિપત્તીમાં ફસશે માટે ધીરજ ધર.

૩૨ તારા જે દહાડા ભારી ગયા છે તે ખુદતાલાએ નીગાહમાં રાખ્યા છે, માટે તેં મનમાં જે ચીંત્યું છે તે કરજે, કે તારી મુશ્કેલી ટળી ખુશહાલી સાથે આરામ પામશે.

૬૧ તું ખુદ ઉપર ઉમેદ બાંધજે કે તે તારી ઇચ્છા બર લાવશે, ને તારું ચીંતિલું સફળ કરશે.

૩૧ તારા મનમાં જે છે તે ધણું શુભ છે માટે મેહેનત કરજે કે લાભ પામશે.

૩૩ આ ફાલ જોનાર ધણી, તેં જે ચીંત્યું છે તે માટે થોડા દિવસ સળુરી ધરજે, કે તે પછી તારું કામ સિદ્ધ થશે. લેણુદેણુમાં ધીરજથી કામ કરજે. આ મહિનો ભારી છે તેથી આ માસમાં કામ ના કરતો.

૩૩ તારું ચીંતિલું સફળ થશે ને તારા વેરી ઉધા પડશે. તને જે ગામ જવું હોય ત્યાં ઉતાવળે જા કે લાભ પામશે.

૩૩ તું ખુશહાલ થશે. તને દૂરની મેહેનતથી એક ચીજ આવી મળશે તેથી ફાયદો પામશે. તને મુસાફરી લાભકારક છે.

૩૩ તેં ચીંત્યું છે તે મુરાદે પોંદ્યશે અને સારી વધામણી સાંભળશે. ચીંતિલું કામ કર કે તેમાં લાભ થશે અને મોટાંઆની આગળથી ફાયદો મેળવશે.

- ૪૩ તારૂં ચીંતેલું સિદ્ધ થશે. તેમાં તને લાભ છે માટે સંખાવત કર કે ભણું થશે.
- ૩૨ તેં જે કારણ ચીંત્યું છે તેમાં લાભ નથી માટે ૧૬ થી ૧૭ દિવસ સખર કર કે તે કામ સુધરશે.
- ૧૩૪ તારી મુરાદ હાંસલ થશે. તારી ઉમર ખુશી ખુશહાલીથી ગુજરશે અને ખુખીથી મનની મુરાદ પામશે.
- ૪૩૪ તારો દુશ્મન તારીપર વેર લેવાનું કરે માટે તેના મક્કર હિલાથી દૂર રહેજે અને ખુદા પાસે સારું માંગ કે કાયદો થશે. તારો દુશ્મન બળીયો છે માટે સંભાળ.
- ૩૩૪ તું દુશ્મનથી ના બિહીતો પણ ખુદાતાલા પર ઉમેદ રાખી તેની બંદગી કરજે કે સંતોષ પામશે. ખુરાષથી દૂર રહેજે કે ઇશ્વર સર્વ સંકટ દાળશે પણ તારા જીવને તપાશી રાખજે.
- ૨૩૪ તારી મુરાદ ખુદાતાલાથી પોંહાયશે, તેથી બંદગી ચાલુ રાખ. સફર જવાનું નહિ થશે તો પણ જલદી જ કે લાભ પામશે.
- ૬૩ જે કામ તેં ચીંત્યું છે તે થશે. તેમાં લાભ સાથે યશ પામશે માટે મેહેનત કર ને શીકર ચીંતા છોડી દે.
- ૩૩ જે તેં ચીંત્યું છે તે થશે અને તેથી જીવને હરખ મળી લાભ થશે.
- ૧૪૧ તારી ફાલ સારી અને તારૂં કિસમત ધણું જોરાવર છે. તારા ઘરમાં ખુશાલી સાથે ફરજદોની વૃદ્ધિ થશે. તેમજ બરકત જોશે. આ મહિનો ને રોજ તને સુખારક છે.

- ૪૪૧   જે તેં ચીંત્યું છે તે સફળ થશે. આ કામથી ધણો ફાયદો પામશે તેથી ખુદાતાવાની ખંદગી કરવી ચાલુ રાખજો.
- ૩૪૧   જે તેં ચીંત્યું છે તેથી થોડા દિવસ વેગળો રહેજો કેમકે ખુદા તારી તે મુશકેલી ટાળશે; પણ જીવને તપાસનો રહેજો.
- ૨૪૧   તેં જે કામ ચીંત્યું છે તે માટે થોડા દિવસ સજીરી કર અને ધરમ કર તથા ખુદાતાવાની જનાબમાં ઘીનો દીવો કર કે તારું કામ જલ્દી સફળ થાય. તારા દુશ્મનો જેર થશે ને તું તારી મનની મુરાદે પોંહ્યશે માટે થોડી ધીરજ ધર.
- ૫૪   આ તારું ચીંતેલું કામ પાંચ દિવસ સુધી કરતો ના, પણ ધરમ કર કે તેનું ફળ પામશે.
- ૩૪   તારા મનમાં ધારેલું મળશે પણ ૧૦ દિવસ ધીરજ ધર કે પછી સુધરશે. તું કુટુંબીઓમાં વિશ્વાસ ના કરતો.
- ૧૪૨   તું તારી મુરાદે પોંહ્યશે તે કામ સફળ થશે. તું કોઈને ખુશ ના બોલતો. દુશ્મનથી બિહીતો રહેજો કે સેવટે તારી જીત થશે.
- ૨૨૪   તને ઇજ્જત મળી દુઃખ ટળશે; સગાઓમાં મેલાપ થશે. મનમાં ચીંતેલું ફળ પામશે ને દુશ્મન નેહસ્ત થશે.
- ૪૪૨   તારા મનમાં જે ધારેલું છે તે ખુદાતાલા આપશે. બધાં કામો જો કરવાં હોય તો ઉતાવળે કર.
- ૩૪૨   આ કામમાં ઉતાવળ ના કરતો, કેમકે એમાં લાભ નથી; માટે મેહેનત ના કરતો તેમજ કોઈ સાથે બોલતો ના.

૨૪૨ દુશ્મનથી બિહીતો ના. તે પરવરદેગારની બક્ષેશથી સાઈં થશે માટે તેં જે ચીંત્યું હોય તે કર કે ઇચ્છા સફળ થશે.

૬૨ તારો સિતારો મધ્યમ છે માટે ચીંતેલું કામ ના કરતો, કેમકે તેમાં લાભ નથી.

૩૫ તને સારી ઇજ્જત મળશે ને સારો સંગ થશે. જે દાવાદાર તારું બુદ્ધિ ઇચ્છે છે તેજ તને ફળશે.

૧૪૩ તેં જે મનમાં ચીંત્યું છે તેના દિવસ શીકર ચિન્તાનાં છે, માટે ધીરજ ધર. તારા મનમાં ગમ છે માટે ખુદતાલાના છુકર કર કે તારું કામ સફળ થાય.

૪૪૩ તારા મનમાં જે ચીંત્યું છે તે સિદ્ધ નથી. જે બળ કરશે તો તારા વેરીઓ ઉભા થશે તેથી આ વાતથી દૂર રહેજે.

૩૪૩ થોડા દિવસ સંયુતી કરજે કેમકે કારણ સિદ્ધ નહિ થશે. ને જે ચીંત્યું કામ કરશે તો હાની પામશે માટે ખુદાને યાદ કર.

૨૪૩ તારું કામ અટક્યું છે તે ચાલશે અને ખુશહાલી સાથે જે કાંઈ માંગશે તે ખુદા પાસેથી મળશે.

૪૪ તારા મનમાં જે ચીંત્યું છે તેમાં લાભ થશે ને સગામાં સાઈં થશે.

૧૪૪ જે તેં ચીંત્યું છે તે માટે થોડા દિવસ ધીરજ ધર અને ખુદાની બંદગી કર કે કામ સુધરશે. તું ખુશહાલીમાં છે પણ માહેતમ છે.

- ૪૪૪ તારું ચીતિલું સિદ્ધ થશે અને મનની મુરારે પોંહ્યશે માટે મેહેનત કર કે લાભ થાય.
- ૩૪૪ તારો અંદેશો ટળી ખુશહાલી પામશે. મેહેનત ના કર કેમકે દલગીરી પોંહ્યશે; પણ મકસદને ઠેકાણે આખર મેળવશે.
- ૨૪૪ ફિકર ચિન્તા દૂર કર કેમકે તને ખુશહાલી પોંહ્યશે ને તારા દુશમનો જેર થશે. હાલ તું ખુદાની બંદગી કર કે તારું કામ સુધરશે.
- ૫૩ આ જગે કામની વૃધી જોશે પણ ધીરજથી કામ કરજો નહિ તો થોડો લાભ પામશે.
- ૪૧૨ એ ફાલનાં ધણી તું ખુદાપર સખર પકડજો, નાઉમેદ થતો ના. જે નૈઅત કરેછે તે તારી મુરારે પોંહ્યશે પણ દિન પાંચ સખર કરજો.
- ૩૧૨ તું જે ફકર કરે છે તે ખરી છે માટે તું પરહેજગારી કરજો. લલાંની દોસ્તી કરજો ને જુરાઓથી દૂર રહેજો તો સાફ થશે. પણ એ કામ સાફ નથી.
- ૨૧૨ તારે માટે ખુશ ખબર છે, તને ખુશાલી અને ન્યામત પોંહ્યશે. દુશમનીથી મિહતો ના. તારું કામ સિદ્ધ થશે.
- ૪૫ તને મુઆરક સુખ મળશે. તારે હાથે ચીજ આવશે. તું મેહેનત કરજો કે લાભ થશે.
- ૧૩ તાહરો વિચાર તથા અંદેશો છે તે ફળશે. કાંઈ વસ્તુ ગઈ હોય તે તથા હરએક વસ્તુપર ઉમેદ રાખે તે મળશે.

કાષ્ઠએક તારે માટે માહું ચીતે છે તેથી તને નુકસાન નહિ થશે ને લાભ તથા ફલેહ છે.

૧૧૩ તાહરો અંદેશો અટલા માટે છે કે કાષ્ઠ થોડી વસ્તુ ગંધ હોય, અથવા હરએક ચીજપર તને ઉમેદ હોય, તો તે તુરત આવી મળશે. કાષ્ઠ તારે વિષે ખુશ ચીતે છે પણ તેથી તને કાંઈ થશે નહિ, ને તાહરો દુશ્મન ટળશે અને લાભ તથા ફલેહ થશે.

૪૧૩ જે તેં ચોંટ્યું છે તે મોરાદ પામશે, પણ શિતાબી ના કરતો, સખુરી કરજે, કેમકે વાત ભારી છે.-એ કામ ના કરતો.

૩૧૩ તું ગમગીનીથી બહાર આવ્યો છે અને નરશ છે તેથી તું એ કારજ ના કરતો કેમકે સાફ નથી.

૨૧૩ એ ફાલનાં ધણી તને વધાઇ મળશે, અને જે જગોની તું ઉમેદવારી કરે છે તે ઉમેદ અને હરખ તથા વધાઇ સાથે મળશે, અને રોજની વૃદ્ધિ થશે, તું દોલતને પોંહાયશે; તેથી તું શુકરાના કરજે કે તને ધણું સાફ થાય.

૪૧ તાહરી ધાસ્તી ટળશે, સુખ પામશે અને મનની ચીંતા ભાંગશે; પણ તું દિવસ પાંચ યા સાત સખુરી કરજે, પછી તાહરું કામ સિદ્ધ થશે.

૧૪ તું હરએક ખબરથી ખબરદાર થજે કેમકે ખુદાએ તને તમામ બલાથી બહાર કાઢ્યો છે, તેથી કેટલાક દિવસ સખુરી કર, સખુરી કીધાથી તાહરું કામ દરસ્ત

થશે. તાહરા દુશ્મનો ઉધા પડશે અને તાહરા સેતારો શનિશ્વર નેહેસ્ત થશે, ને જે કામ ચીંત્યું છે તે થશે, સખુરી કરજે જે સારું થશે.

૧૧૪ તાહરી ધાસ્તી છે તે ટળશે. તેં જે મનમાં ચીંત્યું છે તે થશે ને મુશકેલી મટી જશે.

૪૧૪ તેં જે ચીંત્યું છે તે ખુદાતાલા પોંહ્યાડશે તેથી તારી મુરાદ હાંસલ થશે અને તું મેહેનત કરજે કે લાભ લશે.

૩૧૪ તું જે ચીંતે છે તે સિદ્ધ થશે, અને ખખર સાંભળી હોય તો તે સારી હોય. શુકરાના કરજે કે કામ સારું થાય.

૨૧૪ જે તેં ચીંત્યું છે તેની શીકર કરવી જોઈએ કે એ કામ કેટલાક દિવસ પછી નિપજશે, કેમકે પાછળ પડ્યું છે, તેથી કેાઇ સાથે બોલતો ના અને ખેરાત કરજે કે મધ્યમ છે.

૬૫- ફાલમાં ચીંત્યું છે તે થશે. સગાં સગાંમાં ખુબી મળશે.

૧૨૧ તું નેક ચીંતે છે તે ખખર તને મુખારક છે, અને તાહરા કામમાં રોસનાઇ ઘણીજ વધશે ને તાહરું કામ દિલની મતલબે થશે, તાહરા સેતારો ફત્તેહમંદ છે. સફર કરી લાભ લઇ ઘેરે આવશે અથવા ચાકરીએ જશે.

૪૨૧ જે મુરાદ ચાહી છે તેની ઉમેદ ખુદાપર રાખજે કે ખખર કરે. તને આગળ ઘણી હાન પોંહ્યા છે તેથી કેટલાક દિન સખુરી કરજે, કેમકે નરસ દેખાય છે.

૩૨૧ તું જે અંદેશો કરે છે તે થશે. રજક રોજ ઘણી વધશે. તાહરા દસ્ત હાલ સારો થશે કેમકે તાહરા ઘેરમાં ખેરીમત છે.

- ૨૨૧ તને એની ખબર થશે, અને નેકી સલામી મક્કદ ખુદાતાલા તને આપશે અને જે મોનાદ તું દિલમાં રાખે છે તે તું પામશે પણ સખુરી રાખજે.
- ૫૧ જે તું અદેશો કરે છે તે વાતનાં વિચારને વિલંબ છે, ને ચીતેલું કામ સિધ્ધ નહિ થશે.
- ૨૧ તું જે ચીંતે છે તેથી સુખી થશે, અને રૂઢી વધામણી પામશે, તેથી તું કશી ચીંતા કરતો ના.
- ૧૨૨ તું જે ખુદા પાસ માંગે છે તે પામશે અને તારી મુશકેલી તથા શીકર ખુદાના હુકમથી ટળશે ને બે દિવસમાં તાહરું કામ સિધ્ધ થશે.
- ૪૨૨ તે જે ચીંતે છે તે કામ સિધ્ધ થશે. ગેબથી કાંઈ વસ્તુ તથા ખુશાલી પોંદાયશે ને સારું થશે.
- ૩૨૨ તું પરહેજગારી કરજે. ભલાખીની સોહબતે બેસજે કે તાહરું નુકશાન ઘણું થયું છે માટે વિલંબ કર. તારા દિલમાં ઘણું નુકશાન છે.
- ૨૨૨ હવે પછી તું ખુબી દેખશે ને કોઈ મોટાના બળથી તું બહાર નિકળ્યો છે, અને તું દુશ્મન ઉપર ફટકે પામશે. પણ સાત દિવસ સુધી કોઈ સાથે બોલતો ના, કે તારું કામકાજ સિદ્ધ થશે.
- ૪૨ જે નેં ચીંતે છે તે બહુ નથી. દિન ૧૬ થી ૧૭ સખુરી કરજે, કે તાહરું કામ સુધરશે.
- ૨૨ તાહરું કામ સિધ્ધ થશે. પણ કોઈની સાથે હા-ના કરતો ના. તેમજ કોઈને મનની વાત કહેતો ના. દિન ૯ સુધી મધ્યમ છે પછી સારું થશે તેથી સખર કરજે.
- ૧૨૩ એ ફાલ તને મુઆરક અને રૂઢી છે, તેથી ખુશાલ થશે, ને મનતું ચીંતેલું ફળશે કેમકે તારો ગ્રહ સારો છે.

૪૨૩ તેં જે વિચાર્યું છે તેથી વેગળા રહેજે, અને એ ચારો ના કરતો, પણ ખીજી શીકર કરજે. જ્યારે એનો વખત આવશે ત્યારે તાહરા દિલની મુરાદે પોંહચશે તથા સારું થશે.

૫૫ આ ફાલના ધણી તાહરું ધારેલું કામ સિધ્ધ થશે, મનમાં ઇચ્છેલું સફળ થશે. સગાંબહાલામાં મેલાપ થશે અને ધનની વૃદ્ધી સાથે મેહેનતનું ફળ પામશે.

૨૩ તેં મનમાં ઇચ્છ્યું છે તે પર ધણી વીટંબણા પડનાર છે અને તારો દુશ્મન ધણો જોરમાં રહેશે માટે ત્રણ દિવસ સુધી કોઇ સાથે બોલતો નાં કેમકે તું ધાસ્તિમાં છે.

૧૨૪ ખુદાતાલાની તારીપર મેહેરબાની છે, તેથી એ કામથી તું ખુશહાલી પામશે ને મનમાં ચીંતેલી મુરાદે પોંહચી ફત્તેહમંદ થશે.

૪૨૪ તેં જે તાહરું કામ ખુદાતાલાને સાંચું છે તેપર ઉમેદ રાખજે ને નૈયત સારી રાખી ખુદાઇ રાહ પર ખેરાત કરજે કે તેથી તને લાભ થશે.

૩૨૪ જે તેં તારું કામ ચીંત્યું છે તેમાં તું સારું ફળ પામશે અને હરએક જગાથી સારી ખબર સાંભળશે; માટે શુકરાના કરી ખેરાત તેમજ દીન ધર્મનું કામ કરજે, કે તેથી તારું કામ સુધારે. તારી મેહેનત સારી છે તેથી ધણો લાભ થશે અને તારી આ ફાલ ધણી સારી છે.

૬૪ તું મનમાં ચીંત્તા ના કર, કેમકે તારી શીકર લાભવંતી નીવડશે. તું કુતરા (સગ) ને રોટલી નાખવાની શરૂ કર કે તારી બલા દૂર થશે.

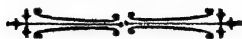
- ૨૪ તે જે કામ ચીત્યું છે તે સિદ્ધ નથી થવાનું.
તારા માટે માહું જણાય છે માટે દુશ્મન સાથે કડવાસ
થશે પણ ૧૦ દિવસ પછી ધણું સારું થશે.
- ૧૩૧ આ દ્વારા તને મુખારક નથી માટે તું ચીતેલા
કામથી દૂર રહેજે. કેમકે કેટલાએક દિવસ તારી ઉપર
ભારી છે, તેથી સજીરી પકડેને ને ખુદને યાદ કરજે.
- ૪૩૧ એ કામ ના કરતો પણ ખીજાપર ધ્યાન લગાડે
કેમકે આ ચીતેલું કામ સિદ્ધ નહિ થશે.
- ૩૩૧ તારું ચીતેલું સિદ્ધ થશે. તારું કામ આરંભશે
ને રજખરોજી મળવા માંડશે. તારી મુરાદ જલ્દીથી ખર
આવશે અને ખુશહાલી પામશે.
- ૨૩૧ — તારું કામ સિદ્ધ થઇ તું આરામ પામશે.
- ૫૨ તું કામ લાલમાં ના કરતો કેમકે એક મહિના
તારો ભારી છે, માટે કરે તે વિચારીને કરજે.
- ૨૫ તું જે મનમાં ચીત્યું છે, તેમાં વૃધી પામશે
તેમજ લાભ થશે પણ મેહેનત ચાલુ રાખજે.
- ૧૩૨ તું ખુદાની બંદગી કરી સુખ માંગજે કે ભારે
કષ્ટમાંથી ઉગરશે. તને જ્યાં જવું હોય ત્યાં ઉતાવળે જ
કે વર્ષની મુશકેલી તેથી ટળશે.
- ૪૩૨ તે જે ચીત્યું છે તેમાં લાભ નથી. ઉમેદ તે
ખુદાતાલાપર રાખજે.
- ૩૩૨ થોડાક દિવસ સજીરી કરજે કેમકે તારું ચીતેલું
સફળ થનાર નથી તેમજ મનની મુરાદે તું પોંદ્યનાર
નથી. આ કામથી દૂર રહેજે કેમકે એમાં લાભ નથી.

જગતની રચના ને નુરી કેળલા વિષે.

“આસમાન ઉપર ૧૨ રાશી ને નવ ગ્રહ તથા નાહના મોટા અગણિત સેતારાઓ છે વચમાં પૃથ્વીનો આકાર છે અને એ પૃથ્વીનો આકાર પાંખીના ઇંડા જેવો છે. તેના ઉત્તર ભાગનો ઘેરાવો દક્ષિણ ભાગનાં કરતાં નાહનો છે. જ્યારે સૂરજ દુનિયાનાં વચલા ભાગના મથાળાપર આવે છે ત્યારે મેશ રાશિમાં હોય છે અને તે વખતે પૃથ્વીપર રાત દિવસ એક સરખો હોય છે, પણ જ્યારે સૂરજ દુનિયાની ઉત્તર બાજુમાં જાય છે ત્યારે પૃથ્વીને સૂરજની આસપાસ ફરવાને થોડો ઘેરાવો લેવો પડે છે, તેથી તે વખતમાં દિવસ નાહનો થાય છે અને વળી ઉત્તર તરફ થંડી ધણી પડે છે. તેથી થંડીનાં દિવસો બધે શરૂ થઈ ઉત્તર ધ્રુવના મુલકમાં ૬ મહિના સુધી દિવસ રહે છે અને વધતી જોઈ સૂરજની રોશની રહે છે. એ ૭ મહિનામાં ત્રણ મહિના સૂરજને પૃથ્વીનાં મધ્ય ભાગમાંથી ઉત્તર ભાગ તરફ જતાં થાય છે, અને પાછા ઉત્તર ભાગમાંથી મધ્ય ભાગમાં જતાં ત્રણ માસ થાય છે. હવે પાછો સૂરજ ઉત્તરમાંથી મધ્યમાં થઈને દક્ષિણ ભાગ તરફ જાય છે, ત્યારે પૃથ્વીને સૂરજની આબુઆબુ ફરવાને મોટો ઘેરાવો લેવો પડે છે, તેથી તે વખતમાં દહાડા લાંબા થાય છે અને દક્ષિણમાં ગરમી ઘણી પડે છે તે સમયે દક્ષિણ ધ્રુવનાં મુલકમાં ૬ મહિના સુધી દિવસ અને વધતી જોઈ સૂરજની રોશની પડે છે. એ ૬ મહિનામાં ત્રણ મહિના મધ્યમાંથી દક્ષિણમાં જતાં સૂરજને વખત લાગે છે, અને એ બીજા ત્રણ મહિના પાછા દક્ષિણમાંથી મધ્ય-ભાગમાં જતાં અને એ પ્રમાણે પૃથ્વીપર થંડી ગરમી તથા રતુનો ફેરફાર અને દહાડા તથા રાત નાહનાં મોટાં થાય છે.”

“હવે પૃથ્વીના ગોળાનાં પેટામાં પાતાળ જમીન છે જેના ચાર ભાગ કરી તેમાં દેવ, જીન, પરી તથા રાક્ષસોને બંધ કરી રાખેલાં છે.”

“દુનિયાંની આબુખાબુ ઉત્તર તથા દક્ષિણ તરફ જે સેતારાઓ છે તેઓના આકાર ગોળ છે, અને ઉત્તર જે તરફ છે તેને ઉત્તર ધ્રુવનો સેતારો કહે છે. અને જે દક્ષિણ તરફનો છે તેને દક્ષિણધ્રુવનો સેતારો કહે છે. આ સેતારા હમેશાં ગોળ ચક્કર ફર્યા કરે છે. ઉત્તર તરફનાં લોકો કહે ઉંચા ને બળવાન હોય છે ત્યારે દક્ષિણ તરફનાં લીંગણા ને ખડતળ હોય છે. દુનિયાંની પૂર્વ તરફ એક ચંદ્રમા છે તે હમેશાં દુનિયાંની અને બારે રાશિની આસપાસ ફરે છે. તે જ્યારે સૂરજની નજદીક આવે છે ત્યારે અમાસ થાય છે. તે દિવસ માહા બોખતારનું નૂર દેખાતું નથી. ચંદ્રમાને જે નૂર મળે છે તે સૂરજનાં તેજથી છે. જ્યારે ચંદ્રમા સૂરજથી દૂર જાય છે ત્યારે ચાંદરાતનો ચાંદ દિસે છે. પણ જ્યારે ધીરે ધીરે તમામ ચંદ્ર સૂરજથી દૂર જઈ સામ સામી દિશામાં સરખે અંતરે આવે છે ત્યારે પુનઃ થઈ ચંદ્રમા તમામ પ્રકારે છે.”

કરામતે દીને જરતોસ્તી.

“જો કાંઈ આદમીનું માથું દુઃખતું હોય તો તેણે “એહેરામ ઇજદ” ની બંદગી કરવી. નાક દુઃખતું હોય તો “મોહર ઇજદ” ને માને. આંખ દુઃખતી હોય તો “ખોરશેદ” ઇજદને માની તેની બંદગી કરવી. મોઢમાં કાંઈ દરદ થયું હોય તો દર્પામાં મિઠાઈ નાખવી, કાન દુઃખતો હોય તો સખાવત કરવી. ગરદન પર દરદ થયું હોય તો ‘મિના રામ’ ઇજદને માનવો. પીઠ ઉપર દરદ થયું હોય તો ગરિએને કપડાંની ખેરાત કરવી. પગે દરદ થયું હોય તે અમશારપંદને માનવા. પિત્તાનું દરદ થયું હોય તો હરેક ફરેસ્તાને માને. પેટનું દરદ થયું હોય તો આતશબહેરામને માને.”

“તલ્લીનું દરદ થયું હોય તો નદી અથવા દરિયાને માનવું. આંખે કુલું પડ્યું હોય તો આતશબહેરામમાં સુન્નાની આંખો ભેટ કરવી. પગની ધુટીને દરદ થયું હોય તો “હોમ ઇજદ” ને માને. કમરે દરદ થયું હોય તો ‘તેશતર તીર ઇજદને’ માને. પુઠ તથા વિરજનું દરદ થયું હોય તો ‘આશનાદ ઇજદને’ માને. પિશાબનું દરદ થયું હોય તો ‘આવાં અર્દવિસુરને’ માને. જો નખનું દરદ થયું હોય તો ‘ગોવાદ ઇજદ’ ને માને. પાણુ જો નખ ધણું દુખતું હોય તો ૩૩ ઇંડા મુકી ‘અર્દીએહેસ્ત અમશારપંદ’ની નમ્રઅતે બાજ ઇજદને.”

“જો અનાજ ધણો પાકે એમ કરવું હોય તો ‘ખુરદાદ અમશારપંદ’ ને માને. જો ફરજંદ નહિ થતાં હોય તો ઝાડો રોપે. જો બચ્ચાને ડાહપણુ નહિ આવતું હોય તો આતશબહેરામમાં સુખડ ચઢાવી બંદગી કરવી. જો દુશ્મન ધણો જોરાવર હોય તો

૩૩ ઇ.સ. 'મોહોર ઇજદ'ની નૈઅતે ઇજવે તો દુશમન નબજો પડે. ફકર ચિન્તા ધણી થતી હોય તો 'અર્દવિસુરને' માને. ખ્યાબમાં બિહીક લાગતી હોય તો 'મુકતાદ' ને માને. મંદવાડમાં શ્રીકર ચિન્તા થતી હોય તો ફરેદુનની બાજ ઇજવવી, જે આસ્તને દુધ નહિ આવતું હોય તો 'આવાં અર્દવિસુર'ને માનવો. જે બચ્ચાં નહિ થતાં હોય તો સ્ત્રી તથા પુરૂષે 'અર્દવિહેસ્ત' તથા 'હોમ ઇજદને' માની તેમની બંદગી કરવી. બિકટ દર્દ ઉપર 'હોરમજદ ઇજદ'ને માનવું. બીજાં કોષ પશુ દર્દ ઉપર ફરેસ્તાઓની નમ્રઅતે ઇજ-શની, વંદીદાદ, બાજ, આફરગાન વગેરે કરાવવાં કે મુશકેલી તુરત ટળશે."

જે બોખાર આવતી હોય તો તે દર્દે કરવા માટે કુસ્તી પાદીયાબ કરી 'અર્દવિહેસ્ત' અમશાસ્પંદની બાજ ધરી નીચલા કલામો સાત વખત પઢતાં એક દોરો બનાવવો. જેમાં સાત વખત પઢતાં સાતે ગાંઠ વાળી લેવા અને જેને બોખાર આવતી હોય તેના ડાહ્યા હાથની બાજુએ બાંધવા, પેહેલાં તેને ધુપાવવું—“નામે યજદ નામે નવે ફરેદુન આથવયાન ઇનતાઓ નોમેમ ઇનતાઓ ગરમેમ ચેદરોજ દોરોજ સેસજદ રોજ ચેજદોઓનીમમ આદરો અને દરેગોવીયો વીમનો જરતોસ્તરો બ અવજુન અશોને અશેમ વોહું."

ઉપર મુજબનાં ભણતરથી દોરો બાંધતા 'કુલ બલા દર્દે શવદ' ની નીરંગ સાત વખત તથા 'કુ શેકનમ'ની નીરંગ સાત વાર પઢતાં પીછી કરવી. કોષ સ્વપનાથી ડરી ઉઠે તો તેની દેહશત દર્દે કરવા શાહ ફરેદુનની નમ્રઅતે અરદાફશની ઇજશને તથા બાજ આફરગાન અશો ફરોહરોની બશનુમથી ઇજરવું. જેના

આંખમાં ધુલું પડ્યું હોય તો તે દૈ કરવા નીચત્રા કલામ એક કાગળપર કુસ્તી પાદીયાઅ કરી લખી દર્દ પર આંધવું—“અઉઓ અનાયસ આતી નેનાશાઇઆ કરપોતાઉશયા કેઉછતાઉસયા અઉ-આયશ યપી ઇયંગ દેતી નોયદ જુઆતેઉશ અસીઅમનંધ વસો તોય આત્રીઆ ખેરીઆઉંતે વધેઉશ આદેમાને મનંધો.”

ભૂત, પલીદી યા જાદુની જેનીપર અસર થઇ હોય તે દૈ કરવા નીચલી નેરંગ પાદીયાઅ કુસ્તી કરી અર્દોખેહેસ્તીની બાજ ધરી લખીને ડાહ્યા હાથની બાજુએ આંધવું જેથી બલા દુર થશે. ‘અખીઆયા ખેતુંશ ઇઆસદ અહીઆ વેરેજેનેમ મદ યરીઅમના ‘અહિઆ દેઉઆ મહિમને અહુરહિઆ ઉઝ્યાજેમા મજદા થનોય દુતાઉધો આઉંધાંમા તેંગ દારીઓ ઇઓ વાઉ દખેશાઅંતી યખીઓ મજદા અહુરો સારેમને વોહુ મનંધા ખશથરાદ હયા પેતી મરોદઅશા ઉશ હખા ખેતુઆતા સપેતામવે આરમેતીમ વંધોહીમ વરેમેદી હા નેઅંધદ.”

કેાઇપર ભૂત પલીદીની ભારે અસર થઇ હોય તો તે દૈ કરવા હોરમજદની ઇજશને તથા બાજ આશરગાન સ્વાવક્ષની નઇયતે કરાવવું.

જમાસપિનો વધારો.

ગોહરે જમાસપિમાં જણાવેલી મિનોષ શક્તિઓ, કુદરતિ
પેદાયશો, તથા ધરાનની તમામ તવારીખ
વગેરેનું વર્ણન.

છજદ—અમશાસ્પદ.

માન આપવા લાયક ઐષ્ટ ફરેસ્તા તેમને છજદ—અમશાસ્પદોના નામે ઓળખવામાં આવે છે. છજદ અમશાસ્પદો જે સામટા નામે પ્રસિદ્ધ છે તેમાં અમશાસ્પદો જે છે તે સર્વમાં ઐષ્ટ શક્તિવાલા છે. અમશાસ્પદો ખુદાની મુખ્ય શક્તિઓ છે ત્યારે છજદો દાદાર અહૂરમઝદનાં ઉતરતા દરજ્જાના ફરેસ્તા છે. અમશાસ્પદોનો અર્થ ‘ખેમર્ગ’ અને પવિત્ર એવો થાય છે. એ અમશાસ્પદો તે અહૂરમઝદની નજદીકનાં હજુરી ફરેસ્તાઓ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. એ અમશાસ્પદોના જોડીયા છજદો નેમી આપેલાં છે, જેઓ તેમના કામમાં મદદગાર થઈ પડે છે. દરેક છજદ નીતિમાન ગુણ અને સાથે સૃષ્ટીની એકેક ઉમદા પેદાયશો ઉપર મવક્કલ છે તેમજ તેઓ ગુપ્ત જ્ઞાન મનુષ્ય માત્રને જ્ઞાનદવારાએ આપી શકનાર શક્તિઓ છે. મોટા મોટા પેગંબરો તથા યોગીઓને ઇશ્વર તરફનાં ગુપ્ત ફરમાનો આ છજદો મારફતે પોંડ્યાડવામાં આવ્યાં હતાં.

“માજદીયસ્તી દીનની શીલસુશી મુજબ આ જગતમાં ઇશ્વરની સ્તૂતિ અને પ્રાર્થના ચાલુ રાખનાર ભલા લોકોની ઉપર છજદો તરફથી તેઓને બન્ને દુનિયાં માટેનો ફાયદો, રાહત અને

સુખ મળે છે. ઇજ્ઞો પરહેજગારને પવિત્ર રાહનાં ફાયદા જ્ઞાન દ્વારાએ સમજાવે છે. મનુષ્ય જ્યારે પવિત્ર અને સાદ્ દિલનો હોય છે ત્યારે તેના અંતઃકરણમાં ઇજ્ઞો પવિત્ર શક્તિનું મુકામ હોય છે, પણ જ્યારે તેનામાં હસદ, અદેખાઈ, મોહ, લોભ ઇત્યાદી પાપી વિચારો ઉત્પન્ન થાય ત્યારે તે તેથી જૂદો પડે છે; પણ મનુષ્ય જ્યારે પશ્ચાતાપ કરે છે ત્યારે તે પોતાની પવિત્ર શક્તિથી તેનું કલ્યાણ કરે છે. આ ઇજ્ઞો કુદરતી પેદાયશો સાથે સંબંધ ધરાવનારી શક્તિઓ છે. જેમ તે મનુષ્ય જાતમાં છે તેમ આડપાન, પાણી, પશુ, પક્ષી, હવા, આતશ વગેરેમાં તેમની અમર્ગ શક્તિઓનો સંબંધ છે. જગતને ઇશ્વરે નિર્માણ કરી છે પણ તેને શોભાપ્રતિ, પવિત્ર અને જીવતી રાખનાર ઇશ્વરની ઇજ્ઞો નામની અસંખ્ય શક્તિઓ છે.”

ઇજ્ઞો અને ફરેસ્તાઓની હસ્તી દરેક પ્રજા દુનિયાનાં દરેક ભાગમાં જૂદાં જૂદાં નામ હેઠળ માને છે. તેઓમાં કોઈ વધુ તો કોઈ ઓછી સંખ્યાપર વિશ્વાસ રાખે છે.

હજરત મહમદનાં જણાવ્યા મુજબ આકાશમાં ‘લીદરા’ અથવા ‘લોટસ’ નાં આડ પાસે જે ખુદાઈ તખ્ત છે ત્યાં ૭૦,૦૦૦ ફરેસ્તા (ઇજ્ઞો) ખુદાઈ હોકમ બજાવવા હાજર રહે છે.

‘માઈક્રોઆ’ નામનો પેગંબરી દાવો કરનાર શખસ જણાવે છે કે “મેં તે સાહેબને તખ્ત ઉપર બેઠેલો અને તેની ડાબી તથા જમણી બાજુએ સઘળા આકાશી ફરેસ્તાઓને ઉભેલા જોયા.”

એક યુરોપીયન વિદ્વાન લખે છે કે “સઘળા ફરેસ્તાઓ ખુદાના તખ્તની આસપાસ દુનિયાનાં દરેક ભાગમાં તેના હુકમો

બળ લાવવાને તત્પર હોય છે, એમ માનવું એ કુદરતી શક્તિઓને વધારે માન લેરેલું છે.”

જરતોસ્તીઓના ધર્મપુસ્તકોમાં આવેલા કેટલાએક ફકરાઓને મળતા વિચારો “ગસતાવિનામ” નામે એક યુરોપીયન વિદ્વાન લખી ગયો છે કે “ખુદાના તખ્તની આગળ જે ફરેસ્તાઓ અથવા ઇજદો ઉભા રહે છે તેઓની સંખ્યા સ્માતની છે. તેઓનાં નામ-માઇકલ, ગેબ્રીયલ, મેસાઇલ, રૉફાઇલ, ઝેકારીઅલ, એનીઅલ અને એરીશીઅલ છે. આ ૭ ફરેસ્તાઓમાંથી ચારને જૂદા જૂદા ઓધ્યા ઉપર નેમેલા છે. તેમાં ગ્રેબ્રીઅલ ખુદાના છુપા ભેદોની ખબર આપે છે, માઇકલ પોતાના દુશ્મન સામે લડત ચલાવે છે, રૉફાઇલ ઇન્સારી માણસના રૂહને આવકાર દે છે અને ‘યુરીઅન’ માણસ જાતને ઇન્સાફ આપે છે.”

મી. ટેલર લખે છે કે મોઝીઝ સેતારાઓને દેવો તથા ઇજદો તરીકે ઓળખાવે છે, અને તેટલા માટે તેઓ જીવવાળા અને માણસ કરતાં ચઢતે દરજ્જેના છે. દીનકર્દ મુજબ “દુનિયાંની અંદર જે દુઃખભંજન નામવાળું (માણસ) કહેવાયલું છે તે આસમાની દોરથી છે. જેમ આદમીના દેહને ટેકાવનારું શુદ્ધિવાળું રૂઆન છે તેમ દુનિયાંને ચલાવનાર તથા (તેને) ફાયદો કરનાર ખોરેહમંદ ચાલવાળા મિનો ઇજદો છે.

આપણા ત્રીસે રોજનાં નામો ઇજદ અમશાસ્પદોના નામ ઉપરથી રાખવામાં આવેલા છે. શિરોજી યશતમાં ફરેસ્તાઓની સંખ્યા તેત્રીશ કહેલી છે (બરજો, દહમ ને હોમ) તે શિવાય ખીજ અનેક ફરેસ્તાઓ છે, તેમાં કેટલાક નાહની મોટી શક્તિ ધરાવે છે.

આ ધજ્ઞદો ત્રણ જાતનાં છે. કેટલાક નર, કેટલાક નારીને કેટલાક નાન્યતર છે. જેમકે ગુણો નથી નર હોતાં કે નારી હોતાં બહુમન, અર્દાબેહેસ્ત, શહેરેવર જેઓ ગુણ ઉપર મવક્કલ છે તે નથી નર કે નથી નારી, મેહેર, સરોશ, રામ અને બેહેરામ એ નર છે. દીન, અરશીસંગ, આસ્તાદ એ નારી છે. આ ત્રણ જાતનાં ફરેસ્તાનાં ૩ ભાગ કરેલા છે, એક કુદરતી યીજના ધજ્ઞદો (આદર, ખુરશીદ, તીર, ગુઆદ, આસમાન, આવાં, મેહેર, જમીઆદ અને અનેરાન.) બીજા ખુબીના ધજ્ઞદો (બહુમન, અર્દાબેહેસ્ત, અસપંદાદ વગેરે) ત્રીજા દીન તથા માથ્રનાં ફરેસ્તા (દીન, અને મારેસ્પંદ.) એ શિવાય મેહેર, સરોશ રશને અને ફરવરદીન એ ૪ ફરેસ્તાઓ આ જગતમાં કામ કરનારા છે, તથા એકમેક સામે નિકટ સબધ ધરાવે છે.

આ સર્વમાં સાત અમશારૂપ'દો બીજા ધજ્ઞદો કરતાં શ્રેષ્ઠ શક્તિ ધરાવે છે. તેઓ શ્રેષ્ઠ હોવાથી તેમની સાથે ધજ્ઞદો કામ કરી મદદગાર બની રહે છે.—

અમશારૂપ'દો.

હુમકાર ધજ્ઞદો.

અહુરમજ્દ—દઝેપ આદર, દઝેપ મેહેર, દઝેપ દીન.

બેહુમન—મોહર, ગોશ અને રામ.

અર્દાબેહેસ્ત—આદર, સરોશ, બેહેરામ.

શહરીવર—ખુર, મેહેર, આસમાન, અનેરાન.

અસપંદારમદ—આવાં, દીન, અશિશવંધ, મારેસ્

ખુરદાદ—તીર, ફરવરદીન, ગુઆદ.

અમરદાદ—રશને, આસ્તાદ, જમીઆદ.

અએષમ.

એ ક્રોધ દેવના નામથી જાણીતો છે, અને એ દેવને અહિરેમનનો ભાગ્યો જાણાવવામાં આવે છે. એના કતૂરૂકા મહા જુરાં છે. એનામાં સાત જુરી ખાશીઅતો છે. એ સરોશ ધજદનો હરીફ દેવ છે.

અકતપ.

એ મહા જુરો દેવ છે, અને એ દેવ અહિરેમનનો જોડીયો ભાગ્યો છે; એની અનેક જુરી શક્તિઓ છે કે, જે પાક કલામોથી તુટી શકે છે.

કરમાહી.

જુનદેહેશના ૧૪માં પ્રકરણનાં ૨૬ મા ફકરામાં અને ૨૪માં પ્રકરણના ૧૩ મા ફકરામાં એ માછલી ‘ઝેરીઝ’ નામથી પણ ઓળખાય છે. એને માટે એમ જાણાવવામાં આવે છે કે તેઓ અહુરમઝદના પ્રાણીઓમાં સૌથી ઝેષ્ટ છે, અને તેમની અને દેડકાની વચ્ચે ૫૦૩ લિંગડાવાળી માછલી શિવાય જેથી કાંઈ ચીજ આવે છે તેમને એ પોતાના જડ્યાથી ચીરી નાખે છે.

“ વંદીદાદની ‘કરોમસ્યો’ તે ‘કરમાહી’ છે. અવસ્તામાં મસ્યો એ બોલ માછલીને માટે વાપરેલો છે. પણ ‘જેવું’ અથવા ‘સંભળાવું’ એવો અર્થ થાય છે. અને જુનદેહેશમાં પણ તેને પેલા દેડકાથી હંમેશ સંભાળ રાખતી કહેલી છે. ત્યારે એ માછલી તે ‘સફેદ હોમ’ એટલે જીંદગીના ઝાડ તથા અમર્ગીની નાશમાંથી સંભાળ કરનારા ક્રોધ મિનો તત્વ તરીકે સમજી શકાય. સાધારણ રીતે એક કરમાછલીને રપેન્તામિનો અને દેડકાને અંત્રેમિનો અને હોમને જીંદગીનું ઝાડ તરીકે લઈ

શકાય, અને માછલી તથા દેડકાની લડાઇને આ દુનિઆઇ લડાઇ સમજી શકાએ; કે જ્યાં માંછલી જીંદગીના આડને દેડકાની ખરાબીથી અટકાવી શકે છે એવું માછલીને અલંકાર આપવાની મતલબ શું? કેટલીક અસલી પ્રજાઓની દંતકથામાં ઇશ્વરી જ્ઞાનને પોંહચેલાઓને માછલીના છોકરા કહેવામાં આવ્યા છે.

અહરેમન અથવા અંગ્રેમધન્યુશ.

અહરેમન, અંગ્રેમધન્યુશ, ગનામિનો ધુરા કામો કરનાર તથા સુચવનારાના નામોથી જરથોસ્તી પુસ્તકોમાં જણાવેલા આ ધુરા શેહેતાનનું નામ છે. એ બોલ અંધ તથા મધન્યુનો બનેલો છે. તેનો ધાતુ અંધ સાંકડું, તંગ કરવું, દુઃખ દેવું, ઉપરથી નીકળેલો છે. અંગ્ર એટલે ઓછું, કમી, કોતાહ કરનારો, દુઃખ દેનારો, પીડાકારી, આપાદીને ઓછી કરનારો, તોડનારો વગેરે થાય છે.

અંગ્રેમધન્યુ દેખાતી રીતે સ્પેન્તામિનોથી ઉલટો છે. જ્યારે સ્પેન્તામિનોનું કામ વૃદ્ધિ કરવાનું છે ત્યારે અંગ્રેમધન્યુનું કામ નાશ કરવાનું છે તેથી આ ધુરાને અવસ્તામાં જાળવવા ધિક્કારેલો છે. સારી શક્તિવાલા સ્પેન્તામિનોના મુખ્ય મદદગાર વોહુમન છે, તેમ અંગ્રેમધન્યુનો મુખ્ય મદદગાર 'અકોમ' છે. વળી અંગ્રેમિનોની શક્તિના પણ છ મદદગારો છે. અકમન, ઈદ્ર, સકિર્વ, નાઓડ-હુધ્થ, તઉર અને ઝઇરી મળી એ ૬ છે. સ્પેન્તામિનોના મદદગાર અમશાસ્પદો તરીકે ઓળખાય છે તેમ અંગ્રેમધન્યુશના મદદગારો દેવો તરીકે જણાયેલાં છે; જે નામ ઉપરથી અંગ્રેમધન્યુને દએવ નામદેવ કૈત્ય કરીને કહે છે.

જરતોસ્ત પેગંબર પોતાની દીન સ્પેન્તા મધન્યુશની પેદાયશ

ઉપરથી રચી છે, કેમકે ગનામિનોનું કામ પેદાયશોનો નાશ કરવાનું અને તેટલા વાસ્તે ભુરું છે. પણ રપેન્તામિનોનું કામ પેદાયશની વૃદ્ધી કરવાનું અને તેટલા વાસ્તે ભણું છે. અહોરેમન જેમ ભુરો છે, માટે તેની રાહ ઉપર ચાલનારા ઇન્સાન પણ ભુરાજ છે, અને તેઓના વિચારો, વચનો અને કામો પણ ભુરાજ છે; એટલા માટે જે વૃધીવંત છે તેનેજ જરતોસ્તે પસંદ કરી નાશ કરનારને ધિકાર્યા છે.

અફસતર.

(અફસ-નૂકસાન કરનાર) અહોરેમનની ભુરી પેદાયશ તરીકે અફસતરો જાણાયલાં છે. એઓથી અહૂરમજ્દની પેદાયશ નાપુશ થતી હોવાથી તેને મારનારને સવાળ મળે છે. આ અફસતરોને મારતી વેળા નીચલી નીરંગ ભણવાનું ફરમાન છે.

“રકનોમ વાનોમ, નિજર કુનોમ, કાલજુદે શુમા દેવાન, વદુજતવ ફર્યાન પહોમવ બરેસમ વ દીને રાસ્ત વ દરસ્ત કે મનચાશીદ” યાને “હોમ તથા બરસમ તથા મને શીખાડેલી દીનથી હું તમો દેવો તથા દેવીઓ અને જાદુગરો તથા ઝકણોનાં શરીર ભાંજું છું તથા મરણ પામેલા કરું છું.”

હોમપાળો.

* “ઇ. હા. ૯-૧૦ ને ૧૧. એ પાળાનું ખાસ નામ “હઓમઝાદરિ” (લીલો) છે પણ એ ખાસ નામ શિવાય એને ‘હઓમ ક્રાષ્મિ અને હઓમ દુરઓષ’ ના ખાસ નામથી પણ ઓળખતા. એ પાળાનું મુખ્ય મથક પહાડો છે. અન્નજીવન

જશમશુલ ઓલમા એરવદ જીવનજ મોદી કૃત અવસ્થાના વિશેષ નામોની ફરહંગ પાને ‘૨૦૨’ થી ઉતારો.

પહાડ એનું ખાસ મથક છે. પૃથ્વીને એની પરવરશ કરનાર માતા ગણી છે અને વાદળાં અને વરસાદને પાહાડની ટોચ ઉપર અને મદદ કરનારાં સાધન ગણ્યાં છે. હોમનાં પાળાને ઘણા એજમતી ગુણો લાગુ પડેલા છે. એ ગુણોનાં ત્રણ વર્ગ થઈ શકે છે. ૧) સ્વભાવિક, ૨) રસાયણી, અને ૩) ક્રિયાથી ઉત્પન્ન થતા. એ ગુણોથી કોષપણુ આદમીને યા દરેક આદમીને ફાયદો થતો નહિ હોતો પણ ફક્ત તેઓ કે જેઓ નેક વિચાર, નેક વચન, અને નેક કરણીવાલા હોય, ખોદાનાં ફરમાનખરદાર હોય અને અશો હોય તેઓનેજ ફાયદો થતો. યુનદેહેશ (આ.૨૭-૨૪) કેતાબમાં એ પાલાની એક ખાસ જાત વિષે “હોમેસરીદ” તરીકે ખોલ છે, અવસ્તામાં એ પાલાને દવાદાર તરીકેનાં ગુણુ લાગુ પડેલા છે. તેજ પ્રમાણે ડૉ. એચીસન કહે છે કે “હાલમાં પણ બલુચીસ્તાન અને અફઘાનિસ્તાનના લોકો એ પાલો જેને તેઓ હાલમાં પણ ‘હુમ’ કહે છે તેને દવાધનાં ગુણુ લાગુ પડે છે. ધરગતુ દવાદાર તરીકે તેઓ તેનો ઉપયોગ કરે છે. અડપાન શાસ્ત્રનાં કાયદા પ્રમાણે ડૉ. એચીસનના કહેવા પ્રમાણે એ પાલા Ephedra (Nat order gnetaceo.)ની વર્ગનો છે. પાલા તરીકે એનું કેટલુંક વર્ણન વેદનાં ‘સોમ’, જેનું એ અવસ્તાષ્ટ નામ છે તેને મળતું આવે છે.

અલયુજ્જ્ઞ.

આ જગ આશકાર પાહાડ ઇરાનની ઉત્તરે આવેલો છે. અને અવસ્તા ભાષામાં હરખેરેજમતી, હરખતીખેરેઝ અથવા હરતીખરેશના નામે ઓળખવામાં આવે છે. એ શબ્દનો છુટો અર્થ એવો થાય છે કે ‘પાણીથી ઉચી જગા. હાલમાં નકાશા ઉપર નજર કરતાં

ધરાનની ઉત્તરે આવેલા પહાડોની હારને એનું પાછળું નામ અલબુર્જ આપ્યું છે, પણ અવસ્તાના જમાનામાં આ પહાડનો વિસ્તાર ઘણો મોટો હતો. હાલમાં અલબુર્જમાંથી જેમ તેને નકશામાં દેખાડ્યો છે તેમ ‘કીઝીલ ઓઝેન, એરેસ’ અને બીજી નાની નાની નદીઓ તેમાંથી વહે છે. પણ આગલા જમાનામાં હદ પૂર્વે ભણી લંબાયત્રી હોવાથી ઘણી નદીઓ વહેતી હતી.

આ પર્વત ૧૮,૦૦૦ ફીટ ઉંચો છે. ડૉ. સુલીવાન પૃથ્વીની સપાટીપરના પહાડોના તેઓના ઉંચાઈના પ્રમાણમાં ૧૮ વર્ગો કરે છે, તેમાં અલબુર્જને બીજા વર્ગમાં મેળે છે. આ પહાડની લંબાઈ એટલી હતી કે તેની હારમાંના ‘૨૨૪૪’ પહાડો જૂદા નામે જૂદા જૂદા દેશોમાં જાણીતા થયેલા છે. પણ આ અસહી નામ તો આ મોટી લાંબી હારનેજ લાગુ પાડ્યું છે.

આતશ.

પ્રાચીન એરીયન પ્રજાઓએ હસ્તીનાં જે પાંચ તત્ત્વો ગણેલાં છે તેમાંનું એ બીજું તત્ત્વ. આ દુનિયામાં હસ્તી ધરાવતી સઘળી ચીજોમાં અનેક પ્રકારના ચઢ ઉતર શક્તિ પંકતીના આતશ તત્ત્વ સમાયલાં છે, અને દુનિયાની હસ્તીનું મૂળ તે આતશ છે, અને તે ખુદરતનું સર્વથી ઉત્તમ તત્ત્વ ગણાય છે. આતશને દુનિયામાં વસ્તા માનવીઓની જૂદી જૂદી કામે પવિત્ર ગણી પોતાની એકસ ક્રિયામાં તેનો ઉપયોગ કરે છે. આતશ વગર મનુષ્યનું જીવન નથી. આતશ વિના દુન્યા અધકારમાં ઢંકાઈ રહેત. જૂદી જૂદી ભાષામાં આતશ માટે એક સરખા બોલો બોલવામાં આવે છે.

પાળદમાં=આતશ.

વેદમાં=હતાશ.

ખિલારોડીમાં=આત્રીન.

ફારસીમાં=આતશ.

કુર્દીશમાં=અધીર, આરન, ઐર.

અફઘાનિમાં=ઐર.

બલુચીમાં=આઝર.

આર્મેનિયનમાં=આતૂર.

ગુજરાતીમાં=અગ્નિ.

વગેરે બીજી ભાષામાં ઉપલાઓને જૂજ મળતાં નામે આ-
જખવામાં આવે છે. જરતોસ્તી લોકો આતશને મદા પવિત્ર નૂર
ગણી તેના કેબલા પાસે ખુદાતાલાની આરાધના કરે છે. તેઓ આ-
તશની નળવણી ઘણી સંભાળથી કરે છે. તેની ઉત્પત્તિ વિષે
ધરાનીઓ પોતે મગશ્રી લે છે. આતશની ઉત્પત્તિ વિષે એવું
કહે છે કે પેશદાદીઆન તખ્તના પાદશાહ હોશંગ, જે ૪૦ વર્ષ
રાજ્ય કરી ગયો, તે પોતાના અમલ દરમ્યાન એક વાર પોતાના
દરબારીઓ સાથે શેકાર કરવા ગયો હતો. ત્યાં જતાં ઇસ્તખર
ફારસમાં આવેલા એક પાહાડ આગળ જઈ પુગો, ત્યાં તેના જો-
વામાં એક મોટો અજગર આવ્યો, તે અજદાહ મારવાને પાદશાહે
પાહાડ આગળથી એક પથ્થર લઈ માર્યો, જે પાહાડના એક બીજા
ચક્રમકના પથ્થર સાથે અથડયો, તેમાંથી એક અજગ્ર રોશનીનો
ચળકાટ પ્રગટયો, જેથી તે પહાડપરનું સુકું ઘાસ અને લાકડાં
વગેરે સળગી ઉઠ્યાં. તે રોશનીનો ચક્રકાટ જોઈને પાદશાહ હોશંગ
અને તેની સાથે આવેલાઓ ભારે અજયમ થયાં. તેટલાં તે
રોશનીમાંથી એક ગેબી અવાજ નિકળ્યો કે “આ પાદશાહ, તે એક

ખુદાઇ નૂર છે, અને તે કેબલો કરવાને લાયક છે.” આ અવાજ સાંભળી પાદશાહે તે નૂરની સેતાયશ કરી આ આતશને પોતાના શેહેરમાં લાવી એક ખાસ ગુંજળ બંધાવી તેમાં મુક્યો અને તેને નૂરે ખુદાનું નામ આપી તેની બંદગી કરવાનું ફરમાન જારી કરીધું. તે વેળાના ધરાનીઓ આ કેબલાને ‘આદર ખોરદાદ’ કહેતા હતા. અવસ્તામાં આ આતશને ‘આતશ હોરવતાન’ કહે છે. જે દિવસે આ આતશના કેબલાને રોશન કરવામાં આવ્યો, તે દિવસ માજદીયસની રાજ ૨૬ મો માહ ૯ મો હતો; તેથી તે દિવસની ખુશહાલીમાં એક મોટું જશન પાદશાહે આલમના લોકોને ખોલાવી કરીધું હતું, કે જે જશનનું નામ ‘જશને શદેહ’ કરી રાખ્યું હતું.

યુનાની લોકોમાં એવી કથા છે કે, આગળ દુનિયામાં આતશ હતો નહિ. તેને ‘ગ્રોમીન્યુસ’ નામના દેવે બેહેશ્તમાંથી ચોરી લાવીને આ પૃથ્વીમાં આપ્યો હતો.

રૂમિઓ આતશ ઉપર વેસ્તા દેવીને મવક્કલ થએલી જણાવે છે. તેઓમાં આતશની પૂંજ કરે છે, જે આતશની પૂંજ ‘ટ્રાય’ ની લઢાઇ પછી ઇ. સ. પૂર્વે ઇરસ નામે એક પેહેલવાને દાખલ કરેલી જણાઇ છે. તે પછી રોમના ખીજા રાજા ‘ન્યુમા’ એ આ દેશને માટે એક મકાન પેલેસ્ટાઇનની ટેકડીની હેઠળ બંધાવીને ત્યાં આતશને સદા બળતો રાખ્યો હતો, આમ એક હજાર વર્ષ સુધી ચાલ્યું હતું. આતશને સદા જાગૃત રાખવાને માટે ‘ન્યુમાએ’ મરદોને બદલે કુમારી છોકરીઓને પસંદ કરીધી હતી, પેહેલાં એવી ચાર છોકરીઓની પાસે આ કામ શરૂ કરાવ્યું હતું. તેમાં પાછળથી બેનો વધારો કર્યો હતો. આ છોકરીઓને ૭ થી ૧૦ વર્ષની ઉંમરમાં પસંદ કરીને આતશની જાળવણી કેમ કરવી

તેની તેઓને દસ વર્ષો સુધી કેળવણી આપવામાં આવતી હતી, ત્યારે પછી ખીજાં દસ વર્ષ સુધી આતશની સંભાળ લેવાનું સધળું કામ તેઓ કરતી હતી અને ત્યાર પછી ખીજાં દસ વર્ષ સુધી નવી કુમારીકાઓને તેઓ પોતાનું કામ શીખવતી હતી. આતશની નોકરીમાં દાખલ થયા પછી તેમનું માથું યોડાવી નાખવામાં આવતું હતું. અગ્નિદેવી વેસ્તાના મકાનમાં સ્ત્રી શિવાય મરદોને જવાની મનાઇ હતી. કુમારીકાઓનું કામ આતશને હુમેશાં બળતો રાખવાનું હતું. તેમાં જો ભુલ થતી તો તેઓને બાંધી મારવામાં આવતી. જ્યારે પણ આતશ યુગ્મજ નય ત્યારે એમ માનવામાં આવતું હતું કે દેશ ઉપર મોટી આકૃત વર્ષસે. યુગ્મજ ગએલા આતશને નવેસરથી રોશન કરતી વેળા તેઓ કાચની મારફતે સુરજની ગર્ભાંધી આતશ મેળવતા હતા. ઉપલી કુમારીકાઓ છેક પગની પાટલી સુધી સફેદ પેહેરન પેહેરીને ઉપર ખીજો સાથે નાખતી અને માથા ઉપર બંધબેસતી ટોપી પેહેરતી હતી. મોટા થીઓડોશીઅસ ગ્રેહેનશાહે ઇ. સ. ની ચાંથી સદીમાં આતશની પૂંજ કાઢી નાખી હતી. વળી આગલા યુનાની તેમજ 'રેમત' લોકોમાં એવી જોગનોનાં ટોલાં હતાં. એ શિવાય રોમનોમાં તહેવાર ક્રિષ્નાઓ કરવાની રસમ હતી.

જર્મનીમાં ચોકસ ભાગના લોકો આતશની પૂંજ કરતા હતા. અને પારસીઓને મળતી આતશ સનમુખ બંદગી કરતા હતા.

બલગેરીયનો જોયો તૂર્કિસ્તાનમાં રહે છે. તેઓ પણ આતશની પૂંજ હજી કરે છે. નવા વર્ષના દહાડાને સુરજવડીનો તહેવાર કહે છે. 'સલેવોનિયન' લોકો આતશને સુરજ અથવા સુરવા કહે છે અને એરીયનો સુર અને આર્થ લોકોનો સુરજ અથવા સુરવા એકજ હોય એમ લાગે છે.

યુનાન દેશમાં એથેન્સ શહેરમાં 'પેલેસ એથેની' એવે નામનું એક દેહડું હતું કે જે મિનર્વાના નામે ઓળખાતું હતું. તેમાં બંદગીને માટે બહુક આતશ બળતો રાખવામાં આવતો હતો.

ગ્રીક ફાયર એટલે પ્રાચીન ગ્રીક લોકો પાસે એક એવો આતશ હતો, કે તેઓ તેની મદદથી દુશ્મનોના કાફલા અને કિલ્લાનો સેહેજમાં નાશ કરી શકતા હતા. આ આતશની બનાવટ કેવા પ્રકારની હતી તે વિષે હાલમાં કશું ઝાઝું જણાયું નથી. યુથોનીક, બોહિમીઆ તથા તાતાર ટાળીઓમાં એક એવો રેવાજ હતો કે એક અપવિત્ર માણસને પવિત્ર બનાવવા માટે તેઓ આતશની જૂદી જૂદી ચેહો સળગાવી પેલા માણસને તેમાંથી ચલાવી લઈ જતા એટલે માણસ પવિત્ર થએલો ગણાતો.

ક્રીમેશનો પણ પોતાની 'માર્ક' માર્ટર્સ' ડીગ્રી નામની ત્રીજી પદ્ધતિમાં આતશના પાતરાં આગળ ગુહાણે નમીને સેજદો કરવાને શીખવે છે અને આતશ ઉપર ખુશબો મેળવા માટે તેઓ એકને ક્રિયા કરનાર (બોય દેનાર) ઠેકવે છે, અને તેને હાથ પ્રીસ્ટ કહે છે. આતશ ઉપર ખુશબો બાળવામાં ક્રીમેશનો એવું સમજે છે કે તે ખુદાને પસંદ છે.

ચાહુદી લોકો પોતાના દેવલોમાં બંદગી કરતાં એક બંદગીમાં આતશની સ્તૂતિ કરે છે, તેમાં એવું બોલે છે કે 'ફરેસ્તા-આ પણ એક ખીજને નશીહત કરે છે કે તમે આતશ બુજવશો નહિ.' વળી તેજ બંદગીમાં તેઓ ખુદાની તારીફમાં ગાય છે કે 'તું પોતે અશો છે અને ગોયા બળતા અંગારા જેવો છે.' ખીજું ચાહુદીઓના એતેકાદ પ્રમાણે આગલા વખતમાં તેઓના દેવલના

મુહૂર્તના દિવસે આકાશ ઉપરથી પવિત્ર અગ્નિ ઉતર્યો હતો કે જેને તેઓએ ઘણી મુદત સુધી જાળવી રાખ્યો હતો. મુસા પેગંબરે એક દેહેરું બાંધ્યું હતું અને તેમાં એક સમેદાની ગોઠવી હતી, જેને યાહુદીઓ ‘ધી હોલી કેંડલ સ્ટીક’ કહેતા હતા, અને તે દર સાંજે સળગાવવામાં આવતી હતી. તેમજ સુલેમાનના દેહેરાંમાં એવી ૧૦ સુન્નાની સમેદાની આખી રાત સળગાવવામાં આવતી હતી.

હિબ્રુઓ, પોતાના રહેવાના મકાનમાં આખી રાત ચેરાગ બળતો રાખવાની પોતાની ફરજ સમજતા હતા, અને કદાચ જે તે બુજાઈ જતો તો તેઓ મોટી આફત પોતાની ઉપર આપી પડવાની ધારતી રાખતા હતા, અને તે ઉપરથી બાઇબલમાં એવું જણાવ્યું છે કે ‘પાપીને ચેરાગ બુજાઈ જશે.’

લાટીન અને યુનાની લોકો પોતાનાં દેવલમાં પાક ચેરાગ અને જાહેર સરઘસોમાં મસાલ બાળવાનું લાંબો વખત થયેા સવાબ સમજતા આવ્યા છે, અને તેથી રોમના સેન્ટ પીટર્સના દેવલમાં અને બીજી જગ્યાઓમાં રાત દિવસ ચેરાગ બળતો રાખવામાં આવે છે.

ખ્રિસ્તીઓના બાઇબલમાં લખે છે કે મુસા તથા મજહલ અને દાનીઅલને ખુદાતાલાએ પોતાના ફરમાનો જે જાહેર કર્યા હતાં તે આતશના બળતા માંહેથી બતાવ્યું હતું. વળી એઓના એતેકાદ પ્રમાણે ક્રાઇસ્ટ જે છેલ્લે દિવસે આવનાર છે તેબી આતશના બળતા માંહેથી દેખાવાનો છે. બીજો એક મગ્નેજી મંથકાર જણાવે છે કે ખ્રિસ્તી લોકો પોતાના દેવલોને જે રોનકદાર બનાવે છે તે આતશના બળતાને આકાર આપવાને મળતો છે. બાઇબલમાં જણાવે છે કે, ખુદા જે છે તે આ દુન્યાની રોશની અને

જાંદગી અથવા નૂર છે અને જો આતશ અને પવિત્ર આત્મા ખ્રિસ્તીઓને પાપથી મુક્ત કરે તો બીજી રીતે લેતાં પેલો શકનો સેતારો પણ રોશની છે અને તે ગામદાદના સેતારાનો પુત્ર કહેવાય છે.

હિંદુ ધર્મ શાસ્ત્રમાં આતશની સ્તૂતી વિષે આવેલું છે. રગવેદના દસ મંડળ છે તેમાંના આઠમાંની શરૂઆતમાંનું પેહેલું મંત્ર અગ્નિની સ્તૂતીમાં જોડેલું છે, અને તેને સૃષ્ટી વાસી કરી ગણેલો છે. જેને પ્રિતી પૂર્વક વાહાલા યજમાન તરીકે બોલાવવામાં આવે છે અને તેને ઇશ્વર શક્તિનાં પારદર્શક રૂપ તરીકે કહ્યો છે. અગ્નિથી ઉતરતો દરજ્જો તેમાં ઇંદ્રનો ગણેલો છે. ગીતામાં કૃષ્ણ અર્જુનને એવી ખબર આપે છે કે ઇશ્વરનું સ્થળ અગ્નિની એહેમાં છે. વિષ્ણુ પુરાણમાં બ્રહ્માના મુખમાંથી પેદા થએલા પુત્ર અગ્નિનું વર્ણન આપેલું છે. વળી હિંદુઓ હોમ યજ્ઞમાં આતશનો ઉપયોગ કરે છે. મોટા મોટા યજ્ઞ કરતી વેળા તેઓ આતશને સ્વર્ગથી ઐષ્ટ જગાપર રાખે છે અને બ્રાહ્મણોજ તે ક્રિયા કરી શકે છે.

મહામદીઆન લોકો આતશને ધર્મીક ક્રિયા વેળાએ સુગંધી બાળવા માટે ઉપયોગમાં લીએ છે.

આતશ બેહેરામ.

(આતશ—બહેરે—આમ.) જરથોસ્તી લોકોની બાંદગી કરવાની મુખ્ય જગાને આતશ બેહેરામ કહે છે. આ બોલ ખરી રીતે આતશ—બહેરે—આમ એમ બોલવો જોઇએ પણ અશુદ્ધ રીતે બોલાતો હોવાથી આતશ બેહેરામ એ શબ્દ ચાલુ વપરાસમાં આવે છે. આતશ—અગ્નિત્વ પ્રકાશીત ઝરો. બહેરે—મુરાદ, આમ—

ખલકત; ચાને સર્વ જગતની પ્રજાની મુશ્કેલી બર લાવનારે અગિને બરો.)

આતશને કેવલા તરીકે રાખવાની જગાને આગલા વખતમાં આંતશગાહ, આતશકદેહ, આતશખાને અને એવાજ ખીજ નામે ઓળખતા હતા. આતશ બેહેરામ આ શબ્દ પ્રાચીન વખતમાં ધરાનમાં વપરાયેલો જણાતો નથી; પણ આ શબ્દની ઉત્પત્તિ થવાનું કારણ ખીજું જણાવવામાં આવે છે કે, જ્યારે પારસીઓનાં અસહ વતનથી જરતોસ્તીઓ ધરાન દેશ આરખોની જ સ્તીને લીધે તજીને હિંદુસ્થાન તરફ આવવા માટે દર્યાને રસ્તે વાહાણોપર સ્વાર થઈ નીકળ્યા હતા, ત્યારે તે કમનસીબોને દર્યાએ પણ તુકાનના વમણમાં લઈ બહુ હેરાન કર્યા અને તમામ કોમ કુખી જઈ ફના થઈ જાય એવી સ્થિતિમાં આવી, ત્યારે તે વાહાણો ઉપરના તમામ યુજોર્ગોએ અને અથોરનાનોએ એક નમ્રઅત (માનતા) કાઢી કે “જો તેઓને આવા મુશ્કેલીન વખતમાં બેહેરામ ઇજ્જત ફરેસ્તો મદદ કરે તો હિંદુસ્થાનની જમીન ઉપર સલામત ઉતરતાંજ પાક બેહેરામ ઇજ્જતની યાદમાં એક આતશબેહેરામ આંધશે.” આ તેમનું ચાહવું બર આવ્યું અને તેઓ સહીસલામત સંજાણુ જઈ પુગા. સંજાણુમાં ઉતારે. લીધે પછી પોતાની બંદગી તથા ક્રિયા કરવા માટે તથા પોતે માનેલી માનતા પુરી કરવા થઈ બેહેરામ ઇજ્જતનાં નામપરથી આતશ બેહેરામ પરંવાનું ઠેરવ્યું. તેઓએ ત્યાર પછી “નદી રાણા” પાસેથી પરવાનગી લઈ ખોરાસાનથી પોતાની સાથે લાવેલા આલા તોથી તૈયાર કરીને એક જૂદી ઇમારત આંધી. તેમાં પ્રથમ આતશ બેહેરામ સંવત ૭૭૭ના માસ ૬ ને વદ ૬ ને દિવસે

તખ્તનશીન કીધાં. તે વિષે જીવી કથા ચાલે છે કે, પ્રથમ આતશ બેહેરામ સ્થાપન કીધાં તે વેળા વિજળીનો આતશ મેળવવા માટે વડા દસ્તુર પોતાના હમદીનોતે પોતાની સાથે લઇ જંગલમાં ગયા અને પથ્થરની એક મોટી શીળાપર સુકાં સુખડને મુક્યું અને ચાર મુખ્ય દિશાએ ચાર અતિ પરહેજગાર મોબેદોને બાણતર બાણવા ઉભા રાખ્યા, અને બુલંદ અવાજે માથવાણી પઢવી શરૂ કીધી. દસ્તુરે આકાશ તરફ જોઇ ગેખી શકિતવાલા કલામે પઢ્યા કે તુરત એક વિજળી પેલાં સુખડ પર પડી અને આતશ રોશન થયો. આજે સેંકડો વર્ષો થયાં આ વિજળીનો આતશ બીજા આતશો સાથે હાલનાં ઉદવાડાનાં આતશ બહેરામમાં છે.

આતશ બહેરામમાં જે આતશનો કેઅનો રોશન હોય છે તે પ્રથમ સ્થાપન કરતી વેળાએ તેમાં ૧૬ જાતના જૂદા જૂદા આતશો પવિત્ર કરી લેવામાં આવ્યા છે. આપણી વાતાવરણ ચોમેર ફરતી સવળી આતશ યાને આતશખાણથી ભરપુર છે. આ કારણને લીધે આતશ બેહેરામ સ્થાપતી વખતે જૂદી જૂદી જાતના ચઢ ઉતર શકિત પકિત ધરાવતા આતશો લઇ તેને પાવન કરી બાલાતર સ્થિતિમાં લાવવામાં આવે છે, તેમાં જૂદાં જૂદા ધંધાદારીઓ હસ્તકથી વપરાતા આતશ મધેના લાવવામાં આવે છે, અને તે આતશો જૂદા જૂદા રાખી એક સૂરાખદાર ચમચની મારફતે તેઓનો અરક ઘટતી ક્રિયાથી ખેંચી કાઢીને એક કરવામાં આવે છે. પછી ગમે તેવા દરજ્જાનો યા ગમે તેવી હાલતના માણસને લાંબો હોય, તેખી જ્યારે ઘટતી ક્રિયા તથા બાણતર કરીને તેઓના ખાગ્ગેશ નૂરનો અરક એક બીજાની સાથે બેળી નાખવામાં આવે છે, એટલે તે સવળા એકજ દરજ્જાના આતશો

થઈ જાય છે, અને પાદશાહી આતશમાં કે લોહારના આતશ યા ફીરના આતશમાં કાંઈ ફરક રહેતો નથી.

આ આતશો મેળવવાની રીત તથા પવિત્ર કરવાની રીત એ છે કે, જે ધર્મગુરૂ આ આતશ એખકા કરવા જાય છે તે જૂદી જૂદી સઘડીઓ, બઠીઓ, તથા આડાઓમાંથી આતશને કોણસો લેતા નથી. દરેક આતશ મેળવવા માટે રૂનો એઃ ગોળો અથવા બાગવા લાયક બીજી વસ્તુ સજગાવી તે પવિત્ર આતશ બનાવે છે. એ પ્રમાણે પેહેલામાંથી મેળવેલા આતશમાંથી તે બીજો આતશ સાહુચેતીથી સજગાવે છે અને તેની જોતથી વળી ત્રીજો, ત્રીજાની જોતથી ચોથો, એ પ્રમાણે પાવન કરતે જાય છે. કેટલીક વખતે ૯ તથા કેટલીક વખતે ૨૦ જોતથી તે આતશ મેળવે છે. તે સ્ત્રી સુધી કે મૂળ મુખ્ય આતશને હલક ઉપયોગમાં લીધો હોય તો તે પવિત્ર બાગ સાફ થઈ ફક્ત સર્વેથી પવિત્ર બાગ બાકી રહે છે. સ્ત્રી સુધી તે ઉપર કહ્યા પ્રમાણે નર્વ જોતો બનાવતો જાય છે. એવી ક્રિયા કીધા પછીજ તે આતશ પોતાની પવિત્રાઈએ પુગેલા કહેવાય છે. પછી તેમાં વિજળીને પવિત્ર આતશ મેળવી તેને બાલાતર કરે છે.

આતશોનો આ પવિત્ર કેબલો બનાવવા માટે ૧૬ ઉપરાંત આતશોની જરૂર હોય છે. તેનાં નામની ટીપ નીચે પ્રમાણે છે- નસાના આતશ, છાના ઇલાદીના, મીટ્ટી પકાવતા ઇંટ ચુનો, નળીય કુંડા ઇલાદીનાં, કુંભાર અને કોડીના વાસણ બનાવનારના, પીત્તલ તથા ત્રાંબા સાથે કલાઈની મેલવણી બનેલી મિશ્રીત ધાતુર્ન ભઠ્ઠીમાંના, સુન્ન ગાળવાનાં, રૂપું ગાળવાનાં, લોહું આટવાની ભઠ્ઠીના, મિશ્રીત ધાતુનાં વાસણ બનાવવાના કારખાનાના, અથવા

જસતના, ભડીયારને લાંના, ચેહેના આતશ, કલાષ બનાવવાની ભઠીના, ભરવાડ અથવા વનજારને લાંના, લશ્કરી ડાવણીમાંના, હાકેમના, વિજળીના ને મુરદાં બાળવાના આતશ પાવન કરી કેબલામાં મુકવામાં આવે છે.

હાલમાં પારસીઓનું પુરાણું આતશ બેહેરામ ઉદ્વાડ ખાતે છે. પુરાતન ઇરાનીઓએ ઇરાનથી નાહાશી આવી જાદી રાણાના રાજ્યમાં પહેલ વહેલું આતશ બેહેરામ સંજાણમાં સ્થાપ્યું. અહીંયાં જાદી રાણાનાં વંશજના તાબામાં ઘણાં વર્ષો રહ્યા પછી ઇ. સ. ૧૪૬૬માં મેહમુદ બેગડાએ ચઢાઈ કરી જાદી રાણાનું રાજ્ય લીધું ત્યારે પારસીઓ પર જીલમ ગુજરવા માંડયાથી બાકી બચેલા જસ્થોસ્તીઓ પોતાની સાથે આતશ બેહેરામને લઈને ‘બાહારે-તના’ પહાડોની ખીણમાં ૧૨ વર્ષો સુધી જઈ રહ્યા. વળી લાંથી વાંસદાના જંગલમાં જઈને ૧૪ વર્ષ પોતાનો ધરમ ધણી મુશીબત ભરી સ્થિતીમાં જાળવી ટેક રાખ્યો. આ વેળા નવસારીમાં ચાંમા આશા નામે એક તરંગર બેહેદીન હતા તેણે મદદ કરી આતશ બેહેરામને જંગલમાંથી નવસારીમાં ઇ. સ. ૧૪૮૨માં લાવી સ્થાપન કર્યાં. નવસારીમાં આ આતશ બેહેરામ ઇ. સ. ૧૭૩૩ સુધી વગર દહેશતે સચવાઈ રહ્યા હતા, પણ ઇ. સ. ૧૭૩૨માં પીઠારાઓનો જીલમ ધણો ગુજરવા માંડયાથી મોબેદોએ રતોરાત તેજ સાલમાં સુરત જઈ તેને સ્થાપન કર્યાં. પછી સમાધાની પંથરાતાં ઇ. સ. ૧૭૩૩ માં પાછા સુરતથી નવસારી જઈ પરદીયા હતા. અહીં જે સંજાણા મોબેદો આતશ બેહેરામ સાથે આવ્યા હતા, તેઓને અને નવસારીના અગર સાથના મોબેદો વચ્ચે પોતાના હક્ક મોટો કન્યો જાગ્યો,

તેથી તેઓએ સોનગઢ ખાતે ગાયકવાડની દરબારમાં જઈ ઇન્સાફ માંગ્યો. તેઓની અરજ ઉપરથી ગાયકવાડે તેઓને પરવાનો કરી આપ્યાથી તેઓએ નવસારીના આતશ બેહેરામને ઇ. સ. ૧૭૫૧ ની ૧લી અક્ટોબરે વલસાડ લઈ જઈ સ્થાપ્યા. પછી મોખેદોએ રાજ ખુશી બતાવ્યાથી અનંબુમને દામાજીરાવ ગાયકવાડ પાસેથી પરવાનો લઈ એકમતે ઇ. સ. ૧૭૪૨ના અક્ટોબર મહિનાની ૨૮ મીએ ઉદવાડા ખાતે જઈ આતશ બેહેરામ સ્થાપન કરીધા, જે હાલમાં પણ કાયમ છે.

દુનિયામાં જરતોસ્તીઓની વસ્તી ઘણીજ નહાતી છે અને તેમાંના મુખ્ય આતશ બેહેરામો હિંદુસ્તાનમાં તથા ઇરાનમાં બે મળી દુનિયામાં એકંદર ૧૦ છે. તેમાં ઇરાન ખાતે બે આતશ, બહેરામોમાંનું એક યજ્ઞદ શહેરમાં છે, કે જે આતશખાનું સાસાનીયાન પાદશાહોના વખતનું સ્થાપેલું છે. ઇ. સ. ૬૫૨ માં આરબોએ ઇરાન સર કર્યા પછી આરબોનો દોર ઇરાનમાં ચાલુ થવાથી તેમનાં જીલમથી નાદાશી યજ્ઞદ તજ્યું અને અધદા નામના ગામડા પાસેના 'શેક ફતહેયજ્ઞદ' નામના એક જીલ્લે પહાડપર લઈ જવામાં આવ્યા, ત્યાં ૩૦ વર્ષ રાખ્યા પછી સુલ્હે પંથરાતાં પાછા યજ્ઞદ જઈ સ્થાપન કરીધાં. ખીજું આતશ બહેરામ ફેરમાન ખાતે છે.

હિંદુસ્તાનમાં પરકાયલાં આઠ આતશ બેહેરામો.

ઠેકાણું.	બંધાવનાર.	સ્થાપવાની તારીખ.	ટોળો.
(સુબંધ.)		રોજ માહ સને	
કરૈલવાડી-કાવશજી બેરામજી બનાજી.		૧૭-૪-૧૨૧૫	કદમી.
ચર્નીવાડી-હોરમસજી બમનજી વાડીયા.		૧૭-૨-૧૨૦૦	શેહેનશાહી
બહારકોટ-દાદાબાઈ નસરવાનજી દાદીશેઠ		૧૭-૧-૧૧૫૩	કદમી.
ધોળીતળાવ-અંબુમનના		૩-૨-૧૨૬૭	શેહેનશાહી

(દેશાવર.)

ઉદવાડા	—અંબુમનનાં	૯—૯— ૯૦	શેહેનશાહી.
નવસારી	—ખુરશેહજી ટેમુલજી દેશાઈ.	૧૭—૨—૧૧૩૫	શેહેનશાહી.
સૂરત	—દાદાભાઈ નશરવાનજી મોદી.	૧૭—૨—૧૧૯૩	શેહેનશાહી.
સૂરત	—પેસ્તનજી કાલાભાઈ વઝીર.	૩—૪—૧૧૯૩	કદમી.

આસમાન.

દુનિયામાં પાણી, ભૂમિ, ઝાડપાન, પશુ, પક્ષી વગેરે ઉત્પન્ન કરવાં પેહેલાં ખુદાએ આસમાન પેદા કર્યું હતું. પ્રથમ અઠ્ઠરમજદે ૪૫ દિવસની મુદતમાં આસમાન પેદા કર્યું, પછી ૭૫ દિવસમાં ધર્તિ, ૬૦ દિવસમાં પાણી, ૩૦ દિવસમાં વનસ્પતિ, ૬૦ દિવસમાં પશુ, ૨૦ દિવસમાં નૂરી પેદાયશ અને ૭૫ દિવસમાં મનુશ્યની ઉત્પત્તિ કરી હતી. આ મુજબ આસમાન અને સર્વ પેદાયશો પેદા કરતાં ૩૬૫ દિવસ લાગ્યા હતા. આ આસમાનનું દળ ૬૦૦ ફરસંગ ભડું હોય તે પોલાદ જેવું મજબુત છે. જમીનથી આસમાનની ઉંચાઈ ૩૩૦૦૦ ફરસંગ છે. આ પેહેલાં આસમાનને સત્તર પાય કહે છે. ખીજું આસમાન ‘ખોરશેદ પાય’ સત્તર પાયથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ દૂર છે, ત્રીજું ગરોથમાન પણ તેટલુંજ દૂર છે ને ચોથું પશ્ચમાન ગરોથમાનથી ૩૩૦૦૦ ફરસંગ ઉપર છે. લાંબી તો બેહદ રોશનીનો તેજેમય પ્રકાશ પ્રકાશી રહેતો છે કે જે પછી કશું લાંબું હસતી ધરાવતું નથી.

ગાહમખાર.

અવસ્તાઈ જમાનામાં ખેડૂતો પોતાની ખેતીનો ધધો ઋતુના ચોક્કસ ફરફારો સાથે કરતા. અને તે વખતને વર્ષના ૬ ભાગોમાં વહેંચી નાખી તેમને ૬ ગાહમખારોને નામે ઓળખતા.

મએદીઆજરેમ—પુર કુદરતી હરીયાલીનો વખત વર્ષને ૪૫ મે દિવસે અદીમેહેસ્ત મહિનો ને ખોરશેદ રોજથી શરૂ થાય છે, અને દેપમેહેર રોજે ખતમ થાય છે, એ વેળા પછી વસંતનો બહાર ખીલે છે.

મએદીઆશહેમ—પેહેલો ગાહમખાર પછી ૬૦ મે દિવસે યાને વર્ષના ૧૦૫ મે દિવસે આવે છે. આ ગાહમખાર તીર મહિનો ને ખોરશેદ રોજથી શરૂ થઈ દેપમેહેર રોજે પુરો થાય છે. આ હિંગામ ઉપર ખુદાએ પાણી પેદા કર્યું હતું.

પએતેશહેમ—આ ગાહમખાર વર્ષના ૧ લા દિવસથી ૧૮૦ મે દિવસે યાને બીજા હંગામથી ૭૫ મે દિવસે આવે છે. આ હિંગામ શેહેરેવર મહિનો ને આસ્તાદ રોજથી શરૂ થઈ અનેરાન રોજે ખતમ થાય છે. આ હિંગામ ઉપર અહૂરમઝદે જમીન પેદા કરી હતી.

અયાથ્રેમ—વર્ષના પેહેલા દિવસથી ૨૧૦ મે દિવસે વસંત યાને ૩જા ગાહમખાર પછી ૩૦ મે દિવસે મેહેર મહિનો ને આસ્તાદ રોજથી અનેરાન રોજવેર હોય છે. એ ગાહમખાર કરનારને ૧૦૦૦ ઊંટની માદા બચ્ચાં સાથે ભેટ આપી હોય, તેટલો સવાળ લાગે છે.

મએદીઆરેમ—વર્ષના ૧ લા દિવસથી તે ૨૬૦ મે દિવસે શરૂ થાય છે. એ વર્ષની બે ઋતુઓ માહેલી બીજી પાંચ મહિનાવાલી જમેસ્તાનીના ૧૫૫ દહાડાની અધવચમાં જે ૭જા મે દહાડે પડે પણ સગવડ ખાતર ૮૦ મે દિવસે. આ ગાહમખાર દે મહિનાનાં મેહેર રોજથી શરૂ થઈ બેહેરામ રોજે ખતમ થાય છે.

હુમસપથમએદએમ—વર્ષના પેહેલા દિવસથી ૩૬૫ માં દિવસની અંતે યાને પાચમાં ગાહમબારથી ૭૫ મે દિવસે આ ગાહ-મબાર અહુનવદ ગાથાથી શરૂ થઈ વહીસ્તોયસ્ત ગાથા સાથે ખતમ થાય છે. આ હિંગામ ઉપર ખુદાએ માણુસોને પેદા કર્યાં. ઉપલા ગાહમબારો એક પછી એક જે દિવસ આંતરે પડે છે તેમનો સરવાલો ૩૬૫ના સંખ્યાનો આવે છે. અને એ ઉપરથી ૨૫૪ જણાય છે કે આગલા ધરાનીઓનું વર્ષ ૩૬૫ દિવસનું હશે.

ગેહ.

હાવન ગેહ

ઉછરન ગેહ

ઉશહેન ગેહ.

રપીથવન ગેહ

અઘવિસરથરેમ ગેહ

પેહેલવીમાં ગેહને ગાસ અને ફારસીમાં ગાહ બોલે છે. પુરા-તમ ધરાનીઓએ ૨૪ કલાકનાં ઠેરવેલા વખતને ગેહને નામે આજખતા.

ઉશહેન ગેહનો વખત મધરાતથી આમદાદ સુધીનો યાને રાતે ૧૨ થી સહવારે સુર્ય ઉગે ત્યાં સુધી.

હાવન ગેહનો વખત સુર્યના ઉગવા પછી માથાં ઉપર આવે ત્યાં સુધી એટલે મધ્યાન બપોરે બાર વાગા સુધી.

રપીથવન ગેહનો વખત સુર્ય માથે આવ્યા પછીથી એટલે બપોરે બાર વાગ્યાથી તે સહાંજે ત્રણ વાગ્યા સુધીનો છે.

ઉછરન ગેહનો વખત સહાંજે ત્રણ વાગ્યાથી સુર્ય અસ્ત પામ્યા પછી સાંજે તારા જણાય ત્યાં સુધી.

અઘવિસરથરેમ ગેહનો વખત સાંજે તારા દેખાવા માડે ત્યારથી તે દેખાતા બંધ થાય યાને મધ રાત્રે બાર વાગ્યા સુધી છે.

અમર ને ચમર.

એક પંખીનું જોડું. ફરવરદીન યસ્તમાં અમર અને ચમરના 'ફરોહરો' ને આરાધવામાં આવ્યાં છે. તે ઉપરથી એઓ કાંઈ પ્રાચીન જમાનામાં ધણા ઉપયોગી પક્ષીઓ થયાં હોય !

અરદાવિરાફ.

આ મહાન પુરુષ ઇસવી સનની ખ્રીજ સદીમાં જન્મ્યો હતો. જ્યારે અરદેશર આબેગાને પોતાની સત્તા ધરાનમાં સ્થાપન કરી, તે સમયે જરથોસ્તી મજહબની સ્થિતિ ડામાડોળ હોવાથી દીનદારોનું ચક્રીન મુસ્તકીમ પાયાપર લાવવા થકી તે વખતનાં દસ્તુર દાવરોએ એક અનનુમન આદરફરોઆહ*ના મકાનમાં યોજાવી. આ અનનુમનનાં દાનાવોનો વિચાર એવો હતો કે એક ધણીને આપણા પવિત્ર કલામોની ખુખીથી મીનોઇ જહાન મોકલી સાંતી બધી ખબરો મંગાવવી અને મીનોઇ તથા ખાકી જહાન વચ્ચે શું સંબંધ છે તે લોકોને જણાવવો. આ ઉપરથી આવાં કામને લાયક એવા સખશોમાંથી ચુંટીને ૭ સખશોને ચુંટી કાઢ્યા. તેમાંથી તે સાત જણાએજ ત્રણને ચુંટી કાઢ્યા, ને ત્રણમાંથી સેવટે અરદાવિરાફ એખડો ફતેહમંદ નીવડ્યો. વિરાફે પોતાને ચુંટી કાઢેલો જાણી અનનુમન સનમુખ ઉભો રહી કહ્યું કે “અગર જો તમારી

---

*ધરાનમાં સરવેથી પુરાણા ગણાતા આતશોમાનાં આ એક આતશને પેહેલવેહેલાં ખાધરીજમમાં હોમાવંદના પાહાડ ઉપર પરઠવામાં આવ્યો હતો, પણ પાદશાહ ગુસ્તાસપનાં વખતમાં તેને કાબુલના રોશન પાહાડ ઉપર લઈ જવામાં આવ્યો હતો; અને બુનદેહેશ કેતાબ લખાઈ ત્યારે તે કાયમ હતો.

મેહેરજાની હોય તો તે અનગમતું મંગ * મારા નામની ચીઠી નીકળે ત્યાં સુધી નહિ આપતા. પણ મારા નામની ચીઠી નીકળશે તો તે મંગ પી, હું પેલી જહાનમાં ખુશીથી જવશ.” વિરાફના કેહેવા પ્રમાણે ચીઠીઓ નાખી અને તે ત્રણ વેળા વિરાફનાંજ નામની નીકળવાથી, તેજ મકાનમાં એક અઝાહેદી જગામાં પોનાને સુગંધીથી તર કરી ધધારાપર ગલીઓ ખીજાયો અને તે ઉપર ઘટતે વખતે બેસી ગુજરેલાં રવાનોની આરાધના કરી, અને ખોરાક ખાધો. પછી દીનના દસ્તુરોએ દાઝ તથા વિસ્તારપના ‘મંગ’ થી ત્રણ પુલ્યાં ભરી દૂમત, દૂખત ને દૂવસ્ત ખોલી પાચો, કે વિરાફ સુદ્ધીમાં હતો તેટલાં બાજ પાછી મેત્રી સુધ ગયો. આ સમયે વિરાફની સાતે બેહેનો તેના બદનની રખેવાણી થકી સાત દિવસ તથા રાતો સુધી બેસી રહી, ને બીજા મોખેદોએ પવિત્ર ભણતરો ચલુ રાખ્યાં. વિરાફ મંગ પીધા પછી ઇન્સાફની ટોંચવાલા મિનોઇ પહાડ ઉપર જઈ ત્યાં અશો ફરોહરોની મદદથી જ્યાં જ્યાં ફર્યો તેના વર્ણુનનાં લગભગ ૯૮ પ્રકરણો અર્દાવિરાફ નામામાં આપ્યાં છે. સાતમે દિવસે જાગૃત થઈ પોતે જોયલું સર્વ એક લેખક પાસે લખાવ્યું. આ વિરાફ નામામાં મનુષ્ય જાતીને પોતાની ચાત્રચત્રણુપર કાણુ રાખવા માટેની ધણીક ઉમદા બાબદો રસીક રીતે વર્ણુન કરેલી છે.

*પુરાતમ ધરાની જમાનામાં એવો વિચાર હતો કે જે કોઈ મરદ ધણેજ પરહેજગાર હોય તે મંગ નામની એક કેરી વસ્તુ પીએ તો પોતાના આત્માને પેલી દુન્યામાં મુસાફરી કરાવી બેહેસ્ત દોજખનો મહિમાં બતાવી શકતો. પાપી સખશ એ ચીજ પીધાથી હેરાન થતો હતો.

ધરાનનો સંક્ષિપ્ત પ્રાચીન તથા અર્વાચીન ઇતિહાસ.

આખાદી ટોળો.—દુન્યાના સર્વોપરી રાજ્યોમાં આગળ ધરાનનું રાજ્ય મ્હોટાઇમાં શ્રેષ્ઠ અને સર્વેથી પ્રાચીન હતું. એમ જણાવવામાં આવે છે કે છેલ્લા યુગ (દાર) ના અંતમાં મનુષ્યનું એક જોડું આ દુનિયામાં રહી ગયું. તેમાં પુરૂષનું નામ મેહુઆખાદ હતું પણ સ્ત્રીનું નામ જણાવવામાં આવ્યું નથી જોડાંને ત્યાં બન્ન્યાં બાળાની વૃદ્ધિ થતાં તેઓ પહોડોના યુદ્ધમાં વસી પશ્તા ચામડાં વડે બદન ઢાંકી શેકાર કરી નિર્વાહ કરતાં. ખુદા તરફથી મેહુઆખાદને એક જ્ઞાનનો ગ્રંથ મલ્યાથી તેણે તે મુજબ સર્વ કારોબાર ચલાવી તહેવાર ઉપયોગી ચીજો શોધી કાઢી, અને ગામો બંધારી, ત્યાં પોતાની બોહોળી સંતતિને વસાવી. એના ૧૩ વંશજો રાજા તથા ધર્મશુર તરીકે કામ બજાવી ગયા; તેઓ આખાદને નામે પ્રસિદ્ધતા પામ્યા. આ ટોળાનો છેલ્લો સર-દાર ‘આજર આખાદ’ થયો, તેણે અનેક વર્ષ રાજ્ય અમલ બોગવી ગોફેનશીન થતાં સર્વત્ર અંધાધુંધી અને મારફાડ ચાલી. આથી પ્રજાના આગેવાનોએ ‘જેઆફરામ’ નામના પરહેજગારને પાદશાહ બનાવ્યો. એનાથી ‘જેઆનિઆન’ વંશની સ્થાપના થઇ. આ ટોળાનો છેલ્લો પાદશાહ ‘જીઆખાદ’ થયો. તે પછી શાહા કલીવ થયો. તેનો છેલ્લો વંશજ ‘શાહે મહાબુલ’ હતો. તેણે પણ તખ્તો તાજ તજ વનવાસ લીધાથી રાજ્યમાં મોટો ઝગડો ઉઠ્યો, જેથી તેનો બેટો ‘ઇઆસાને’ એ રાજ્ય તખ્તનો અખત્યાર લઇ સર્વત્ર સમાધાની પાંચરી લાંબો વખત રાજ્ય અમલ બોગવ્યો. એના વંશમાં છેલ્લો પુરૂષ ‘યાસાની’ નામે થયો,

જેનાં મરણથી આખાદી ટોળાનો અંત આવ્યો અને ધરાનમાં જંગેજંગ મારફાડ અને ખુનરેજી ચાલી.

પેશદાદી વંશ-ધરાનમાં ઉપલો બનાવ બનતાં કેટલાક ડાહ્યા લોકોએ ગયોમર્દને જંગલમાં બંદગીમાં મશગુલ થઇ બેઠેલો

ઇ. સ. પુર્વે

૪૫૮૦

શોધી કાઢ્યો. આ મર્દ ડાહ્યો અને જૈક દાનેશમંદ હોવાથી એને ગાદીનશીન કીધો. કહે છે કે ગયોમર્દને તાબે સિંહ, વાઘ, વગેરે હિંસક પશુઓ હતા; જેઓ લડાઇના સમયે

બળતવારીથી લડવાની તાલીમ પામ્યા હતા. પેહેલી 'દેવો' સાથની લડાઇમાં શિઆમક માર્યો ગયો. આથી ખીજી લડાઇમાં શિઆમકના બેટા હોશંગને મોકલ્યો તેણે 'દેવો' પર જીત મેળવી. ગયોમર્દ ૩૦ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી મરણ પામ્યો ત્યારે તેનો બહાદુર પૌત્ર હોશંગ તખ્તનશીન થયો, એણે

ઇ. સ. પુર્વે

૪૪૬૦

પોતાના ૪૦ વર્ષનાં રાજ્ય અમલ દરમ્યાન જંગેજંગ શેહેરો બંધાવી નેહેરોના બાંધકામો કરી ધરાનને આખાદ કર્યું. એના પછી તેહેમુરસ્સ ગાદીએ બેઠો. તેહેમુરસ્સને 'દેવબંદ'

યાને છુરાઓને બાંધનાર યાને જેર કરનાર કહે છે. એણે લશ્કર રાખવાની નવી પદ્ધતિ શરૂ કરી. એનો રાજ્ય અમલ ૩૦૦ વર્ષ સુધી લાંબો નિવડ્યો હતો. એના પછી એનો ભાઇ વિવીનગાનનો બેટો મહાન જમશેદ ગાદીનશીન થયો. એ પાદશાહ તેમજ પેગંબર તરીકે પણ જાણીતો થયો હતો. વિદ્યા

ઇ. સ. પુર્વે

૩૩૪૦ થી

૩૭૪૦

હુનરની પ્રથમ શોધો જમશેદે કરી હતી. એના અમલથી જમશેદી નરોજની સ્થાપના થઇ હતી. જમશેદે પ્રજાના ૪ વર્ગ કીધા અથોરનાન, રથેશતાર, વાસ્તરીઓશ અને હુતોક્ષ.

સંકડો વર્ષ સુધી અહરમજની પેદાયશમાંથી મોત, બુઢપો, મંરકી વગેરે એણે દૂર કરી હતી; પણ મગરૂરીથી પોતાનું બોરહ બોધ દેતાં જોહાક નામના અરય પાદશાહને હાથે હાર પામી ભટકતી જીંદગી દરમ્યાન કેદ પકડાઇ માર્યો ગયો હતો.

જોહાકને કાંઇ પાદશાહ જન્મશેદનો બાણેજ જણાવે છે.

ઇ. સ. પુર્વે ૩૫૪૦ થી ૩૪૪૦ ઇ. કામદીન કૃત ધરાનની તવારીખ મુજબ એ 'મિરદાસ' 'મરદાસતાજી' નો બેટો હતો. અં સો ૮ (સચિત્ર) 'અલવાન' નો બેટો હતો. 'જહાનઆરા' ગ્રંથ મુજબ એ ગયોમદના બેટા શિઆમકનો એક વંશજ હતો. એણે 'દુજ હુખત' નામે એક બુલંદ મેહેલ બંધાવેલી હતી. એણે પોતાના ૧૦૦૦ વર્ષનાં રાજ્ય અમત દરમ્યાન જન્મશેદ તથા તેના કુટુંબનો નાશ કરી ધરાનને ઉજળડ કીધું. આથી દેશમાં બળવો થયો, તેમાં કાવેઅ-હંગાર નામના લોહારે આગેવાન ભાગ લઇ જન્મશેદના એક વંશજ ફરેદુને શોધી કાઢી મોટાં લશકરપર તેને સરદારી આપી.

ફરેદુને જોહાકનું રાજ્ય જીતી તેને કયામત વેરના બદિ-ખાનામાં પુર્યો. ફરેદુન જોહાકના બંદમાં પડેલી

ઇ. સ. પુર્વે ૩૩૯૦ અરનવાજ તથા શહેરનવાજને છોડવી તેમની સાથે પરણ્યો. એણે પોતાની હૈયાતીમાં પોતાના બેટાઓ સેલમ, તૂર અને એરય એમને પોતાનું

રાજ્ય વહેંચી આપ્યું. તેમાં નાના બેટા એરયને ધરાનનું તખ્ત આપવાથી મોટી લડાઇ ઉઠી. તેમાં એરય માર્યો ગયો; પણ તેના વંશજ મિનેચેહેરે પોતાના વડવાના ખૂનનો કીનો લઇ સેલમ તથા તૂરને જબેહ કર્યા હતા.

મિનોચેહરને ફરેદુને પોતાની હૈયાતીમાં રાજ્ય આપ્યું.
એણે ધરાનને આપ્યાદ કયું હતું. એના અમલમાં
જલનો જન્મ થયો, ને તે કાબુલના પાદશાહ
મેહેરામની બેટી રાદાએ સાથે પરણ્યો હતો;
અને તેમને ત્યાં તેહેમતન રસ્તમ જનમ્યો હતો.

ઇ. સ. પુર્વે
૩૦૪૮.

નવજર મિનોચેહર પછી ગાદીએ બેઠો પણ એ મોજલો
અને જુદમી હોવાથી એના રાજ્યમાં બેદાદી
ફેલાઇ; પણ 'સામે' પાદશાહને સારે રસ્તે
દોરવવા માંડ્યો તેટલાં પશંગના બેટા અફરા-
શિઆએ ધરાનપર ચઢાઇ કરી તેમાં નવજરનું

ઇ. સ. પુર્વે
૩૦૪૧

ધરાની લશકર હાર પામતાં નવજર કેદ પકડાયો ને ધરાનનાં તખ્તપર
તુરાની અફરાશિઆએ બેઠો.

અફરાશિઆએ ધરાનનો ઘણી થનાં જાલે તેની સામે
લડાઇ ઉઠાવી. આ લડાઇમાં અફરાશિઆએ
હારે નુકસાન પોંહવવાથી તેણે ગુસ્સામાં નવજરને
મારી નખાવ્યો, અફરાશિઆએ ધરાનપર માત્ર
૧૨ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવ્યા પછી જાલને
હાથે સખત હાર પામ્યો.

ઇ. સ. પુર્વે
૩૦૨૯
(સચિત્ર)

જુ ફરેદુનના બેટા સેલમનો પૌત્ર થતો હતો અને તે
પાદશાહી ખાનદાનનો હોવાથી તેને ધરાનની ગાદીપર બેસાડ્યો.
રાજ્યાસનપર બેઠો ત્યારે તે છોક જૈફ ઉમરે પુગો હતો. એણે
દેશને આપ્યાદ કરવા થકી અફરાશિઆએ પુરી નાબેલી નેહેરો
ખોદાવી તથા ખેડુતોને કર માફ કર્યા, તેમજ ધરાનમાં આઇન

અને અજાણના નામે બે નાળાં ખોદાવ્યાં અને તે મારફતે નેહરો ભરપૂર કીધી.

કેરસારખ (ગરસારખ) નબળાં મનનો પાદશાહ હતો.

છ. સ. પુર્વે ૨૯૯૪ ઝેના અમલમાં અફરાશિઆબે ધરાનપર ચઢાઇ કરી ત્યારે તેહેમનન રસ્તે તેની સામે થવા આગમજ ધરાનના તખ્ત પર કોઇ બહાદુર, કુન્હેબાજ ધણીને બેસાડવાની કોશિસ કરી અને

કેરસારખને પદબ્રજ કરી કચકોબાદને અલબુજ પહાડપરથી આણી તખ્ત-નશીન કીધી. કેરસારખના પદબ્રજ થતાં પેશવાદી વંશનો અંત આવ્યો.

* * * * *
કથાની વંશ-કથાની વંશનો પેહેલો સ્થાપક કચકોબાદ હતો. એ મિનોચેહેરની ઓલાદનો પાદશાહી

છ. સ. પુર્વે ૨૯૯૪ લોહી ધરાવનાર વિદ્વાન પાદશાહ થઇ ગયો છે. એણે અફરાશિઆબને લડાઇમાં હરાવ્યો હતો.

કચકોબાદ સાથે છેલ્લે અફરાશિઆબના બાપ પશ્ચિમે કાલકરાર કરી બેઉ રાજ્યોની હદ જીતી નદીની સરહદ સુધી નકકી કરી હતી. એણે ધણીક વર્ષો સુધી રાજ્યપદ ભોગવ્યું હતું.

અબ્દિવંધુ કચકોબાદ પછી પોતાના બાપની ગાદીપર તખ્તનશીન થયો, એમ કેટલાક તવારીખ નવેશો જણાવે છે. એણે ૧૫ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો હતો. પણ તે વિષે શાહાનામામાં કશો પુરાવો મળતો નથી.

કચકોબાદ અબ્દિવંધુ પછી ચાલાક અને કીર્તિવંત

છ. સ. પુર્વે ૨૯૧૩ થી ૨૮૫૩ (અચિત્ર.) પાદશાહ થયો. એણે હુલકાઇ કરી માજનદરાનના પહાડી દેશપર ચઢાઇ કરી, ત્યાંના સફેદ દેવ નામના રાજાના હાથમાં કેદ પડ્યો હતો. ત્યાંથી એને રસ્તે છોડ્યો હતો. કચકોબાદે અથેરાનાન

ટોલાને વસ્તે દમાવંદ પર્વતને કાતરી તેમાં બુલંદ મેહેલો બનાવ્યા હતા. ઝોના વડા બેટા શિઆવક્ષ પર મતરાઇ માએ બુઠા તોહમતો મેળવાથી તે અફરાશિઆબની દરબારમાં જઇ રહી, તેની બેટી ફરંગીજ સાથે પરણ્યો હતો. છેલ્લે અફરાશિઆબના બાઇ કરસેવજના કાવત્રાથી તે માયો ગયો હતો. જમિયાદ યસ્ત મુજબ શિઆવક્ષથી ફરંગીજને બેટી અવતરી હતી; જે છોકરીનાં લગન નરના ખાનદાનના અધીરસના છોકરા સાથે થયાથી તેને પેટે કચખશર પેદા થયો હતો.

કચખશરને કચકાઉસે શોધી આણી ગાદીનશીન કીધો.

કચખશરએ અફરાશિઆબ સાથે અનેક લડાઇઓ
ઇ. સ. પુર્વે ૪૩૧ તથા તેના બાઇ કરસેવજને મારી
૨૭૭૮ નંખાવ્યા હતા. કચખશરએ ચીન, હિંદુસ્થાન,
(સચ્ચીત્ર.) તારતરી, અફઘાનિસ્તાન, તુરાન વગેરે દેશો જીતી
લીધાં હતાં. એણે લોહોરાસ્પ નામની કચકાઉસના
જમાઇને ગાદીએ બેસાડી પોતે ગોઝેનશીન થયો હતો. આ પાદશાહનું નામ
હજી તંદરોસ્તીમાં લેવાય છે.

લોહોરાસ્પ પાદશાહ ઉદાર અને બલો હતો. એણે ચીન

તથા તારતરી દેશપર મજબુત સત્તા સ્થાપન કરી.
ઇ. સ. પુર્વે ૪૩૧ એણે લાંબો વખત રાજ્યપદ ભોગવી એકાંતવાસ
૨૬૯૮ સ્વિકારતાં ગુશતારપને પોતાની હયાતીમાં ગાદી-
નશીન કીધો. એનું મરણુ સ્પેંતમાન જરથેસ્ત
પેગંબર સાથે બંદગી કરતાં આતશબહેરામમાં તુરાની દુશ્મનોને હાથે
નિપજ્યું હતું.

ગુશ્તાસ્પનો રાજ્ય અમલ ધરાનની તવારીખમાં જાણીતે
 થઇ ગયો છે. એના અમલમાં સ્પેન્તમાન જ
 ઇ. સ. પુર્વે ૨૬૬૮ થોસ્ત પેદા થયા હતા, અને તેમની પવિત્ર દી-
 (સચિત્ર.) પાદશાહ તથા રાણી અને શાહાજાદા અસપંદિઆ
 પ્રથમ સ્વિકારી હતી. જે પછી આ પવિત્ર દી-
 તમામ ધરાનમાં ફેલાઇ હતી. આથી અરબસ્

સાથે લડાઇ ઉઠી, તેમાં એક સમે ગુશ્તાસ્પને સિસ્તાન તરફ રસ્તમને લ
 પરાણ તરીકે ઉતર્યો હતો, તેનો લાભ લઇ દુશ્મનોએ ધરાનપર જી-
 મેળવી મોટી કતલ ચલાવી આતશકહેલને બારે નૂકશાન પોંદ
 ચાડ્યું હતું. તેમાં લોડુરાસ્પ તથા સ્પેન્તમાન જરથોસ્ત પા-
 માર્યા ગયા હતા. આથી ગુશ્તાસ્પે અસપંદિઆને બંદૂકત કર
 અરબસ્પ સામે લડવા મોકલી તેનો જીત લીધો. ગુશ્તાસ્પ-
 વજીર ફરોસસ્ત તથા જમાસ્પ મોટી પ્રસિદ્ધતા પામ
 ગયા છે. અસપંદિઆરે જરથોસ્તી દીન હિંદુસ્તાન તથ
 અરબસ્તાનમાં ફેલાવી હતી, તેણે અરબસ્તાનમાં ખેહીન (એટલે
 નામનું આતશબહેરામ બંધાવ્યું હતું. જે ઉપરથી તે શહેર જ
 હેદીન તરીકે જાણીતું થયું ને તેનું અપભ્રંષ હાલ 'મદીના' છે
 અસપંદિઆરે યુરોપનાં કેટલાંક સુધરેલા ભાગોમાં પણ જરથોસ્ત
 દીનનો ફેલાવો કર્યો હતો; પણ અંતે ગુશ્તાસ્પની અદેખાઇ
 રસ્તમને હાથે અસપંદિઆર માર્યો ગયો. ગુશ્તાસ્પે ૧૨૦ વર્ષ રાજ
 અમલ કર્યો હતો એમ તવારીખનવેશો જણાવે છે.

ક્યાની ટોળાનો છેલ્લો પાદશાહ જે કે ગુશ્તાસ્પનેજ જાણ
 વવામાં આવે છે, તો પણ કેટલાક તવારીખ નવેરે
 ઇ. સ. પુર્વે ૨૫૪૮ મુજબ તેનો બેટો ખેહુમન ગાદીનશીન થાં
 હતો. એના ૧૨૦ વર્ષના અમલ દરમ્યાન તેહેમત

રસ્તમના ખાતદાનપર જીવમ ગુજરી તેને જડમૂળથી ઉખેડી નાખવાની કોશિસ કરી અને તેમાં ધણે ભાગે ફાગ્યો હતો.

દસ્તુરોનું રાજ્ય—ગુજરાતરૂપ પછીની ધરાનની તવારીખ ગુચવાડાભરી મળે છે, અને જે સીધસિધાખંધ ઇ. સ. પુર્વે ૨૪૨૮ લખવાની કોશિસ કરવામાં આવી છે તે વગર થી ૨૦૬૮ ખાતરીની માત્ર અનુમાનો પરથી રચાયલી છે. ગુજરાતરૂપ પછી દસ્તુરો તથા મોખેદોનું જોર વધ્યું, અને તેઓ એક ટોળું બનીને બલખથી નિકળી બેબિલોન જીત્યું, અને ત્યાં જરથોસ્તી રાજ્ય સ્થાપી પાદશાહી કરી. તેઓ દસ્તુર તથા પાદશાહ તરીકેનો સામટો અમલ ચલાવતા. બેબિલોનમાં તેમને જરથોસ્ત્રોતેમો (દસ્તુરાન દસ્તુર) કહેતા. બેબિલોનમાં જરથોસ્ત્રોતેમોએ ૨૨૪ વર્ષ સુધી રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો, તેમાં ૮ પાદશાહો થઇ ગયા હતા. આ વંશનો છેલ્લો પાદશાહ ‘હુક્ષત્ર’ નામે થઇ ગયો, તેને એસિરીયાના રાજા નાઇનસે (નીમરૂદની તોખમનો) હરાવી ધરાનમાં એસિરીઅન રાજ્ય અમલ સ્થાપન કર્યો. ‘તારીખે શાહાને ધરાન’ મુજબ ક્રયાની ટોળાએ ઇ. સ. પુર્વે ૨૯૯૪ થી ૨૦૬૮ સુધી ૮૭૬ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો હતો.

એસિરિયાનું રાજ્ય—નૈનસે ગંજવર લશકરની મદદથી ધરાન તથા બેબિલોન પર ફતેહ મેળવી. આ ઇ. સ. પુર્વે ૨૦૬૮ ફતેહ મેળવવાનું સર્વ માન ‘નૈનસ’ ના સરદાર થી ૭૧૦ ‘મિનોનિસ’ અને તેની બાનુ સેમિરામિસને ધટે છે. આ બાનુની બહાદૂરી જોઇ નૈનસ તેની પર દ્વિદા થયો, અને તેના ખાવીદ મિનોનિસ પાસેથી છિનવી લીધાથી તે બહાદૂર સરદાર આપઘાત કરી મરણ પામ્યો. નૈનસ ‘૫૨’ વર્ષ અમલ

ભોગવી મરણ પામ્યા પછી સેમિરામિસે રાજ્ય કારોબાર ચલાવવા માંડ્યો. આ બહાદુર રાણીએ અનેક લડાઇઓમાં કૃતેહ મેળવી હિંદુસ્થાન પર ચઢાઇ કરી; પણ સિંધુ નદી પાસે સખત હાર પામવાથી નહાશી ગઇ. જે પછી તેણીને તેના બેટા નિન્યાસે ઝેર દઇ મારી નાખી. તેના પછી અનેક હાકેમોએ રાજ્ય ચલાવ્યું. છેલ્લો પાદશાહ 'સાદા નેપદસ' થયો. તે હિય-કારો હોવાથી મીડ લોકોએ તેનાથી સ્વતંત્રતા મેળવી. અ. સં. ૬. કામદીન કૃત તવારીખ મુજબ એ લોકો અને ધરાનીઆ એકજ ખાનદાનથી ઉતરેલા અને એક ધર્મી હતા. આ એસિરિયન ટોળાએ ઇ. સ. ૨૦૬૮ થી ઇ. સ. ૭૧૦ સુધી રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો હતો.

મીડયન શહેનશાહોએ એસિરિયન ટોળાનો અંત આણ્યો. મીડ ટોળાનો પેહેલો પાદશાહ ડિન્નેસિસ નામે એક ઇ. સ. ૭૦૮ પુર્વે આપખળે વધેલો જુવાન સરદાર હતો. તેણે ઇ. સ. ૭૦૮ થી ૬૮૬ સુધી રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો હતો.

ફ્રેઆરટીસ પોતાના બાપ પછી ગાદીનશીન થયો. એ પણ શરવીર અને ઉદાર હતો. એનો ખવાસ લડાયક હોવાથી તેણે અશિઆમાઇનર તરફ ચઢાઇ કરી જીત મેળવી, તે પછી એસિરિયાને તદ્દન પાયમાલ કરવાના ઇરાદાથી સામો થયો, તેમાં નેશુ-અદનેજરને હાથે મોટી શિકસ્ત પામી ઇ. સ. ૬૩૩માં મરણ પામ્યો.

ક્યાકસરિસ તે પછી મોટું લશકર એકઠું કરી ગાદીનશીન થયો. પ્રથમ એણે નેશુઅદનેજર સાથે લડાઇ કરી તેમાં જીત મેળવી, તે બેટલા સુધી કે નિનિવેહને ઘેરો નાખી શહેરને તદ્દન પાયમાલ કરીધું. એના

અમલમાં સિથિયન પ્રજાએ બંડ ઉઠાવ્યું, તેમને એણે દાખી નાખ્યા. હતા. આ વેળા તેઓના રાજા મેદીઇસે ફત્હેઓ મેળવી કયાકસરિસને રખડતો કર્યો પણ એણે ફૂંદેબળથી તેમને જીઆફતમાં તેડી ત્યાં સર્વેને મારી નાખી મિડિયન રાજ્યને દુશ્મનોના હાથથી ઊડાવ્યું. એણે લિડિયનો સાથે લાગટ ૬ વર્ષ સુધી લડાઇ કરી તેમાં બેઉ હરીફા સરખા ઉતર્યા, તેટલાં એકાએક પુરેપુરું સૂર્ય મહણ થતાં બેઉ લશકરોમાં દહેશતની લાગણી ફેલાઇ, જેથી બેઉ હરીફા વચ્ચે સુદહે થઇ. એનું મરણ ઇ. સ. પુર્વે ૫૮૩ માં નિપજ્યું.

એસ્તાયજસ પોતાના પિતાના મોત બાદ માદીનથીન થયો. એણે લિડિયા, બેબિલોન અને મિડિયાના જૂદા ઇ. સ. પુર્વે જૂદા લાગના રાજાઓ સાથે સગાઇના ગાંઠથી ૫૫૯ જોડાઇ સર્વ સાથે સુદહે કરી. એની એક બેટી મેનદેન, કમ્બાઇસીસ નામે એક ધરાની શાહબદ સાથે પરણી હતી. આ શાહબદીને ત્યાં સાધરસનો જન્મ થયો. આ બાળક પરાક્રમ અને શરવીર નિવડ્યો. એસ્તાયજસે પોતાના વજીર હાપેંગસના બેટાને મારી નખાવ્યાથી પાદશાહ પર વેર લેવા તે વજીર સાધરસે એસ્તાયજસને હરાવી મિડિયન શેહેનશાહતનો અંત ઇ. સ. પુર્વે ૫૫૯ માં આણી પોતે પાદશાહ થયો. આ રીતે મિડિયન શેહેનશાહતનો અંત આવતા પારસી પ્રજાનું બળ ધરાનમાં સર્વોપરી ગણાયું.

હુખામનિયાન વંશનું રાજ્ય.

મહાત્મા સાધરસે (કાધરસ) મિડિયન શેહેનશાહતનો અંત આણી ઇ. સ. પુર્વે ૫૫૮માં હુખામનિયાન. ઇ. સ. પુર્વે શેહેનશાહતનો પેહેલો પાદશાહ થયો. એણે ૫૫૮ સાડિનિયાની લડાઇમાં ઇ. સ. પુર્વે ૫૪૬ માં

લિડિયાના રાજા કિસસને કેદ પકડયો. તેમજ બેબિલોન જીતી લઇ લાંના રાજા બેલશાજરને ઇ. સ. પૂ. ૫૩૮માં કેદ પકડયો. યાહુદી લોકો ઇ. સ. પૂ. ૫૩૨ સુધી તાબે રહ્યા. સાઇનસે મિસર, કાબુલ, સિંધ વગેરે દેશો જીતી લીધા હતા. એને સિથિયનોએ સખત હાર આપી હતી. મરણ ઇ. સ. પૂ. ૫૨૬માં નિપજ્યું હતું.

કુમ્માદસીસ કાદરસ પછી ગાદીનશીન થતાં પોતાના બીજા ભાઇ રમરદીસને નડતળ તરીકે ગણી છુપી રીતે મારી નાંખાવ્યો હતો. એણે ઇ. સ. પૂ. ૫૨૫ માં મિસર જીતું લીધું અને લાંના દેવ મંદિરોનો નાશ કર્યો. તથા લાંના પાદશાહ અમએસીસનું મુરદું કબરમાંથી ખોદી કઢાવી તેને અપમાનની રીતે ફેંકાવી દીધું હતું. તે વેળા ગઉત્તમ નામે એક શખસે પોતાને રમદીસ તરીકે રાજ્ય પંચાવી પાડ્યું. આ ખબર કુમ્માદસીસને પડતાં તે ચઢાઇ લઇ દરબાન તરફ આવતાં, પોતાની તલવારના અકસમાતિક જખમથી ઇ. સ. પૂ. ૫૨૨માં મરણ પામ્યો.

દારાયસ હિરતારિપસે કુમ્માદસીસનું દગાઇથી તખ્ત પચાવી બેઠેલા ગઉત્તમ તથા તેના જાતિલાઓને કતલ કરી પોતે ઇ. સ. પૂ. ૫૨૧ ના જાનેવારીમાં ગાદીનશીન થયો, અને તેથી એ રાજ્ય ખાનદાનમાં ખરો હક્કદાર વારસે ઇ. સ. પૂ. ૫૨૧ થતો. એણે બાબિલોનનો નાશ કરી સિથિયાપર ચઢાઇ કરી હતી. એણે હિંદુસ્થાનના પશ્ચિમ ભાગ સુધી જત મેળવી પરસીપોલીસ પાચ-તખ્તને શણગાયું હતું. એના અમલમાં મેરથોનની જગ આશકાર લડાઇ થઇ તેમાં મુદીબર ગ્રીકોએ અસાધારણ પ્રતિ મેળવી હતી. મરણ ઇ. સ. પૂ. ૪૮૫માં નિપજ્યું.

જર્કસીસ (ક્ષયાર્શ) દારાયસનો આ શાહનદો બાપ જેવીજ મોટી નામના અને બહાદુરી માટે વખણાયો છે. એનું લશકર ગંગવર સંખ્યાનું જણાવવામાં આવે છે. કેટ-
 ઇ. સ. પુર્વે ૪૮૫ લાકો તેની સંખ્યા પચાસ લાખની દર્શાવે છે. એના અમલ દરમ્યાન ઇ. સ. પૂ. ૪૮૦માં થર્મા-
 પોલિની લડાઇ થઇ. એણે મિસર પર ફરીથી સત્તા સ્થાપી હતી. તેમજ ગ્રીકો સાથે લડી એથેન્સ પર ચઢાઇ કરી તેનો નાશ કર્યો હતો. ઇ. પુ. ૪૬૪માં આરતાએનસને હાથે એનું ખૂન થયું હતું.

આર્તેજર્કસીસ (બહમન) જર્કસીસનો નાનો બેટો. વડો શાહનદો દારાયસ તખ્તનો ખરો વારસ હતો પણ જર્કસીસનો ખૂની આર્તેબેનેસ દારાયસથી ડરતો હોવાથી આર્તે જર્કસીસને બોળાવીને દારાયસનું ખૂન કરાવી એને ગાદી નશીન કરીધો. પણ સાત માસ પછી એણે પોતાના ખરા ખૂની તરીકે આર્તેબેનેસ જણાતાં તેને તથા તેના કુટુંબને મારી નખાવ્યું. તેટલા આર્તેજર્કસીસના વડા લાઇ ગુસતાસ્પને આ સર્વ બિનાની ખબર પડતાં તે લશકર એકઠું કરી સામે લડવા આવ્યો પણ બીજી લડાઇમાં હાર પામી ન્હાશી ગયો. આર્તેજર્કસીસે યુનાનીઓ સાથે હિનપસ્તિ ભર્યા કોલકરારો કર્યા. એની રાણી યાહુદી જાતની 'ઇસ્તર' નામે હતી, જેની સદ્દહાથી યાહુદીઓ તરફ પાદશાહે ઉદાર ચાલ ચલાવી હતી. એનું મરણ ઇ. સ. પુ. ૪૨૫માં નિપજ્યું.

જર્કસીસ પોતાના પિતાના મરણ પછી ગાદીએ બેઠો. ૧૧ માસ અમલ બોલવ્યો નહિ તેટલાં તેના પિત્રાઇ સોળદીએનસે તેનું ખૂન કર્યું.

સોગદિએનસ જર્કસીસના લોહીમાં હાથ બોળી ગાદીનશીન થયો; પણ પુરા સાત માસ રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો નહિ તેટલાં સાવકા બાપ ઓકસસે તેને મારી નાખ્યો.

દારાયસને નામે તે પછી ‘ઓકસસ’ ગાદીનશીન થયો.

પાદશાહ થતાં એના બાપ આરસાષ્ટિસે બંડ
 ઇ. સ. પુર્વે ૪૦૪ ઉઠાવ્યું પણ તેમાં તે માર્યો ગયો. એનો આખો
 અમલ કાવાદાવા ભયો અને બખેડા તથા બળવા

વગેરે બનાવોથી ભરપુર નિવડ્યો હતો. એણે
 મીસર જેવો મ્હોટો દેશ પોતાની ઉંચી રાજનીતિથી ખોયો હતો. એના
 વખતમાં જૂદા જૂદા ક્ષત્રિઓ બળવાન થયા. એણે પોતાના શાહબદ
 કાષ્ટરસને એશિયામાધનરની હાકમી આપી હતી પણ તેનો અમલ
 અતિ જુદમી નિવડ્યો હતો. એ ૧૯ વર્ષ રાજ્યપદ ભોગવી
 ઇ. સ. પુ. ૪૦૪ માં મરણ પામ્યો.

આર્તેજર્કસીસ દારાયસની સમંતિથી ગાદીનશીન થયો
 પણ એની માતા પરીબદે કાષ્ટરસને તખ્ત આપ-
 વાની કોશેસ કરી તેમાં નિષ્ફળ નિવડી, ને તે
 વખતે ઉઠેલી લડાઇમાં તે માર્યો ગયો. પરીબદે
 આર્તેજર્કસીસની બાતું સ્તેતીરાને ઝેર આપી
 મારી નાખી પોતાના વ્હાલા બેટા કાષ્ટરસના મોતનું વેર લીધું હતું. એણે
 મીસર જીતવાની કોશેસ કરી પણ તેમાં ફાવ્યો નહિ. મરણ ઇ. સ. પુ. ૩૫૯
 માં નિપજ્યું.

દારાય—અથવા આર્તેજર્કસીસ ૩ જો. આ નિર્દય પાદશાહે

ગાદીનશીન થતાં પોતાના બાપઓ તથા કુટુંબી-
 ઇ. સ. પુર્વે ૩૩૮ એની મ્હોટી કતલ કરી ત્રાસ વર્તાવ્યો હતો.
 એણે મીસરપર જીત મેળવી, તેમજ તેમના પવિત્ર

મંદીરો નાશ કરી તેમના પવિત્ર ‘આખલો’ ને રેહેસાવી તેનું માંસ લશ્કરને ખવાડી મિસરની પ્રજાનાં ધર્મિ જંગરો પર સખત જખમ કર્યાં. એણે મેસીડોનના રાજા શીલિપ સાથે લડાઇ કરી. તેને ઇ. સ. પુ. ૩૩૮માં હરાવી મરઘીના ઇંડા જેવડા ૧૦૦૦ સુન્નાનાં ઇંડાની ખંડણી તેની પાસે વસુલ કીધી. તે પછી શીલિપે ફરી લડાઇ કરવાનો વિચાર કીધો પણ તેટલાં તે માર્યો ગયો. તેમજ તેટલાં દારાએસનું બેગોએસે ઇ. પુ. ૩૩૮ માં ખૂન કીધું.

આર્સિસ (અર્ષ)—દારાય પછી તેનો આ નખજો શાહુખદો માદીનશીન થયો. એ ચખરાક અને ખાહોશ હોવાથી પોતાના પિતાના ખુની પર વેર લેવાની કાશેસ કરી, પણ તેમ કરવા જતાં ઇ. સ. પુ. ૩૩૫ માં એ પોતાના કુટુંબ સાથે ખુનીનો ભોગ

ચઇ પડ્યો.

દારા—અથવા દારાયસ કોડોમાનસ. દારાયસ નાથરના બેટા ઉસ્તાનિસનો એ બેટા. આર્સિસ પછી તખ્ત-નશીન થયેલો આ પાદશાહ શૂરવીર અને ઉદાર હતો. એને પણ ‘બેગોએસે’ વિષ પ્રયોગથી મારવાની કાશેસ કરી પણ તેમ કરવા જતાં તે

માર્યો ગયો. એણે સેકંદર (અલેક્ઝાન્ડર ધી ગ્રેટ) પાસેથી આગળ મુજબ ખંડણી માંગી, પણ સેકંદરે તેની મોહટાઇનો અનાદર કરી સામો લડવા આવ્યો. આર્મેલાની લડાઇમાં દારા હાર પામી સર્વસ્વ ખોડી બેઠો, અને એ રીતે ધરાનમાંથી હુખામનિઆન શહેનશાહતનો સૂર્ય અસ્ત પામ્યો. ઇ. પૂ. ૩૩૦ માં બિસસને હાથે દારાનું ખુન થયું. સેકંદરે દારાને પાપમાલ કર્યો, તોય તેના કુટુંબ તરફ ઉદાર વર્તણૂક ચલાવી હતી.

યુનાની રાજ્ય અમલ—યુનાની ટોળાના મહાન સેકંદરે હખામનિઆન રાજ્યનો અંત આણી ધરાનપર પોતાની સત્તા ઇ. પૂ. ૩૩૦ માં સ્થાપન કરી. તે પછી સેકંદર ઇ. સ. પુર્વે ૭ વર્ષ જીવ્યો હતો. એણે પર્સિપોલીસનું બેમૂલ કેતાબખાનું આળી નાખ્યું હતું. સેકંદર દારાની બેટી સ્તેતિરા સાથે પરણ્યો હતો. એણે હિંદુસ્થાન તરફથી પાછો વળતાં બેલિલોનમાં પોતાનું પાયતખ્ત કીધું ને ત્યાંજ મરણ પામ્યો.

સેકંદરના મોત વેળા તખ્તના અનેક દાવાદારો ઉઠ્યાથી પર્ડિકાસ નામના બળવંત સરદારે વચમાં પડી સેકંદરના સાવકા ભાઈ ફિલિપ ઍરિડ્યુસને નામનો રાજા બનાવી, રૌશનક શાહનદી હમેલથી છુટે ત્યાં સુધી સરદારો સાથે રાજ્ય ચલાવવાનું નક્કી કર્યું, પણ તેટલાં તે મિસરમાં લડાઈ દરમ્યાન માર્યો ગયો. તે પછી એન્ડીગોનસ રાજ્યનો વડો કારભારી થયો. એણે છેક હિંદુસ્થાન સુધી જીતો મેળવી. રૌશનકને થએલા બેટાને તે પછી ૧૩ વર્ષની ઉંમરે બીજા સેકંદરને નામે ગાદીનશીન કીધા પણ, મેસિડોનવાળા એન્ડીપિટરનો બેટા કેસેંડર તે વેળા બળવંત થઈ પડ્યાથી તેણે બીજા સેકંદરપર કાણુ મેળવ્યો; પણ પાછળથી તેને તથા તેની માતાને ગુપ્ત રીતે કતલ કરી કેસેંડર ધરાનપર યુનાની રાજ્યના વડા અધિકારી તરીકે રાજ્ય કરવા લાગો. એ રીતે કેસેંડરે સેકંદરનો વંશવેલો જડ મૂળથી ઉખેડી નાખ્યો. તે પછી પાદશાહી વગરના ધરાનપર જુદા જુદા સ્વતંત્ર હાકમેએ ૬૭ વર્ષ રાજ્ય કર્યું.

અશકાનિયાન શહેનશાહાત—અરેક નામનો બદખ્શા

મિનો એક અમીર યુનાની પાદશાહ ડાયોડોરસનો તાબેદાર હતો. પણ તે વખતના પાદશાહની નબળાઈનો લાભ લઈ તેની બાંહેધરીમાંથી નીકળી જઈ ઇ. પૂ. ૨૫૬ માં સ્વતંત્ર ઇ. સ. પૂર્વે. થયો. એ દારાયસના ખાનદાનનો હતો. એ અશકાનિઆન ટોળાનો સ્થાપક ગણાયો. એ ૧૫

વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી ઇ. સ. પૂ. ૨૪૧ માં માર્યો ગયો.

તીરદાદ પોતાના ભાઈ પછી ગાદીનશીન થયો. ઇ. સ. પૂ. ૨૩૭માં હિરેકનિયા પ્રાંતપર ચઢાઈ કરી તેને જીતી લીધું. એણે 'દારા' નામનું શહેર બંધાવી તેને પોતાનું પાયતખ્ત શહેર બનાવ્યું હતું. મરણુ ઇ. સ. પૂ. ૨૧૪ માં નિપજ્યું.

અર્દવાન ૧ લો-તીરદાદનો એ શાહનદો હતો. એણે પ્રથમ મિડયા પ્રાંતપર ચઢાઈ કરી તેને તાબે કરીધો, આ વેળા એસીયાનો પાદશાહ એન્ડીઓકસ 'એકયુસ' નામના તાબેદાર હાકેમ સાથે ચઢાઈમાં ગુંતાયલો હતો, જ્યારે એન્ડીઓકસને

આ ખબર પડી, ત્યારે તે સામે થયો ને હુમાદાન જીતી લઈ પાયતખ્ત સુધી ચઢાઈ લઈ ગયો. આ વેળા અર્દવાન ખુલ્લા મેદાનમાં લડવા વધ્યો નહિ, પણ સુલ્હે કરી પાછો હાડ્યો. એનું મરણુ ઇ. સ. પૂ. ૧૯૬માં નિપજ્યું.

ક્રિઆર્તીસ અર્દવાનનો બેટો—એના ૧૫ વર્ષના રાજ્ય અમલ દરમ્યાન કશા જાણવા જોગ બનાવો બનેલા જાહેર થયા નથી. એનું મરણુ ઇ. પૂ. ૧૮૧ માં નિપજ્યું હતું.

ફીરૂજ ૧ લો (ફરહાદ) ગાદીનશીન થતાં મર્દિયાન નામની પ્રજા સાથે લડાઈમાં ઉતર્યો. તે પછી એણે મિડ-

ઇ. સ. પૂર્વે. યાને લગતા સઘળા પ્રાંતપર ચઢાઈ કરી તે તરફના સરખસ નામના શહેરપર જીત મેલવી હતી.

એણે ઇ. સ. પૂર્વે. ૧૭૪ સુધી ૭ વર્ષ રાજ્યપદ ભોગવ્યું.

મેહેરદાદ અથવા મિત્રીદિતિસ પોતાના લાઘના મોતથી
રાજ્યાસન પામ્યો. પ્રથમ એણે બલ્ખ ઉપર
ધ. સ. પુર્વે. ચઢાઈ કરી. તે વેળા બલ્ખનો પાદશાહ યુક્ટિડાસ
૧૭૪ હિંદુસ્થાનપર ચઢાઈ કરવા ગયો હતો તેનો લાભ
લઈ મેહેરદાદે જીત મેળવી. એણે મિડ્યા ઉપર

ચઢાઈ કરી ત્યાંની શરવીર પ્રજાને તાબે કીધી. મેહેરદાદે તે પછીના સુસિયાના
પ્રાચીન પ્રાંતપર તથા બેબિલોન્યન પ્રજાપર ચઢાઈ કરી પોતાના
રાજ્યની ધન યુક્ટીસ નદીથી હિંદુકુશ પર્વત સુધી ઉડતી કીધી.
આ સર્વે ફેરે ઇ. સ. પૂ. ૧૬૩ થી ૧૪૦ સુધીમાં કરી હતી. મેહે-
રદાદે હિંદુસ્થાનપર ચઢાઈ કરી છેક જોહેલમ નદી સુધીનો મુલક
તાબે કર્યો હતો. તારીખે શાહાને ધરાન મુજબ તે વેળા એના
રાજ્યની હદ પૂર્વથી પશ્ચિમ સુધી ૧૫૦૦ મૈલ ને પહોળાઈમાં ૩૦૦
થી ૪૦૦ મૈલ ફેલાયલી (ક્ષેત્રફળ ૫૪૦૦૦૦ ચૌરસ મૈલ) હતી.
મરણુ ઇ. સ. પૂ. ૧૩૬ માં નિપજ્યું.

શીરૂજ ૨ જો (ફરહાદ ૨ જો) એણે તખ્તનશીન થતાં
સિયાના કેદી પાદશાહ ડિમિત્રીયસ તરફ વધારે
ધ. સ. પુર્વે મેહેરઆની ભરી વર્તાણુક ચલાવી પોતાની બેહેન
૧૨૬ સાથે તેનાં લગ્ન કરી આપ્યાં. પણ ડિમિત્રીયસને
તેની મેહેરઆની પસંદ પડી નહિ, અને તે અનેકવાર

નાહાશી જતો પકડયો; ડિમિત્રીયસનો ભાઈ એન્ડીઓકસ સીયાના તખ્તપર
બેઠો. તેણે પાર્થિયાપર ૪૦૦૦૦૦ માણસોનાં ગંજવર લશકર સાથે
ચઢાઈ કરી; આ વેળા અશકાની પાદશાહની ફોજ માત્ર ૧૨૦૦૦૦
ની હતી. આ બેઉ લશકરની લઢાઈ બેબિલોન નજદીક થઈ,
પણ બીજી તરફથી શીરૂજે કુન્હે વાપરી ડિમિત્રીયસને છુટો કરી

તેના ભાઈ પાસથી તેની પ્રજામાં શીતૂર ચલાવી એન્ડીઓકસને લડાઈમાં મારી તેના બેટા સેલ્યુકસ તથા ભત્રીજાને કેદ પકડ્યાં. પણ પાછળથી આ શાહાબદી સાથે લગ્ન કરી ડિમિત્રીયસ સાથે દોસ્તીનો ઘાડો સંબંધ બાંધ્યો. એનું મરણ દેશની ખટપટથી ઇ. સ. પૂ. ૧૨૬ માં નિપજ્યું.

અર્દશાન ૨ જો—પોતાના ભાઈના માર્યા ગયા પછી, જૈફ ઉમરે ગાદીનશીન થયો. એ શરવીર અને કુતેહ ઇ. સ. પુર્વે બાજ હતો. એણે સિંથીયન પ્રજા સાથે લડાઈ ૧૨૬. કરી, તેમાં ઇ. સ. પૂ. ૧૨૪ માર્યા ગયો.

મેહેરદાદ—જ્યારે ગાદીનશીન થયો ત્યારે અશકાનિયાન શહેનશાહત જંગલી તાયફાઓથી ભ્રષ્ટમમાં આવી ઇ. સ. પુર્વે પડી હતી. એણે તુરાનીઓને છેક દક્ષિણ ભણ્ડી ૧૨૪. હાંકી મેલ્યા, તથા અશકાની રાજ્યની હદ ઉગમણ તરફ શિસ્તાન સુધી વધારી. એણે ઇ. સ. પૂ. ૧૦૦માં આર્મેનિયા પર ચઢાઈ કરી તેને તાબેદાર બનાવ્યું. એના હાથમાંથી સિંથીયન પ્રજાના એક સરદાર ‘એજસે’ બેકટ્રિયાનો દેશ લઈ લીધો હતો. એનું મરણ ઇ. સ. પૂ. ૮૯ માં નિપજ્યું.

મનાસ્કિરાસ—મેહેરદાદ પછી ટુંક વખત રાજ્યગાદીપર આ જૈફ પાદશાહ બેટો હતો. કારણ કે ઇ. સ. પૂ. ૭૬ સુધીમાં અનેક દાવાદારો માંહોમાંહે લડ્યા અને માર્યા ગયા, તેમાં મનાસ્કિરાસે ૮ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો.

સાનાત્રોકિસ પાદશાહ ઇ. સ. પૂ. ૭૭માં ગાદીનશીન થયો.

એણે આર્મેનિયાના પાદશાહ તિગ્રાનીસ સાથની લડાઈમાં પાર્થિ-
નિયાની રાજ્યને નબળું બનાવ્યું હતું.

શીરૂજ ૩ જો-ઈ. ઇ. સ. પૂ. ૭૧ માં ગાદીનશીન થતાં રોમન

ઈ. સ. પુર્વે

૭૧

સરદાર પોમ્પિને મદદ આપી. બીજી તરફથી
તિગ્રાનના દેશપર દુમલો કરી પોમ્પિને લડાઈમાં
સવળતા કરી આપી. તેમજ પાછળથી તિગ્રાનનાં
બેટાને બાપ સામે ઉશકેરી પોતે મોટો લાલ મેળવ્યો;

પણ એની સાથે પોમ્પિએ વચન ભંગ કરવાથી આપસમાં લડાઈઓ ઉઠી.
છેલ્લે ઇ. સ. પૂ. ૬૨ માં સુલ્લે કરી ઇ. સ. પૂ. ૬૧ માં શીરૂજનું ખુન
તેના બેટા ઓરોદિસ તથા મેહેરદાદે કર્યું.

મેહેરદાદ પિતાનું ખુન કરી ગાદીનશીન થયો અને પો-
તાના મળતિયા લાઇ ઓરોદિસને દેશનિકાલ કર્યો. એણે પ્રજા
તથા દરબારીઓપર જીલમ ગુજારવા માંડયાથી ઇ. સ. પૂ. ૪૦ માં
પદબ્રષ્ટ કરવામાં આવ્યો.

ઓરોદિસ—(ખુશર) ગાદીનશીન થયા પછી રૂમી કો-

ઈ. સ. પુર્વે

૪૦

ન્સલ કેસસ થયો. તેણે પાર્થિયાપર ચઢાઈ કર-
વાનો નિશ્ચય કરવાથી ઓરોદિસે સામે થવાની
સર્વ તૈયારીઓ કરી. પણ ઇ.સ.પૂ. ૫૪માં પ્રથમ
કેસસે પાર્થિયાપર ચઢાઈ કરતાં યુનાની શેહેરો લુટી

સંતોષ મેળવ્યો; આથી ઓરોદિસને માહું લાગ્યું, ને તેને કેસસને મેહેણા
મારી લુટારૂની ઉપમા આપવાથી તે બાહાદુર સરદારને લડાઈમાં
ઉતરવું પડ્યું. આ વેળા અશકાની પાદશાહે મદાયન પાયતખ્તને
મજબુત બાનાવ્યું હતું. કેસસે અશકાની લશકરનો સામનો થતાં
તેમની ફોજ સામે પોતાના શુરવીર બેટા ‘પબ્લીયસ’ ને લડવા

મોકલ્યો. પ્રથમ અશકાનિઓએ નહાસવાનું ડોલ ધાલી પખ્લી-યસને ઘેરી તેના તમામ લશ્કરને મારી નાંખ્યું, ને પખ્લીયસનું માથું કાપી કેસસને નહાસાડ્યો. તે પછી કેસસને ૩ જે દિવસે કેદ કીધો, જે વેળા થએલા અગડમાં તે માર્યો ગયો. ઓરોદિસે અર્માની પાદશાહને આજ્ઞા કરી તેની બેટી સાથે પોતાના બેટા પેકારસની શાદી કરી દોસ્તીનો ગાંઠ બાંધ્યો. આ શાહાબદો રૂ-મીઓ સાથની ૩ જી લડાઈમાં માર્યો ગયો, ને અશકાની પાદશાહે મેળવેલા રૂમી શહેરો ખોલ દીધાં. આ શાહાબદાના ગમથી પાદ-શાહ ઓરોદિસ ધણો શોક પામ્યો. તેટલાં ઇ. સ. પૂ. ૩૬ માં તેનાજ એક બેટા ફરહાદે રાજ્ય લોભ ખાતર ઓરોદિસને મારી નાખ્યો.

શ્રીરૂજ ૪ થો—(ફરહાદ ૪ થો). પિતાનું ખુન કરી શ્રી-

ઇ. સ. પુર્વે

૩૬

રૂજ ગાદીનશીન થયો. પોતાનાં ૩૦ લાખઓ તથા અમીર ઉમરાવોને મારી નાખવાથી મોના સિસ નામે એક સરદાર નહાશીને માર્ક એન્ટનીના આશ્રયમાં ભરાયો. આથી શ્રીરૂજે ગભરાઇ તેને

મારી બક્ષી પોતાના પક્ષમાં ફરી ખેંચી લીધો. પણ એન્ટનીએ ૧૩૦૦૦૦ ના લશ્કર સાથે પાર્થિયાપર ચઢાઇ કરી પણ આજરબિગ્ગનમાં રૂ-મીઓ ૧૦૦૦૦ સિપાહો ખોલ નહાશી ગયા, તેમાં અશકાની પાદશાહને મોટી લુટ મળી. તે પછી શ્રીરૂજે પોતાની ચઢતી કળામાં મોટી કતલ ચલાવી, આથી તીરહાદ નામનો સરદાર સામે થયો ને તેણે મોટો બળવો ઉઠાવ્યો. આ બળવામાંથી પોતાના જના-નખાનાની ઓરતોની આબરૂ બચાવવા સધળી સ્ત્રીઓને કાપી નખાવી, અને એ નહાશી ગયો. તે દરમ્યાન તીરહાદે ૪૦ સ. ૫૦

૩૩ થી ૩૦ સુધી પાર્થિયામાં રાજ્ય કર્યું. પણ શીરૂને ફરી પાદશાહ થએલો જોઇ પોતે ઓકટેવ્યસની દરબારમાં એક શાહાજાને સાથે લઇ જઇ ભરાયો. ઇ. સ. પૂ. ૨૦ માં શીરૂને ફરી ઝુંડા પાછા આપવાથી શાહાજાને છુટકારો થયો. એનું મરણ ૪૦ સ. ૩ માં નિપજ્યું.

ફાર્ટીસીસ—વગર હકે પિતાની ગાદીને ધણી થયો.

ઇ. સ. એણે ફરી શાહાજા 'કાયસ' સાથે મુલ્હે કરી
આમેનિયા ઉપરથી હાથ ઉઠાવ્યો. એની સામે
૩ એની પ્રજાએ બંડ કરી ઇ. સ. ૬ માં એને
મારી નાખ્યો.

ઓરોદિસ ૨ જો—એને ફાર્ટીસીસના માર્યા ગયા પછી ગાદીનશીન કીધો પણ એ જુદામી નિવડ્યાથી એક વર્ષના અમલ પછી શેકારગાહમાં માર્યો ગયો.

વોનોનિસ—તે વેળા ફરી શેહેનશાહ આગસ્ટસ પાસે કેદ હતો. ત્યાંથી તેને તેડાવી અશકાની પાદશાહ નેમ્યો, પણ એણે ફરી સરદારો તથા ઓળખીતાઓને રાજ્યમાં મોટી પદ્ધિઓ આપવા માંડ્યાથી અમીર ઉમરાવો સામા થયા. તેટલાં અશકાની ઉમરાવોએ અર્દવાન નામના એક અશકાની શાહાજાને પોતાના પક્ષમાં લઇ ૪૦ સ. ૧૫ની ખીજી લગ્નમાં વોનોનિસને નસાડી અર્દવાનને પાદશાહ બનાવ્યો.

અર્દવાન ૩ જો—એણે તખ્તપર આવતાંજ વોનોનિસની પૂઠ પકડી, તેને આમેનિયામાં રાજ્યપદ મેળવતાં ઉમેદબ્રષ્ટ કરી
છેક સિયાં વેર હાંકી મેલ્યો. એણે રામનોને
ઇ. સ. ૧૫ હેરાન કરવા માંડ્યા હતા, પણ ત્યાંના પાદશાહે

એને કશી શિક્ષા નહિ કરતાં એની બેદીલ થએલી પ્રજા ઉપર તેને સોંપી દીધો, પણ અર્દવાન ચાલાક હોવાથી રૂમીઓનાં કાવત્રાં એતી જઈ તેનો બદોબસ્ત કર્યો. આર્મેનિઆપર 'ફરાશમેને' હક્ક ઉઠાવવાથી અર્દવાનનો બેટો ઓરોદિસ લડવા ગયો, તેમાં ઇ. સ. ૩૫ માં સખત હાર પામ્યો. આથી અર્દવાને પોતે નવી ચઢાઈ કરવા પર કમર કશી, પણ રૂમી સરદાર વિટેલ્સના કાવા-દાવાથી પ્રજાની બેદિલી વધતાં એને વેહેરકાન ખાતે નહાશી જવું પડ્યું.

તીરદાદ ૨ જો—શીરૂજ ચોથાનો પૌત્ર હતો. એને રૂમી શેહેનશાહે અશકાની પાદશાહ ઠેરવ્યો. એ ભલો અને દૂરઅદેશ હતો. એણે રાજ્ય વહિવટ નવે ધોરણે શરૂ કરી; પણ અમીરોને ધટતા હકકો નહિ મળવાથી તેઓને અર્દવાનને ફરી રાજ્યાસનપર બેસાડવા તેડી લાવ્યા ને તીરદાદ સામે જાહેર દુશ્મનાઈ ખતાવી. આથી તીરદાદ નહાશી ગયો.

અર્દવાન ૩ જોનો ખીજો અમલ ઇ. સ. ૩૬ માં શરૂ થયો. પણ આગળ જેવો બહાદૂર ન હતો. તેણે ઇ. સ. ૩૬ રૂમીઓ સાથે સુલ્હે કરી પણ ઇ. સ. ૪૦ માં તેને ફરી નહાશીને આડિયાબેના ઇબ્રહિમ રાજાની દરબારમાં આશરો લેવો પડ્યો.

કિનામ—અર્દવાનનો એક આશ્રીત શાહાબુદ્દીન હતો. એને રાજ્યગાદી મલતાં પોતાના મુરખી અર્દવાન તરફ માયાળુ વર્તણૂક ખતલાવી પોતાનું તખ્તોતાજ ફરી તેને સોંપી દીધું.

અર્દવાન ૩ જોનો—ત્રીજો અમલ ઇ. સ. ૪૦ ની

ધ. સ. આખેરીમાં શરૂ થયો, પણ તે પછી એ ઝાઝા વર્ષ જીવ્યો નહિ. એ પોતાના ૨૭ વર્ષના અમલ દરમ્યાન એ વેળા પદભ્રષ્ટ થયો હતો. મરણુ ઇ. સ. ૪૨ માં નિપજ્યું.

ગુદ્ગ—પોતાના પછી ગાદીનશીન થયો, પણ એના જીવમી અમલથી પ્રજા કંટાળી જઈ એના ભાઈ ઇ. સ. વારદાનિસને રાજ્યનો માલેક બનાવ્યો. આથી એ નહાશીને પોતાના પિતા અર્દવાનના મદદગાર ‘દહિ’ લોક, કે જેમનો મુલક ધરાનની ઉતરે કાસ્પિયન અને અલ્ સમુદ્રની વચ્ચે આવેલો હતો ત્યાં જઈ મરાયો. એણે ૮ માસ રાજ્ય કયું.

વારદાનિસે—ઇ. સ. ૪૨ થી ૪૬ વેર રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો. એની રૈયત એના જીવિમ દોરથી નારાજ થવાથી એને કતલ કરવામાં આવ્યો.

ગુદ્ગ—લાઇના મોતથી ફરી પાદશાહી પામ્યો. પણ આ વેળા તેણે એકદમ ઘાતકીપણું ચલાવી પાદશાહી ઇ. સ. કુટુંબના સ્ત્રી પુરૂષો તથા અમીર હિમરાવોને કતલ કરવા માંડ્યાથી, શીરોજ ૪ થાના પૌત્ર મેહેરદાદને પ્રજાએ મદદ આપી લડવા તેડ્યો, પણ તે લડાઈમાં હાર પામી કેદ થતાં ગુદ્ગે તેની આંખો ફેડાવી. આ બનાવ ઇ. સ. ૫૦ માં બન્યો. આ ફતેહના લેખો એણે બાગીસ્તાનના પર્વતોપર કોતરાવ્યા હતા, એનું મરણુ ઇ. સ. ૫૧ માં નીપજ્યું.

વોનોનિસ ને તે પછી છેક મિડયાથી લાવી ગાદીનશીન

કરવામાં આવ્યો હતો. પણ એણે માત્ર ૪૦ સં ૫૧નું એકજ વર્ષ રાજ્યપદ ભોગવ્યું.

પાલાષ—(વોલોગોસિસ) પોતાના ભાઈ પછી ગાદીનશીન થયો. એનો તીરદાદ નામનો ભત્રીજો દશ્તુરાન દશ્તુર હતો, અને વોનાનિસનો વડો બેટો પેકોરસ મિડયાના આજ-
 ઇ. સ. રબિગન શિવાય આખા પ્રાંતનો હકિમ હતો.
 ૬૦ એજ વર્ષમાં પાલાષે આર્મેનિયા પર ચઢાઈ કરી ત્યાં પોતાના ભાઈ તીરદાદને પાદશાહ નેમ્યો, પણ મર્ડી ફેલાવાથી તીરદાદ તખ્ત તજ દેશ તરફ પાછો ફર્યો. આથી લાંના આગલા 'રાહદમિસ્તસ' નામના પાદશાહે પોતાનું તખ્ત ફરી ભેળવી ઇ. સ. ૫૪ સુધી નર્ચોતાઇથી અમલ કર્યો. પણ તે પછી ફરી ચઢાઈ કરી ત્યાં તીરદાદને પાદશાહ તરીકે નેમ્યો. બીજી તરફથી પાલાષનો બેટો બરદાન આપ સામે થયો; કે જેણે ૪ વર્ષ વેર પોતાને પણ પાદશાહ તરીકે જાહેર કરતાં ઝગડામાં ગુળચર્ચા. તેટલાં આર્મેનિયાના વડપણનો દાવો રોમનોએ ઉઠાવવાથી તીર-
 દાદને તખ્ત છોડી નાહાશી જવું પડ્યું; પણ પાલાષે રોમનો પર ચઢાઈ કરી 'નીરો' ના સરદાર પિટસને હરાવી આર્મેનિયા તરફ નસાડ્યો. બીજી લડાઈ કોરખ્યુલોએ પાલાષ સાથે ઇ. સ. ૬૩ માં કરી, જેમાં બેઉ હરીફા વચ્ચે સુલ્હે થઈ. આ સુલ્હે પછી તીરદાદ છેક નેપલ્સ સુધી જઈ નિરાને હાથે આર્મેનિયન રાજ્યમાં પાછો ગયો. પાલાષ લાંબો વખત રાજ્યપદ ભોગવી ઇ. સ. ૭૮ માં મરણ પામ્યો.

પેકોરસ ૨ જો—પાલાષ પછી ગાદીનશીન થયો. એણે ઇ. સ. ૭૦ થી ૧૦૮ વેર વાંચો રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો, પણ

તે દરમ્યાન ઝાઝા યાદગાર બનાવો બન્યા નહોતા.
 ઇ. સ. ૬૦ એણે મદાયન પાયતખ્તને શણગારી તેને વિસ્તાર-
 ૨માં વધાર્યું હતું. આ પાદશાહની નબળાઈનો
 લાભ લઈ હિકેનિયા તથા ખીજા પ્રાંતોના હાકેમોએ સ્વતંત્ર રાજ્ય સ્થાપ્યું હતું.

ખોશરૂ—પેકારસનો લાભ એ ઇ. સ. ૧૦૮ માં ગાદી-
 નશીન થયો. એના સમયમાં રોમના ત્રેજન શહેનશાહે ઇ. સ. ૧૧૪
 માં અશકાનિયાન દેશ પર ચઢાઈ કરવાની તૈયારી
 ઇ. સ. ૧૦૮ કરી. પણ ખોશરૂએ પોતાની નબળાઈ બતાવી
 આપવાથી તેણે આર્મિનિયન રાજા પાર્થમાસિ-
 રિસને દગાથી કેદ કર્યો અને તે પછી ત્રેજને આર્મિનિયા તથા મેસોપોટે-
 મિયા લૂટી તાબે કરીધાં. ઇ. સ. ૧૧૬માં ત્રેજને તમામ અશકાનિયન
 દેશ પર હકુમત સ્થાપી પાર્થમાસિરિસને અશકાની પાદશાહ બનાવી
 સેહેલી જીતેથી ખુલી ગયો. પણ ઇ. સ. ૧૧૭ માં તેનું રોમ તરફ
 પાછું ફરતાં તેની સામે ખુશરૂ અચાનક લશ્કર સહિત આવી
 ઉભો ને તેણે સુસિયાન તથા દક્ષિણ મેસોપોટેમિયાને તાબે કર્યા.
 તેટલાં ત્રેજન મરણ પામતાં હેદ્રિયન શહેનશાહ થયો; કે ખોશ-
 રૂએ સ્વતંત્ર રાજ્યપદ મેળવ્યું. એનું મરણ ઇ. સ. ૧૩૦ માં
 નિપળ્યું.

પાલાય ૨ જો—એ સુદહેને ચાહાનાર પાદશાહ હતો.
 એણે રૂમીયાને કેાઈ પણ રીતે નારાજ નહિ
 ઇ. સ. ૧૪૮ કરતાં સુદહે જળવી. એ ૨૯ વર્ષ સુધી રાજ્ય
 પદ ભોગવી ઇ. સ. ૧૪૮માં મરણ પામ્યો.

પાલાય ૩ જો—ઇ. સ. ૧૪૯ માં ગાદીનશીન થયો.

એણે લાંબી મુદત સુધી રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો, પણ તેમાં જાણવા-
જોગ બનાવો માત્ર રૂમીઓ સાથના ઝગડાને લગતાજ બનેલા
છે. પેહેલી લડાઈમાં એ ફત્તેમંદ થયો. અને સિયા તથા આર્મે-
નિયા પોતાને સ્વાધીન કીધાં પણ રૂમીઓના એક સરદાર કેસિ-
અસના હાથે હાર ખાધી.

પાલાષ ૪ થો—૫. સ. ૧૬૧ માં ગાદીનશીન થયો. આ વેળા

રોમની શેહેનશાહત પર અનેક દાવાદારોએ

૫. સ. ૧૬૧ પોતાના હક્ક રજુ કરી આપસમાં લડવા
લાગા. તેમાં સેવિરસ પૈસા વેરી શેહેનશાહ થયો.

સારે પાલાષે નૈજર નામના દાવાદારને લશ્કરની મદદ કરી પણ
સેવિરના જીલ્લે નસીબે સર્વે હાર પામી રૂમી શેહેનશાહતને
તાબે થયા, પણ પાલાષ પર જ્યારે સેવિરસે ચઢાઈ કરી ત્યારે તેને સખત
હાર ખમી રોમ તરફ નાહાસલું પડ્યું; આથી અશકાની પાદશાહે
આડિયાબેના પ્રાંત જીતી લઈ રૂમીઓને ટેગ્રીસ નદી પસાર કરી
મેસોપોટેમિયામાંથી હાંકી મેલ્યા; પણ ખીજી મરતખે સેવિરસે
મદાયન પર ચઢાઈ કરી પાયતખ્ત શહેર તારાજ કર્યું. તે માહેલ
મરદોને કાપી નાખી એક લાખ બાયડી છોકરાઓને કેદ કર્યા.
આ લુટ તથા કેદીઓ લઈ તે હાત્રાને મારગે ૫. સ. ૧૬૮ માં
જવા લાગ્યો. માર્ગમાં હાત્રાના કિસ્લાને જીતવાની કોશિસ કરી, પણ
તેમાં વસતા બહાદૂર સિપાહો સામે કથું વળ્યું નહિ. પાલાષ આ મુજબ
હાડમાર થઈ ૫. સ. ૨૦૮માં મરણ પામ્યો.

પાલાષ ૫ મો—બાઈના મરણ પછી ગાદીનશીન થયો.

પણ બાઈ બાઈઓ વચ્ચે કુસંપ જગતાં રૂમી

૫. સ. ૨૧૦ પાદશાહોએ જે પક્ષ જીતતો તેની પક્ષમાં રહી

ખીજને નરમ કરવાની બાજી રમવા માંડી હતી. ઇ. સ. ૨૧૨ સુધી બેઉ ભાષાઓ વચ્ચે લડાઇ થઇ તેમાં ઇ. સ. ૨૧૫માં અર્દવાન જીત્યો, ને તેને રોમન શહેનશાહને પાદશાહ તરીકે મંજુર રાખ્યો.

અર્દવાન ૪ થો—અશકાનિયાન શહેનશાહતને આ છેલ્લો

પાદશાહ ઇ. સ. ૨૧૫માં ગાદીનશીન થયો. આ

ઇ. સ. ૨૨૫ વેળા અશકાનિયાન નજીની સ્થિતિમાં આવી

પડ્યાથી રોમન શહેનશાહ કારકેલસે તેઓપર

જીત મેળવવાની બાજી રમવા માંડી. પ્રથમ કારકેલસે અર્દવાનની બેટી સાથે લગ્ન કરવાની માંગણી કરી, જે અર્દવાને પ્રથમ માન સહિત પાછી વાળી, પણ રોમન શહેનશાહ જેવાના આગ્રહથી સેવટે કબુલાત આપી. આથી ૩મી શહેનશાહ મોટા દમામ સાથે મદાયનમાં આવી લગનને દિવસે અશકાનિયાને રંગરાગમાં ચક્રચૂર થએલા જોઇ શહેરમાં કાપાકાપી ચલાવીને મોટી લુટ મેળવી. પાદશાહ અર્દવાન મુશકેલીથી નહાશી ગયો ને કારકેલસે મોટી લુટ સાથે આશ્પાસના ગામે ઉજડ કરતા ‘કાહિ’ માર્ગે કુચ કરવા માંડી; તે વેળા તેનાજ એક ચોકીદારે તેનો પ્રાણ લીધો. તેજ વેળા રોમનો પર વેર લેવા અર્દવાને કમર કશી હતી, તેમાં તે કાવ્યો ને નવા શહેનશાહને સખત રીતે હરાવી દોઢ કરોડ રૂપ્યાનો દંડ લીધો હતો. આ રીતે અર્દવાને રોમનો ઉપર મોટી ફતેહ મેળવી, પણ તે તેની છેલ્લીજ ફતેહ હતી. આ વેળા ખુદ પારસી ઓલાદના વંશજોથી વસાયલો પર્સિસ પ્રાંત મજબુત થએલો હતો, અને તે વેળા હાકમ ‘બાબક’ નામે હતો, જેના તરફથી અર્દશીર અર્દવાનની દરબારમાં રહેલો હતો. જ્યારે બાબક મરણ પામ્યો ત્યારે

અર્દશીરે પોતાના મમાવાની ગાદી... મેળવવાની ખાહેશ કીધી પણ અર્દવાને પોતાના બેટા બહમનને તે ગાદી સોંપી. આથી અર્દશીરે નહાશીને મેટી મદદ મેળવી અર્દવાન સામે થયો. અર્દશીરને પ્રથમ પાસે તરફથી મદદ મળતાં છેલ્લી લડાઇ બિખાવાન અને શુસ્તરની વચ્ચે હોરમજ્દના મેદાનમાં થઇ; તેમાં અર્દવાનની પુરી હાર થઇ. અર્દવાન ખુર્શદ નામે સરદારને હાથે ૬૦ સં ૨૨૫ માં કતલ થયો, એ રીતે અર્દશીર બાબેગાને અશકાનિયાન શેહેનશાહતનો અંત આણી સાસાનિઆન શેહેનશાહતની સ્થાપના કરી.

સાસાની વંશનું રાજ્ય.

સાસાનીયાન તખ્તનો સ્થાપનાર અર્દશીર બાબેગાન ૨૫૫૨૬ માં ૬૦ સં ૨૨૬ માં ધરાવેલા પાદશાહ થયો. એણે નવા કાયદા કાનુનો બાંધી ધરાવેલા રાજ્ય અર્દ-
 ૬. સ. ૨૨૬ લખણે ચલાવ્યું. એ અર્દવાનની બેટી સાથે પરણ્યો હતો. એણે સિંધુ નદી સુધી પોતાની સત્તા સ્થાપી હતી. અર્દવાનની બેટી જે અર્દશીર સાથે પરણી હતી તેણીએ બાઇબેની શીખવણીથી અર્દશીરને ઝેર દેવાની કોશિસ કરવા જતાં દેહાંત દંડની શિક્ષા પામી. પણ શાહાપુર નામના વજીરે તેણીને હમેલદાર જોઇ યુક્તિથી બચાવી પોતાને ધરે છુપી રાખી. તેણીએ ત્યાં શાહાપુરનો જન્મ આપ્યો. આ બાળક અચાનક રીતે પોતાની અંચળાઇથી અર્દશીર પાસે જાહેર થતાં તખ્તના વારસ તરીકે કબુલ કરવામાં આવ્યો હતો. અર્દશીર ૬૦ સં ૨૪૦ માં ગુજર્યો (જુઓ અર્દશર બાબેગાન.)

શાહપુર—શરવીર અને કળાખાજ હતો. એણે પ્રથમ
 આરબ સરદાર ‘માનિજ’ સાથે લડાઇ કરી તેની
 ઇ. સ. ૨૭૦ ખેટીની સાલ્તતાથી તેને હરાવી મારી નાંખ્યો,
 અને તેની દગલખાજ ખેટીને પણ તેજ ફેંચે
 પોંદ્યાડી. એણે રોમપર ચઢાઇ કરી ત્યાં અનેક જીતો મેળવી
 શહેનશાહ વેલીરીઅનને કેદ કર્યો, એણે નિશાપુર તથા શાહાપેર
 નામે બે શહેરો બંધાવી ત્યાં અનેક લોકોને વસાવ્યા, એનાં
 જમાનાની હકીકત એણે કાતરાવેલા ગંગવર કાતરકામો પરથી
 મળે છે. મરણ ઇ. સ. ૨૭૧ માં નિપજ્યું.

હોરમજદ—પોતાના બાપની હૈયાતીમાં ખેરાસાનનો હાકમ
 હતો; અને ત્યાં એણે ઘણી બહાદૂરી બર્ખો કામો કર્યાં હતા
 એણે માત્ર એક વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો.

ખેહુરામ—હોરમજદ પછી તખ્તના વારસ તરીકે ગાદી-
 નશીન થયો, એ ચાલાક અને બહાદૂર હતો. એણે ‘માની’
 નામના માનીકિયન ધર્મ રથાપકને મારી નખાવ્યો હતો. એણે
 ત્રણ વર્ષ ૩ મહિના રાજ્ય અમલ ભોગવ્યો.

ખેહુરામ ૨ જો—જુલ્મી અને ઐયાસી નિવડવાથી અમીર
 ઉમરાવોએ એને પદબ્રષ્ટ કરવાનો નિશ્ચય કર્યો.
 ઇ. સ. ૨૯૦ પણ દસ્તુરાન દસ્તુરની સંભાળ ભરી સલ્હાથી
 એ સુધર્યો હતો; એના નબળા રાજ્ય અમલથી
 રોમના જીતાયલા ઘણાક મુલ્કો ખરાનને ખોવા પડ્યા હતા. એ ૧૭
 વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી ઇ. સ. ૨૯૨ માં મરણ પામ્યો.

ખેહુરામ ૩ જો—એણે પ્રથમ પોતાના પિતાનું રાજ્ય

સેવા ના પાડી, પણ પ્રજના આગ્રહથી રાજ્યપદ પામ્યો. એણે ૪ માસ રાજ્યપદ ભોગવ્યું હતું.

નારશી—એહેરામનો નાનો ભાઇ હતો. એણે મેસોપોટેમિયા તથા આર્મેનિયા ઉપર જીત મેળવી તેઓ

ઇ. સ. ૩૦૦ સાથે કાલકરાર કર્યા હતા. એ અંછે નિશાનયાજ શેકારી હોવાથી એને ‘નજરતુ’ ઉપનામ મળ્યું

હતું. રાજ્ય અમલ ૭૦ વર્ષ ભોગવી ઇ. સ. ૩૦૦ માં મરણ પામ્યો.

હોરમજદ ૨ જો—આ શાહજદો ગાદીનશીન થતાં જીલમ કરવા લાગો, પણ સખી તણેહનો હોવાથી પ્રજના મન હરી શક્યો હતો, એ ૮ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી ઇ. સ. ૩૦૮ માં મરણ પામ્યો.

શાહાપુર ૨ જો—જ્યારે એનો પિતા મરણ પામ્યો ત્યારે એનો જન્મ થયેલો નહોતો, પણ એની માતાને

ઇ. સ. ૩૭૫ હમેલ હતા; તેથી દરબારીઓએ તે રાણીના

પેટપર તાજ મેલી જન્મ આપનાર બાળકને આ-

ગમજથી પાદશાહ તરીકે કબુલ કરીધો. ખુદાઇ મહેરથી આ શાહાપુરનો જન્મ થયો. એને બાળ વયમાં સારી કેળવણી આપવામાં આવી હતી. ૧૫ વર્ષ પછી એણે રાજ્ય કારોબારપર લક્ષ આપવા માંડ્યું. એ નાહનો હતો ત્યારે આરબોએ ધરાનને તાબેના અનેક ગામો જીતી લીધાં હતા પણ એ ૧૬ વર્ષની વયે યુગો કે તેઓપર ચઢાઇ કરી, તેમને ધરાનના સર્વ ભાગોમાંથી નાણુદ કર્યા. એણે મેસોપોટેમિયાપર જીત મેળવી હતી; તેમજ રોમના પ્રસિદ્ધ શહેનશાહ કૉન્સ્ટેન્સિયસ તથા બુલિયસને સખ-તપણે હરાવી સાસાનીયાન શહેનશાહાતને વધારી હતી. આ

પાદશાહ ૬૭ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી ૬૦ સં ૩૭૫ માં મરણ પામ્યો.

અરદેશર ૨ જો—પોતાના ભાઇ પછી ગાદીનશીન થયો. એણે પાંચ વર્ષની ટુંક કારકિર્દીમાં ઘણો જીલમ ગુજાર્યો. પણ તેટલાં ઉમરાવોએ તેને ગાદી ઉપરથી ઉઠાડી મુકી ખીજ શાહાપુરના બેટા શાહાપુર ૩ જોને રાજ્ય સોંપ્યું.

શાહાપુર ૩ જો—લડો અને બહાદૂર પાદશાહ નિવડ્યો. એના રાજ્ય અમલમાં જીજીવાજોગ બનાવો કશા બન્યા નહોતા. રાતની વેળા એકાએક તાંજુ તુટી પડવાથી ૬૦ સં ૩૮૫ માં એનું મરણ નિપજ્યું.

બેહરામ ૪ થો—પોતાનાં ભાઇના મરણથી ગાદીનશીન થયો. એણે કેર્માનશાહને શણગારી વધાયું હતું. ૬ સં ૩૯૬ એણે તાકે બાસ્તાનનું સુંદર કેાતરકામ પોતાના વડવાની કીર્તીમાં કેાતરાવ્યું હતું. બેહરામ ૧૧ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી, દેશમાં ઉઠેલા બખ્ષેડાને સમાવવા જતાં અચાનક વાગેલા તીરથી ૬૦ સં ૩૯૬ માં મરણ પામ્યો.

યજ્ઞદેજર્દ ઉલઅથીમ—એણે પોતાના અમલના ૨૨ વર્ષો જીભીપણે ગુજાર્યા. એણે પોતાના બેટાને ૬ સં ૪૦૦ લડાયક તાલીમ લેવા આરબ સરદારોના હાથ તળે મદાયન મોકલ્યો હતો. યજ્ઞદેજર્દ પોતાના દેશ કરતાં પશ્ચિમ તરફની પ્રજામાં વખણાયો હતો, તેમાં શેહેનશાહ આરકેદિયસે પોતાના શાહજાદા થિઓદોશિઅસને યજ્ઞદેજર્દની દરબારમાં ફગવણી લેવા ચક્રી રાખ્યો હતો. એનું મરણ ૬૦ સં ૪૧૮ માં નિપજ્યું.

ખુશરૂ—અરદેશર બાબેગાનનો વંશજ હતો, તેથી તેને ઉમરાવોએ ગાદીનશીન કીધો. પણ એ ખરૂર બેહરામગોરને મદાયન તરફ મળતાં તે ધરાન તરફ લશકર સાથે આવી ગાદી-નશીન થયો. ખુશરૂએ માત્ર નામનું રાજ્ય કયું.

બેહરામગોર—અહાદૂર, દયાળુ, સખી અને બળવંત પાદશાહ તરીકે પ્રસિદ્ધતા પામી ગયો છે. એને તખ્ત ધ. સ. ૪૪૦ આપવાની જોગ્યા વિરૂદ્ધ હતા તેમને એણે ઉદાર દિલે મારી બક્ષી પોતાના પક્ષમાં લીધા.

બેહરામે તાતારના ખાન સાથે લડાઇ કરી તેમાં જીત મેળવી, તેમજ હિંદુસ્થાનમાં ફત્હેઓ મેળવી ત્યાંથી દસ હજાર ગાના-રીઓને ધરાનમાં આણી ધરાનીઓ સાથે પરણાવી હતી. એણે આરબ તથા રૂમીઓના દેશોપર હુમલા કીધા પણ તેમાં ફાવ્યો નહિ. બેહરામગોર એક અચ્છો નિશાન બાજ શેકારી હતો. એનું મરણ શેકાર કરતાં અચાનક રીતે મોરદાખા નામના બાગના કુવામાં ઘોડા સાથે પડી જવાથી નિપજ્યું.

યજ્ઞદેજદ ૨ જે—લલો અને બાપ જેવોજ સખ્ત તબેહનો પાદશાહ હતો. કૉન્સ્ટન્ટીનોપલના પાદશાહે ધ. સ. ૪૫૦ ખંડણી આપવા ના પાડયાથી પોતાના દાનેશમંદ વજીર મેહેરનારશીની સરદારી તળે લશકર આપી ત્યાં મોકલ્યો. તેણે રોમનોને હાર આપી ફરી ખંડણી લેવા માંડી હતી. એનું મરણ ધ. સ. ૪૫૯માં નિપજ્યું.

હોરમખદ ૩ જે—યજ્ઞદેજદનો નાનો ને માનીતો શાહ-બદો હતો; આથી એના વડા ભાઇ શીરોજને સીસ્તાનની હાકમી

આપી રાજ્યમાંથી દૂર કીધો. હોરમજદ ગાદીએ બેસતાં શીરોજે સામી ચઢાઇ કરી, તેમાં પ્રથમ તેને હાર મળતાં તે જીહૂન નદીને ખીજે પાર નહાશી જઈ ત્યાંથી તારતરી પ્રજાનું નવું લશકર એકઠું કરી પોતાનો હક્ક મેળવ્યો હતો.

શીરોજ—પોતાના ભાઈને પદબ્રજ કરી તેને મારી નાખ્યા ને પોતે તખ્તનશીન થયો. એના શરૂઆતના અમલમાં લાગત ૭ વર્ષ સુધી 'દુકાળ' પડ્યો ને તેથી પાણી વિના પ્રાણીઓને ભારે આપદા પડી હતી. તે વેળા પાદશાહે ખુદાની ખંદગી કરવા ઉપરાંત પ્રજાને મદદ કરવામાં વખત ગુમર્યો હતો. એણે તાતારના ખુશનવાઝ પર ચઢાઇ કરી. પ્રથમ તે નહાશી ગયો. પણ તેના બાહોશ સરદારે યુક્તિથી શીરોજના લશકરને ખિયાબાનમાં ઘેરી પાણીની તંગી પાડી તાબે કર્યું. આવી રીતે ખુશનવાજના ફંદામાં ફસી પડતાં સેવટે કોલકરાર કરી ફરી લડાઇ નહિ ઉઠાવવાના સોગંદ લઇ ધરાન તરફ પાછો ફર્યો. ધરાન ફર્યા પછી વચન તોડી ખીજે મરતએ ચઢાઇ કરી. તેમાં શીરોજ માર્યો ગયો અને તેની બેટી દુશ્મનોને હાથે કેદ પકડાઇ. આ બનાવ ઇ. સ. ૪૮૬માં બન્યો.

પાલાખ—ગાદીએ બેઠો ત્યારે તેનો ભાઇ કોબાદ પોતાના જીવની ખીલ્લિકથી ખાકાનના મુલક તરફ નહાશી ગયો. પાલાખે શીરોજના વખતે રાજ્યમાં થયેલો અંધેર દૂર કીધો. એના અમલમાં 'એકતલાઇત' પ્રજાએ રાજ્ય પર ચઢાઇ કરવાની દેહેશત આપવાથી તેને ખંડણી આપી નરમ પાડયા. આથી તેઓએ શીરોજની બેટી તથા રાણી કેદ

કરી હતી, તેમને પાછી આપી. પાલાષે આર્મેનિયા પ્રાંતની પ્રજા સાથે સારી વર્તણૂક ચલાવવાથી તેઓ તાબે રહ્યા. પાલાષ ૪ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી ઇ. સ. ૪૯૦માં મરણ પામ્યો.

કોઆદ—ઇ. સ. ૪૯૦માં ખાકાનની મદદથી ધરાન પર ચઢાઇ

લઇ આવતો હતો તેટલાં માર્ગમાં પાલાષના

ઇ. સ. ૫૩૦ મરણની ખબર સાંભળી. તેમજ તેજ વેળા

નોશિરવાનના જન્મની તથા પોતાને તાજે તખ્ત

મલવાની ખબર સાંભળી બેહદ ખુશી થયો. કોઆદે તાતાર પ્રજા સાથે સ્નેહ બાંધી ખાઝાર પ્રજા સાથે લડાઇ કરવાની ફરજ પડતાં તેમને સખ્ત હાર આપી. એના અમલમાં મજદકે પેગંબરીનો દાવો ઉઠાવ્યો. તેણે એવો ફતવો આપવા માંડ્યો કે એક બીજાનો માલ સરખે હીરસે વેહેંચી લેવો, પરાઇ સ્ત્રી સાથે સંબંધ રાખવો, પોતાની દિકરી સાથે પરણવું વગેરે ફતવાઓથી ધણકોને પોતાના પંથમાં દાખલ કર્યા. તેમાં કોઆદ તથા તેના ધણા હમ-શરીકો તેના ફંદામાં ફસ્યા. કોઆદની બેહેન ખુદ મજદક સાથે દોસ્તીમાં પડી. કોઆદને કુછંદી ધર્મમાં પડેલો જોઇ આર્મેનિય-નોએ કૉન્સ્ટન્ટીનોપલના પાદશાહને ઉશકેરી ધરાન પર ચઢાઇ કરવા કહ્યું. આ ખબર અમીર ઉમરાવોને પડતાં તેઓએ કોઆદને પદબ્રજ કરી કેદ કરીધો, ને તેના ભાઈ જમારપને ગાદીએ બેસાડ્યો. જમારપે દયા આજી પોતાના ભાઇનો પ્રાણ લીધો નહિ. તેટલાં કોઆદની બેહેને પોતાના ભાઇના દરોગા સાથે પ્રપંચ રમી તેનો છુટકો કર્યો હતો. કોઆદે ખુશનવાજનો આશ્રય લઇ ધરાન પર ચઢાઇ કરી, ને ધરાનનું રાજ્ય મેળવ્યું. જે પછી નોશિરવાને કોઆદને સમજાવી મજદક તથા તેના અનુયાયીઓને

ખાણી પીણી આપી કતલ કીધા, ને એ રીતે ઇરાનમાં ફરી શાંતી પંથરાઇ હતી. એણે રોમન રાજ્ય પર ચઢાઇ કરી તેમાં પ્રથમ જરતીનીયનની ફરદે થઇ, પણ ખીજી લડાઇમાં કોબાદે જય મેળવ્યો. મરણુ ઇ. સ. ૫૩૨માં નિપજ્યું.

નોશેરવાન—કોબાદનો ખીજો પુત્ર હતો, તે છતાં નોશેરવાનની

બુદ્ધિ અને ઉદારતા તથા શુરાતનની સર્વેને જાણુ

ઇ. સ. ૫૮૦

હોવાથી એને ગાદીનો માલિક ઠરવ્યો, પણ તેની

સામે જમારપ તથા ખીજાઓ થવાથી પ્રથમ

પોતાના કુટુંબના ૪૦ માણસોની આ અદલ પાદશાહે કતલ કરી રાજ્ય પદ ધારણુ કયું. એણે રાજ્યમાં ઇ-સાફ, દરબાર તથા વેહેવાર અને સ્થાનિક સ્વરાજ્ય બંધારણમાં ધણો સુધારો કર્યો. એણે પોતાના રાજ્યને તાબે ૪ ઇલાકા વેહેંચી નાખ્યા ને તે ૪ ઇલાકાના હાકમો તેમના તાબેના ક્ષત્રિઓ તરફથી વાર્ષિક હકીકત મેળવી પાદશાહ પાસે રજુ કરતા. ખેડુતો પાસેથી ચોક્કસ ભાગ લેવાનો આગળ ધારો હતો તે બંધ કરી જમીન પર કાયમનો ધારો આંધી બેસાડ્યો જેથી ખેડુતો પરનો જીલમ ઓછો થયેલ હતો. નોશેરવાને ‘તેસીફાન’ ખાતે એક બુલંદ મહેલ બંધાવ્યો હતો. હાલ તે તદ્દન ખંડિયર સ્થિતિમાં છે, છતાં તેના આગલા ભાગના મહેરાબની કમાન ૮૫ ફીટ ઉંચી, ૭૨ ફીટ પોહળી અને ૧૧૫ ફીટ જાડી બાકી રહેલી છે. નોશેરવાને શાહાપુર ગામમાં એક પાઠશાળા સ્થાપન કરી હતી, અને ગ્રીક ગ્રંથોના તરજુમા કરાવ્યા હતા. એના રાજ્યમાં દરેક જણુ પોતાનો ધર્મ—પંથ ખુલ્લી રીતે વગર હરકતે પાળી શકતો. તેમાં એની એક ખ્રિસ્તી રાણી મહેલમાં રહી પોતાનો ધર્મ આચાર પાળતી, તેમાં

આ ન્યાયી પાદશાહે કદી હરકત કરી નહિ. તેનો બેટો 'નોશબદ' પણ ખિસ્તી ધર્મ પાળતો હતો. તેણે એક વેળા બળવો ઉઠાવ્યો તેમાં થયેલી ઝપાઝપી દરમ્યાન રામબ્રહ્મનના હાથે માર્યો ગયો હતો. એણે રામન પાદશાહને આગળ પ્રમાણેજ પોતાના શુરા-તનથી દાખી રાખ્યો હતો, એણે અરબસ્થાનમાં વધી આવેલા ખિસ્તી હબશીઓને મારી હટાવ્યા હતા. એનો બાહોશ વજીર બુજર્ગમેહેર પોતાની દાનાઇ માટે મ્હોટી કિર્તી મેળવી ગયો છે. નોશ-રવાન ૪૮ વર્ષ રાજ્યપદ ભોગવી ઇ. સ. ૫૮૦ માં મરણ પામ્યો. એના અમલમાં હજરત મહમદનો જન્મ થયો હતો. એના અમલમાં શેત્રંજની રમત ધરાનમાં પેહેલ વેહેલી દાખલ થઇ હતી.

હોરમબદ ૪ થો—નોશરવાનની તુર્ક રાણી ફકીમનો બેટો હતો. એણે બુલમ બસ્તીથી ત્રાસ વર્તાવ્યો ઇ. સ. ૫૯૦ હતો. એના અમલમાં તુર્ક, આરબ, રૂમી વગેરે પ્રભુએ ધરાનને વેરાન કર્યું; આથી એણે રૂમી તથા આરબો સાથે સલ્હા કરી ધરાનને નબળું બનાવ્યું. એની સાથે થયેલી તુર્કિઓની લડાઇમાં તુર્ક પાદશાહ કતલ થયો. હોરમબદ પોતાના સાળાઓને હાથે ઇ. સ. ૫૮૮ માં માર્યો ગયો.

ખુશરૂ પરવીજ—તખ્તનશીન થતાં પિતાનું ખુન કરનાર મામાઓને કતલ કરી બાપનું વેર લીધું. કાષ્ટરૂને ઇ. સ. ૬૦૦ જે કુસપર ફાંસી દઇ મારી નાખ્યો હતો તે કુસ એણે ધરાનમાં મોકલી ૯૦,૦૦૦ ખિસ્તીઓને બંદીવાન કર્યા. એણે બેહેરામ ચોખીન સાથે અનેક લડાઇઓ કરી તેને નાશાર કાઢ્યો અને છેલ્લે અચાનક તેનું ખુન થવાથી એક બળ-

વંત હરીક સદાનો દૂર થયો. ખુશરો જગઆશકાર શીરીન સાથે પરણી રૂમીઓના નિકટ સંબંધમાં આવ્યો હતો એના સસરા મારીસનું ખુન થવાથી ઇ. સ. ૬૦૩માં એણે કચ્છસર 'દ્વાકસ' ઉપર ચઢાઈ કરી જીત મેળવી. તેમજ એણે સિંચામાં એન્ડીઓ-કસપર જીત મેળવી. તેમજ ખીજી તરફ આર્મેનિયાપર ચઢાઈ કરી છેક ભૂમધ્ય સમુદ્ર સુધી પોતાની ધન દ્વડાવી. એને જેમ જેમ જીતો મળતી ગઈ તેમ લોભ વધવા માંડ્યો. છેલ્લે રૂમ ઉપર પોતાનો હક્ક રજુ કીધો ને લાંના કચ્છસરને જરથોસ્તી ધર્મ કબુલ કરવાની ફરજ પાડવા જેવું ધારણ અપસાર કયું; ને તેમ જો તે ન કરે તો રાજપર પોતાની બાનુ મરીયમ તરફથી હક્ક પુરવાર કીધો. ઇ. સ. ૬૧૯ માં ખુશરોએ ધરાનની ધનને સિંધુ નદીથી, પશ્ચિમે એશિઆમાઇનર સુધી ઉડતી કરી હતી. પણ તે પછી ઇ. સ. ૬૨૨માં હિરાકલીસે ધરાનપર ચઢાઈ કરી ખુશરોનો તદ્દન પરાજય કર્યો. આવી રીતે હાડમાર થવાથી એ સરદારોપર રૂઝો, પણ તેથી એને કેદ કરવામાં આવ્યો. એનો વડો શાહનદો શિરોય જુહમી અને નાતરસ સ્વભાવનો હતો. તેણે શીરીનના બેટા મરદાનશાહને ખુશરૂ હજુર કતલ કરી તેને છળવામાં બાકી રાખ્યું નહિ. ખુશરૂનું મોત હોરમજદની તલવારથી ઇ. સ. ૬૨૭ માં નિપજ્યું હતું.

શિરોય—આ ખુની શાહનદો ઇ. સ. ૬૨૮માં ગાદી-નશીન થયો. એણે ધરાનીઓએ જીતી આણેલો કુસ હિરાકલીસને સોંપ્યો; આથી એની નબળાઈ જણાઈ આવી.
 ઇ. સ. ૬૨૮ એણે પોતાના ખીજા ૧૬ ભાઈઓને ભરદૈઈ મોકલી કુબાડી માર્યા હતા. એના આવા કુર

કામોથી એની બેહેનોએ એને શ્રાપ આપ્યા જેથી એનું મન ડંખવા લાગ્યું.
૮ માસ રાજ્ય કરી મર્કીના ભોગ થઇ પડ્યો.

અર્દશીર ૩ જે—પિતાના અકાળ મરણ વેળા ૭ વર્ષનો હતો. તેને ગાદીનશીન કરવામાં આવ્યો. તે વેળા શેહેરખજે ધરાનપર ચઢાઇ કરી એને મારી નાખ્યો. એણે ઇ. સ. ૬૨૮ ના ફેબ્રુવારીથી તે નવેંબર માસ વેર રાજ્ય ભોગવ્યું.

શેહેરખજે તથા ખુશરો—નામના પાદશાહોએ એક વર્ષ પાદશાહી ભોગવી ગતે લાગા. તેઓએ ૬૨૯ના વર્ષમાં થોડા થોડા માસ અમલ ભોગવ્યો.

પુરાનદોખત—ઇ. સ. ૬૨૯ના જાનેવારીમાં ગાદીએ બેઠી, પણ તેણીના પિત્રાઇ શનન્દેહે તેણીને એક ઇ. સ. વર્ષથી વધારે વાર રાજ્ય અમલ ભોગવવા દીધા ૬૩૦ નહિ. મરણ ઇ. સ. ૬૩૦ ની આખેરીમાં નિપજ્યું.

શનન્દેહ—એ બદ દયાનતે મેળવેલું રાજ્ય બે માસ ભોગવી મરણ પામ્યો.

આજરમિદોખત—રાજ્યાસનપર આવતાં ધરાનની હાલત સુધારવાની કોશિસ કરી પણ તેટલાં ખોરાસાનના સરદાર ફરરોખ હોરમજદે એની તરફ પ્રિતી બતાવી. તેથી તે ઇ. સ. રાણીને હાથે માર્યો ગયો. તે ફરરોખના ખુનના ૬૩૧ વેરમાં તેના બેટા હોરમજદે આ બલી રાણીનું ખુન ઇ. સ. ૬૩૧ના માર્ચ માસમાં કીધું.

કસરા—રાજ્યસન પામ્યો પણ પ્રજાએ તેને પદભ્રષ્ટ કરી રાજ્યને વધુ નબળી સ્થિતિમાં આણ્યું.

કિરોજબદ—પુશર પરવેજનો બેટો હતો. તેથી એને જુલાઈ માસમાં ગાદીનશીન કીધો હતો પણ એકજ માસમાં એના ગુલામિ એને ઝેર દધ મારી નાખ્યો, ઇ. સ. ૬૩૧.

હોરમબદ—તે પછી ગાદીનશીન થયો પણ આ કમન-શીખ પાદશાહ ધરાનના રાજ્યની પડતી દશાને લીધે જે માસ રાજ્યપદ ભોગવી માર્યો ગયો. આ રીતે ધરાનના એક પછી એક પાદશાહો માર્યા ગયાથી રાજ્યમાં ઝોટીંગ બાદશાહીનો દોર આવ્યો. પ્રજાની મતી બગડી, અમીર ઉમરાવોમાં લોભ વધ્યો, લડાયક બળ મોજ મઝાહથી ગુમ થયું અને દરેક જગરમાં પ્રપંચી લોભ પેવસ થયો, કે જે નાશકારક ગુણોથી ધરાનની શહેનશાહત દુન્યામાંથી સદાની નાણુદ થવાના ખુલ્લાં ચિન્હો જણાયાં.

યજદેજર્દ શહેરીયાર—રાજ્ય કુટુંબમાંથી બાકી રહેલો માત્ર એક શાહબદો મળ્યાથી તેને ઇ. સ. ૬૩૨માં ૧૫

વર્ષની વયે ગાદીનશીન કીધો. આ વેળા આર-
 ઇ. સ. ૬૫૦ બોતું બળ વધી પડ્યું હતું, અને જ્યાં ત્યાં તેમની ફત્હે ગાજી રહી હતી. તેવી વેળાએ ધરાનનો બગડેલો મામલો જોષ ખલીફ આસમાને

પ્રથમ ચઢાઈ કરી, પણ ઇ. સ. ૬૩૪માં પૂલની લડાઈમાં આરબો હારી નહાશી ગયા. તે પછી હિરાની લડાઈમાં પણ તેમની તેવીજ દશા થઈ. આથી તેઓએ લુટફાટ ચલાવી ને પેહેલ વેહેલું બગદાદ શહેર લુટ્યું. ઇ. સ. ૬૪૦ માં કાદેશિયાની લડાઈમાં

ધરાનીઓનો વડો સરદાર રસ્તમ ઇબ્ન ફરોખજીદ માર્યો ગયો. આથી ધરાનીઓની તદ્દન હાર થઇ, તથા દરફરે કાવાની નામનો રાજ્યનો ઝુડો દુશ્મનોને હાથે જઇ તેના કટકા છુકલા થયા. તે પછી બીજી લડાઇ નેહાવંદ તરફ થઈ, પણ તેમાં આરબો જીતવાથી યજ્ઞદેજ્ઞદ હારીને નહાડો ને મર્વમાં ભરાયો. મર્વમાં જે સોટ દળનારને ત્યાં યજ્ઞદેજ્ઞદ ભરાયો હતો તેણે દ્રવ્યલોભથી દગો કરી પાદશાહ યજ્ઞદેજ્ઞદને ૪૦ સ૦ પરમાં મારી નાખ્યો. એ રીતે યજ્ઞદેજ્ઞદના મોત સાથે ધરાનની જરથોસ્તી શેહેનશાહતની આખેરી આવી, કે જે પછી ધરાનમાં કદી જરથોસ્તી શેહેનશાહત સ્થાપન થઇ નહિ, અને સર્વ ધરાન ઝનુની જંગલી આરબોને હાથે ઉજડ બની ધરાનની ધર્તીપરથી જરથોસ્તી રાજ્યનું નામ નાબુદ થયું.

ઇસલામી અમલમાં ધરાન.

ધરાનમાં ઇસલામી અમલ ધરાનની પડતી સાથે શરૂ થયો, તોપણ છુટા છવાયા પાર્સી હાકિમો જૂદા જૂદા પ્રાંતો પર હાકમી કરતા હતા. તેમાં માજનદરાનના પારસી હાકિમો-
 ઇ. સ. ૬૬૫થી નાં વંશજે ૪૦ સ૦ ૬૬૫થી ૧૩૫૦ સુધી અમલ
 ૧૩૫૪ ભોગવ્યો હતો. આ લાંબા વખત દરમ્યાન જે કે
 પારસી રાજ્યકર્તા હાકમી ચલાવવા નસીબવાન
 મિનવડયા તોપણ મોહમેદન ખલીફા, સૈયદોના ખાસ આડતીઆ માજનદરાન
 જેવા મુલકો પર જ્યારે પોતાની સત્તા ચલાવતાં ત્યારે હકદાર પારસી હાક-
 મોને તેમની તાબેદારીમાં રહી કામ બજાવવું પડતું. પેહેલા તખ્તકાનાં ૧૪
 હાકમો થયા. તેઓએ ૩૧૨ વર્ષ સુધી અમલ ભોગવ્યો, ને ત્રીજી

તખ્તના હાકેમોએ ૧૨૪૦ થી ૧૩૫૪ સુધી અમલ ભોગવ્યો હતો. આ ત્રીજા તખ્તના છેલ્લો હાકેમ ફખ્તિદૌલા હોસ્ન હતો.

યજ્ઞદેવર્દના અંત પછી ધરાન પર ખલીફાઓનો ચાલુ અખતાર રહ્યો. તેઓએ ૯ સદી સુધી ફૂલ મુખત્યારી ભોગવી. ઇ. સ. ૮૬૮ માં સિસ્તાનના એક 'કેસાર' ચાકૂખ ખીન લઇસે ઇ. સ. ખલીફની સત્તા સામે બળવો કરી કાબુલ, બલખ અને ફાર્સ જીતી લીધાં ને ૮૭૬ સુધી હાકમી ભોગવી. તેનો ભાઇ અમૃ ૮૭૭ સુધી ફાર્સનો હાકમ હતો.

સામાની વંશની પાદશાહાત ઇસ્માઇલે સ્થાપન કરી, બોખારાને પાયતખ્ત બનાવ્યું. તેનો રાજ્ય અમલ ઇરાક, ફાર્સ કેરમાન, ખુજસ્તાન, લારીસ્તાન, અને મધ્ય એશિયા સુધી પ્રસર્યો હતો. આ વંશે ધરાનમાંથી આરબ દોરનો સમુજો નાશ કર્યો.

દીલમી વંશે ધરાનમાં ૮૩૩ થી હકુમત સ્થાપી. આ વંશનો સ્થાપક અબુસુજા યુયાહ હતો. તેના ત્રણે ઇ. સ. બેટાઅલી, રૂકનઉદ્દૌલા, માએજઉદ્દૌલાઅહમદ, ૯૦૦ એમ એક પછી એક ફાર્સ, ઇરાક, અજમી, ખુજસ્તાન, બગદાદ, વગેરે પર રાજ્ય અમલ ચલાવી ગયા, તેમાં રૂકનનો બેટા માએજ સેવટે બાપ તથા કાકાના દેશનો માલેક થયો. પણ ઇ. સ. ૯૦૦ પછી દીલમી વંશની આખેરી મેહમુદ ગજનીને હાથ આવી હતી.

ગજની વંશનો સ્થાપક અબ્બાસીન ગજનીમાં આવી રહ્યો ને ત્યાં ૯૭૬ માં મરણ પામ્યો. તે પછી ઇ. સ. તેની ગાદી પર મેહમુદ ગજનીએ આવી મોટી પ્રસિદ્ધતા મેળવી. એણે ૧૦૨૨ માં ધરાનના

છેક ધરાક અને રચે સુધી પોતાની સત્તા સ્થાપી. મહમુદ ગજનીએ ધરાક તેમજ હિંદુસ્તાનમાં પોતાનો મોટો કાણુ બેસાડ્યો, પણ તેના મોત બાદ તેના વંશની પડતી આવી. તુરાની ટોળાના તુઝલબેગે પૂર્વે તે પશ્ચિમ ધરાન તાબે કરી ૧૦૬૦ સુધીમાં ગીજની વંશનો અંત આણ્યો.

સલ્જુકી વંશ તુઝલે સ્થાપન કરી તેના પછી તેનો બત્રીજો અફઘઅસલાન ગાદીનરીન થયો. તેણે મર્વથી

ધ. સ. ૧૧૦૦ પાયતખ્તને ઘોરાસાન ખાતે ૧૦૪૨માં આણ્યું. એણે ૨૦ વર્ષ દરમ્યાન ધરાનના મોટા પાદશાહની ઉપમાં મેળવી, ખલીફાતું વડપણુ નામતું રેહવા દીધું હતું. તેનો બેટો મલેકશાહ બાપ જેવોજ બહાદુર નિવડ્યો. તેણે મીસર, પશ્ચિમ સિર્યા, પૂર્વ બોખારા વગેરે બાગો જીતી લીધાં. તેમજ ભૂમધ્ય સમુદ્રથી ખીજી તરફ ચીન સુધી તમામ દેશો તાબે કર્યાં. આ પાદશાહે ધરાનને પૂર જહોજલાલીએ પોહયાડ્યું પણ ૩૮ વર્ષની ટુંક વયે મરણુ પામ્યો. એણે જલાલી સને શરૂ કર્યો હતો. તે પછી આ સલ્જુકી વંશના નબળા રાજાઓએ એક સદી સુધી અમલ ભોગવી ઈ. સ. ૧૧૯૩ માં તોકુશને હાથે અંત આવ્યો.

અતાબેગને નામે ધરાનમાં જે જગેજગ હાકમી શરૂ થયો તે ઈ. સ. ૧૨૦૦ થઈ તે ઈ. સ. ૧૨૨૫ સુધી ચાલી. તે વેળા ધરાન એ પાદશાહની સત્તા તબે નહોતું પણ જૂદા જૂદા પ્રાંતના અતાબેગો તેપર અમલ ચલાવતા હતા.

મોગલ વંશ (મોગલ એ મોંગોલનો અપભ્રંશ છે) ના ઈ. સ. ૧૩૦૦ સ્થાપક જંગીજખાને ૧૨૦૫ માં તમામ મધ્ય એશિયાના શહેનશાહ તરીકે નામના મેળવી

ઐની સામે ખારજમના શાહામદાએ માયું ઉઠાવ્યાથી જંગીજ-
ખાને એક લાખ માણસોની કતલ કીધી; તેમાં બદખની પ્રજાનો
મોટો ભાગ નાશ પામ્યો હતો. તેજ મુજબ નિશાપુરના સત્તર લાખ
રહેવાશીઓને રેહેસી નાખ્યા હતા. તેમજ આ મનુષ્યરૂપી
રાક્ષસે મર્વ, હિરાત અને બગદાદમાં પણ તેવીજ કતલ ચલાવી.
ઐતું મરણ ૧૨૨૭માં નિષળયું. જોણે પોતાના અમલમાં
સવા કરોડ માણસોનાં લોહી રેડ્યાં હતાં. ઐના પૌત્ર મંગુએ
૧૨૫૬ માં ધરાનમાં શાંતી પાંચરી ધણાક સુધારાના કામે
ક્યાં ને આસાસિન નામના ખુની ટોળાને જડમેખથી ઉખેડી
નાખ્યો. તેના પછી તેનો બેટો અબાક ૧૨૬૪ માં ગાદીનશીન
થયો. આ મોગલ ટોળાનો અંત અણુસપ્તઅદના વખતમાં અમીર
તૈમૂરને હાથે ઇ. સ. ૧૩૩૬ માં આવ્યો. મોગલ વંશના અમલ
દરમ્યાન ધરાનમાં શાએરી અને હુન્નર વિદ્યાનો મોટો પ્રસાર
થયો હતો.

મુઝફ્ફર વંશનો અમલ તે પછી શીરાજમાં ચાલુ થયો;
ઇ. સ. ૧૩૮૦ પણ તેનો અંત ૧૩૮૩ માં તૈમૂરલંગે આણ્યો હતો.
શીરાજના મુઝફ્ફર વંશના છેલ્લા પાદશાહ મન્સૂર
તથા તેના કુટુંબ કબિલાને કર મનસૂરે રીબાવી માયું હતું.

તુરાની વંશની માયું હતું. સ્થાપના તૈમૂરલંગે ઇ. સ. ૧૩૬૯માં
કરી. તૈમૂરે સમરકંદપર પોતાનો અમલ સ્થાપન
ઇ. સ. કરી ખિવા, મધ્યએશિઆના દેશોથી તે છેક કાળા
૧૪૦૦ સમુદ્ર ઉપરના રશિયન મુલકોમાંના કિપચાક સુધી
પોતાની ધન ઉડતી કરી હતી. વળી તેણે માગન-

ધરાનને પણુ તામે કયું હતું, તેમજ આજરમિજનમાં, જયોજીયા, કંદહાર તથા ઇસ્પહાન ૧૩૮૭ સુધીમાં જીતી લીધાં. તૈમુરજંગે ઇસ્પહાનમાં બારે ખુનરેજી ચલાવી હતી. ૧૩૯૨માં ધરાનના રાજ્યકર્તા મુજફર વંશનો શાહ સામે થયો, તેથી કાસ્પિયનના દક્ષિણ કાંઠા ઉપરના માંજ-નધરાનને જીતતો છેક ધરાનપર ચઢાઇ કરી ત્યાં પોતાનો અમલ સ્થાપન કર્યો. તૈમુરના બેટા શાહરૂખે મનસૂરના સર્વ ખેશ કબીલાને કતલ કરી ધરાન પર મજબુત સત્તા સ્થાપી. તૈમુરનું મરણુ ઈ. સ. ૧૪૦૫ માં નિપજ્યું. તૈમુરના વારસ શાહરૂખે પિતાથી ઉલટી રાજ્યનીતિ ચલાવી પ્રજામાં ખુનરેજી નહિ ચલાવતાં દયાળુપણે ધણા સારા બંદોબસ્ત કર્યા. એણે હિરાતને પાચતખ્ત શહેર બનાવ્યું હતું. તેના બેટા ઉલુગખેગનું તેનાજ વારસ બેટાને હાથે ખુન થતાં તૈમુરના વારસોમાં તખ્ત માટે મારફાડ ચાલી અને અંતે તેનો નખીરો અબુસૈયદ બોખારાનો માલિક થયો. તેનો અંત ઇ. સ. ૧૪૬૮ માં ઉજૂનહસનને હાથે આવ્યો. એનો એક બેટા ઉમરશેખ ૧૪૯૨ માં બોખારાથી પૂર્વલણી ફર્ગાનના પ્રાંતમાં હાકમ તરીકે રહ્યો. પણ તેના બેટા બાખરને હિંદુસ્તાન તરફ નહાશી જઈ ત્યાં નસીબ અજમાવવું પડ્યું. ખોરાસાનની હાકમી તે વેળા તૈમુરના વંશજ હુસૈન મિર્ઝાના બેટાઓના હાથમાં હતી. હિરાતમાં તે વેળા મુજફર હુસૈન રાજ્ય કરતો હતો, તેને ૧૫૦૭ માં શૈબાનીખાને મારી નાખ્યો; અને આ અંત પછી તેમુરના વંશજોની હાલત નમળી પડી રાજ્યનો અંત આવ્યો. તૈમુરના વંશની આખેરીમાં ધરાનમાં કાળા મેંઢા ને ધોળા મેંઢાનો દોરદિનપરદિન વધતો જઈ ધોળા મેંઢાના વડા સરદાર

ઇ. સ.

૧૫૦૦

ઉબુનખાને તમામ ધરાનને તાબે કર્યું હતું, પણ તેના પૌત્રને ઇસ્માઇલશાહે તાબે કરી આ ટોળાનો અંત આણ્યો.

સફવી વંશના સૈફુસ નામના એક વિદ્વાન મોલવિના વંશમાં ઇસ્માઇલશાહનો જન્મ ઇ. સ. ૧૪૮૦ માં થયો. એણે ૧૮ વર્ષની વયે કાસ્તિયન સમુદ્રના કાંઠેના ખિલાન ઇ. સ. તરફ જઈ લ્યાં પોતાની બુદ્ધિવટે લશ્કર એકઠું કરી બાકૂ તાબે કર્યું. તે પછી તેની સત્તા અને બળ વધતું ગયું. ઇસ્માઇલની સામે 'અલામત' નો સરદાર સામો આવ્યો પણ તેને ૧૬,૦૦૦ સિપાહોના લશ્કરથી મારી હટાવ્યો, ને તામ્રિજને તાબે કર્યું, ઇ. સ. ૧૪૯૯ માં એણે પોતાને ધરાનના શાહ તરીકે જાહેર કીધો; અને સૂરી વંશની ધરાનમાં સ્થાપના કરી. સારથી આજસુધી મહમદ અફઘાનની સ્વારી શિવાય સખળી મુદત થઇ ધરાન સ્વતંત્રતા ભોગવતું આવ્યું છે. સૂરી વંશની સ્થાપના થતાં ધરાનમાં શિયા પંથનું રાજ્ય આવ્યું. ઇસ્માઇલે નૈઝામે તૈઝીસ નદી સુધી અને ઉત્તરે તથા પૂર્વે સમરકંદ, કંદહાર સુધી પોતાનો અમલ બેસાડ્યો. એનું મરણ ૧૫૨૪ માં નિપળ્યું. તેના પછી ૧ લો તેહેમારપ ૧૦ વર્ષની વયે ગાદીએ બેઠો. એના અમલમાં ૧૫૬૧ ના સુમારે રાણી ઇલિઝાબેથે મી. એન્થની જેન્કીન્સનને એક પત્ર આપી દરબારમાં મોકલ્યો હતો. તેના મરણ પછી બીજે ઇસ્માઇલ અને મહમદ ખુદા બંદા એ ધરાનના નામના શાહ થયા; તેઓએ પોતાના તરફથી ધરાનને કશા લાભ કર્યા નહિ; આથી આ નવું રાજ્ય પડતી દશાએ પોહતું. પણ તેમાં ઇ. સ. ૧૫૮૬ માં તેહેમારપના

ઇ. સ.

૧૬૨૮

પૌત્ર શાહઅબ્બાસને ગાદીનશીન કરવામાં આવતાં તેણે રાજ્યમાં ધણા સુધારા કર્યા. એ ૪૨ વર્ષ રાજ્ય અમલ ભોગવી ૧૬૨૮ માં મરણ પામ્યો. એના મરણથી સૂરી વંશની પડતી દશા એડી. તેના પછીના ગાદીવારેસો મોજશોખમાં પડી રાજ્યને અફડા તફડીમાં મેલ્યું. બીજા અબ્બાસનો

ઇ. સ. ૧૬૫૮ અમલ પણ તદન નખજો નિવડ્યો. ધરાનમાં આવી રીતનું અંધર ચાલતું જેમ અફઘાનિ અમલના ચિન્હો જણાવા માંડ્યા. ઇ. સ. ૧૭૨૨

માં મેહમુદ નામનો એક અફઘાન સરદારે પચાસ હજારના લશ્કર સાથે વગર લડવે ઇસ્પહાન વેર ચઢાઇ લઇ આવી અનેક શહેરો તાજે કીધાં. તે વેળા ઇસ્પહાનમાં ૬ લાખની વસ્તી હતી.

ઇ. સ. ૧૭૦૦ ઇસ્પહાનનો તે વખતનો શાહ હુસેન, તેનો બેટો તેહેમારપ અને બે પૌત્રો નહાશી ગયા પણ બીજા

કુટુંબીઓ મેહમુદના લશ્કરે ચલાવેલી કતલમાં માર્યા ગયા. ૧૭૨૫ માં મેહમુદ મરણ પામ્યો ત્યારે તેનો ભત્રીજો અશ્રફ ગાદીનશીન થયો. તેનો અમલ ઇ. સ. ૧૭૨૭ માં નખજો પડ્યો. તેટલાં તેહેમારપ મહમદના હાથથી નહાશી ધરાનની ઉત્તરે તરફ મોટી ફ્રેજ એકડી કરી નાદીર કુલીની મદદથી ઇસ્પહાનપર ચઢાઇ લઇ ગયો અને અફઘાનોને દેશમાંથી હાંકી મેલ્યા. અશ્રફના ખુન પછી શાહા તેહેમારપ તખ્તનશીન થયો. પણ તેને ૧૭૩૨ માં નાદીરશાહે પદબ્રજ કરી કેદ કીધો. ૧૭૩૬ માં શાહા તેહેમારપને મારી નાખી ધરાનનો નાદીરશાહ પાદશાહ થયો. તે પછી એણે અફઘાન દેશ જીતી હિંદુસ્થાનમાં ચઢાઇ કરી. દિલ્લીમાં તેણે મોટી કનલ ચલાવી ત્યાંના મોગલ પાદશાહ મહમદશાહ (ઇ. સ. ૧૭૨૦ થી ૧૭૪૦)

ની બેટી સાથે લગ્ન કરી ધરાન ફર્યો. એનું મરણુ ઇ. સ. ૧૭૪૭માં નિપળ્યું. નાદીરના મરણુ પછી-એક પછી એક સંખ્યાબંધ લડાઈઓ અપસમાં થઈ, જેથી ધરાનના જૂદા જૂદા પ્રાંતો થઈ તેના જૂદા જૂદા સ્વતંત્ર હાકેમો થયા ને ધરાન પાદશાહી વિનાનું ગણાયું.

જદ ટોળાના વડા કરીમખાને ૧૭૫૦ થી ૧૭૭૯ સુધી મોટી પ્રસિદ્ધતા મેળવી. તેણે ધરાનમાં અનેક સુધારા કર્યા, એણે શાહ સુલતાન હુસેનના બત્રીજને '૩ જી આબાસને' નામનો પાદશાહ બનાવી પોતે સર્વ સત્તા એક હાથ કરી

ઇ. સ. ૧૭૫૦

રાજ્ય કરોબાર ચલાવ્યો. એના અમલ દરમ્યાન

૧૭૩૫માં આગા મોહમદ કાજરનો જન્મ

થયો. તેની તરફ કરીમખાન અતિ મેહેરબાન હતો. પણ આગા મોહમદ બચપણથી સહાસિક હોવાથી તેણે સ્વપરાક્રમે આસ્રાબાદમાં પોતાની સત્તા સ્થાપી. ૧૬૯૬ માં જ્યોર્જીયાનો દેશ તાબે કરી ૧૭૯૬માં ધરાનનો શાહ થયો. એણે નાદીરશાહના એક વંશજ શાહરોખ જે મશહદમાં રહેતો હતો તેનું ખૂન કરી તેની પાસેથી હિંદુસ્થાનની છુટનો સર્વ ખજાનો છુટી લીધો. એ ૧૭૯૮ માં મરણુ પામ્યો.

ફત્તેઅલીશાહ તેના બાપ પછી ગાદીનશીન થયો. ૧૭૯૯ માં એની મુલાકાતે મેજર માલકમની સરદારી તળે એક એલચી

ખાતું ગયું હતું. પણ તે પછી ૧૮૦૬ સુધી

ઇ. સ. ૧૮૦૦

રશિઆએ આસપાસનાં ધણાક જામો તાબે કર્યા

આથી ૧૮૦૭ થી ફ્રાન્સના નેપોલ્યન સાથે

ફત્તેઅલીએ કાલકરાર કર્યા. તે પછી ઇંગ્લિંએ ૧૮૧૦ માં પોતાનો

લાગવગ ધરાનમાં વધારવા માંડ્યો. ઇ. સ. ૧૮૨૬ માં રશિઆ સાથે ઉઠેલી લડાઇમાં ઇંગ્રેજોએ શાહાને કોલકરાર મુજબ મદદ નહિ કરવાથી ઇંગ્રેજોને પાછળથી મોટો દંડ આપવો પડ્યો હતો. ફત્હેઅલી શાહે પોતાના ખેટા અબળાસ મિર્જાને હૈયાતી દરમ્યાન રાજ્ય કારોબાર સોંપ્યો હતો; પણ તે તેની હૈયાતીમાં ઇ. સ. ૧૮૩૩

ના સુમારે મરણ પામ્યો. તે પછી ૧૮૩૩માં

ઇ. સ. ૧૮૩૦ ફત્હેઅલી શાહ મરણ પામ્યો. તેની ગાદી પર

મોહમદ કાજર આવ્યો. તે વેળા તેની સામે

તેનો કાકો અલીમિર્જા તથા ફાસનો હાકમે હસનઅલી મિર્જા થયા પણ ઇંગ્રેજ એકઠી સર જૉન ડૉમ્બેલ તરફથી મળેલી નાણાની તથા લશકરની મદદથી એ આસાની સાથે તખ્તનો માલેક થયો. એણે ૧૮૩૭માં હિરાતને ઘેરો નાખી જીતી લેવાની કોશિશ કરી, પણ ઇંગ્રેજોના વચમાં પડવાથી તેને પાછું હટવું પડ્યું; એના અમલમાં રશિઆનોએ કેરપીયન સમુદ્ર માહેલા અશુરાદ નામે ધરાની ટાપુનો કબજો લઇ તેને કિલ્લેખંદી વગેરેથી મજબુતાઇ આપી. એનો વજીર મિર્જા આઘાસી નામે રાજ્યમાં અતિ મોટો લાગવગ ધરાવતો હતો, અને તેણે પોતાની ધનરાજીમાં આવેલા ભલભલા રાજવંશીઓને દેશનિકાલ કર્યા હતા. એના જપતા તજે મોહમદશાહે અમલ ચલાવી ઇ. સ. ૧૮૪૮માં ૪ થી સપ્ટેમ્બરે મરણ પામ્યો.

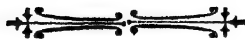
નાસ્રઉદ્દીનશાહ ૧૮૪૮માં ગાદીનશીન થયો. આ શાહ

ના અમલ દરમ્યાન ધરાનમાં ધણા સુધારા દાખલ થયા. તે ઇંગ્રેજોનો વફાદાર મિત્ર હતો. ઇ. સ. ૧૮૫૦ માં વજીર આઘાસીના જીલ્લામાંથી ઇસ્પહાન તથા ખેરાસાનમાં જાગવો ઉઠ્યો. આ

અળવો ૧૮૫૧ માં દાબી દધ તેના આગેવાન સાલારને કુટુંબ કબીલા સાથે મારી નાખવામાં આવ્યો. ઝીના અમલ દરમ્યાન બાબી પંથની સ્થાપના થઇ અને તે પંથે મોટો કાણુ મેળવવા માંડયાથી તેમની મોટી કતલ કરવામાં આવી તથા તેમના સ્થાપકને ફાંસી દધ મારી નાખવામાં આવ્યો. તેજ સમયે પ્રજાપ્રિય મિર્જા તક્કી નામે વજીરને મારી નાખવામાં આવ્યો હતો. મિર્જા તક્કી નાસ્તઊદીનશાહનો અનેવી હતો. આ ઇરાનના શાહે યુરોપ લણી ઇ. સ. ૧૮૭૩ તથા ૧૮૮૯માં બે મુસાફરીઓ કરી હતી. નાસ્તઊદીનશાહ લાંબો વખત રાજ્ય અમલ ભોગવી પોતાના ૧૦ વર્ષનો અમલ પુરો થવાના ૩ દિવસ આગમજ ઇ. સ. ૧૮૯૬ માં ૪ થી મેએ ખૂતીને હાથે માર્યો ગયો હતો.

મુઝફ્ફરુદ્દીન શાહ ઇરાનનો પાદશાહ તે પછી થયો. ઝીના રાજ્ય દરમ્યાન ઝાઝા જાણવાજોગ બનાવો બન્યા નથી. ઇ. સ. ૧૯૦૦ એણે ઇ. સ. ૧૯૦૦માં યુરોપ તરફ મુસાફરી કરી હતી. પારીસના પ્રદર્શણની મુલાકાત લેવા જતાં એનારકીસ્તાનાં ખૂતી હુમલામાંથી એ સહેજમાં બચ્યો હતો.

તાવીએની સમજણ.

સમજણ.

હવે પછીનાં પાનાઓમાં આપેલાં તાવીજો બાંધવા અગાઉ નીચેલો નિયમ જરૂર ધ્યાનમાં રાખવો :—

તાવીજો લખ્યા અગાઉ પેહલેલાં મન પવિત્ર રાખી, તન પાક કરી, નાહી ઘોઘનેતેમજ કુશતી પાઠ્યાળ કરી, સર્વે વિચાર મનમાંથી કહાડી નાખી, જે કામ સરંજામ કરવા ધાર્યું હોય તેજ ફક્ત મનમાં રાખી તાવીજને લોખાનમાં ધુપાવી બાંધવું.

—:0:—

તાવીજોની સમજ.

તાવીજનું
નંબર.તાવીજોની
તખ્તીનું પાનું.

- ૧ આ તાવીજ આંધીને કોઇ સાથે મિત્રાચારી તથા મોહબત રાખવી હોય તો તેનું નામ સાથે જોડીને તાવીજ લખવું ને તેને પોતાની પાસે રાખવું..... ૧
- ૨ આ તાવીજ લખીને બાબુએ આંધે તો તેથી દેવ દરજો તથા તમામ બલા દફે થાય..... ૨
- ૩ આ તાવીજો દેવ દરજોને બતલાવ્યાથી તેઓ દફે થાય છે..... ૩
- ૪ આ તાવીજ લખીને જેને કોઇ પ્રાણી કરડી ઝેર ચઢ્યું હોય તેને ઐકાન અને પાકીજગીથી આંધે ને પવિત્રાષ્ઠી ૧૬૯ તો તે ઝેર ઉતરે..... ૩
- ૫ જે ધણીના પેટમાં દુઃખતું હોય, અથવા પેટમાં આગર હોય તો તે ધણીને આ તાવીજ લખીને ખવાડે યા પાણીમાં ઘોળને પાય તો દદ્ દફે થાય. (આ લખાણ કેસરની સાહીથી કરવું.)..... ૪
- ૬ જે સ્ત્રી અથવા પુરૂષને નબળાઇ થઇ હોય તો એ તાવીજની રાખ બનાવી તેને નાકમાં સુંઘે અથવા એ તાવીજને દરવાજા પર ચોંટાડે તો તે તંદરોસ્ત થાય. આ તાવીજ રવીવારને દિવસે લખવું જોઇએ..... ૫
- ૭ આ તાવીજ લખીને બાબુએ આંધે તો નસીબ ખીલે... ૬
- ૮ આ તાવીજ લખીને બાબુએ આંધે તો દોલતમાં વૃદ્ધિ થાય..... ૭

- ૯ આ તાવીજ બાક અથવા દોસ્તની મુલાકાત માટે છે..... ૭
- ૧૦ આ તાવીજ જેને ફરજદો નહિ થતાં હોય તેની બાબુએ બાંધી પવિત્રાક્રમાં જાંદગી ગુજારે તો મુરાદ બર આવે..... ૮
- ૧૧ આ તાવીજ કોઇ તરફ દિલ હોય તેની મેહેરબાની મેળવવા માટે પાસે રાખવાથી મુરાદ હાંસલ થાય..... ૯
- ૧૨ આ તાવીજ દરેક જુરા વ્યક્તિને દૂર કરવા માટે લખીને બાબુએ બાંધવું..... ૯
- ૧૩ કોઇની મુલાકાત મેળવવાની આરજી હોય તો તે આ તાવીજથી બર આવે છે..... ૧૦
- ૧૪ આ તાવીજ રવીવારને દિવસે ગળે બાંધે તો જે કાંઇ જખમ લાગે તે ઝાઝો કારી નહિ થાય..... ૧૧
- ૧૫ જે ધણી બારે બલામાં ફસીયો હોય તેને જે આ તાવીજ લખીને બાંધે તો તે આફતથી બચે..... ૧૨
- ૧૬ કોઇના બચ્ચાંને નજર લાગે ચા નજર લાગવાની દહેશત હોય તો આ તાવીજ લખી ધોધને પાય અને બાબુએ બાંધે..... ૧૩
- ૧૭ કોઇને હરેક જાતની બલા વળગે તો આ તાવીજ ગળે બાંધીઆથી સર્વ બલા દૂર થાય..... ૧૩
- ૧૮ આ તાવીજ હોશીયારી તથા પાકીજગીથી લખીને બાબુએ બાંધે તો તીર તથા બંદુકની ગોળી ઝાઝી અસર કરે નહિ; તથા જે કોઇ આરતને ફરજદની

તાવીજોની સમજ.

૧૮૩

- ખાહેશ હોય તેને દરરોજ એકેક તાવીજનું કાગળ
ખવાડે. એ રીતે ૭ દિવસ સુધી ખવાડે તો મુરાદ
બર આવે..... ૧૪
- ૧૯ આ તાવીજ હરેક દર્દના એલાજ માટે અકસીર છે,
આ તાવીજમાં ૧૫ ખાશીયત છે..... ૧૫
- ૨૦ આ તાવીજ અતિ સ્વચ્છ કપડાં અને તનખદન સાફ
કરી લખવું ઘટે છે. આ તાવીજ સ્ત્રી તથા શનીવારે
લખીને પુતળાની ગરદનમાં બાંધે તો બાંધનારની બલા
દૂર થાય. બચ્ચાંપર બલા ગાંઠેબ થઇ હોય તો તેને
બાંધવાથી તે સારો થાય..... ૧૫
- ૨૧ જે ઘેરમાં ભૂત અથવા બલાગત હોય, તે ઘેરનાં દરવાજા
પર આ તાવીજ ચોંટાડે તો બલા દૂર થાય..... ૧૬
- ૨૨ જેને ઝેરી પ્રાણી કરડ્યું હોય તેને આ તાવીજ લખી
પ્રાણીમાં ઘાસ પાચ તો તે ઝેર ઉતરી જાય..... ૧૬

તાવીજેનાં ચિત્રો.

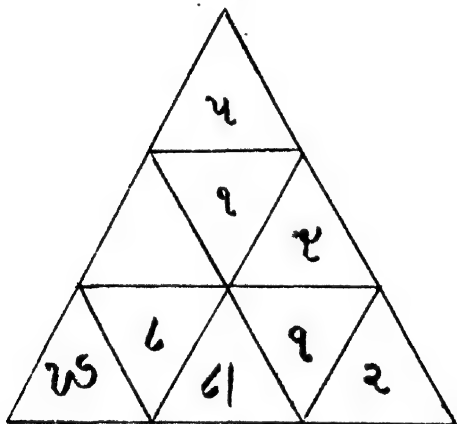

૧

તાલીને.

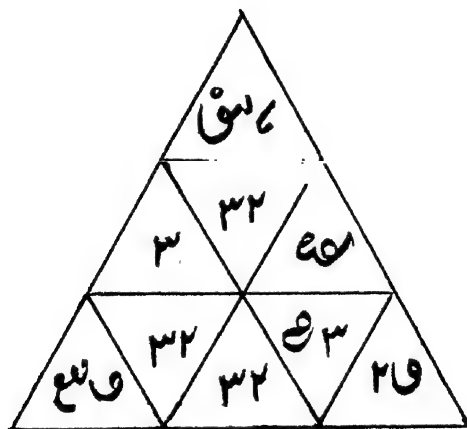
૧

۲

۲

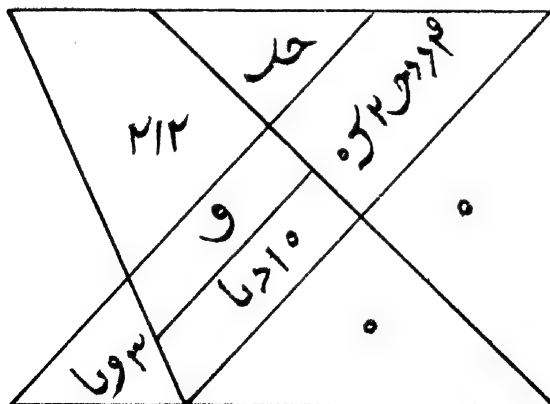

3

3

نصف ۲	حق ۳	۳...۵...۴
ع ۲	۲۸۳	۲۰۱
۲:	۲۰۷	۲۰۲

۸

8

4

0112	0112	0112	0112	0112
0112	0112	0112	0112	0112
0112	0112	0112	0112	0112
0112	0112	0112	0112	0112
0112	0112	0112	0112	0112

۶

۵

ع	ک	ع	ق	ک	ع	ک	ع
ع	ع	ع	ر	ک	ع	ع	ع
ع	ک	ع	ک	ق	ع	ع	ک
ع	ع	ک	ر	م	ع	ع	ع
ع	ع	ع	ع	ع	ع	ع	ک

٤

١٩

٨	١١	١٢	١
١٣	٩	٧	١٩
١٤	٥/١٤	ح	٦
١٥	٣	ع	ع

٦

٤

١١	١٦	٤	٦
٢	٤٥	٢٣	١٤
ح	٣	٤٥	١٦
٣	١٥	٥٥	٤٥

٥

٦	٤	١٤	١١
١٤	١٢	٤٥	٢
٧	٣٤	٣	ح
١٣	٤	١٥	١٣

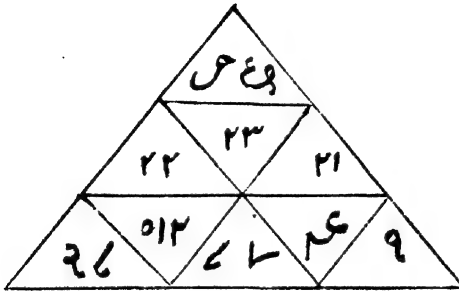
٢

٩٠

٣	٩	١٤٩	٤
٧	٢٤٧	٩٢	١
٢٥	٣	٤٩	١٢
٣	٨	٣	٢٢

٤

٩٩

٩٩

٩٩	٩٩	٩٩	٩٩
٩٩	٩٩	٩٩	٩٩
٩٩	٩٩	٩٩	٩٩
٩٩	٩٩	٩٩	٩٩

٤	١٢	٦	٧٤٩
٢٤	٧	٩	٤٥
٢٥١	٢	١٦	
٥	١٣	٢٣	٣١٥

۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۷	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰
۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰	۰۰۰

୧୩

୧୫

୭	୮	୫
୩	୧୭	୪
୬	୨	୧

୧୬

୧୦୫	୧୧୮୮	୧୦୫
୩୦୦ ୭	୧୦୦୦	୩୦୦ ୭
୧୦୦୦	୧୦୦୦	୧୦୦୦

۹۴

۹۵

۴۹	۱۰۸	۳۶۵
۷۲	۷۴	۱۲۰
۱۳۷	۱۷	۱۰۳

۲۰

کسر	کسر
۰	۰
فصا	وعدا

૧૬

૨૧

૭૧	૭	૫	૧૦
૫૫	૫	૭૫૫	૫
૫	૭	૭૫	૫૭૭
૬	૧૬	૧૬	૭

૨૨

૫	૧૫	૫	૬
૫	૭૫	૭	૮૮
૮૫	૭૫	૮૭	૬
૭	૫	૧૬	૭૭૭

